

ศึกษาการปรับตัวของนักเรียนต่อสภาพการเรียนรู้วิชาชีพ ประเภทช่างอุตสาหกรรม
ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) วิทยาลัยเทคนิคสังกัดกรมอาชีวศึกษา
ในเขตกรุงเทพมหานคร

ปริญญานิพนธ์
ของ
นิเทศก์ เจริญภักดิ์ทูลณ์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกอุตสาหกรรมศึกษา

ตุลาคม 2543

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ศึกษาการปรับตัวของนักเรียนต่อสภาพการเรียนรู้วิชาชีพ ประเภทช่างอุตสาหกรรม
ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) วิทยาลัยเทคนิคสังกัดกรมอาชีวศึกษา
ในเขตกรุงเทพมหานคร

บทคัดย่อ
ของ
นิเทศก์ เจริญภาณุพันธุ์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกอุตสาหกรรมศึกษา
ตุลาคม 2543

นิเทศก์ เจริญพันธุ์. (2543). ศึกษาการปรับตัวของนักเรียนต่อสภาพการเรียนรู้วิชาชีพ ประเภทช่าง
อุตสาหกรรม ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช) วิทยาลัยเทคนิคสังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขต
กรุงเทพมหานคร. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม. (อุตสาหกรรมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม: อาจารย์ ดร. ไพรัช วงศ์ยุทธไกร ,
รองศาสตราจารย์ ชูชีพ อ่อนโกลสง.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการปรับตัวของนักเรียนต่อสภาพการเรียนรู้วิชาชีพ ประเภทช่าง
อุตสาหกรรม ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช) ด้านระบบการเรียน ครูผู้สอน ความสัมพันธ์กับเพื่อน และ
สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ตลอดจนเปรียบเทียบปัญหาการปรับตัวของนักเรียนต่อสภาพการเรียนรู้วิชาชีพ ประเภท
ช่างอุตสาหกรรม โดยจำแนกตามสถานภาพของนักเรียน ได้แก่ สถานศึกษา สาขาวิชา สถานภาพผู้ปกครอง
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ภูมิสำเนา และค่าใช้จ่ายรายเดือน

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นครั้งนี้เป็นนักเรียนวิชาชีพ ประเภทช่างอุตสาหกรรม ระดับประกาศนียบัตร
วิชาชีพ (ปวช) ชั้นปีที่ 1 ภาคปกติที่เรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2542 จำนวน 1200 คน สุ่มมาเป็น
ตัวอย่างในการศึกษาจำนวน 660 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า
สถิติที่ใช้ในการศึกษาคือ ค่าร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และ F-test

ผลการศึกษตามสมมติฐานมีดังนี้

1. นักเรียนมีปัญหาการปรับตัวด้านระบบการเรียน ด้านครูผู้สอน ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน ด้าน
สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ และโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง โดยนักเรียนมีปัญหาการปรับตัวด้านครูผู้สอนสูงสุด
รองลงมาคือด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ด้านระบบการเรียน และด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน ตามลำดับ

2. นักเรียนที่มีสถานศึกษา สาขาวิชา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และค่าใช้จ่ายรายเดือนแตกต่างกัน
มีปัญหาในการปรับตัวแตกต่างกัน นักเรียนที่มีปัญหาการปรับตัวสูงที่สุด ได้แก่

- 2.1 นักเรียนของวิทยาลัยเทคนิคดอนเมือง
- 2.2 นักเรียนสาขาวิชาช่างอิเล็กทรอนิกส์
- 2.3 นักเรียนที่ได้คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่า 1.00
- 2.4 นักเรียนที่มีค่าใช้จ่ายรายเดือนตั้งแต่ 3,001 บาทขึ้นไป

ส่วนนักเรียนที่มีสถานภาพผู้ปกครองและภูมิสำเนาแตกต่างกัน มีปัญหาการปรับตัวไม่แตกต่างกัน

A STUDY OF STUDENTS' ADJUSTMENT ON LEARNING INDUSTRIAL
VOCATION AT TECHNICAL COLLEGES IN BANGKOK

AN ABSTRACT
BY
NITAIT JAROENPUNTOON

Presented in partial fulfillment of requirements for the Master of Education degree in
Industrial Education at Srinakharinwirot University
October 2000

Nitait Jaroenpuntoon. (2000). *A Study of Students' Adjustment on Learning Industrial Vocation at Technical colleges in Bangkok*. Master thesis, M.Ed. (Industrial Education).

Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee: Dr. Pairust Vongyuttakrai, Assoc. Prof. Chucheeep Onkoke - soong.

The purpose of this study was to investigate the problem of students' adjustment on learning in industrial vocation. They were classified by learning system, teacher, friend relationship, and physical environment. The study was including comparison of students' adjustment on learning in industrial vocation which were classified by students' status such as school, major, parent status, learning efficiency, home town and monthly expenditure which influence in students' adjustment.

The populations of this study were 1200 students who study in first year industrial vocation on the second semester of school year 1999. The sampling size were 660 students and the questionnaires were used for gathering the data in rating scales. The statistical used for analyzing the data were mean, standard deviation, t – test and F – test.

The research findings were summarized as follow ;

1. The students had the problem toward the adjustment in the dimension of learning system , teacher , friend relationship , physical environment and total were in the middle level. The students have highest problem adjustment on the teacher. And the next are physical environment , learning system and friend relationship.

2. The student who are different school , major , learning efficiency and monthly expenditure have the difference in the adjustment problem of learning system. The student who had the highest level of problem adjustment can be classified as follows ;

- 2.1 The students of Donmuang Technical College.

- 2.2 The students in the major of electronic.

- 2.3 The students who have the GPA less than 1.00

- 2.4 The students who spend more than 3,001 Baths per month for his expenditure.

Except the patronage status and home town can not be caused the difference in adjustment.

ปริญญานิพนธ์

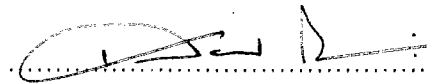
เรื่อง

ศึกษาการปรับตัวของนักเรียนต่อสภาพการเรียนรู้วิชาชีพ ประเภทช่างอุตสาหกรรม
ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) วิทยาลัยเทคนิคสังกัดกรมอาชีวศึกษา
ในเขตกรุงเทพมหานคร

ของ

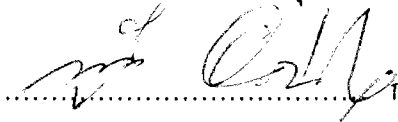
นายนิเทศก์ เจริญภักดิ์

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกอุตสาหกรรมศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

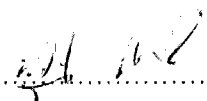
.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์)
วันที่ เดือน พ.ศ. 2543

คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

..... ประธาน
(อาจารย์ ดร.ไพรัช วงศ์ยุทธไกร)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ชูชีพ อ่อนโคกสูง)

..... กรรมการแต่งตั้งเพิ่มเติม
(อาจารย์ ดร. อุบัติย์ สุวคันทกุล)

..... กรรมการแต่งตั้งเพิ่มเติม
(อาจารย์/สุตใจ เหมง้าสไฟ)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความอนุเคราะห์จาก อาจารย์ ดร.ไพรัช วงศ์ยุทธไกร รองศาสตราจารย์ ชูชีพ อ่อนโคกสูง ที่กรุณาเป็นประธานและกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ พร้อมทั้ง อาจารย์ ดร.อุปวิทย์ สุวคันทรกุล อาจารย์สุจิตต์ รัชเผ่า อาจารย์สุดใจ เห่งสีไพร อาจารย์วิโรจน์ เอ็งสุโสภณ และอาจารย์โอภาส สุขหวาน ที่กรุณาเป็นคณะกรรมการสอบเค้าโครงปริญญานิพนธ์ และคณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์ โดยได้ให้คำปรึกษา ข้อคิด ตลอดจนคำแนะนำต่าง ๆ ในระหว่างการจัดทำเป็นอย่างดี

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ อนุสรณ์ อรรถศิริ อาจารย์เจษฎา หิรัญกาญจน์ อาจารย์วีระ กุหลาบ อาจารย์เจนวิทย์ ครองตน และอาจารย์อนุชา ประครองวิทยา ที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแก้ไขแบบสอบถามที่ใช้เป็นเครื่องมือรวบรวมข้อมูลในการทำปริญญานิพนธ์

ขอขอบพระคุณ ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี วิทยาลัยเทคนิคดอนเมือง วิทยาลัยเทคนิคมีนบุรี วิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษกมหานคร และวิทยาลัยเทคนิคราชสีหราชาราม ที่ได้ให้ความกรุณาอนุญาตให้ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูล และขอขอบคุณ คุณยงยุทธ สีแสนห้าว ที่ได้ให้ข้อเสนอแนะต่าง ๆ จนทำให้การวิจัยครั้งนี้ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย

คุณประโยชน์จากปริญญานิพนธ์ ขอมอบให้ คุณพ่อ คุณแม่ และครูอาจารย์ ซึ่งมีพระคุณยิ่งในฐานะ เป็นผู้สร้างรากฐานการศึกษาแก่ผู้วิจัย

นิเทศก์ เจริญกัณฐกรณ์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	3
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	3
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	3
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	3
ตัวแปรที่ศึกษา	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า	6
กรอบความคิดในการศึกษาค้นคว้า	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
การปรับตัวต่อการเรียน	8
ความหมายของการปรับตัว	8
สาเหตุของการปรับตัว	10
ทฤษฎีการปรับตัวของรอย (Roy)	11
ขั้นตอนการปรับตัวของวัยรุ่น	13
ลักษณะของการปรับตัว	14
กลไกในการป้องกันตัวเองเพื่อผ่อนคลายสภาวะทางจิตของวัยรุ่น	16
การจัดและการบริหารอาชีวศึกษา	20
เอกสารและงานวิจัยที่สนับสนุนตัวแปร	25
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ศึกษา	25
งานวิจัยในประเทศ	46
งานวิจัยในต่างประเทศ	49
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	51
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง	51
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	52
ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ	53
วิธีการหาคุณภาพของเครื่องมือ	53
การเก็บรวบรวมข้อมูล	54
การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล	54

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	56
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	56
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	56
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	56
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	86
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	87
อภิปรายผล.....	90
ข้อเสนอแนะ.....	96
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป.....	97
บรรณานุกรม	98
ภาคผนวก.....	103
ภาคผนวก ก. คำอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถาม.....	104
ภาคผนวก ข. เอกสารขอความอนุเคราะห์ตรวจและตอบแบบสอบถาม.....	106
ภาคผนวก ค. แบบสอบถามในงานวิจัย	118
ภาคผนวก ง. รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ.....	125
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	128

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	52
2	จำนวน และร้อยละของนักเรียน จำแนกตามสถานศึกษา สาขาวิชา สถานภาพผู้ปกครอง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ภูมิสำเนา และค่าใช้จ่ายรายเดือน.....	57
3	ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาการปรับตัวของ นักเรียนต่อสภาพการเรียนรู้วิชาชีพ ประเภทช่างอุตสาหกรรม ระดับ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) วิทยาลัยเทคนิคสังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร รวม 4 ด้าน	60
4	ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาการปรับตัวของ นักเรียนต่อสภาพการเรียนรู้วิชาชีพ ประเภทช่างอุตสาหกรรม ระดับ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) วิทยาลัยเทคนิคสังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ด้านระบบการเรียนรู้.....	61
5	ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาการปรับตัวของ นักเรียนต่อสภาพการเรียนรู้วิชาชีพ ประเภทช่างอุตสาหกรรม ระดับ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) วิทยาลัยเทคนิคสังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ด้านครูผู้สอน	62
6	ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาการปรับตัวของ นักเรียนต่อสภาพการเรียนรู้วิชาชีพ ประเภทช่างอุตสาหกรรม ระดับ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) วิทยาลัยเทคนิคสังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน.....	63
7	ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาการปรับตัวของ นักเรียนต่อสภาพการเรียนรู้วิชาชีพ ประเภทช่างอุตสาหกรรม ระดับ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) วิทยาลัยเทคนิคสังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ.....	64
8	ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคะแนนปัญหาการปรับตัวของ นักเรียนโดยรวมและรายด้าน จำแนกตามสถานศึกษา.....	65
9	การวิเคราะห์ความแปรปรวนปัญหาการปรับตัวของนักเรียนโดยรวม และรายด้านจำแนกตามสถานศึกษา.....	67
10	การทดสอบความแตกต่างของปัญหาการปรับตัวของนักเรียนด้านระบบ การเรียนรู้เป็นรายคู่ จำแนกตามสถานศึกษา.....	68
11	การทดสอบความแตกต่างของปัญหาการปรับตัวของนักเรียนด้านสิ่งแวดล้อม ทางกายภาพเป็นรายคู่ จำแนกตามสถานศึกษา.....	68

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
12	การทดสอบความแตกต่างของปัญหาการปรับตัวของนักเรียนโดยรวมเป็นรายคู่ จำแนกตามสถานศึกษา.....	69
13	ค่าเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคะแนนปัญหาการปรับตัวของ นักเรียนโดยรวมและรายด้าน จำแนกตามสาขาวิชา.....	70
14	การวิเคราะห์ความแปรปรวนปัญหาการปรับตัวของนักเรียนโดยรวม และรายด้านจำแนกตามสาขาวิชา.....	72
15	การทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยการปรับตัวของนักเรียน ด้านระบบการเรียนเป็นรายคู่.....	73
16	การทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยการปรับตัวของนักเรียน ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพเป็นรายคู่ จำแนกตามสาขาวิชา	75
17	การทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยการปรับตัวของนักเรียนโดยรวม เป็นรายคู่ จำแนกตามสาขาวิชา	77
18	เปรียบเทียบปัญหาการปรับตัวของนักเรียนโดยรวมและรายด้าน จำแนกตามสถานภาพผู้ปกครอง.....	78
19	ค่าเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนปัญหาการปรับตัวของ นักเรียนโดยรวมและรายด้าน จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	79
20	การวิเคราะห์ความแปรปรวนปัญหาการปรับตัวของนักเรียนโดยรวม และรายด้าน จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	80
21	การทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยการปรับตัวของนักเรียน ด้านระบบการเรียนเป็นรายคู่ จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	81
22	การทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยการปรับตัวของนักเรียนโดยรวม เป็นรายคู่ จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	81
23	เปรียบเทียบปัญหาการปรับตัวของนักเรียนโดยรวมและรายด้าน จำแนกตามภูมิสำเนา.....	82
24	ค่าเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนปัญหาการปรับตัวของ นักเรียนโดยรวมและรายด้าน จำแนกตามค่าใช้จ่ายรายเดือน.....	83
25	การวิเคราะห์ความแปรปรวนปัญหาการปรับตัวของนักเรียนโดยรวม และรายด้าน จำแนกตามค่าใช้จ่ายรายเดือน.....	84
26	การทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยการปรับตัวของนักเรียน ด้านครูผู้สอนเป็นรายคู่ จำแนกตามค่าใช้จ่ายรายเดือน.....	85

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

เด็กและเยาวชนจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดี จะต้องมีความสุขกายและสุขภาพจิตที่ดีควบคู่กับสุขภาพกายเป็นสิ่งที่อยู่ภายนอกสามารถเห็นได้อย่างชัดเจน ต่างจากสุขภาพจิตซึ่งเป็นเรื่องภายในที่ละเอียดอ่อน สุขภาพจิตเป็นความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับตนเองและสิ่งแวดล้อม มีความมั่นคงทางจิตใจ สามารถควบคุมสติปัญญาอารมณ์ให้คงที่ไม่ว่าจะอยู่ในสภาพการณ์ใดๆ ดังนั้นคนที่มีสุขภาพจิตดี คือคนที่สามารถปรับตัวให้อยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข (อัจฉรา สุขารมณ. 2522 : 35) เยาวชนอายุ 15 – 19 ปี จัดอยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลาย ซึ่งเป็นวัยที่พ้นจากความเป็นเด็กก้าวสู่สภาพการเป็นผู้ใหญ่ ซึ่งเป็นวัยที่มีปัญหาในการปรับตัวมากที่สุด เพราะเป็นผู้ต้องการการเปลี่ยนแปลงและรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เป็นวัยที่มีความเครียดทางอารมณ์ เป็นวัยสำคัญที่ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทั้งทางกายและใจ และเป็นระยะชีวิตที่ก่อให้เกิดความไม่สบายใจแก่บิดามารดา ผู้ปกครองในการอบรมเลี้ยงดู หากความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดามีความขัดแย้งกัน เยาวชนไม่ได้รับความรักความเข้าใจหรือการอบรมเลี้ยงดูจากบิดามารดาไม่ถูกต้องจะทำให้เกิดมีปัญหาดังนั้นปัญหาการปรับตัวของเยาวชนจึงเป็นปัญหาที่สังคมปัจจุบันต้องคำนึงถึง เพราะหากเยาวชนมีการปรับตัวไม่ดี จะกลายเป็นเยาวชนที่เกรงเป็นอันธพาล ก่อความวุ่นวายต่างๆ และเมื่ออยู่ในโรงเรียนจะสร้างปัญหาขึ้น มีความขัดแย้งกับโรงเรียน ครูและเพื่อน ทำให้เกิดปัญหาด้านมาได้แก่ เป็นผู้ที่มีความสัมพันธ์ไม่ดีกับครูและเพื่อน ก่อเหตุทะเลาะวิวาท มั่วสุมดื่มสุรา ติดยาเสพติด คบเพื่อนไม่ดี เล่นการพนัน ก้าวร้าว หนีเรียน หมกมุ่นกับเกมคอมพิวเตอร์ และอาจนำไปสู่การกระทำผิดที่รุนแรงได้ง่าย (สิริวรรณ สารนาท. 2521 : 36) จากการศึกษาของเฟลเคอร์ (Felker. 1973 : 559 – 560) ได้ศึกษาเกี่ยวกับประสบการณ์ของนักเรียนพบว่า นักเรียนที่สามารถสร้างสัมพันธ์ภาพกับผู้อื่นได้ตั้งแต่เริ่มแรกของการเรียนในระดับอาชีวศึกษาจะสามารถปรับตัวต่อปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในอนาคตได้ ส่วนนักเรียนที่ไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมใหม่ในโรงเรียนได้ จะเกิดความเครียดทางจิตใจและมีผลต่อสุขภาพจิตซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2528: 10) ที่ศึกษาพบว่า ระยะเวลาของการเรียนในชั้นปีที่ 1 ของนักเรียนเป็นระยะที่มีผลต่อการเรียนต่อๆ ไปภายในและประสบการณ์ที่ผิดพลาดล้มเหลวที่นักเรียนประสบในชั้นปีที่ 1 อาจเป็นผลทำให้ไม่สามารถเรียนต่อไปจนสำเร็จได้

คาร์ล (Karl C. Carrison. : 1965) ได้ศึกษาวัยรุ่นที่รัฐคาลิฟอร์เนีย พบว่า นักเรียนไม่ชอบครูที่ยุติธรรม ไม่เป็นกันเองกับนักเรียน ไม่ชอบเพื่อนร่วมชั้นเรียนที่ก้าวร้าว และชอบแสดงท่าทีเหนือคนอื่น ซึ่งเมื่อต้องเผชิญอยู่กับสิ่งที่ตนเองไม่ชอบ ย่อมเกิดสภาวะความตึงเครียด ความคับข้องใจ และความกดดันทางอารมณ์ ทำให้ไม่สามารถปรับตัวให้อยู่ในสภาพการณ์นั้นต่อไปได้ ปัญหาที่ตามมาคือ ต้องออกจากโรงเรียนกลางคัน จากการศึกษาของ อาร์โนเตอร์ (สิริวรรณ สารนาทและคนอื่นๆ. 2521 : 37, อ้างอิงมาจาก Arnhofer. 1965) ได้ศึกษานักเรียนสองกลุ่มที่เริ่มเรียนชั้นมัธยมศึกษาพร้อมกัน มีอายุ เพศ และระดับเชาว์ปัญญาเหมือนกัน กลุ่มหนึ่งออกจากโรงเรียนกลางคัน อีกกลุ่มเรียนสำเร็จ โดยเปรียบเทียบพฤติกรรมของนักเรียนทั้งสองกลุ่ม พบว่าที่ออกจากโรงเรียนกลางคันปรับตัวได้น้อยกว่านักเรียนที่เรียนสำเร็จ และสาเหตุที่นักเรียนไม่ประสบผลสำเร็จในการเรียน สาเหตุหนึ่งคือ สภาพความเป็นอยู่ภายในบ้าน และสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ทำให้เกิดความคับข้องใจ กลัวความล้มเหลว

จากรายงานของงานทะเบียนและงานวัดผลของวิทยาลัยเทคนิคดอนเมืองพบว่าในปีหนึ่งๆ มีนักเรียนจำนวนไม่น้อยที่ต้องออกจากโรงเรียนกลางคันด้วยสาเหตุหลายประการ เช่น ปัญหาทางเศรษฐกิจ ต้องช่วยผู้ปกครองในการทำงานหาเลี้ยงชีพจึงไม่สามารถมาเรียนได้ ปัญหาผลการเรียนต่ำซึ่งอาจมีสาเหตุมาจากการมีนิสัยการเรียนที่ไม่ดี มีสติปัญญาต่ำ ปัญหาการมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหา นอกจากนี้ยังมีนักเรียนอีกจำนวนหนึ่งที่ต้องออกจากวิทยาลัยไป เนื่องจากมีปัญหาการก่อการทะเลาะวิวาทกับนักเรียนภายในวิทยาลัยเดียวกันและต่างวิทยาลัย ดังที่ปรากฏเป็นข่าวในหนังสือพิมพ์เสมอๆ ส่วนใหญ่เป็นนักเรียนที่มีอายุระหว่าง 15 – 19 ปี ยกพวกนับพันคนใช้อาวุธมีดและปืนทำร้ายร่างกายกันถึงบาดเจ็บสาหัสและตาย เนื่องจากสาเหตุเพียงเกิดการกระทบกระทั่งกันขณะชมคอนเสิร์ต (มิตชน. 2542 : 1) การที่นักเรียนมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาดังกล่าว อาจเป็นเพราะนักเรียนแบ่งเวลาว่าง เวลาเรียน เวลาฝึกภาคปฏิบัติไม่เหมาะสม ทำให้เกิดปัญหาการไม่เข้าเรียนนอกเที่ยวเตร่ระหว่างเวลาเรียน ทำให้เกิดปัญหาการทะเลาะวิวาทกับนักเรียนอื่น หรือเฟลิดเฟลินกับการเที่ยวเตร่จนไม่เข้าเรียนในคาบเวลาเรียน ทำให้นักเรียนมีเวลาเรียนไม่ครบตามระเบียบการวัดผลและหมดสิทธิ์สอบจึงต้องพ้นสภาพการเรียนและต้องออกจากโรงเรียนกลางคันไปในที่สุด จากปัญหาดังกล่าวจึงสรุปได้ว่าช่วงวัยที่จะเกิดวิกฤตการณ์หรือปัญหายุ่งยากในการปรับตัวได้มากที่สุด ได้แก่ วัยรุ่นต่อเนื่องกับวัยผู้ใหญ่ตอนต้น คือ ระหว่างอายุ 15 – 25 ปี ซึ่งช่วงระยะเวลาที่คนดิ้นรนต่อสู้ เพื่อการเป็นผู้ใหญ่เต็มตัวและพยายามสร้างรากฐานของชีวิตทุกๆ ด้าน เพื่อการก้าวที่มั่นคงต่อไป (นิภา นิธยาน. 2530 : 17)

นักเรียนที่เข้ามาเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ(ปวช.) เป็นนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งการเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นนี้ ส่วนใหญ่เป็นการเรียนที่เน้นหนักเนื้อหาทางวิชาการด้านวิชาสามัญมากกว่าการเรียนเพื่อฝึกปฏิบัติที่จะสามารถนำไปประกอบอาชีพตามจุดมุ่งหมายของการเรียนวิชาชีพ ดังนั้นการที่นักเรียนต้องเปลี่ยนสภาพจากแนวการศึกษาที่แตกต่างไปจากเดิม นักเรียนย่อมมีการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมใหม่ของโรงเรียน เพื่อจะทำให้ตนเองประสบผลสำเร็จทางด้านการเรียนเป็นบุคคลที่มีความพฤติกรรมที่เหมาะสม สามารถพัฒนาตนเองให้มีคุณภาพทางสังคม และสามารถมีชีวิตอยู่ในสภาพแวดล้อมของสังคมได้อย่างมีความสุข /หากการปรับตัวของนักเรียนให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมใหม่นี้ทำให้เกิดความขัดแย้งในใจคับข้องใจ และมีความผิดปกติอื่น ย่อมส่งผลไปถึงการมีปัญหาด้านการเรียนทำให้เรียนไม่สำเร็จต้องออกจากโรงเรียนกลางคัน ซึ่งในปีหนึ่งๆมีนักเรียนจำนวนไม่น้อยที่ต้องออกจากโรงเรียนกลางคันด้วยสาเหตุหลายประการ เช่น ปัญหาด้านเศรษฐกิจ ไม่มีทุนที่ใช้ในการศึกษา ต้องช่วยผู้ปกครองทำงานหาเลี้ยงชีพ ปัญหาผลการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ การมีระดับสติปัญญาต่ำ มีนิสัยการเรียนที่ไม่ดี และปัญหาการมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เป็นต้น/

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2542 : 6)ได้สำรวจสภาพการออกกลางคันของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้งสายสามัญและสายอาชีพ พบว่าในปีการศึกษา 2540 มีนักเรียนออกระหว่างชั้นเรียน ร้อยละ 8.2 และในปีการศึกษา 2541 เป็นร้อยละ 8.3 โดยเฉพาะในสถานศึกษาเอกชนมีแนวโน้มนักเรียนออกระหว่างชั้นเรียนสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ดิเรก สุวรรณฤทธิ์ (2535 : 2) พบว่า อัตราการออกกลางคันของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ของวิทยาลัยเทคนิคในเขตการศึกษา 7 และ 8 ทั้งสิ้น 14 แห่งแตกต่างกัน โดยเฉพาะนักเรียนของวิทยาลัยเทคนิคเพชรบูรณ์ ที่เข้าเรียนในปีการศึกษา 2534 นั้น มีอัตราการออกมากที่สุด คือ ร้อยละ 34.05 ของนักเรียนที่ได้ลงทะเบียนเรียนไว้

สำหรับการออกกลางคันของนักเรียนที่เรียนวิชาชีพ ประเภทช่างอุตสาหกรรมระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ(ปวช.) วิทยาลัยเทคนิคสังกัดกรมอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ได้แก่ วิทยาลัยเทคนิคดอนเมือง วิทยาลัยเทคนิคมีนบุรี วิทยาลัยเทคนิคดุสิต วิทยาลัยเทคนิคราชสีห์ราชราม และ

วิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษกมหานคร ตั้งแต่ปี 2539-2541 มีจำนวนนักเรียนระดับ ปวช.ทั้งสิ้น 25,550 คน ในจำนวนนี้มีนักเรียนที่ออกกลางคันรวม 2,178 คน คิดเป็นร้อยละ 8.52 และเป็นนักเรียนในชั้นปีที่ 1 (ปวช. 1) จำนวน 1,134 คน คิดเป็นร้อยละ 52.1 ของจำนวนนักเรียนที่ออก กลางคันทั้งหมดมีด้วยกันหลายสาเหตุคือ เข้าเรียนไม่ตรงสาขาที่ต้องการ ลาออกไปศึกษาต่อที่อื่น ผลการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ ความประพฤติไม่เหมาะสม ไม่มีเงินทุน เวลาเรียนไม่พอ และสาเหตุอื่นๆ

จากสภาพปัญหาการออกกลางคันของนักเรียนดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาการปรับตัวของ นักเรียนต่อสภาพการเรียนรู้วิชาชีพ ประเภทช่างอุตสาหกรรม ระดับประกาศนียบัตร วิชาชีพ (ปวช.) วิทยาลัย เทคนิคสังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อต้องการจะทราบข้อมูลเกี่ยวกับการปรับตัวของ นักเรียนทางด้านระบบการเรียน ด้านครูผู้สอน ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน และด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนการจัด การศึกษา ส่งเสริมการปรับตัวของนักเรียน และเพื่อช่วยเหลือแก้ไข ป้องกัน พัฒนานักเรียน โดยเฉพาะนักเรียนที่มีปัญหา ให้สามารถพัฒนาการปรับตัวของนักเรียนให้ประสบผล สำเร็จทางด้านการศึกษา ช่วยแก้ปัญหาการสูญเปล่าทางการศึกษาที่เกิดจากการออกกลางคัน ช่วยให้นักเรียน สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสม และเป็นการเสริมสร้างพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนไปสู่การเป็นพลเมืองดี ของสังคมต่อไป

จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาปัญหาการปรับตัวของนักเรียนต่อสภาพการเรียนรู้วิชาชีพ ประเภทช่างอุตสาหกรรม ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ด้านระบบการเรียน ด้านครูผู้สอน ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน และด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ
2. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการปรับตัวของนักเรียนต่อสภาพการเรียนรู้วิชาชีพประเภท ช่างอุตสาหกรรม จำแนกตามสถานศึกษา สาขาวิชา สถานภาพผู้ปกครอง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ภูมิสำเนา และค่าใช้จ่ายรายเดือน

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ สามารถใช้เป็นแนวทางในการป้องกัน ส่งเสริม แก้ปัญหา ปรับปรุง การเรียนการสอน และให้คำปรึกษาแก่นักเรียนให้มีคุณภาพ ตลอดจนใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการเสนอแนะ ต่อบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ทราบ เพื่อจะได้จัดบริการให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนที่มีปัญหาได้ตรงกับสภาพที่แท้จริง

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษากการปรับตัวต่อสภาพการเรียนรู้วิชาชีพ ประเภทช่างอุตสาหกรรมครั้งนี้ใช้ ประชากรและ กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนวิชาชีพ ประเภทช่างอุตสาหกรรม ระดับ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) วิทยาลัยเทคนิคสังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร 4 แห่ง ได้แก่ วิทยาลัยเทคนิคดอนเมือง วิทยาลัยเทคนิคราชสีหราชาราม วิทยาลัยเทคนิคมีนบุรี วิทยาลัยเทคนิค

กาญจนาภิเษกมหานคร ชั้นปีที่ 1 ภาคปกติ ปีการศึกษา 2542 ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคเรียนที่ 2 สาขาวิชา ช่างยนต์ ช่างกลโรงงาน ช่างเชื่อมโลหะ ช่างก่อสร้าง ช่างอิเล็กทรอนิกส์ ช่างไฟฟ้ากำลัง ช่างเคมีภัณฑ์ ช่างเทคนิคสถาปัตยกรรม ช่างเทคนิคแว่นตาและเลนส์ และวิชาการพิมพ์ จำนวน 1,200 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา เป็นนักเรียนที่มาจากระบบการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) และกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างด้วยการใช้ตารางของ Krejcie และ Morgan (บุญชม ศรีสะอาด. ม.ป.ป. : 187) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้มีจำนวน 660 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ สถานภาพของนักเรียน

3.1.1 สถานศึกษา

3.1.2 สาขาวิชา

3.1.3 สถานภาพผู้ปกครอง

3.1.4 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3.1.5 ภูมิฐานะ

3.1.6 ค่าใช้จ่ายรายเดือน

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การปรับตัวต่อสภาพการเรียนรู้วิชาชีพ

3.2.1 ระบบการเรียนรู้

3.2.2 ครูผู้สอน

3.2.3 ความสัมพันธ์กับเพื่อน

3.2.4 สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. นักเรียนวิชาชีพ ประเภทช่างอุตสาหกรรม หมายถึง นักเรียนที่เรียนในสาขาวิชาช่างอุตสาหกรรม ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) วิทยาลัยเทคนิคสังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร

2. การปรับตัวต่อสภาพการเรียนรู้วิชาชีพ หมายถึง การปรับตัวพฤติกรรมในสภาพต่างๆ เกี่ยวกับการเรียนรู้วิชาชีพ ประเภทช่างอุตสาหกรรม ที่นักเรียนประสบแล้วก่อให้เกิดความวิตกกังวล มีความขัดแย้งด้านอารมณ์ และจิตใจ เพื่อให้อยู่ในสภาพการณ์นั้นได้อย่างเป็นสุข สภาพการณ์เกี่ยวกับการเรียนรู้วิชาชีพ ประเภทช่างอุตสาหกรรม ประกอบด้วยด้านต่าง ๆ ดังนี้

2.1 ระบบการเรียนรู้ หมายถึง การปรับตัวพฤติกรรมในสภาพที่ทำให้เกิดความรู้สึกอึดอัด ไม่สบายใจ อันเนื่องมาจากไม่สามารถรู้สึกนึกคิดและแสดงพฤติกรรมให้สอดคล้องกลมกลืนกับกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเรียน ได้แก่ ระเบียบวินัยประกาศของกระทรวงศึกษาและของสถานศึกษา เนื้อหาวิชา หลักสูตร กิจกรรมเสริมหลักสูตร

2.2 ครูผู้สอน หมายถึง การปรับพฤติกรรมในสภาพที่ทำให้เกิดความรู้สึก อึดอัด ไม่สบายใจ อันเนื่องมาจาก ไม่สามารถรู้สึกนึกคิดและแสดงพฤติกรรมของนักเรียน ให้ สอดคล้องกับความรู้สึก ความคิด และพฤติกรรมของครูผู้สอน ในเรื่องการสอน การปกครองนักเรียน ความไว้วางใจ ความสัมพันธ์กับครู

2.3 ความสัมพันธ์กับเพื่อน หมายถึง การปรับพฤติกรรมในสภาพที่ทำให้เกิดความรู้สึกอึดอัด ไม่สบายใจ อันเนื่องมาจากไม่สามารถรู้สึกนึกคิดและแสดงพฤติกรรมให้สอดคล้องกลมกลืนกับความรู้สึก ความคิด และพฤติกรรมของเพื่อน ในเรื่องการทำงาน การยอมรับนับถือ และความนิยมยกย่องจากเพื่อน

2.4 สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ หมายถึง สิ่งที่เป็นรูปธรรมที่อยู่โดยรอบตัว นักเรียนซึ่งมีผล กระทบต่อชีวิตนักเรียนทั้งร่างกายและจิตใจ ประกอบด้วยสิ่งที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ หรือสิ่งที่ถูกสร้างขึ้น เช่น โต๊ะ เก้าอี้ ห้องเรียน ห้องน้ำ โรงอาหาร เป็นต้น

3. สถานภาพของนักเรียน หมายถึง ความเป็นอยู่หรือสิ่งที่ปรากฏของนักเรียนในสังคม ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบดังนี้

3.1 สถานศึกษา หมายถึง สถานศึกษาที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ที่นักเรียนกำลังศึกษาอยู่ ได้แก่

- 3.1.1 วิทยาลัยเทคนิคดอนเมือง
- 3.1.2 วิทยาลัยเทคนิคราชสีหราชราม
- 3.1.3 วิทยาลัยเทคนิคมีนบุรี
- 3.1.4 วิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษกมหานคร

3.2 สาขาวิชา หมายถึง กลุ่มวิชาที่นักเรียนกำลังศึกษาอยู่จัดขึ้นตามลักษณะการจัดกลุ่มวิชา โดยกรมอาชีวศึกษา ได้แก่

- 3.2.1 สาขาวิชาช่างยนต์
- 3.2.2 สาขาวิชาช่างกลโรงงาน
- 3.2.3 สาขาวิชาช่างเชื่อมโลหะ
- 3.2.4 สาขาวิชาช่างก่อสร้าง
- 3.2.5 สาขาวิชาช่างไฟฟ้ากำลัง
- 3.2.6 สาขาวิชาช่างอิเล็กทรอนิกส์
- 3.2.7 สาขาวิชาช่างเคหะภัณฑ์
- 3.2.8 สาขาวิชาช่างเทคนิคสถาปัตยกรรม
- 3.2.9 สาขาวิชาช่างเทคนิคแวนตาและเลนส์
- 3.2.10 สาขาวิชาการพิมพ์

3.3 สถานภาพผู้ปกครอง หมายถึง การอยู่ร่วมกันของบิดามารดาหรือ ผู้ปกครองของนักเรียน คือ สมรส หรือ หย่าร้าง

3.4 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสามารถทางการเรียนของ นักเรียนที่วัดได้จาก เกรดเฉลี่ยในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2542 ดังนี้

- 3.4.1 คะแนนเฉลี่ยภาคเรียนที่ 1/2542 ต่ำกว่า 1.00
- 3.4.2 คะแนนเฉลี่ยภาคเรียนที่ 1/2542 ระหว่าง 1.01 – 2.00
- 3.4.3 คะแนนเฉลี่ยภาคเรียนที่ 1/2542 ระหว่าง 2.01 – 3.00
- 3.4.4 คะแนนเฉลี่ยภาคเรียนที่ 1/2542 ระหว่าง 3.01 – 4.00

3.5 ภูมิสำเนา หมายถึง ที่อยู่ที่เป็นหลักแหล่งถาวรของนักเรียน ในที่นี้หมายถึง อยู่ใน กรุงเทพมหานคร หรือต่างจังหวัด

3.6 ค่าใช้จ่ายรายเดือน หมายถึง จำนวนเงินที่นักเรียนได้รับเพื่อใช้จ่ายระหว่างเรียนแต่ละเดือน ทั้งนี้ไม่รวมค่าลงทะเบียนวิชาเรียน ดังนี้

3.6.1 ต่ำกว่า 1,000 บาท

3.6.2 ระหว่าง 1,000 - 2,000 บาท

3.6.3 ระหว่าง 2,001 - 3,000 บาท

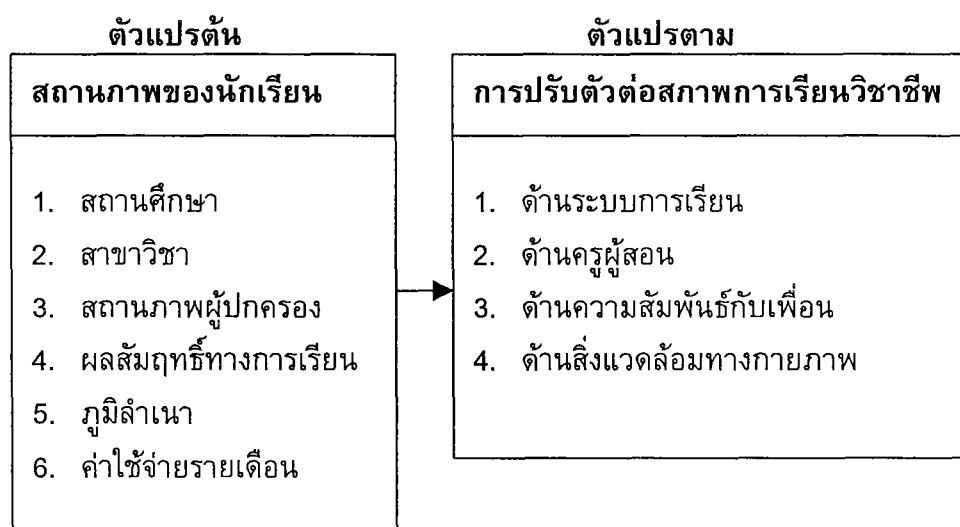
3.6.4 ตั้งแต่ 3,001 บาท ขึ้นไป

สมมุติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนวิชาชีพประเภทช่างอุตสาหกรรม ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) วิทยาลัยเทคนิค สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร มีปัญหาการปรับตัวต่อสภาพการเรียนรู้วิชาชีพด้านระบบการเรียน ด้านครูผู้สอน ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน และด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพแต่ละด้านอยู่ในระดับมาก

2. นักเรียนวิชาชีพประเภทช่างอุตสาหกรรม มีปัญหาการปรับตัวต่อสภาพการเรียนรู้วิชาชีพ จำแนกตามสถานศึกษา สาขาวิชา สถานภาพผู้ปกครอง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ภูมิสำเนา และค่าใช้จ่าย รายเดือน แตกต่างกัน

กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารงานเขียน ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวของนักเรียนต่อการเรียนวิชาชีพ ประเภทช่างอุตสาหกรรม และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. การปรับตัวต่อการเรียน

ความหมายของการปรับตัว

สาเหตุของการปรับตัว

ทฤษฎีการปรับตัวของรอย (Roy)

ขั้นตอนในการปรับตัวของวัยรุ่น

ลักษณะของการปรับตัว

กลไกป้องกันตัวเพื่อผ่อนคลายสภาวะทางจิตของวัยรุ่น

2. การจัดและการบริหารการอาชีวศึกษา

จุดประสงค์และหลักการของการอาชีวศึกษา

การจัดการอาชีวศึกษา

การศึกษาระดับวิชาชีพอาชีวศึกษา

การจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษา

หลักการและจุดมุ่งหมายของอาชีวศึกษาไทย

หลักเกณฑ์การใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2538

3. เอกสารและงานวิจัยที่สนับสนุนการศึกษาค้นคว้า

เอกสารที่เกี่ยวกับตัวแปรที่ศึกษา

งานวิจัยในประเทศ

งานวิจัยต่างประเทศ

1. การปรับตัวต่อการเรียน

ความหมายของการปรับตัว

พฤติกรรมทุกอย่างของมนุษย์เป็นไปเพื่อตอบสนองความต้องการและความต้องการนี้เองที่ทำให้มนุษย์ต้องมีปฏิกิริยาตอบโต้ความต้องการบางอย่างที่เกิดขึ้นและสอดคล้องกันเป็นอย่างดี แต่ความต้องการบางอย่างเกิดขึ้นพร้อมกันและขัดแย้งกันเอง ทำให้เกิดภาวะถูกบีบคั้นจิตใจ คับข้องใจ ขัดแย้งและวิตกกังวลที่จะต้องเลือกตอบสนองความต้องการข้อใดข้อหนึ่งวิธีการตอบสนองความต้องการของมนุษย์คือ การปรับตัว (Adjustment) นั่นเอง การปรับตัว คือ กระบวนการปรับความรู้สึกนึกคิดและพฤติกรรมเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ (ศุภลักษณ์ จารุรัตน์จามร. 2534 : 260)

การปรับตัว หมายถึง ผลของความพยายามของบุคคลที่พยายามปรับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นแก่ตนเอง ไม่ว่าปัญหานั้นจะเป็นปัญหาด้านบุคลิกภาพด้านความต้องการ หรือด้านอารมณ์ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม จนกระทั่งบุคคลนั้นสามารถอยู่ในสภาพแวดล้อมนั้น ๆ และถ้าบุคคลนั้นปรับตัวได้ก็จะอยู่ในสภาพแวดล้อมนั้นได้อย่างมีความสุข (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2530 : 69 ; อ้างอิงมาจาก Colman and

Hammen) ซึ่งสอดคล้องกับ กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2524 : 180) ที่กล่าวว่า การปรับตัว หมายถึง กระบวนการที่บุคคลพยายามปรับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเองไม่ว่าจะเป็นปัญหาด้านอารมณ์ ปัญหาด้านบุคลิกภาพและปัญหาด้านความต้องการให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม จนเป็นสภาพที่ตนทนอยู่ได้ในสังคมหรือสภาพแวดล้อมนั้น ๆ

การที่บุคคลสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมได้ดีและมีความสุขนั้น จะต้องอาศัยการที่บุคคลสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมได้ดีและมีความสุขนั้นจะต้องอาศัยการปรับตัว ซึ่งคำว่า การปรับตัว (Adaptation) นี้ ผู้เริ่มใช้คนแรกคือ ดาร์วิน (Darwin) และมีปรากฏในทฤษฎีวิวัฒนาการของเขาในปี ค.ศ 1859 ได้สรุปความคิดไว้ว่า สิ่งที่มีชีวิตสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของโลกที่เต็มไปด้วยภัยอันตรายต่าง ๆ ได้เท่านั้นจึงจะดำรงชีวิตอยู่ได้ ต่อมานักจิตวิทยาได้ขอยืม คำว่า "Adaptation" มาใช้แล้วให้ชื่อใหม่ว่า "Adjustment" โดยศึกษาพฤติกรรมของมนุษย์ในด้านที่เกี่ยวกับการปรับตัว (นิภา นิธยาน. 2530 : 5)

อิงลิช และอิงลิช (พงษ์สุตา รัตนมาตมงคล. 2533 : 45 ; อ้างอิงมาจาก English and English. 1958 : 13) ได้ให้ความหมายของการปรับตัวไว้ว่า เป็นภาวะของความสัมพันธ์ที่กลมกลืนเข้ากับสิ่งแวดล้อมซึ่งบุคคลได้รับความพอใจในการตอบสนองทั้งร่างกาย จิตใจ และสังคม การที่บุคคลสามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ แสดงการเป็นคนปกติในทางตรงข้าม ถ้าบุคคลใดไม่สามารถปรับตัวให้สอดคล้องกับสังคมส่วนใหญ่ได้ บุคคลนั้นจะดำเนินชีวิตได้อย่างไม่เป็นสุข จะเกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา

โยธิน คันสนุทธและสุภาพรณ โคตรจรัส (2533 : 274) ได้ให้ความหมายการปรับตัวไว้ว่าเป็นกระบวนการที่บุคคลพยายามเพื่อไปสู่เป้าหมาย ตลอดจนมีปฏิกิริยาตอบโต้อุปสรรคต่าง ๆ ที่ขัดขวางไม่ให้ไปถึงเป้าหมายนั้น ๆ

ยรรยง ผิวอ่อน (2535 : 10) ได้ให้ความหมายการปรับตัวไว้ว่า เป็นกระบวนการที่บุคคลพยายามปรับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นแก่ตนเองไม่ว่าจะเป็นปัญหาด้านอารมณ์ บุคลิกภาพ ความต้องการให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมที่ตนสามารถทนอยู่ได้ในสภาพแวดล้อมนั้น ๆ รวมทั้งปฏิกิริยาโต้ตอบต่าง ๆ ต่อสิ่งแวดล้อมของมนุษย์และใกล้เคียงความต้องการส่วนตนให้สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อม

กุลธิดา พานิชกุล (2536 : 16) ได้ให้ความหมายการปรับตัวไว้ว่า หมายถึง กระบวนการที่บุคคลมีการตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมที่อยู่ภายในและภายนอกร่างกาย โดยปรากฏออกมาเป็นพฤติกรรม หรือความรู้สึกนึกคิดเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเองทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม ราชวี พงษ์สุวรรณ (2540 : 10) ได้สรุปความหมายของการปรับตัวไว้ว่า คือความพยายามที่บุคคลปรับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นแก่ตนเองให้สอดคล้องเหมาะสมกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็นปัญหาด้านส่วนตัว สังคม และสิ่งแวดล้อม จนเป็นสภาพการณ์ที่ตนสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข

ณัฐพล แนวจำปา (2540 : 11) ได้กล่าวถึงการปรับตัวไว้ว่า เป็นกระบวนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลให้เกิดความสอดคล้องกลมกลืนเข้ากับสภาพแวดล้อมและความต้องการของตนเอง เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ในสังคมและสภาพแวดล้อมที่ตนเป็นสมาชิกอย่างมีความสุข

จากคำจำกัดความเกี่ยวกับความหมายของการปรับตัว สรุปได้ว่า การปรับตัว หมายถึง การปรับพฤติกรรมของบุคคลขณะที่มีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและสิ่งแวดล้อมให้สอดคล้องกับความต้องการทางด้านร่างกายและจิตใจของตนเอง เพื่อให้ตนเองอยู่ได้อย่างมีความสุข

สาเหตุของการปรับตัว

ศุภลักษณ์ จารุรัตน์จามร (2534 : 265) ได้อธิบายสาเหตุของการปรับตัวไว้ว่า สาเหตุที่ทำให้บุคคลต้องเกิดการปรับตัวมี 2 ประการใหญ่ ๆ ได้แก่

1. สาเหตุทางกายภาพ เช่น อากาศร้อนเกินไป หรืออากาศหนาวจัดเกินไป หรือ ร่างกายได้รับบาดเจ็บ เป็นต้นทำให้ร่างกายต้องปรับสภาพให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย และอาจปรากฏออกมาในลักษณะต่าง ๆ เช่น ความเหนื่อยล้า ความเฉื่อยชา หรือความตกใจกลัว เป็นต้น

2. สาเหตุทางจิตวิทยา แม้จะไม่มีผลกระทบต่อเปลี่ยนแปลงทางร่างกายโดยตรง แต่ก็มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกัน ได้แก่

2.1 ความคับข้องใจ (Frustration) หมายถึง สภาวะที่เกิดขึ้นจากการมีอุปสรรคที่ทำให้ไม่สามารถไปถึงเป้าหมาย ผลที่เกิดขึ้นเป็นเหตุให้เกิดอารมณ์ด้านลบ เช่น โกรธ กลัว วิตกกังวล เครียด ฯลฯ ซึ่งสัมพันธ์กับสรีระของบุคคล ทำให้เกิดพฤติกรรมต่าง ๆ กัน อุปสรรคหรือสาเหตุที่ทำให้เกิดความคับข้องใจได้แก่

2.1.1 สาเหตุทางกายภาพ (Physical Factors) เป็นความคับข้องใจที่เกิดจากสิ่งแวดล้อมที่ไม่มีชีวิตเป็นอุปสรรค ตัวอย่างเช่น สภาพดินฟ้าอากาศ - ฝนแล้ง น้ำท่วม เป็นเหตุให้เกิดความคับข้องใจแก่เกษตรกร คนที่รับเดินทางแต่ฝนตกหรือรถเสีย ทำให้ล่าช้า ก่อให้เกิดความคับข้องใจแก่คนนั้น เป็นต้น

2.1.2 สาเหตุทางจิตวิทยา (Psychological Factors) เป็นความคับข้องใจซึ่งเกิดจากอุปสรรคดังนี้

2.1.2.1 สาเหตุทางสังคม (Social Factors) เป็นความคับข้องใจอันเป็นผลมาจากการอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม หรืออยู่ในสังคมต้องมีความสัมพันธ์พึ่งพาอาศัยกัน สาเหตุทางสังคมย่อมก่อให้เกิดความคาดหวัง ความกดดันให้เกิดความคับข้องใจ ตัวอย่างเช่น เด็กที่มีน้องใหม่ ความรักความเอาใจใส่จากมารดาจึงถูกแบ่งไป ทำให้เด็กเกิดความต้องการทางใจและความต้องการทางสังคม หากเด็กไม่ได้รับการตอบสนองเต็มที่ ย่อมก่อให้เกิดความคับข้องใจ เป็นต้น

2.1.2.2 สาเหตุสภาพส่วนบุคคล (Personal Factors) เป็นความคับข้องใจอันเกิดจากความจำกัด ความบกพร่อง หรือการขาดทางร่างกาย เช่น มีความพิการ เกิดการเจ็บป่วยเป็นเวลานาน การขาดเสน่ห์หรือความงาม การขาดเชาวน์ปัญญา เป็นต้น หากวางเป้าหมายไว้เกินสภาพส่วนบุคคลย่อมทำให้ไม่สามารถไปถึงเป้าหมายได้ ตัวอย่างเช่น คนที่เชาวน์ปัญญาไม่ดี เรียนไม่เก่ง แต่อยากเรียนระดับอุดมศึกษา คนที่ไม่สวย อยากเป็นเทพี เป็นต้น

2.2 ความขัดแย้ง (Conflict) หมายถึง สภาวะที่เกิดขึ้นมีสาเหตุ 2 สาเหตุขึ้นไป ซึ่งมีความสำคัญเท่า ๆ กัน เกิดขึ้นในเวลาเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน และไม่สามารถเลือกตอบสนองสาเหตุทั้งหมดในครั้งเดียวกันได้จึงจำเป็นต้องเลือกเพียงสาเหตุใดสาเหตุหนึ่ง ความขัดแย้งนี้เกิดขึ้นเมื่อเหตุการณ์หรือเป้าหมายที่ต้องการที่พึงปรารถนาที่น่าสนใจดึงดูดใจหลาย ๆ อย่างเกิดขึ้นพร้อมกัน บุคคลต้องการจะหลีกเลี่ยงทั้งหมด แต่ก็จำเป็นต้องเลือกสภาพใดสภาพหนึ่ง นอกจากนี้ความขัดแย้งยังเกิดขึ้นเมื่อมีเหตุการณ์หรือเป้าหมายเดียวกัน แต่มีทั้งต้องการ ไม่ต้องการ พึงปรารถนา - ไม่พึงปรารถนา ดึงดูดใจ - ไม่ดึงดูดใจอยู่ร่วมกัน ทำให้เกิดทัศนคติสองทางก้ำกึ่งกัน สภาพการณ์เช่นนี้เกิดขึ้นบ่อย ๆ ในชีวิตประจำวันคนเราจะ

ปรับตัวเมื่อเกิดความไม่สบายใจ ความวิตกกังวล ความคับข้องใจ และความเครียด วารินทร์ สายอินเอื้อ (2522 : 159 - 160) ได้อธิบายถึงสาเหตุของการปรับตัว ซึ่งอาจเกิดจากสิ่งต่อไปนี้

1. ไม่สามารถตอบสนองความต้องการพื้นฐานของตนได้ ซึ่งอาจเป็นเพราะอุปสรรคที่
เนื่องจากตัวเองหรือผู้อื่น มีผลทำให้บุคคลเกิดความไม่สบายใจ และมีความคับข้องใจตามมา
 2. เกิดจากความขัดแย้ง ความขัดแย้ง หมายถึง การที่บุคคลไม่สามารถจะตัดสินใจเลือก
การกระทำทั้งสองอย่างได้ในเวลาเดียวกัน แต่จะต้องเลือกกระทำเพียงอย่างเดียว มี 3 ลักษณะ คือ
 - 2.1 ความขัดแย้งทางบวก เป็นความขัดแย้งที่เกิดจากการจะต้องเลือกเพียงอย่างเดียวในสิ่งที่
ตัวเองชอบเท่า ๆ กัน ตั้งแต่ 2 - 3 อย่างขึ้นไป ยิ่งชอบมากทุกอย่างยิ่งเลือกยากกว่าจะเลือกได้ต้องใช้เวลา
แม้จะเลือกแล้วก็ยังเสียต้ายสิ่งที่ไม่สามารถจะเลือก
 - 2.2 ความขัดแย้งในทางลบ เกิดจากการที่ตัวเองต้องเลือกในสิ่งที่ไม่ชอบเลยตั้งแต่ 2 - 3
อย่างขึ้นไป จะไม่เลือกก็ได้ เลือกไปแล้วก็ไม่สบายใจ เพราะสิ่งต่าง ๆ เหล่านั้นเราไม่ชอบเลย แต่เราต้อง
เลือกอย่างใดอย่างหนึ่ง
 - 2.3 ความขัดแย้งในทางบวกและลบ เกิดขึ้นในกรณีที่มีสิ่งต่าง ๆ หรือบุคคลหรือสัตว์ที่เราต้อง
เลือกนั้น มีทั้งถูกใจและไม่ถูกใจในระดับที่เท่า ๆ กันทั้งหมดตั้งแต่ 2 อย่างขึ้นไป แต่จะต้องเลือกเพียง
อย่างเดียว
- ดังนั้น บุคคลจึงมีสาเหตุของการปรับตัวที่แตกต่างกัน โดยส่วนใหญ่จะปรับตัวเพื่อแก้อุปสรรค
หรือข้อคับข้องใจตนเอง เช่น ปรับตัวเมื่อเกิดความไม่สบายใจ ความวิตกกังวล ความคับข้องใจ และ
ความเครียด เพื่อตอบสนองความต้องการแห่งตน หรือที่ตนไม่สามารถจะกระทำได้

ทฤษฎีการปรับตัวของรอย (Roy's Adaptation Model)

รอย (Roy) ได้อธิบายถึงการปรับตัวไว้ว่า หมายถึง พฤติกรรมการตอบสนองของบุคคลเมื่อ
เผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับตนเองหรือสิ่งแวดล้อมของตนเอง เพื่อปรับคงสภาพสมดุลทั้งร่างกาย
จิตใจ และสังคม ซึ่งรอยเชื่อว่าคนเราประกอบด้วย กาย จิต สังคม (Man in a biopsychosocial being)
เป็นหน่วยเดียวกันที่ไม่อาจแบ่งแยกได้ (Unified whole) องค์ประกอบทั้งสามนี้มีความสัมพันธ์ต่อกัน ทำงาน
ผสมผสานเป็นหน่วยเดียวกัน เพื่อคงสภาพปกติสุขหรือภาวะสุขภาพดี สาเหตุใดก็ตามที่มีผลต่อกายย่อมส่งผล
กระทบไปยังจิตใจและสังคมด้วย ดังนั้นบุคคลจึงต้องมีการปรับตัว เพื่อรักษาความสมดุลของร่างกาย จิตใจ
และสังคม บุคคลที่ประสบความสำเร็จในการปรับตัวจะมีความมั่นคงในชีวิต พฤติกรรมที่แสดงให้เห็นคือ
มีสุขภาพดียอมรับความเป็นจริง มีความพึงพอใจในชีวิต ส่วนผู้ที่ประสบความล้มเหลวในการปรับตัวก่อให้เกิด
ปัญหาด้านสุขภาพไม่ยอมรับความจริง เศร้าซึม กลไกที่บุคคลใช้ในการปรับตัวเพื่อรักษาสมดุลประกอบด้วย
2 ส่วน (Andrew and Roy. 1991 : 33 - 35) คือ

1. กลไกการควบคุม (Regulator Mechanism) เป็นกลไกการปรับตัวที่เกิดขึ้นอัตโนมัติโดยที่
บุคคลไม่รู้สึกรู้ตัว เป็นการทำงานร่วมกับของระบบประสาท ระบบต่อมไร้ท่อ การรับรู้และการตอบสนอง
เพื่อที่จะควบคุมการทำงานของร่างกายให้อยู่ในภาวะสมดุล
2. กลไกการรับรู้ (Cognator Mechanism) เป็นกลไกการปรับตัวที่เกิดจากประสบการณ์และ
การเรียนรู้ ซึ่งเกี่ยวกับกระบวนการทางจิต สังคมที่บุคคลใช้ในการปรับตัวให้เข้ากับภาวะเครียด บุคคลจะ
เรียนรู้การปรับตัวในส่วนนี้จากทักษะการเข้าสังคม ประสบการณ์แก้ปัญหาในสถานการณ์ที่คล้ายคลึงและ
ระดับการศึกษาซึ่งเป็นการทำงานของสมองในระดับสูง

กลไกการปรับตัวทั้ง 2 ส่วนจะเกิดควบคู่กันเสมอ ทำงานร่วมกันเสมือนว่าเป็นหน่วยเดียวกัน โดยสิ่งเร้าผ่านเข้ามาทางกลไกควบคุมแล้วส่งต่อไปที่กลไกการรับรู้

รอยได้วิเคราะห์ความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ตามหลักของมาสโลว์ (Maslow's Hierachy of Needs) มาเป็นแนวทางในการทำความเข้าใจธรรมชาติของคน ซึ่งเชื่อว่ามนุษย์ต้องการปรับตัวเพื่อคงไว้ซึ่งความต้องการพื้นฐานที่เป็นดัชนีบ่งชี้ความมั่นคงของชีวิต ซึ่งได้จากการที่บุคคลมีความมั่นคงทางด้านร่างกาย และความมั่นคงทางด้านสังคม สามารถแสดงออกมาเป็นพฤติกรรม ซึ่งเป็นผลจากกลไกการควบคุมและกลไกการรับรู้ แบ่งเป็น 4 ด้าน คือ

1. พฤติกรรมการปรับตัวตามความต้องการด้านร่างกาย (Physiological Needs) เป็นการตอบสนองของบุคคลทางด้านร่างกาย พฤติกรรมจะปรากฏออกมาเป็นการทำงานของเนื้อเยื่อ อวัยวะและระบบซึ่งประกอบเป็นร่างกายของมนุษย์ เพื่อตอบสนองความมั่นคงทางด้านร่างกาย (Physiologic Integrity) ซึ่งพิจารณาได้จากการตอบสนองขั้นพื้นฐาน (Basic Need) ได้แก่ ความต้องการออกซิเจน อาหาร การขับถ่าย การทำกิจกรรมและการพักผ่อน การตอบสนองในด้านต่าง ๆ ต้องอาศัยความรู้สึกรับรู้ การควบคุมน้ำและเกลือแร่ การทำงานของระบบประสาทและระบบไร้ท่อ โดยมีกลไกการควบคุมเป็นตัวเชื่อมโยงการทำงานและตอบสนองออกมาเป็นพฤติกรรมการปรับตัว เป้าหมายสูงสุดของการดำรงชีวิตในภาวะปกติสุขคือสมดุล ซึ่งมนุษย์พยายามปรับรักษาภาวะเช่นนี้ไว้ ถ้าผลการปรับตัวไม่สามารถก่อให้เกิดการตอบสนองในทางบวกได้ก็จะปรากฏเป็นพฤติกรรมการปรับตัวในทางลบหรือล้มเหลว (Maladaptation Behavior)

2. พฤติกรรมการปรับตัวด้านอัตมโนทัศน์ (Self Concept) นอกเหนือจากการปรับตัวเพื่อให้ได้มาซึ่งความต้องการทางด้านร่างกาย มนุษย์จำเป็นต้องมีความมั่นคงทางจิตใจ (Psychic Integrity) และสิ่งที่มีบทบาทสำคัญต่อการคงไว้ซึ่งความมั่นคงทางจิตใจคือ ความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเองอันเกิดจากประสบการณ์และการเรียนรู้ ตลอดจนการปะทะสัมพันธ์กับผู้อื่นในทางจิตวิทยาเชื่อว่าพฤติกรรมทุกอย่างของมนุษย์เป็นผลจากความนึกคิดที่บุคคลมีต่อตนเอง บุคคลที่มีความเชื่อมั่นและมองเห็นคุณค่าของตนเองจะมีการปรับตัวต่อสภาวะกดดันต่าง ๆ ดีกว่าบุคคลที่มีความรู้สึกต่อตนเองในทางลบ

3. พฤติกรรมการปรับตัวตามบทบาทหน้าที่ (Role Funtion) การแสดงบทบาทหน้าที่ต่าง ๆ ของบุคคลได้เหมาะสมทั้งทางด้านพฤติกรรม การแสดงออก อารมณ์และความรู้สึก เป็นการตอบสนองความต้องการและเพื่อคงไว้ซึ่งความมั่นคงทางสังคม (Social Integrity) ในสถานการณ์ใดก็ตามที่บุคคลไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของตนได้ บุคคลต้องมีการปรับตัว เพื่อให้การแสดงบทบาทของตนเป็นไปตามปกติ หากจะสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับปัจจัยการปรับตัวของบุคคลนั้น

4. การปรับตัวด้านการพึ่งพาหะหว่างกัน (Interdependence) ความจริงทางสังคมอีกประการหนึ่งคือ การที่คนเราต้องการมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับผู้อื่นและพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ถือว่าเป็นความต้องการพื้นฐานของบุคคลที่คงไว้ซึ่งความมั่นคงทางสังคม (Social Integrity) ด้วยประการหนึ่ง ความพอเหมาะระหว่างการพึ่งพาตนเอง (Dependence) การพึ่งพาผู้อื่น (Independence) และการให้ผู้อื่นได้พึ่งพาตนเองมีส่วนช่วยให้เกิดความมั่นคงทางจิตใจและสังคม โดยปกติบุคคลพยายามคงไว้ซึ่งความเป็นตัวของตัวเองและยอมพึ่งพาอาศัยผู้อื่นในขอบเขตที่ตนเองและสังคมยอมรับ

อีริก เอช. อีริกสัน (ปรารมภ์ นุชถาวร. 2533 : 13 ; อ้างอิงมาจากทฤษฎีบุคลิกภาพ. 2530 : 92 - 95) ได้กล่าวถึง การพัฒนาความรู้สึกในความเป็นเอกลักษณ์ของตนเองและผ่านพ้นความรู้สึกสับสนในตนเอง (การรับรู้ตามความเป็นจริง) เป็นช่วงอายุ 13 - 17 ปี โดยมีองค์ประกอบของการพัฒนา ดังนี้

1. การเลือกและสับสนในบทบาท

การเข้าใจเอกลักษณ์ของตนเองช่วยให้เด็กวัยรุ่นเกิดความเข้าใจในปัญหาต่าง ๆ และช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับอนาคต เช่น การเลือกอาชีพ การเลือกคู่ครอง เป็นต้น ความรับผิดชอบถือว่าเป็นเอกลักษณ์สำคัญของวัยนี้ ซึ่งความรับผิดชอบนี้มีรากฐานมาจากการอบรมของพ่อแม่และความรู้สึกไว้วางใจและความมั่นใจในตัวเอง ในวัยนี้จะเกิดความคิดสงสัยในตัวเอง เนื่องจากวัยนี้เป็นระยะที่มีความสับสน ขาดความมั่นใจ เพราะมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายและจิตใจเพื่อเตรียมเข้าสู่ผู้ใหญ่ ปัญหาของเด็กวัยนี้มักไปในทำนองที่ว่า “ฉันไม่รู้ว่าคุณจะทำอะไร ไปทางไหนและไม่ว่าฉันเป็นใคร” ดังนั้น กลุ่มเพื่อนวัยเดียวกัน การยอมรับจากกลุ่มศาสนาและวัฒนธรรม จึงมีผลต่อการปรับตัวอย่างยิ่ง

2. การแสวงหาสถานภาพทางสังคม

เด็กวัยรุ่นจะค่อย ๆ พัฒนาความเป็นตัวของตัวเองขึ้นอย่างช้า ๆ เพื่อพัฒนาเป็นระดับมาตรฐานสากลของตัวเอง เขาจะแสวงหาตามอุดมคติ และค้นหาเอกลักษณ์ของตนเองเพื่อบทบาทใหม่ในสังคม อิริคสัน (Erikson) กล่าวว่า มีเด็กวัยรุ่นตอนปลายอีกเป็นจำนวนมากที่ยังไม่เป็นตัวของตัวเองและยังไม่พบเอกลักษณ์ในตัวเอง ซึ่งวัยรุ่นเหล่านี้เมื่อมีปัญหาจะแก้ปัญหาแบบ “หนีเสือปะจระเข้” หรือหลบหนีจากปัญหานั้นไป อย่างไรก็ตาม วัยรุ่นแต่ละคนย่อมต้องการเวลาในการปรับตัวเองเพื่อการเข้าสู่ความเป็นผู้ใหญ่ และสังคมยอมรับ

ขั้นตอนการปรับตัวของวัยรุ่น

การปรับตัวของวัยรุ่น (ช่วงวัยรุ่น) มีขั้นตอนสำคัญ 7 ขั้นตอน ซึ่งในแต่ละขั้นตอนถ้าวัยรุ่นไม่สามารถปรับตัวได้ย่อมทำให้เกิดความล้มเหลวในเรื่องนั้น ๆ นวลละออ สุภาพล (2530 : 93 - 95)

1. สัดส่วนของเวลาตรงข้ามกับความสับสนของเวลา หมายถึง เด็กวัยรุ่นต้องการเวลาที่เหมาะสมเพื่อเตรียมตัวและการปรับตัวต่อความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น
2. ความมั่นใจในตนเองตรงข้ามกับความเฉยเมย ท้อแท้ ความมั่นใจในตนเอง หมายถึง การแสวงหาเอกลักษณ์ของตนเองอย่างถูกต้องมีความสนใจเกี่ยวกับตนเองและความคิดของคนอื่นที่มีต่อตนเอง
3. การตรวจสอบบทบาทตรงข้ามกับการมีเอกลักษณ์ที่ไม่ถูกต้อง ในวัยเด็กจะมีการแสวงหาบทบาทต่าง ๆ มากมายหลายชนิด ส่วนเด็กวัยรุ่นจะคัดเลือกเฉพาะบทบาทที่เหมาะสมกับตนเองมากที่สุด วัยรุ่นอาจจะทดลองหรือตรวจสอบหลาย ๆ บทบาทจนกว่าจะพบบทบาทที่ตนเองพอใจ
4. คาดการณ์ล่วงหน้าในผลสัมฤทธิ์ตรงข้ามกับความชะงักงันในการงาน การทำงานใด ๆ เด็กวัยรุ่นจะมีความต้องการที่จะให้งานนั้นประสบความสำเร็จหรือเสร็จลงด้วยดี ดังนั้น ก่อนที่เขาจะลงมือกระทำงาน เขาจะคาดการณ์ล่วงหน้าในผลสำเร็จที่เกิดขึ้น การคาดหมายว่างานจะประสบผลสำเร็จเป็นแรงกระตุ้นให้เขาเกิดความพอใจ มีความสนใจ และมีความเพียรพยายามเพื่อไปสู่เป้าหมายนั้น ๆ การคาดการณ์ล่วงหน้าในผลสัมฤทธิ์จึงเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่จะพัฒนาความมั่นใจในตัวเองและความเป็นตัวของตัวเอง
5. เอกลักษณ์ทางเพศตรงข้ามกับความสับสนทางเพศ วัยรุ่นต้องการประสบการณ์ที่จะทำให้เขารู้ในบทบาททางเพศของตนเองและต้องการที่จะแสดงลักษณะและบทบาททางเพศของคนให้ถูกต้องเป็นที่ยอมรับของสังคม ขณะเดียวกันก็ต้องการที่จะเป็นเพื่อนกับเพศตรงข้าม
6. ความเป็นผู้นำตรงข้ามกับความสับสนในอำนาจ ความสามารถของวัยรุ่นในการเป็นผู้นำหรือเป็นผู้ตามเกิดขึ้นพร้อม ๆ กัน และสถานภาพของสองลักษณะนี้จะเป็นตัวชี้ให้เห็นถึงอำนาจของตัวเองใน

สังคม เด็กวัยรุ่นควรได้รับการฝึกให้เป็นตัวของตัวเอง มีความมั่นใจในตัวเอง ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมให้เขาพัฒนาความเป็นผู้นำให้เกิดขึ้น

7. อุดมคติตรงข้ามกับความสับสนในอุดมคติ วัยรุ่นจะเลือกปรัชญาหรือมีอุดมคติเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจซึ่งนำทางให้เขาอยู่ในสังคมได้ นอกจากนี้การมีอุดมคติและมีปรัชญาชีวิตจะช่วยให้เขาไปสู่ความมีเอกลักษณ์ของตนเอง เขามีแนวทางชีวิตของเขาว่าเขาจะเป็นอะไรต่อไป เมื่อมีสิ่งไม่ถูกต้องกับอุดมคติของเขา เขาก็จะไม่ยอมรับหรือต่อต้านกับสิ่งเหล่านี้

ขั้นตอนทั้ง 7 ขั้น ดังกล่าวข้างต้นนี้ จะมีผลต่อการพัฒนาความเป็นเอกลักษณ์ของตนเองและประโยชน์ต่อตัวเขาเองโดยตรงเป็นการได้เผชิญกับสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างค่อยเป็นค่อยไปได้เปรียบเทียบกับสังคมผู้ใหญ่กับตัวเอง ซึ่งเรื่องนี้เป็นเรื่องสำคัญมากเพราะจะทำให้เกิดความพร้อมถ้าวัยรุ่นไม่พร้อมหรือปรับตัวไม่ได้หรือประสบความล้มเหลวจะเกิดความรู้สึกที่รุนแรงและมีผลต่อบุคลิกภาพ การได้พูดได้แสดงความคิดเห็นต่อหน้าคนหมู่มากนับว่าเป็นประโยชน์ เป็นการแสวงหาเอกลักษณ์ของการได้พูดได้แสดงความคิดเห็นต่อหน้าคนหมู่มากนับว่าเป็นประโยชน์เป็นการแสวงหาเอกลักษณ์ของตนเองอย่างหนึ่ง นอกจากนี้วัยรุ่นจะคัดเลือกผู้ใหญ่ที่เขาเห็นว่ามีความสำคัญในสายตาของเขา ซึ่งไม่ใช่พ่อแม่มาเป็นบุคคลที่มีความหมายและเป็นที่ยอมรับของเขา วัยรุ่นจะมองคุณค่าของวัฒนธรรม ศาสนาและอุดมคติว่าเป็นสิ่งดีงาม และเป็นสิ่งที่สนับสนุนส่งเสริมพัฒนาการและการค้นหาเอกลักษณ์ของเขา

อัลเฟรด แอคเลอร์ (1924 : 24) ได้กล่าวถึงความอยากเด่นของคนมีส่วนพัฒนาบุคลิกภาพ ซึ่งเป็นความอยากที่เกิดจากการเรียนรู้ของสังคมเมื่อบุคคลสนองตอบไม่ได้ก็เกิดเป็นปมด้อยขึ้น เมื่อบุคคลปมด้อยก็หาทางปิดบังปมด้อยด้วยกลวิธีต่างๆ ในการปรับตัวให้เข้าสู่สภาพปกติ

ลักษณะของการปรับตัว

เมื่อเด็กเติบโตขึ้นมามีหลายสิ่งหลายอย่างที่จะต้องเรียนรู้ และจะต้องปรับตัวให้เข้ากับการพัฒนาการของวัย จนสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพของความเป็นผู้ใหญ่ได้ในที่สุด การที่กล่าวว่าวัยรุ่นเป็นช่วงวิกฤติแห่งการปรับตัววัยรุ่นเป็นช่วงวิกฤติแห่งการปรับตัว ด้วยเหตุผลที่ว่า วัยรุ่นเป็นวัยที่ถือเป็นโอกาสเกือบสุดท้ายของชีวิต สำหรับการแก้ไขปรับปรุงพฤติกรรมปรับตัวให้เข้ารูปเข้ารอยเพื่อเป็นการพัฒนาบุคลิกภาพที่ดี การปรับตัวที่ดีย่อมมีผลให้วัยรุ่นมีความสุข หากวัยรุ่นไม่ประสบผลสำเร็จในการปรับตัวในวัยเด็กก็ยังมีโอกาสปรับปรุงแก้ไขตัวเองได้อีกในช่วงวัยรุ่น เพราะหากพ้นวัยนี้ไปจะเกิดปัญหายากในการปรับตัวเกินกว่าจะเปลี่ยนแปลงแก้ไขได้ (นิภา นิธยาน. 2530 : 16 - 17)

นอกจากนี้ นิภา นิธยาน. (2530 : 155 - 157) ได้กล่าวถึงลักษณะของเด็กวัยรุ่นที่ปรับตัวได้ดีและมีสุขภาพจิตดี ว่ามีลักษณะดังต่อไปนี้

1. มีความเชื่อมั่นและมีความรู้สึกมั่นคง เป็นผู้ที่มีความเชื่อมั่นในตัวเองอย่างเต็มที่มีความภาคภูมิใจในตัวเอง ไม่มีปมด้อย ไม่เกรงกลัว ตำแหน่งความยิ่งใหญ่ หรือการก้าวร้าวระรานของผู้ใดก็ตาม ในขณะที่เดียวกันก็รู้จักการยอมรับความสามารถและความสำเร็จของผู้อื่นด้วยความจริงใจวิพากษ์วิจารณ์ผู้อื่นเท่าที่มี ในบางครั้งทำไปด้วยความยุติธรรมโดยไม่มีเจตนาที่จะทำร้ายผู้อื่นเพื่อยกตัวเอง มีความกล้าที่จะเผชิญชีวิตแม้ว่าจะมีเหตุการณ์ร้ายแรงเกิดขึ้นในบางขณะก็จะไม่ท้อแท้ชีวิต กล้าที่จะต่อสู้อย่างเต็มกำลังและความสามารถ

2. มีลักษณะอบอุ่นเป็นมิตร รักใคร่ผู้อื่นและได้รับความรักตอบแทนมีลักษณะนิสัยน่ารัก เมตตา กรุณาต่อผู้อื่น รู้จักเกรงใจและคำนึงถึงจิตใจผู้อื่น

3. มีความรู้สึกตระหนักในคุณค่าของภาระหน้าที่ที่ปฏิบัติ รู้จักใช้ความสามารถและสติปัญญาอย่างเต็มที่ในการศึกษาเล่าเรียนและในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน เข้าร่วมชุมนุมต่าง ๆ ของโรงเรียนด้วยความสนุกและสนใจ ขณะอยู่บ้านก็ช่วยเหลืองานบ้านเท่าที่จะทำได้ การดำเนินชีวิตแต่ละวันเป็นไปอย่างมีคุณค่า และไม่เบื่อหน่าย

4. พร้อมที่จะรับประสบการณ์ใหม่ ๆ และสนใจในกิจกรรมรอบตัวมีความสุขในสิ่งต่าง ๆ ตามความถนัดและความสนใจ

5. รู้จักรักษานาม譽และสุขภาพร่างกายสม่ำเสมอ

6. มีความกล้าที่จะเผชิญความจริงในชีวิตไม่พยายามหลบหนีปัญหาต่าง ๆ ที่จะนำความทุกข์ใจและความผิดหวังมาให้ ตลอดจนกล้าที่จะเผชิญความจริงเกี่ยวกับสภาพของตนเองที่จะนำความทุกข์ใจมาให้

7. มีจิตใจหนักแน่นมั่นคง ไม่ท้อถอยและหวาดหวั่น พร้อมที่จะแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นอย่างเต็มกำลังความสามารถและไม่ว่าจะเผชิญต่อความคับข้องใจมากเพียงไรก็ตาม ยังสามารถถ่วงไว้ซึ่งบุคลิกภาพที่น่านับถือ

8. มีความสามารถในการปรับตัวได้ดีสามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมทางครอบครัวและสังคมได้ง่าย มีใจกว้างพอที่จะรับฟังความคิดเห็นและข้อโต้แย้งของผู้อื่น ในเวลาเดียวกันก็เป็นผู้ยึดมั่นในหลักการที่ดีมีมาตรฐานการประพฤติปฏิบัติสูง และยึดถือค่านิยมที่ดีงาม

9. มีอารมณ์ซึ่งช่วยส่งเสริมแทนที่จะขัดขวางสวัสดิภาพของชีวิต ไม่มีอารมณ์กลัวหรือโกรธในบางครั้ง แต่รู้จักที่จะยับยั้งและควบคุมอารมณ์ได้ มีอารมณ์รักใคร่เป็นมิตรกับเพศตรงข้ามได้ด้วยดี

10. ปราศจากนิสัยในทางจิตที่จะกระทบกระเทือนบุคลิกภาพ ไม่ลงโทษตัวเองเมื่อทำผิด แต่จะจดจำประสบการณ์ไว้เป็นบทเรียนที่มีค่า ไม่หวาดระแวงสงสัยในผู้อื่น ไม่หุ่ยหมิ่นในเรื่องเล็กน้อยไร้สาระ ไม่เคร่งเครียดวิตกกังวลเกินกว่าเหตุ

นักเรียนหรือเด็กวัยรุ่นคนใดสามารถสร้างคุณลักษณะในการปรับตัวดังกล่าวข้างต้นได้สำเร็จย่อมมีชีวิตที่เป็นสุข สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุขและมีสุขภาพจิตที่ดี สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างราบรื่นไม่ว่าจะประสบอุปสรรคใด ๆ ก็ตาม ในทางตรงข้าม ผู้ที่ไม่สามารถสร้างคุณลักษณะที่ดีในการปรับตัวได้ย่อมประสบปัญหายุ่งยากหรือความล้มเหลวในการปรับตัว ซึ่งอาจจะนำไปสู่ความผิดปกติทางอารมณ์ลักษณะการปรับตัวที่ไม่ดี

พฤติกรรมหรือลักษณะที่แสดงว่าบุคคลปรับตัวไม่ดีนั้นแคพเพลน (Kaplan, 1959 : 27) ได้แบ่งออกเป็น 6 ประเภท คือ

1. พวกที่ชอบกระพริบตาบ่อย ๆ เสียวริมฝีปาก ดึงผม กัดเล็บ กระดิกขา หรือ ปัสสาวะบ่อย ๆ พวกนี้เกิดจากความวิตกกังวล

2. พวกหมกมุ่นอยู่กับความเศร้าโศกเสียใจ ตื่นเต้นจนเกินไปไม่รับผิดชอบงาน พวกนี้เกิดจากอารมณ์รุนแรงจนเกินไป

3. พวกที่ต้องพึ่งพาผู้อื่น ทำงานคนเดียวไม่ได้ ขี้ระแวง ขี้สงสัย ขาดเหตุผล ตัดสินใจเองไม่ได้ รู้สึกว่าตนเองขาดความสามารถและมีปมด้อย พฤติกรรมเหล่านี้เกิดจากขาดวุฒิภาวะทางอารมณ์

4. พวกที่ชอบแสดงความก้าวร้าวผู้อื่น ต่ำหนิติเตียน พุดจาขวามผ่าซึก พวกนี้คิดว่าตนเองเหนือกว่าผู้อื่น

5. พวกพุดจาหยาบคาย ขาดความสุภาพ ชอบขัดขืนคำสั่ง ชอบรังแกและทารุณสัตว์ ชอบต่อต้านระเบียบวินัย พวกนี้เกิดจากการต่อต้านสังคม

6. พวกเจ็บป่วยโดยขาดเหตุผล กินจุ หิวเก่ง บางครั้งอาเจียนและอุจจาระไม่เป็นเวลา พวกนี้มาจากจิตใจได้รับความกระทบกระเทือน

โรเจอร์ (Roger. 1962 : 360 - 361) ได้แบ่งลักษณะของวัยรุ่นที่มีการปรับตัวทางสังคมที่เป็นปัญหาไว้ดังนี้ คือ

1. วัยรุ่นที่ไม่ค่อยโยยดีจะร่วมอยู่ในกลุ่ม เช่น วัยรุ่นที่มีวุฒิภาวะเร็วมากจะไม่ค่อยสนใจกิจกรรมของเพื่อนรุ่นราวคราวเดียวกัน บางคนมักจะกลัวความตรงไปตรงมาของเพื่อน ๆ จึงทำให้ต้องหลีกหนีไป บางคนมีความรู้สึกว่าเป็นเพื่อน ๆ ชิงชังกัน จะไม่มีความสุข จะมีความทุกข์ใจ เพราะการขาดความเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม
2. วัยรุ่นที่สังคมเมินเฉย พวกนี้ขาดแรงกระตุ้นให้มีส่วนร่วมในกลุ่มการสร้างสรรคทางสังคมอาจเพิ่มขึ้น ถ้าได้ทำงานร่วมกับกลุ่มเล็ก ๆ น้อย ๆ ในการรับผิดชอบงานและสร้างให้เขามีความเชื่อมั่นในตนเอง จะทำให้ทักษะทางสังคมที่สร้างขึ้นจนเพียงพอที่จะเข้ากับสถานการณ์ได้
3. วัยรุ่นที่สังคมชิงชัง พวกนี้ต้องการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม แต่ถูกขัดขวาง เพราะเขาไม่รู้จักเข้าไปเกี่ยวข้องกับผู้อื่นได้อย่างไร เพราะขาดคุณสมบัติที่จำเป็นหรือขาดทักษะในทางสังคมที่จะทำให้เขาประสบความสำเร็จ

ราตรี ธรรมนิยม (ม.ป.ป. : 165) กล่าวถึง บุคลิกภาพที่แสดงออกของเด็กวัยรุ่นที่ปรับตัวเข้ากับเพื่อนไม่ได้ ได้แก่

1. ก้าวร้าว คอยโอ้อวดเกี่ยวกับความสามารถของตน
2. ถอยหนี เก็บตัว ไม่สังคมกับใคร ไม่ได้รับความนิยมจากเพื่อน และจากครูชอบเพียงผู้อื่นทั้ง ๆ ที่คนนั้นไม่มีความสามารถที่จะช่วยให้งานของกลุ่มดำเนินไปได้ด้วยดี

สรุปว่า บุคคลที่ปรับตัวได้คือ บุคคลที่เป็นตัวของตัวเอง เข้าใจและยอมรับตนเองและผู้อื่น รวมทั้งสามารถรับรู้ประสบการณ์ต่าง ๆ ตามความเป็นจริง นำประสบการณ์นั้นมาจัดให้สอดคล้องกับโครงสร้างหรือบุคลิกลักษณะของคนอย่างไม่ขัดแย้ง หรือบิดเบือน และจะมีการรับรู้และความคิดเกี่ยวกับตนเองในทางบวก ส่วนบุคคลที่ปรับตัวไม่ได้จะมีความขัดแย้งระหว่างความคิดเกี่ยวกับตนเองกับประสบการณ์ที่เกิดขึ้นมาใหม่อย่างมาก ทำให้เกิดความตึงเครียด วิตกกังวล สับสน ไม่แน่ใจ สูญเสียความเป็นตัวของตัวเองและมีความเห็นเกี่ยวกับคนจะเป็นในทางลบ (ราตรี พงษ์สุวรรณ. 2540 : 15)

กลไกในการป้องกันตัวเองเพื่อผ่อนคลายสภาวะทางจิตของวัยรุ่น

นักเรียนหรือวัยรุ่นส่วนใหญ่ เมื่อประสบปัญหาการปรับตัวมักจะมีกลไกในการป้องกันตนเองเพื่อผ่อนคลายสภาวะของจิตใจลักษณะกลไกที่นักเรียนวัยรุ่นใช้อยู่เสมอเมื่อเกิดความคับข้องใจ (อำไพ อินฟ้าแสง. 2524 : 29 - 39) ดังนี้

1. การรุกรานก้าวร้าว

การปรับตัวด้วยพฤติกรรมรุกรานหรือพฤติกรรมก้าวร้าว เกิดจากความผิดหวังไม่สมปรารถนา ทำให้โกรธ เครียด และไม่มีความสุข การรุกรานอาจแสดงออกได้สองทาง คือ ทางตรงและทางอ้อม การแสดงออกทางตรงจะแสดงได้ตรงกับอุปสรรคที่ขัดขวางความปรารถนาอย่างตรงไปตรงมา เช่น เมื่อวัยรุ่นโกรธครู เพราะถูกกักขังเนื่องจากเขาละเมิดระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน การกักขังเป็นการขัดขวางต่อความต้องการเป็นอิสระทำให้เขาโกรธและแสดงพฤติกรรมรุกรานต่อครูโดยตรง โดยถืออาวุธตรงเข้าหาครูนี้เป็นพฤติกรรมตัวอย่างที่ปรากฏในภาพยนตร์และข่าวทางสื่อมวลชนในเรื่องเดียวกันนี้วัยรุ่นที่ถูกกักขังอาจไม่ได้ตอบครู

โดยตรง แต่ไปหาเรื่องชกต่อยเพื่อนเป็นการระบายความโกรธทางอ้อม โดยที่เพื่อนมิได้เป็นต้นเหตุความโกรธ บางคนก็ทำร้ายสัตว์ หรือทำลายของ ปากระຈกหน้าต่าง ตู้โทรศัพท์

2. การชดเชย

การชดเชย คือ การปรับตัวด้วยการแก้ไขอุปสรรคด้วยวิธีต่าง ๆ เพื่อให้ตัวเองมีความสุข ความพอใจ การแก้ไขอุปสรรคอาจทำได้ 3 วิธี คือ

2.1 การแก้ไขจุดบกพร่องให้หายไปด้วยความเพียรพยายาม มีชื่อเฉพาะว่า (Substitution)

2.2 แก้ไขด้วยการมองหาเป้าหมายใหม่ที่ดีว่าตนสามารถประสบความสำเร็จได้ แทนเป้าหมายเดิมที่บกพร่องและไม่สามารถแก้ไขได้

2.3 การแก้ไขด้วยการหนีจากสถานการณ์ซึ่งคับใจไปที่อื่นชั่วคราว หรือเบนความสนใจไปสู่สิ่งอื่นที่เป็นแนวใหม่ มีชื่อเฉพาะว่า (Sublimation)

3. การเลียนแบบ

การเลียนแบบเป็นการปรับตัวด้วยการเอาแบบอย่าง หรือทำตัวให้เหมือนแบบคนที่เรารักและนิยมชมชอบว่าดีงาม เป็นการแสดงเอกลักษณ์ของคนที่อาศัยคุณงามความดีของผู้ที่ตนสรรเสริญเป็นเครื่องยึด การเลียนแบบอาจทำได้ 2 ระดับ คือ

3.1 การเลียนแบบระดับต้น คือ ความต้องการอยู่ใกล้ชิดกับตัวแบบ การได้อยู่ใกล้คนดีช่วยให้รู้สึกว่าคุณเป็นส่วนหนึ่งของคนดี เป็นส่วนหนึ่งของคนมีค่าที่ได้อยู่ใกล้ชิดได้สมาคมและร่วมกลุ่มด้วยเกิดเป็นความสุข ความพอใจ เช่น วัยรุ่นที่เรียนไม่เก่งพบแต่ความล้มเหลว อาจได้รับความชื่นชมเบิกบานได้หน้าได้จากคบหาสมาคมกับเพื่อน

3.2 การเลียนแบบระดับสูง คือ ความต้องการทำตัวให้เหมือนแบบ มีจุดเริ่มต้นมาจากความนิยมในความดีความงามของตัวแบบ และประสงค์จะประพฤติให้ได้ทัดเทียมกับตัวแบบเพื่อส่งเสริมคุณค่าของตัวเองให้เด่นขึ้น การเลียนแบบระดับนี้มิใช่ต้องการความผูกพันใกล้ชิดตัวแบบเพียงทางกาย แต่ประสงค์ให้ใกล้ชิดแบบด้วยทางใจ คือ ทางความคิดและ อุดมการณ์ และมีความสามารถปฏิบัติได้จริงจนเป็นนิสัย ส่วนหนึ่งของบุคลิกภาพที่ถาวรของตน เท่ากับรับเอาความดีของคนดีเข้ามาไว้เป็นสมบัติของตัวจนหมดสิ้น

4. การหาเหตุผลที่บิดเบือนความจริง

การปรับตัวแบบนี้เป็นการหาเหตุผลเข้าข้างตัวเอง หรือหาเหตุผลในทางที่ผิดและไม่สมควร เพราะเหตุผลที่นำมาอ้างนั้นไม่ตรงกับความรู้สึกอันแท้จริงของตน แต่จำเป็นต้องใช้วิธีนี้เพื่อรักษาชื่อเสียงไว้ให้พ้นจากความอายและความผิด เพื่อให้สังคมยอมรับและเพื่อผ่อนคลายความเครียดของตนเอง การแก้ตัวเป็นวิธีปลอบใจตัวเองและหลอกทั้งตัวเองและผู้อื่นไปพร้อม ๆ กัน ใครปรับตัวแบบนี้มักจะถูกเรียกว่าเป็นพวก “อู้งานเปรี้ยว” การปรับตัวที่มีลักษณะตรงกันข้ามกับแบบที่กล่าวมาข้างต้น คือการปรับตัวแบบเสมือนหนึ่งคนมองโลกในแง่ที่ดีอยู่เป็นนิจ (Pollyanna mechanism) ใครปรับตัวแบบนี้มักจะถูกเรียกว่าเป็นพวก “มะนาวหวาน” การปรับตัวเพื่อรักษาหน้าของตนเองอีกลักษณะหนึ่งคือ การไม่ยอมรับผิดแต่กลับไปโทษสิ่งอื่น เหตุอื่นหรือดินฟ้าอากาศ ใครปรับตัวด้วยการอ้างแบบนี้มักจะถูกเรียกว่าเป็นพวก “รำไม่ดีโทษปี่โทษกลอง”

5. การกล่าวโทษผู้อื่น

การกล่าวโทษผู้อื่นเป็นการปรับตัวอีกวิธีหนึ่งที่วัยรุ่นใช้เพื่อแก้ตัวกับความบกพร่องของตนเอง เพราะรู้ว่าทำผิดทำไม่ดี จึงโยนความผิดไปให้คนอื่นจะได้พ้นจากความผิด การปรับตัวแบบนี้คือการตัดสินใจคนอื่นเป็นอย่างไรโดยถือเอาตัวเองเป็นมาตรฐาน เหมาเอาสิ่งที่ตัวเองทำไปมอบให้คนอื่นทำด้วย แม้วิธีนี้จะเป็น

การปรับตัวแบบธรรมดาสามัญ ทำง่าย ๆ และมีความศักดิ์สิทธิ์พอจะช่วยลดความเครียดให้วัยรุ่นที่มีความคับข้องใจ

6. การทำในสิ่งตรงกันข้าม

การทำในสิ่งตรงกันข้าม เป็นวิธีการเพื่อปกปิดความวิตกกังวล เนื่องมาจากการทำความผิดหรือทำในสิ่งที่สังคมไม่ยอมรับ และพยายามปกปิดด้วยการทำในทางตรงกันข้ามคือ พยายามทำในสิ่งที่ถูกต้องและดีงามซึ่งสังคมยอมรับ พฤติกรรมที่ไม่ถูกต้องเหล่านี้เป็นสาเหตุ ให้ผู้ผิดต้องหาทางปกปิดไว้ไม่ให้ใครทราบเพื่อลดความวิตกกังวลเรื่องตนเป็นคนเลวจึงหาพฤติกรรมที่มีลักษณะตรงข้ามคือ พฤติกรรมที่เป็นความดี ด้วยวิธีกลสิ่งทีวิตกกังวลไว้ กดพฤติกรรมที่สังคมไม่ยอมรับไว้ด้วยการปฏิบัติในสิ่งตรงกันข้ามผู้ที่ได้พบเห็นจะเห็นแต่พฤติกรรมด้านดีว่า บุคคลนั้น ๆ เป็นคนซื่อสัตย์ เป็นคนสุภาพเรียบร้อย เป็นลูกที่ดี และเป็นแม่ที่ดี

7. การยกตน

การยกตน คือ การปรับตัวเพื่อแสดงความเด่นและเรียกร้องความสนใจเนื่องมาจากความต้องการยังขาดอยู่ ทำให้เกิดความคับข้องใจ ความต้องการที่ทำให้เกิดความกังวลอาจเป็นเรื่องการขาดตำแหน่ง ขาดความสำคัญ ขาดการยอมรับทางสังคม ขาดความสัมฤทธิ์ทางการเรียน ขาดความปลอดภัย หรือขาดความสนใจ จึงสร้างตัวเองขึ้นเป็นจุดเด่นทำตัวให้เด่น ให้เป็นที่น่าสนใจ เสริมแต่งบุคลิกภาพ เช่น แต่งตัวให้สะดุดตาด้วยแบบแปลก ๆ สีสด ๆ ใช้ของดีมีราคา เพิ่มจุดเด่นด้วยการจูงสุนัข หรืออุ้มแมว สวมหมวกถือดอกไม้ การสัก โขนหัว พกอาวุธ แสดงพฤติกรรมเรียกร้องความสนใจด้วยตนเอง เช่น ออกเสียงดัง ๆ พุดมาก ตั้งคำถามแปลก ๆ แสดงพฤติกรรมตลก ๆ เล่าเรื่องชวนหัว เป่านกหวีด แสดงพฤติกรรมแสดงความเด่น ความฉลาด และความดีของตัวเอง ด้วยการคุยอวดอ้างว่าเหนือกว่าคนอื่น ๆ ดีกว่าคนอื่น ร่ำรวยกว่าคนอื่น แสดงพฤติกรรมก่อความวุ่นวาย สร้างสถานการณ์ก่อวุ่นให้ตื่นเต้น ให้ทุกคนสนใจ

8. การเก็บกด

การเก็บกด คือ การปรับตัวด้วยการลืม หรือเก็บกดความคิดบางอย่างที่ไม่ถูกต้องไม่เป็นที่ยอมรับ จะเรียกว่าเป็นการระกดกลั่นก็ได้ เพราะประสบการณ์นั้น ๆ ทำให้เกิดความคับข้องใจ จึงกดความคิดให้พ้นจากระดับจิตสำนึกไปสู่ระดับจิตใต้สำนึก ยังมีการปรับตัวอีกแบบหนึ่งเก็บกดเหมือนกันเรียกว่า Suppression แต่แตกต่างที่ระดับความลึกของการกด การเก็บกดแบบ Suppression เป็นเพียงการควบคุมสิ่งที่ไม่ปรารถนาจะให้ใครล่วงรู้ เพราะเขาอาจจึงปกปิดด้วยการเก็บรักษาสິงนั้นไว้คนเดียว ถ้าความสามารถในการควบคุมอ่อนลงเรื่อยนั้น ๆ จึงไม่เป็นความลับอีกต่อไป กดแบบ Repression นั้นอยู่ในระดับลึกที่เรียกว่า จิตใต้สำนึกคือตนเองก็สำนึกไม่ได้ว่าเก็บกดเรื่องอะไรไว้ตั้งแต่เมื่อไร ถ้าใช้วิธีเก็บกดมากเกินไปทำให้เรื่องที่ทับถมอยู่มีจำนวนมากเกินกว่าที่จะเก็บกดได้ การใช้มากเกินไปอาจเป็นสาเหตุให้เกิดโรค Amnesia ซึ่งหมายถึงการสูญเสียความจำโดยสิ้นเชิง ลืมเรื่องราวต่าง ๆ ลืมแม้กระทั่งชื่อของตัวเอง

9. การปฏิเสธสัญชาตญาณเพศโดยสิ้นเชิง

คือ การปรับตัวเมื่อเกิดความกดดันทางเพศของวัยรุ่นซึ่งได้พูดถึงโดยเฉพาะ คือ วัยรุ่นจะเป็นหญิงหรือชายก็ตามที่อยู่ในช่วงซึ่งเป็นช่วงเริ่มต้นของวัยรุ่นมักจะมี ความคับข้องใจเรื่องเพศ เป็นเหตุให้แสดงพฤติกรรมรุกรานรุนแรง อันเป็นพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนา จึงหาทางปรับตัวแบบปฏิเสธ สัญชาตญาณเพศโดยสิ้นเชิง วัยรุ่นที่ปรับตัวด้วยวิธีนี้มักจะใช้ชื่อทางศาสนาเป็นเครื่องหมายแสดงตนว่าอยู่ฝ่ายธรรมะ เป็นผู้มีระเบียบวินัย ทั้งนี้เพื่อใช้เป็นกรอบป้องกันตัวป้องกันความปรารถนาทางเพศที่ตนคิดว่าผิดแล้ว การป้องกันตัวอีกระดับหนึ่งเป็นการเก็บกดทางเพศอย่างจริงจังมากกว่าระดับต้น คือ ควบคุมพฤติกรรมของตัวเองใน

เรื่องความต้องการทางกาย ควบคุมตั้งแต่อาหาร เครื่องดื่ม ความอบอุ่น อุณหภูมิที่เหมาะสม มีเป้าหมาย ประสงค์จะลดความแรงของความต้องการทางเพศ เขาอาจจะกินอาหารแต่น้อย ตัดความต้องการอาหารที่มีรสแปลก ๆ พยายามอดทนต่อความหนาวหรือความร้อนให้ได้ ไม่ยอมปล่อยใจให้แสวงหาความสะดวกสบาย ให้แก่ตัวเอง เป็นการลดพฤติกรรมทางเพศ และลดพฤติกรรมรุกรานก้าวร้าวไปในตัว สำหรับความต้องการด้านอื่นคงเป็นไปตามปกติ

10. การใคร่ครวญด้วยปัญญา

คือ การปรับตัวด้วยการใช้สติปัญญา ใคร่ครวญถึงผลดีผลร้ายของพฤติกรรมทางเพศซึ่ง แอนนา ฟรอยด์ (Anna Freud) ได้พูดถึงโดยเฉพาะว่า เมื่อวัยรุ่นประสบความวิตกกังวลและรู้สึกถึงความเจ็บปวดดังตัวอย่างของวัยรุ่นที่ใช้การปรับตัวแบบนี้จะมองเพศตรงข้ามในแง่คุณภาพเห็นว่าสิ่งที่มองเห็นได้ทางประสาทไม่ใช่เรื่องสำคัญ รูปร่าง หน้าตา ส่วนสัด ถูกมองว่ามีอันตรายมียาพิษเคลือบไว้ วัยรุ่นกลุ่มนี้จะชื่นชมกับความรักซึ่งเกิดขึ้นตามธรรมชาติ เช่น ได้ทำกิจกรรมร่วมกันและได้เรียนรู้คุณภาพของกันและกัน เช่น ระดับความคิดและสติปัญญา อุปนิสัยใจคอ ซึ่งจะเป็นเครื่องประกันที่น่าเชื่อถือได้มากกว่าเครื่องล่อตาจากภายนอก

11. การปฏิเสธ

การปรับตัวด้วยการปฏิเสธ คือ การปรับตัวแบบขัดขึ้น ขัดแย้งเพื่อต่อต้านความคิดเห็นของผู้อื่น เช่น การไม่ยอมปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของหมู่คณะ วิธีปฏิเสธใช้เพื่อเชิดชูตัวให้เด่นขึ้น เพราะการปฏิเสธนี้เป็นเครื่องบอกถึงการมีปมด้อยของตน วัยรุ่นจะใช้การปฏิเสธกับเหตุการณ์เกือบทุกอย่าง จะพบได้เสมอในกลุ่มชั้นเรียน เวลากลุ่มจะต้องตัดสินใจเพื่อเลือกรายวิชาใดวิชาหนึ่ง จะเรียนห้องไหน เวลาใด พวกที่อยู่ฝ่ายค้านจะแย้งไม่ยอมตกลงเพราะไม่เห็นด้วย หาเรื่องถ่วงเวลาเป็นการชลอการตัดสินใจให้ช้าลง การปฏิเสธนี้มักจะใช้กับผู้มีอำนาจ เช่น ครู ผู้ใหญ่ ผู้บริหารโรงเรียน เนื่องจากไม่ชอบทำตามระเบียบข้อบังคับที่ผู้มีอำนาจวางไว้

12. การหนี

การหนี คือ การปรับตัวแบบไม่สู้ และยอมรับความพ่ายแพ้แต่โดยดีใน สถานการณ์ที่เขาไม่สามารถจะเอาชนะได้ หรือหนีจากเหตุการณ์ซึ่งทำให้เขาคับข้องใจ การปรับตัวแบบนี้เป็นวิธีที่ง่ายที่สุดสบายที่สุด เพราะไม่ต้องใช้สติปัญญาคิดหาหนทางเพื่อแก้ปัญหา เพียงแต่นำตัวเองออกให้พ้นสภาพการณ์ที่ไม่พึงประสงค์เท่านั้น ก็จะได้สบายใจขึ้นการหนีอาจทำได้หลายวิธี เช่น

12.1 เลี่ยงไปทำงานอื่นที่เห็นว่าน่าสนใจกว่า เช่น สอบตกจึงตัดสินใจลาออกเพื่อไปทำงานอื่น

12.2 เลี่ยงไปทำกิจกรรมอื่น

12.3 เลี่ยงไปหาความสุขจากจินตนาการ หาความสุขจากการฝันกลางวัน แต่วัยรุ่นนิยมใช้การหนีเพราะช่วยให้พ้นความวิตกกังวลได้ชั่วคราว และทำให้เขากลายเป็นคนสำคัญขึ้นมาได้ในเวลาเพียงไม่กี่วินาที การใช้วิธีหนีจนเกินขอบเขตจะติดเป็นนิสัยเกียจคร้านต่อการแก้ปัญหา อาจตกอยู่ในอันตรายเนื่องจากอยู่ห่างไกลจากโลกแห่งความเป็นจริง

13. การหนีไปสู่สถานการณ์เจ็บป่วย

การปรับตัวเพื่อหนีความคับข้องใจโดยอาศัยอาการเจ็บป่วยอย่างรุนแรงและกระทันหัน เพื่อให้พ้นจากภาวะวิกฤติต่าง ๆ เมื่อเหตุการณ์คลี่คลายลงแล้วอาการเจ็บป่วยจะทุเลาและหายไปเอง เมื่อวัยรุ่นมีความขัดแย้งที่ต้องเผชิญอยู่จะเป็นเรื่องทางบ้านก็ตีทางโรงเรียนก็ตี มักจะใช้วิธีหลีกเลี่ยงหลบหนีอย่างแนบเนียน เพราะมีอาการเจ็บป่วยทางกายจริง ๆ เนื่องจากความวิตกกังวล

14. การถอยกลับ

คือ การปรับตัวแบบย้อนกลับไปแสดงพฤติกรรมแบบเด็ก ๆ อีก เพื่อเรียกร้องความสนใจจากผู้อื่นโดยอาศัยกิริยาอาการของเด็ก ๆ เป็นเครื่องมือ วัยรุ่นบางคนอาจแสดงท่าทาง ล้อเลียนด้วยการแลบลิ้น ปลิ้นตา ทำเสียงพูดไม่ชัดให้กับผู้ที่เขาไม่พอใจ บางคนอาจถอยกลับไปถึงความสำเร็จในอดีตช่วยให้เขาเพิ่มความเพียรพยายามทำให้ได้อีกสักครั้งจะเป็นผลดี แต่ถ้าคิดเฉยๆ แบบนี้กลางวันจะเป็นการฝืนลมๆ แล้งๆ ไม่ได้ผลดีอะไรขึ้นมา

15. การเฉยเมย

คือ การปรับตัวแบบวางเฉยไม่ยินดียินร้ายกับเหตุการณ์ทั้งหลายในสิ่งแวดล้อมในขณะที่ตัวเขาเองประสบกับความคับข้องใจและยังแก้ปัญหาไม่ตก พฤติกรรมเฉยเมยเป็นความว่างเปล่า ขาดความรู้สึกรู้สึกหรืออารมณ์ ขาดความกระตือรือร้น ไม่อยู่ในภาวะที่จะชักจูงหรือแนะนำได้ เข้าลักษณะกับคนเสียขวัญ มีโยเพื่อนฝูงจะได้รับเกียรติเป็นเลิศทางผลสัมฤทธิ์เขาก็ไม่ทักไม่ทายไม่แสดงความยินดีด้วย เขาไม่มีอารมณ์ในความสำเร็จของเพื่อนเลย ใครจะแต่งตัวสวยแค่ไหนเด่นอย่างไรแทบจะไม่รับรู้

16. การแสดงพฤติกรรมซ้ำ ๆ

เป็นการปรับตัวแบบชอบทำพฤติกรรมซ้ำ ๆ ทั้ง ๆ ที่รู้ว่าทำเช่นนั้นไม่ได้ช่วยให้ เหตุการณ์ดีขึ้น เป็นแต่รู้สึกสบายใจที่ได้แสดงพฤติกรรมอะไรออกไปบ้าง เช่น อาจเขียนข้อความซ้ำ ๆ เขียนแล้วลบแล้วเขียนใหม่ หรือขีดทึบเขียนใหม่กลับไปกลับมา โดยเขียนข้อความเดิม บางทีเขียนชื่อตัวเองซ้ำ ๆ เป็นแถวยาว เขียนเช่นนั้นสองสามหน้า บางทีอ่านข้อความซ้ำ ๆ อยู่หน้าเดียวตอนเดียว เป็นอาการของผู้ที่ยังแก้ปัญหาไม่ตก ยังไม่ทราบว่าจะควรจะทำอย่างไร เช่นเดียวกับการปรับตัวแบบวางเฉย

17. การแสดงออกอย่างเปิดเผย

คือ การปรับตัวแบบแสดงพฤติกรรมที่สังคมไม่ยอมรับออกมาอย่างเปิดเผย เช่น หยิบของที่ไม่ใช่ของตัวไปอย่างหน้าตาเฉย ไม่พูด ไม่ถาม ไม่ขอ แต่หยิบไปดื้อ ๆ พฤติกรรมที่แสดงออกอย่างเปิดเผยนี้ส่วนใหญ่จะเป็นพฤติกรรมของผู้มีจริยธรรมค่อนข้างต่ำและความคับข้องใจอยู่มาก การได้แสดงออกไปทำให้เขารู้สึกสบายใจขึ้น

2. การจัดและการบริหารอาชีพศึกษา

จุดประสงค์และหลักการอาชีพศึกษา (คู่มือเตรียมสอบสาขาอุตสาหกรรมศึกษา. 2537 :

69 – 73)

เป็นการเตรียมบุคคลที่จะออกไปประกอบอาชีพในตลาดแรงงานได้อย่างมีความสุข และมีความก้าวหน้าในอาชีพที่เขาเลือก

จุดมุ่งหมายของการอาชีพศึกษา

ได้กำหนดจุดมุ่งหมายของการอาชีพศึกษาไว้ 3 ประการ

1. สนองตอบต่อความต้องการด้านตลาดแรงงานของคนในสังคม
2. เปิดโอกาสให้นักเรียนแต่ละคน (ความต้องการของแต่ละบุคคลเลือกอาชีพได้)
3. เป็นแรงจูงใจในการเรียนรู้ทุกรูปแบบ (ความต้องการในการเรียนรู้ที่ถนัดและสนใจ)

หลักการอาชีวศึกษา

- การอาชีวศึกษาจะเริ่มเปิดสอนในระดับมัธยมศึกษา
- ปรัชญาการอาชีวศึกษาขึ้นอยู่กับพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

การจัดการอาชีวศึกษา

การให้การศึกษาวิชาชีพต้องคำนึงถึงองค์ประกอบต่าง ๆ คือ

1. ความต้องการกำลังคนในท้องถิ่น
2. ความต้องการกำลังคนของประเทศ รวมถึงความต้องการแรงงานในอนาคตระดับและประเภทต่าง ๆ
3. แรงงานจะต้องสอดคล้องกับทรัพยากรของประเทศและท้องถิ่น
4. แนวโน้มของการพัฒนาประเทศและท้องถิ่น

การอาชีวศึกษาจะเริ่มจัดในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในระดับชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น จะมีการศึกษาวิชาชีพจัดไว้ในหลักสูตรวิชาการงานและพื้นฐานอาชีพ

การจัดอาชีวศึกษาในระบบโรงเรียน

- ในระดับประถมศึกษาจุดประสงค์ เพื่อให้มีนิสัยรักการทำงานแบ่งเบาภาระผู้ปกครองยกระดับความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น นำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน
- ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จุดประสงค์เพื่อให้เกิดอุปสงค์ในการทำงาน นักเรียนระดับนี้สามารถสำรวจความถนัดและความสนใจของตนเองได้ เพื่อเลือกการทำงาน เพื่อเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพ มุ่งพัฒนาความพร้อมของนักเรียนในการเลือกวิชาชีพในระดับสูงต่อไป
- ในระดับมัธยมศึกษา มีจุดมุ่งหมายให้จบในตัว หากไม่ศึกษาต่อก็พร้อมที่จะออกไปประกอบอาชีพในตลาดแรงงานได้ระดับหนึ่ง

การจัดการอาชีวศึกษานอกระบบโรงเรียน

- จุดประสงค์ เพื่อเป็นการเสริมวิชาชีพให้กับประชาชนทั่วไป ได้ฝึกทักษะในวิชาชีพเฉพาะตามความถนัดและความสามารถ และสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น
- วิชาที่เปิดสอนเป็นหลักสูตรระยะสั้นๆ ในสถานฝึกอาชีพในสถานประกอบการต่างๆ ตลอดจนบริการของหน่วยฝึกอาชีพเคลื่อนที่ การศึกษาประเภทนี้มุ่งฝึกอาชีพให้แก่ผู้เรียนทุกระดับ

การศึกษาระดับวิชาชีพอาชีวศึกษา แบ่งออกเป็น 5 สาขา คือ

1. ช่างอุตสาหกรรม เพื่อเตรียมบุคลากรตามความถนัดของแต่ละคน เพื่อประโยชน์ในการรับค่าแรง ในด้านช่าง หรืออุตสาหกรรมอย่างเพียงพอและคุ้มค่า การจัดหลักสูตรในสาขานี้ เช่น ช่างยนต์ ช่างกลโรงงาน ช่างอิเล็กทรอนิกส์ ฯลฯ
2. เกษตรกรรมศึกษา เพื่อเตรียมกำลังคนให้มีประสิทธิภาพด้านการเกษตร สาขาวิชาที่จัดไว้ เช่น วิชาเกษตรกรรม พืชสวน พืชไร่ สัตวบาล การประมง ชลประทาน ฯลฯ
3. พาณิชยกรรม เป็นการศึกษาทางด้านธุรกิจการค้า สามารถที่จะนำความคิดไปใช้ในการแนะนำพัฒนาทักษะ ทักษะคิด ในการเลือกที่จะประกอบอาชีพเกี่ยวกับงานธุรกิจ ได้แก่ วิชาการบัญชี เลขานุการ

พิมพ์ดีด การขาย การธนาคาร การจัดการ การตลาด จุดมุ่งหมายเพื่อที่จะให้การศึกษาในด้านการจัดการ เพิ่มทักษะในการประกอบอาชีพ และส่งเสริมความรู้ ความชำนาญ

4. คหกรรม เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการบ้าน การเรือน เช่น วิชาคหกรรมทั่วไป ผ้าและเครื่องแต่งกาย อาหาร และโภชนาการ ซึ่งสามารถใช้ประกอบอาชีพได้

5. ศิลปหัตถกรรม เป็นการศึกษาที่เกี่ยวกับงานฝีมือทั้งด้านศิลปกรรมไทยและต่างประเทศ เช่น ศิลปกรรม ประติมากรรม จิตรกรรม หัตถกรรม จุดมุ่งหมายเพื่อเป็นการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมให้คงอยู่ต่อไป และสามารถประกอบอาชีพในตลาดแรงงานได้

การจัดอาชีวศึกษาของกรมอาชีวศึกษาในสาขาวิชาช่างอุตสาหกรรม แต่ละสาขาวิชาได้เปิดสอนในระดับต่างๆ ดังนี้

ปวช. เรียน 3 ปี	ผลิตช่างฝีมือ
ปวส. เรียน 2 ปี	ผลิตช่างเทคนิค แรงงานระดับกลาง
ปม. เรียน 1 ปี	ผลิตครูอาชีวศึกษา
ปวท. เรียน 2 ปี	ผลิตแรงงานระดับกลาง ระดับเทคนิคหลักสูตรนี้จะเป็นการเรียน

การสอนไปในทางด้านการจัดการ และเป็นลักษณะเบ็ดเสร็จในตัว

หลักสูตรปริญญาตรี เรียน 2 ปี ต่อจาก ปวส. ปวท. ปม. ผลิตช่างเทคนิค

ระดับวุฒิมัธยมศึกษา (หลักสูตรระยะสั้น) รับฝึกอบรบผู้มีความรู้ไม่ต่ำกว่าประถม 4 และบางหลักสูตรไม่ต่ำกว่ามัธยมต้น เป็นการฝึกอาชีพง่ายๆ ไม่สลับซับซ้อน

การเรียนการสอนอาชีวศึกษา แบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. ภาคทฤษฎี เป็นการเรียนรู้วิชาพื้นฐานทั่วไป เช่น ภาษาอังกฤษ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ อันเป็นประโยชน์ต่อการเรียนอาชีวศึกษา

2. ภาคปฏิบัติ เป็นการสอนวิชาชีพ ประกอบด้วยการปฏิบัติการในห้องทดลอง หรือในโรงฝึกงาน เพื่อให้เกิดทักษะความชำนาญ แล้วนำไปประกอบอาชีพ ตามสาขาที่เรียน เช่น ไฟฟ้า ช่างเครื่องยนต์ ช่างก่อสร้าง ช่างเทคนิค คหกรรม

สัดส่วนของเวลาเรียน จะเน้นภาคปฏิบัติมากกว่าทฤษฎี

ภาคปฏิบัติ : ภาคทฤษฎี = 80 – 75 : 20 – 25

หลักการและจุดมุ่งหมายของอาชีวศึกษาไทย

หลักการ

1. เป็นหลักสูตรช่างฝีมือระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ หลังมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อพัฒนากำลังคน ให้มีความชำนาญเฉพาะด้าน มีคุณธรรม บุคลิกภาพ และเจตคติที่เหมาะสม ออกไปประกอบอาชีพได้ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจและสังคม ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ

2. เป็นหลักสูตรที่เปิดโอกาสให้เลือกรเรียนได้อย่างกว้างขวาง เพื่อเน้นความชำนาญ เฉพาะด้าน และเลือกวิธีการเรียนตามศักยภาพ และโอกาสของผู้เรียน สามารถถ่ายโอนผลการเรียนสะสมผลการเรียนเทียบความรู้และประสบการณ์ จากแหล่งวิทยาการ สถานประกอบการ และสถานประกอบอาชีพอิสระได้

3. เป็นหลักสูตรที่สนับสนุนการประสานความร่วมมือในการจัดการศึกษาร่วมกัน ระหว่างหน่วยงาน และองค์กรที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชน

4. เป็นหลักสูตรที่เปิดโอกาสให้สถานศึกษา ชุมชน และท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร เพื่อให้ตรงตามความต้องการ สอดคล้องกับสภาพของชุมชนและท้องถิ่นนั้นๆ

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้มีความรู้ ทักษะและประสบการณ์นำไปปฏิบัติงานในอาชีพ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถเลือกวิธีการดำรงชีวิตและประกอบอาชีพได้อย่างเหมาะสมกับตน เพื่อสร้างสรรค์ความเจริญต่อชุมชน ท้องถิ่น และประเทศชาติ

2. เพื่อให้เป็นผู้มีปัญญา มีทักษะในการจัดการ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่เรียนรู้ เพื่อพัฒนา คุณภาพชีวิตและการประกอบอาชีพ สามารถสร้างอาชีพ และพัฒนาอาชีพให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ

3. เพื่อให้มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ มีความมั่นใจและภาคภูมิใจในวิชาชีพที่เรียน รักงาน รักหน่วยงาน สามารถทำงานเป็นหมู่คณะได้ดี โดยมีความเคารพในสิทธิและหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น

4. เพื่อให้เป็นผู้มีพฤติกรรมทางสังคมที่ดีงาม ทั้งในการทำงาน การอยู่ร่วมกัน มีความรับผิดชอบ ต่อครอบครัว หน่วยงาน ท้องถิ่น และประเทศชาติ อุทิศตนเพื่อสังคม เข้าใจและเห็นคุณค่าของศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น รู้จักใช้และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสร้างสิ่งแวดล้อมที่ดี

5. เพื่อให้มีบุคลิกภาพที่ดี มีมนุษยสัมพันธ์ มีคุณธรรม จริยธรรม และวินัยในตนเอง มีสุขภาพ อนามัยสมบูรณ์เหมาะสมกับงานอาชีพนั้นๆ

6. เพื่อให้มีความตระหนักและมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาเศรษฐกิจ สังคม การเมืองของประเทศ และของโลกปัจจุบัน มีความรักชาติ สำนึกในความเป็นไทย เสียสละเพื่อส่วนรวม ดำรงรักษาไว้ซึ่งความมั่นคง ของชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข (หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2538 : 1 – 2)

หลักเกณฑ์การใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2538

1. การเรียนการสอน

การเรียนการสอนตามหลักสูตรนี้ ผู้เรียนสามารถลงทะเบียนเรียนได้ทุกวิธีเรียนที่กำหนด และ นำผลการเรียนแต่ละวิธีมาประเมินผลร่วมกันได้ สามารถโอนผลการเรียนและขอเทียบความรู้ และประสบการณ์ได้ด้วย

2. เวลาเรียน

2.1 ในปีการศึกษาหนึ่งๆ ให้แบ่งภาคเรียนออกเป็น 2 ภาคเรียนปกติ ภาคเรียนละ 18 สัปดาห์ และสถานศึกษาอาจเปิดสอนภาคฤดูร้อนได้อีกตามที่เห็นสมควร

2.2 ในกรณีการเรียนแบบชั้นเรียน ให้สถานศึกษาเปิดทำการสอนสัปดาห์ละ 5 วัน วันละไม่เกิน 7 คาบ คาบละ 50 นาที โดยจัดให้ผู้เรียนได้เรียนไม่เกิน 35 คาบต่อสัปดาห์ ทั้งนี้ให้รวมการจัดกิจกรรม อย่างน้อย 2 คาบต่อสัปดาห์

3. หน่วยกิต

3.1 รายวิชาภาคทฤษฎี 1 คาบเรียนต่อสัปดาห์ ตลอดภาคเรียนไม่น้อยกว่า 16 คาบเรียน รวมกับเวลาของการวัดผลไม่น้อยกว่า 18 คาบเรียนมีค่า 1 หน่วยกิต

3.2 รายวิชาภาคปฏิบัติ 2 – 3 คาบเรียนต่อสัปดาห์ตลอดภาคเรียน ไม่น้อยกว่า 32 – 48 คาบเรียนรวมเวลาของการวัดผลไม่น้อยกว่า 36 – 54 คาบเรียน มีค่า 1 หน่วยกิต

3.3 รายวิชาที่มีการฝึกงาน หรือการทำโครงการ หรือการทำโครงการวิชาชีพ ให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

4. โครงสร้าง

โครงสร้างของหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2538 แบ่งเป็น 3 หมวดวิชา และกิจกรรมดังนี้

4.1 หมวดวิชาพื้นฐาน

4.2 หมวดวิชาชีพ

4.2.1 วิชาชีพพื้นฐาน

4.2.2 วิชาชีพเฉพาะ

4.2.3 วิชาชีพเลือก

4.2.4 การฝึกงาน หรือการทำโครงการ หรือการทำโครงการวิชาชีพ

4.3 หมวดวิชาเลือกเสรี

4.4 กิจกรรม

จำนวนหน่วยกิตและรายวิชาของแต่ละหมวดวิชาตลอดหลักสูตร ให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในโครงสร้างของแต่ละประเภทวิชาและสาขาวิชา

5. การฝึกงาน หรือการทำโครงการ หรือการทำโครงการวิชาชีพ

5.1 ผู้เรียนทุกคนต้องผ่านการฝึกงานหรือฝึกปฏิบัติในแหล่งวิทยาการ สถานประกอบการหรือสถานประกอบอาชีพอิสระอย่างต่อเนื่อง ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรของแต่ละประเภท วิชาและสาขาวิชา หรือทำโครงการ หรือโครงการวิชาชีพ กำหนดให้มีค่า 4 หน่วยกิต ยกเว้น โครงการอาชีวศึกษาเพื่อการพัฒนาชนบท

5.2 การตัดสินผลการเรียนและการให้ระดับผลการเรียน ให้ปฏิบัติเช่นเดียวกับรายวิชาอื่นๆ

5.3 ภาคเรียนที่มีการฝึกงานให้เพิ่มเวลาเรียนต่อสัปดาห์ของรายวิชาเป็น 2 เท่า ของภาคเรียนปกติ

6. การเข้าเรียน

พื้นความรู้และคุณสมบัติของผู้เข้าเรียนให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการจัดการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2538 พ.ศ. 2538

7. การประเมินผลการเรียน

ให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2538 พ.ศ. 2538

8. การสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร

ให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการจัดการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2538 พ.ศ. 2538 และระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2538 พ.ศ. 2538

9. กิจกรรม

สถานศึกษาต้องจัดให้มีกิจกรรมเพื่อปลูกฝังค่านิยม ส่งเสริมการทำงาน โดยใช้กระบวนการกลุ่มในการทำประโยชน์ต่อชุมชน ทะนุบำรุงขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงาม เสริมสร้าง คุณธรรม จริยธรรม วินัยในตนเอง โดยการคิด วิเคราะห์ วางแผน ลงมือปฏิบัติและประเมินผล

10. การแก้ไขและเปลี่ยนแปลงหลักสูตร

10.1 ให้ปลัดกระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้มีอำนาจในการสั่งยกเลิก เพิ่มเติมและเปลี่ยนแปลง รายวิชาและเนื้อหาวิชาในหมวดวิชาพื้นฐาน หมวดวิชาชีพ กลุ่มวิชาชีพพื้นฐาน และกลุ่มวิชาชีพเฉพาะใน หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2538

10.2 ให้อธิบดีกรมอาชีวศึกษาเป็นผู้มีอำนาจในการสั่งยกเลิก เพิ่มเติม และเปลี่ยนแปลง รายวิชาและเนื้อหาวิชาในหมวดวิชาชีพ กลุ่มวิชาชีพเลือก และหมวดวิชาเลือกเสรี แล้วรายงาน ให้กระทรวง ศึกษาธิการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ

3. เอกสารและงานวิจัยที่สนับสนุนตัวแปรที่ศึกษา

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ศึกษา

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้ศึกษาค้นคว้าได้ศึกษาการปรับตัวของนักเรียนวิชาชีพ ประเภทช่างอุตสาหกรรม ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเทคนิคสังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพฯ 4 ด้าน คือ ระบบการเรียน ครูผู้สอน ความสัมพันธ์กับเพื่อน และสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ โดยได้ศึกษาค้นคว้าหา รายละเอียดของเอกสารที่เกี่ยวข้องแต่ละด้าน ดังนี้

ระบบการเรียน

สังต์ อุทยานันท์ (2532:6) ได้ให้ความหมายของระบบการเรียนไว้ว่า “ระบบการเรียนคือ การจัด องค์ประกอบการเรียนให้มีความสัมพันธ์กัน เพื่อสะดวกต่อการนำไปสู่จุดหมายปลายทางของการเรียนที่ได้ กำหนดไว้” ซึ่งสอดคล้องกับความหมายของ พันทิพา อุทัยสุข (2523:12) ที่กล่าว” ระบบการเรียนเป็นระบบ ย่อมในระบบการศึกษา หรือระบบโรงเรียนซึ่งทำงานเป็นอิสระจากกันแต่มีความสัมพันธ์กัน เพื่อให้บรรลุ วัตถุประสงค์ทางการเรียนที่กำหนดไว้” นอกจากนั้น พันทิพา อุทัยสุข (2523:14) ได้กล่าวถึง ส่วนประกอบ ของระบบการเรียนมีส่วนประกอบ 3 ส่วน คือ ตัวป้อน กระบวนการ และผลลัพธ์ ซึ่งมีความเกี่ยวพันซึ่งกัน และกัน การเรียนจะมีประสิทธิภาพเพียงใดขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ของส่วนต่างๆ ในระบบ สังต์ อุทยานันท์ (2532:26) ได้กล่าวถึงรายละเอียดของส่วนประกอบหรือองค์ประกอบของตัวป้อน คือ

1. ครู เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญยิ่งที่จะทำให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ การเตรียมการสอนของครูจึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่งจากสูตรการเรียนรู้อัจฉริยะของจอห์น แครอล (Carroll 1963) ได้ชี้ให้เห็นว่าคุณภาพการเรียนของนักเรียนนั้นจะมีความเกี่ยวข้องกับคุณภาพในการสอนของครู โดยตรง

2. ผู้เรียน ผู้เรียนเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญในระบบการเรียนการสอนและจะขาดไม่ได้ เพราะถ้าหากไม่มีผู้เรียนแล้วการเรียนการสอนก็จะไม่เกิดขึ้น ในระบบการเรียนการสอนที่เสนอโดย เคมพ์ (Kemp 1971) นั้น ครูจำเป็นต้องรู้จักผู้เรียนก่อน นอกจากนี้ก่อนที่จะดำเนินการสอนเคมพ์ยังเสนอให้ครูได้ ทำการทดสอบความรู้พื้นฐานเดิมของผู้เรียนอีกด้วย สำหรับในระบบการเรียนการสอนของคนอื่นๆ เช่น กลาสเซอร์ (Glasser 1962) เยอร์ลัช และอีลี (Gerlach and Ely 1971) คลอสไมร์ และริปเปิล (Klausmeir

and Ripple 1971) ได้ถือว่าการประเมินพฤติกรรมก่อนการเรียนเป็นองค์ประกอบหนึ่งของระบบการเรียนการสอน และถ้าพิจารณาสูตรการเรียนรู้ที่เสนอโดยแครอล (Carroll 1963) นั้นจะเห็นว่าองค์ประกอบการเรียน 3 ชนิด จะเป็นองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนคือ ความถนัดทางการเรียน ความสามารถเข้าใจในสิ่งที่ครูสอน และความมีมานะพยายามในการเรียน

3. หลักสูตร หลักสูตรมีความหมายกว้างขวางมาก แต่อย่างไรก็ตามความหมายของหลักสูตรที่มีผู้กล่าวถึงมากที่สุดนั้นได้แก่ ประสบการณ์ที่โรงเรียนจัดให้แก่เด็กเพื่อให้บรรลุจุดหมายปลายทางที่ต้องการ ส่วนสำคัญของหลักสูตรนั้นได้แก่ จุดประสงค์ของการเรียนการสอน เนื้อหาสาระที่สอน กิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งรวมถึงการใช้สื่อการสอนและการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนด้วย เนื่องจากหลักสูตรเป็นสื่อกลางที่จะนำนักเรียนให้ไปสู่ จุดหมายปลายทางที่สังคมได้คาดหวังไว้ ดังนั้นหลักสูตรจึงมีความเกี่ยวข้องกับระบบการเรียนการสอนตั้งแต่จุดเริ่มต้นจนถึงจุดหมายปลายทาง สำหรับหลักสูตรในฐานะตัวป้อน (Input) นั้นได้แก่ จุดประสงค์ของการเรียนการสอนกับเนื้อหาสาระที่จะนำไปสอน

4. สิ่งแวดล้อมทางการเรียน ในระบบการสอนของเยอร์ลาชและอีลี (Gerlach and Ely 1971) ได้กล่าวถึงการจัดสิ่งแวดล้อมทางการเรียนไว้คือการจัดเวลาเรียน การจัดห้องเรียน การเลือกแหล่งวิทยาการ ส่วนเคมพ์ (Kemp 1971) ได้มองสิ่งแวดล้อมทางการเรียนในลักษณะของการจัดแหล่งวิชาการและการบริการสนับสนุน

ครูผู้สอน

ครูผู้สอนหมายถึง บุคลากรที่ทำหน้าที่ปฏิบัติการสอนในหมวดวิชาต่างๆ ซึ่งนับได้ว่าครูคือบุคลากรที่มีความสำคัญมากในโรงเรียน เพราะเป็นผู้ปฏิบัติการสอนให้ความรู้แก่ผู้เรียน โดยตรง หน้าที่ของครูผู้สอนในด้านวิชาการมีดังนี้

1. จัดทำโครงการสอนให้สมบูรณ์ มีความชัดเจนในเป้าประสงค์ มีเนื้อหาสมบูรณ์ และมีการประเมินผลและแก้ไขให้ดียิ่งๆ ขึ้น
2. การเตรียมการสอน เตรียมการสอนในเนื้อหาวิชาตามหลักสูตรให้สมบูรณ์ โดยมีลำดับขั้นตอนตามหลักการ
3. การเตรียมอุปกรณ์ จัดหาอุปกรณ์ที่จะใช้ในบทเรียนนั้นๆ ให้ตรงตามจุดประสงค์ อุปกรณ์นั้นๆ หาง่ายและประหยัด สามารถแก้ไข ดัดแปลงใช้ได้หลายๆ โอกาส
4. การสอนดำเนินการสอนโดยวิธีการตามลำดับขั้น ศึกษาการใช้อุปกรณ์และใช้ให้ถูกต้องกับบทเรียนเหมาะสมกับเวลา และเก็บรักษาไว้ให้ดี มีการประเมินผลตามกระบวนการเรียนการสอนอยู่เสมอ
5. การออกข้อสอบ มีการออกข้อสอบทั้งข้อสอบย่อยและสอบประจำภาคอย่างถูกต้องตามหลักเกณฑ์การวัดผล
6. งานธุรการของข้อสอบ ออกข้อสอบให้เสร็จทันและจัดพิมพ์ข้อสอบทันตามวันตามกำหนด ตรวจข้อสอบทันเวลา รักษาความลับ
7. เสียสละเวลาในการสอนซ่อมเสริม หรือทบทวน ตลอดจนให้งานเพิ่มเติมนอกเหนือเวลาราชการ เพื่อให้การเรียนการสอนสมบูรณ์ยิ่งขึ้น หรือให้ทันตามหลักสูตร
8. ควบคุมชั้นเรียนให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยอยู่เสมอ และหาทางป้องกันแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นในด้านความประพฤติ และเสริมสร้างทัศนคติที่ดีงามให้มีขึ้น
9. รักษาเวลาในการเข้าสอนและออกจากห้องสอน

10. หาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอๆ เพื่อความแม่นยำในวิชาที่สอนหรือเพื่อสร้างศรัทธาแก่ตนเอง
11. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้เกี่ยวข้อง เช่น มีน้ำใจ ความจริงใจ มีอัธยาศัยที่ดีต่อกันเสริมสร้างความสามัคคีและความสงบสุขไม่ก่อให้เกิดความแตกร้าง
12. มีความคิดริเริ่มในการสร้างสรรค์งานของตนให้ดียิ่งขึ้น หรือเสนอแนะวิธีที่ดีในการที่จะพัฒนาการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น
13. ตรวจงานเด็กและแก้ไขข้อผิดพลาดอยู่เสมอ (กิตติมา ปรีดีดีลก. 2529:80)
ซึ่งสอดคล้องกับระเบียบกรมอาชีวศึกษา ว่าด้วยการบริหารสถานศึกษา (2539:28) ที่กล่าวถึงหน้าที่และความรับผิดชอบของครู-อาจารย์ ไว้ดังนี้
 1. ทำแผนการสอนหรือโครงการสอน และบันทึกการสอน
 2. ทำการสอนและอบรมความรู้แก่นักเรียน นักศึกษา ให้เป็นไปตามหลักสูตร และความต้องการของตลาดแรงงาน
 3. ให้บริการทางการศึกษา ส่งเสริมการเรียนการสอนให้สนองนโยบายอาชีวศึกษา ครบวงจร ให้คำแนะนำแก่ผู้ปกครอง นักเรียน นักศึกษา
 4. รับผิดชอบปกครองดูแลความประพฤติ การรักษาวินัยและสุขภาพ และดูแลการศึกษาเล่าเรียนของนักเรียน นักศึกษา
 5. ศึกษาค้นคว้ารวบรวมวิทยาการและประสบการณ์ใหม่ ๆ ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง
 6. จัดทำสื่อการเรียนการสอนใหม่ ๆ ใช้และเก็บรักษาสื่อการเรียนการสอน และเครื่องมืออุปกรณ์อื่น ๆ อย่างถูกต้อง
 7. รักษาวินัยและประพฤติดนเป็นแบบอย่างที่ดีของนักเรียน นักศึกษา
 8. นิเทศหรือช่วยนิเทศในวิชาที่รับผิดชอบงานวิชาการกลุ่มสถานศึกษา
 9. ให้คำแนะนำและแนะแนวต่าง ๆ แก่นักเรียน นักศึกษา หรือผู้ปกครอง
 10. ให้บริการแก่ผู้ปกครอง นักเรียน นักศึกษา และชุมชนในด้านวิชาการ และด้านอื่น ๆ
 11. วิจัยและปรับปรุงการเรียนการสอน ให้เน้นการประกอบอาชีพอิสระเชิงธุรกิจและอุตสาหกรรม
 12. เสนอโครงการปฏิบัติงานตามลำดับชั้น
 13. รายงานการปฏิบัติงานในหน้าที่ตามลำดับชั้น
 14. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ผู้บังคับบัญชามอบหมาย

ภาระหน้าที่ของครู

นอกจากการพัฒนาตัวเองแล้ว ครูจะต้องมีหน้าที่พัฒนาผู้เรียนให้ครบทุกด้านทั้งทางด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย โดยการพัฒนาจะต้องมุ่งพัฒนาให้ครบทุกด้าน และเป็นการพัฒนาในระยะยาว ซึ่งการพัฒนาในระยะยาวจะเกิดขึ้นได้ดีก็ต่อเมื่อครูรู้หลักจิตวิทยาการศึกษา โดยสามารถนำหลักการทางจิตวิทยามาใช้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน เช่น

1. ช่วยให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียน ซึ่งจะได้โดยจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับระดับพัฒนาทางสติปัญญา และประสบการณ์เดิมของผู้เรียน
2. จัดกิจกรรมที่สร้างเสริมให้ผู้เรียนมีบรรยากาศของความร่วมมือกัน
3. ชวนสอนเนื้อหาวิชาควรสอดแทรกเรื่องคุณธรรม และจริยธรรมควบคู่ให้เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน

4. สามารถให้การเสริมแรงเพื่อสร้างพฤติกรรมที่เหมาะสมของผู้เรียน

5. ปลุกฝังในเรื่องของพฤติกรรมที่เหมาะสมของผู้เรียน โดยใช้หลักจิตวิทยาต่างๆ ที่ท่านได้เคยศึกษามาแล้วนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสิ่งต่างๆ เหล่านี้ ครูผู้สอนต้องคำนึงถึง “วัย” และ “ความแตกต่าง” ของผู้เรียนด้วย เพราะเมื่อใดก็ตามที่ท่านลืมนึกถึงเรื่องนี้อาจจะทำให้ความตั้งใจของท่านไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควรจะเป็น สิ่งหนึ่งที่ครูควรระลึกถึงอยู่เสมอก็คือสถานศึกษาเป็นสถาบันทางสังคมที่สำคัญที่สุดรองจากครอบครัว ซึ่งจะมีบทบาทในการพัฒนาความรู้ ทักษะ ทศณคติ จริยธรรม และคุณธรรมของผู้เรียนเพื่อให้เขาเติบโตเป็นพลเมืองที่ดีของชาติต่อไปในอนาคต ดังนั้นท่านจึงมีภาระหน้าที่สำคัญมากในการสร้างความเจริญก้าวหน้าให้กับสังคม (แสงเดือน ทวีสิน. 2539:288)

บุคลิกภาพของครู

เอนกกุล กริแสง (2514:199) ได้แบ่งบุคลิกภาพของครูออกเป็น 3 ลักษณะ ดังนี้

1. The supporting teacher คือ ครูที่มีลักษณะเป็นผู้ที่พยายามให้นักเรียนทุกคนเรียนด้วยความสบายใจและเป็นสุข ครูจึงให้คำชมเชยและพยายามช่วยเหลือสนับสนุนให้กำลังใจ และพยายามสร้างความเป็นกันเองกับนักเรียน คอยช่วยเหลือนักเรียนอยู่เสมอ ทั้งนี้ เพราะครูประเภทนี้มีความคิดว่า

ก. ต้องคอยให้ความช่วยเหลือเด็กอย่างจริงจัง เด็กจะได้ไม่เกิดความเบื่อหน่าย ท้อถอยหรือขาดความสนใจเมื่อพบกับบทเรียนที่รู้สึกว่ายาก

ข. เด็กที่ได้รับความชมเชยจะเกิดความพอใจ และสนใจบทเรียนมากขึ้น และพร้อมที่จะร่วมมือกับครูและเพื่อนๆ เพื่อให้ประสบผลสำเร็จทางการเรียนอยู่เสมอ

ค. ความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูกับนักเรียน จะช่วยให้เด็กมีทัศนคติที่ดีต่อบุคคลทั่วไป พร้อมที่จะให้ความร่วมมือกับผู้อื่นในการกระทำกิจกรรมต่างๆ

3. The accepting teacher หมายถึง ครูที่ยอมรับฟังความคิดเห็นของนักเรียน ส่งเสริมให้นักเรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง เข้าใจและสนใจเด็กเป็นอย่างดี มุ่งหวังให้เด็กช่วยตนเองและตัดสินใจด้วยตัวของเขาเอง ครูเป็นเพียงผู้แนะนำในบางโอกาสที่เด็กต้องการ

4. The impersonal teacher หมายถึง ครูที่ไม่ยอมให้ความเป็นกันเองกับนักเรียน กิจกรรมต่างๆ ในห้องเรียนขึ้นอยู่กับครู เด็กต้องทำตามสิ่งที่ครูเห็นว่าถูก เมื่อเด็กกระทำตามไม่ได้ก็จะได้รับการตำหนิ ทำให้เด็กไม่สบายใจและเกิดความท้อถอย ไม่อยากที่จะเรียนหนังสือ

บุคลิกภาพของครูที่ดี

โดยที่ครูเป็นกำลังสำคัญในการที่จะช่วยอบรมบ่มนิสัยให้ความรู้และฝึกทักษะต่างๆ ให้แก่เด็กเพื่อให้มีความรู้ความสามารถในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถ้าครูดีก็เป็นอันหวังได้ว่ากุลบุตรกุลธิดาที่ครูคนนั้นสอนก็จะเป็นคนดีด้วย เป็นที่ถกเถียงกันมาเป็นเวลานานแม้ในปัจจุบันก็ยังหาข้อยุติไม่ได้ว่า ครูที่ดีและมีคุณภาพสูงนั้นควรมีบุคลิกลักษณะอย่างไร บางท่านเห็นว่าครูที่ดีมีคุณภาพสูงคือครูที่มีความรู้ความสามารถสูง มีคุณลักษณะและจิตใจสูง มีความเสียสละ และเหมาะสมที่จะช่วยอบรมแนะแนวทางให้นักเรียนได้รับการศึกษาที่ถูกต้อง เป็นพลเมืองดีดังที่ประเทศชาติต้องการ

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2530:195) ได้กล่าวถึงครูว่าเป็นองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อสุขภาพจิตของนักเรียน ดังนี้

ครู เป็นองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อสุขภาพจิตของนักเรียนโดยตรง ปัญหาสุขภาพจิตของนักเรียนที่อาจจะเกิดจากครู ได้แก่

1. ครูสอนไม่ดี มีพื้นความรู้ไม่พอ ทำให้นักเรียนประสบความล้มเหลวทางการเรียน
2. นักเรียนได้รับการปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม และไม่ได้รับความเห็นใจจากครู
3. ห้องเรียนมีจำนวนนักเรียนมากเกินไป ทำให้ครูดูแลไม่ทั่วถึง
4. หลักสูตรบังคับให้ความฉลาดเท่ากัน ไม่มีวิชาเลือกตามความถนัดอย่างพอเพียง
5. นักเรียนไม่มีโอกาสพักผ่อนหย่อนใจ เรียนเครียดเกินไป การบ้านมาก
6. ครูปล่อยให้ให้นักเรียนขาดเรียนเป็นประจำโดยไม่ทราบสาเหตุ และไม่ติดต่อผู้ปกครอง
7. ครูมีอารมณ์ แยกเรื่องส่วนตัวกับการสอนการทำงานในหน้าที่ไม่ได้
8. ครูประพฤติไม่เหมาะสม ทำให้นักเรียนและผู้ปกครองขาดความนับถือ
9. ครูไม่สนใจที่จะศึกษาติดตามเด็กเป็นรายบุคคล เพียงแต่สอนตามหน้าที่ และเวลาที่กำหนด

เท่านั้น

หน้าที่ของครูเกี่ยวกับการปรับตัวของเด็ก

ครูต้องคอยสอดส่องพฤติกรรมของเด็ก ศึกษาเด็กเป็นรายบุคคลเพื่อจะได้ทราบสาเหตุของปัญหา และหาทางแก้ไข หาทางตอบสนองความต้องการของเด็กเท่าที่จะทำได้ วิธีการที่ได้ผลดีประการหนึ่ง คือ จัดกิจกรรมให้มากเข้าไว้ ทั้งกิจกรรมในการเรียนการสอนและกิจกรรมเสริมหลักสูตร ให้เด็กได้มีโอกาสทำกิจกรรมมาก ๆ และอย่างทั่วถึงตามความสามารถ ความสนใจ และความถนัดของแต่ละคน วิธีนี้เด็กจะรู้สึกว่ามันมีหน้าที่ความรับผิดชอบ ได้แสดงจุดเด่นหรือได้ระบายออกซึ่งพลังงานส่วนเกิน แทนที่จะไปใช้พลังงานในทางก้าวร้าว ครูต้องพยายามให้เด็กได้ปรับตัวแบบทดแทนด้วยวิธีการที่เหมาะสมและที่สังคมยอมรับ เมื่อเอาดีในทางหนึ่งไม่ได้ทั้งที่ได้ใช้ความพยายามแล้ว อาจต้องให้เด็กมีการตั้งเป้าหมายหรือจุดมุ่งหมายใหม่ หรือเปลี่ยนงานใหม่ที่เหมาะสมกับตนเอง หรือบางครั้งเราก็กดให้เด็กยอมรับความเป็นจริงว่าชีวิตจริง ๆ ของเรานั้น จะต้องเผชิญกับความผิดหวังบ้างเป็นธรรมดา แต่เมื่อผิดหวังแล้วไม่ใช่จะยอมแพ้ชีวิต หรือเอาแต่เพื่อผินหลอกตัวเอง หรือหันเข้าหาแอลกอฮอล์ ยาเสพติด ควรยอมรับความผิดหวัง เมื่อไม่มีทางหลักแล้วแสวงหาความรื่นรมย์ใจหรือสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจที่เหมาะสม ตั้งมั่นอยู่ในความดี ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น เช่นนี้อาจทำให้เจ้าตัวรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองได้ วาอย่างน้อย เขาก็ยังเป็นคนมีคุณค่าต่อครอบครัวของเขาหรือต่อสังคมอยู่บ้าง ก็ทำให้สุขภาพจิตดีขึ้นได้ อาชีพครู เป็นอาชีพที่ต้องทำงานร่วมกับคนหมู่มาก ทั้งเพื่อนครูด้วยกัน ทั้งเสมียน พนักงาน นักการภารโรง และที่สำคัญที่สุดคือ นักเรียน ซึ่งก็จะต้องมีการติดต่อเกี่ยวข้องกับผู้ปกครองอีกด้วย จะเห็นได้ว่ามีคนหลายชั้น หลายระดับ ซึ่งล้วนมีความแตกต่างระหว่างบุคคลหากครูไม่มีความรู้เรื่องสุขภาพจิต ไม่รู้จักใจเขาใจเรา ไม่รู้จักผ่อนสั้นผ่อนยาว หรือไม่รู้จักปรับตัวเองแล้วก็ย่อมบั่นทอนสุขภาพจิตของตัวเอง แล้วในที่สุดก็อาจกระทบกระเทือนต่อการสอน การปกครองเด็ก ต่อกันไปเป็นเรื่องไม่รู้จบจบคือ ทำให้สุขภาพจิตของเด็กเสียไปด้วย เมื่อสุขภาพจิตของเด็กเสีย เด็กอาจแสดงพฤติกรรมที่เป็นปัญหา เมื่อเด็กมีพฤติกรรมเป็นปัญหามาก ๆ ก็ทำให้ครูยุ่งยากลำบากใจในการทำงาน ครูอาจเบื่อหน่ายการงาน ไม่อยากสอน ไม่อยากพูดกับนักเรียน ขาดกำลังใจ มีอารมณ์ขุ่นมัว ฯลฯ ผลที่ตามมาอีกก็คือ เด็กมีสุขภาพจิตเสียมากขึ้น แสดงพฤติกรรมที่เป็นปัญหามากขึ้น สังคมเริ่มสับสนวุ่นวาย

ผู้ปกครอง เตือนรื้อนหาความสุข ชาติกำลังใจที่จะทำงานให้ก้าวหน้า ตำรวจมีภาระการงานมากขึ้น โรงพยาบาลต้องรับคนไข้ป่วยทางกายและทางจิตมากกว่าที่เคย ฯลฯ ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่าความรู้เรื่องสุขภาพจิต หรือสุขวิทยา ทางจิต จำเป็นสำหรับครู ทำให้ครูปรับปรุงตัวเองดีขึ้น ทำให้เด็กมีโอกาสเป็นสมาชิกที่ดีของ สังคมมากขึ้น และช่วยในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติได้อีกทางหนึ่งด้วย ถ้าหากสังคมและประเทศชาติ จะมีประชากรส่วนใหญ่เป็นผู้มีสุขภาพจิตดี (ปราณี รามสูตร, 2528:250)

ซูซีฟ อ่อนโคสูง (2528:62) ได้กล่าวถึงอารมณ์ของครูกับการเรียนการสอนในห้องเรียนว่า ในห้องเรียนนั้นอารมณ์ของครูจะมีผลโดยตรงต่อการเรียนของนักเรียน ถ้าครูมีอารมณ์ดี มีวุฒิภาวะทาง อารมณ์ มีอารมณ์มั่นคงและสามารถควบคุมอารมณ์ได้ บรรยากาศในห้องเรียนเป็นไปด้วยความอบอุ่นราบรื่น นักเรียนย่อมจะเรียนด้วยความสบายใจ พร้อมทั้งจะเรียนรู้ การเรียนรู้อย่อมจะประสบผลสำเร็จ และเกิดความ เข้าใจตามจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน ถ้าครูอารมณ์ไม่ดีผลจะออกมาในรูปตรงข้าม ดังนั้นเพื่อรักษา บรรยากาศของห้องเรียนให้อยู่ในสภาพที่เด็กจะเรียนได้ด้วยความสะดวกสบายใจ ครูควรปฏิบัติดังนี้

1. ทำจิตใจให้ร่าเริงแจ่มใสอยู่เสมอ
2. อย่าคอยจับผิดเด็ก หรือคอยคิดว่าเด็กจะทำสิ่งไม่ถูกต้องอยู่ตลอดเวลา
3. อย่าแสดงอาการกระวนกระวาย หรือแสดงความวิตกกังวลใจสิ่งต่างๆ ต่อหน้าเด็ก
4. พูดจากับเด็กด้วยถ้อยคำที่สุภาพ ไพเราะ
5. มีอารมณ์ขัน สามารถชักจูงให้เด็กคล้อยตามเพื่อผ่อนคลายความตึงเครียดในห้องเรียน ฯลฯ

จะเห็นได้ว่าครูผู้สอนจะมีหน้าที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนทั้งในด้านการเรียนการสอนและบุคลิกภาพ นักเรียนจึงต้องปรับตัวให้เข้ากับครูผู้สอนให้ได้จึงจะประสบผลสำเร็จทางการเรียน หากนักเรียนไม่สามารถ ปรับตัวได้ จะทำให้มีปัญหาด้านการเรียน อาจเรียนไม่สำเร็จหรือต้องออกจากโรงเรียนกลางคัน

ความสัมพันธ์กับเพื่อน

นิภา นิธยาน (2530:139) ได้กล่าวถึงเพื่อนและอิทธิพลของเพื่อน ดังนี้

อิทธิพลของเพื่อนในวัยเด็ก

เพื่อนเป็นบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในความรู้สึกของเด็กทุกคน ในระหว่างอายุประมาณ 6 – 12 ขวบ เด็กได้ก้าวเข้าสู่สถาบันทางสังคมที่สำคัญอีกแห่งหนึ่งนอกเหนือจากบ้าน คือโรงเรียน ฉะนั้นในช่วงวัยนี้เด็กจะมีเพื่อนวัยเดียวกันมากมายซึ่งมาจากครอบครัวต่างๆ กัน ทำให้เด็กได้เรียนรู้ทักษะในการเข้า สังคมตามแบบแผนของวัฒนธรรมในสังคมนั้นจากการได้ร่วมและการเล่นกับเพื่อนวัยเดียวกันซึ่งใช้เวลาวันละ หลายชั่วโมงอยู่ในโรงเรียนด้วยกัน แต่ทั้งนี้ต้องไม่ลืมว่าบุคลิกลักษณะพื้นฐานที่ได้สร้างขึ้นมาจากชีวิต ครอบครัวในตอนเล็กๆ ก็ยังมีความสำคัญอยู่อย่างมากในการเรียนรู้ประสบการณ์ใหม่ๆ ที่โรงเรียน อิทธิพล ของกลุ่มเพื่อนวัยเดียวกันที่มีต่อการสังคมของเด็กคือ เด็กทุกคนต้องการเป็นที่ยอมรับของกลุ่มการเป็นที่ยอมรับนี้ถือว่าเป็นรางวัลตอบแทนที่มีค่าอย่างยิ่งสำหรับเด็กทุกคน เนื่องจากเด็กยังเล็กเกินกว่าที่จะเลียนแบบการเข้า สังคมของบิดามารดา และทำตัวให้สังคมยอมรับด้วยวิธีแบบผู้ใหญ่ เช่น การสนทนาและการออกงานสมาคม ต่างๆ ได้ ฉะนั้นเด็กทุกคนพยายามเรียนรู้และปฏิบัติตามวิถีทางและแบบแผนของกลุ่มเพื่อนวัยเดียวกันเพื่อให้ได้รับผลตอบแทนข้อนี้ การคบค้าสมาคมกับเพื่อนจะช่วยให้เด็กได้เรียนรู้ความต้องการใหม่ๆ หลายอย่าง ซึ่งมีใช้แต่ความต้องการเบื้องต้น เช่น อาหารกินเท่านั้น ที่สำคัญยิ่งคือเด็กได้เรียนรู้ความต้องการที่จะเป็นที่รักใคร่และยอมรับของเพื่อนฝูง นอกจากนี้กลุ่มเพื่อนวัยเดียวกันยังมีอิทธิพลในแง่ช่วยสร้างลักษณะประจำตัวให้

แก่เด็กอีกด้วย ดังที่เราจะเห็นว่า เด็กประถมปีที่หนึ่งมีลักษณะประจำตัวที่คล้ายคลึงกันและมีความต้องการที่จะทำ สิ่งนั้นตามอย่างเพื่อนในกลุ่มวัยเดียวกันด้วยเหตุผลเพียงข้อเดียวคือ เพราะทุกคนในกลุ่มทำอย่างนั้น หรือต้องการสิ่งนั้นจะนั้นการเอาอย่างเพื่อนวัยเดียวกันทั้งในด้านการกระทำ และความรู้สึกรู้สึกคิดและคำนึงม ในลักษณะเช่นว่านี่จึงอาจทำให้เด็กได้รับและเรียนรู้สิ่งที่ไม่ถูกต้องได้ในบางกรณี หนึ่งในกรรรมร่วมกลุ่มเพื่อนวัยเดียวกันนี้ เด็กบางคนอาจมีปัญหาในการไม่เป็นที่ยอมรับของกลุ่มและต้องแยกตัวอยู่อย่างโดดเดี่ยวลำพัง สาเหตุอาจจะเนื่องมาจากคุณสมบัติส่วนตัวที่เป็นอุปสรรคต่อการเข้าสังคมเช่นความน้อยชาและขาดชีวิตชีวา ความอ่อนแอไข้โรค สติปัญญาต่ำกว่าปกติ นิสัยขี้อะอะโววายววย ชอบวิวาท ชอบคุยโอ้อวดและเย่อหยิ่งจองหอง เป็นต้น ทั้งนี้บิดามารดา ครูอาจารย์ที่เกี่ยวข้องควรแนะนำและช่วยเหลือเด็กประเภทนี้ให้ปรับปรุงตนเองและสร้างคุณสมบัติทางสังคมที่ดี ซึ่งจะช่วยให้เด็กเข้ากลุ่มเพื่อนวัยเดียวกันได้อย่างมีความสุข การที่เด็กวันนี้ก้าวจากสถาบันแรกทางสังคมหรือบ้าน มาสู่โลกที่กว้างขึ้น คือ โรงเรียนนี้มีปัญหาที่ควรพิจารณาหลายด้านที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวและบุคลิกภาพของเด็ก ประการสำคัญได้แก่ปัญหาเรื่องความต้องการเป็นอิสระ กับความก้าวร้าวเกรงรวมทั้งปัญหาเกี่ยวกับการเป็นที่ยอมรับของเพื่อนวัยเดียวกัน ในด้านความต้องการเป็นอิสระเสรีนี้ แท้จริงเริ่มเกิดขึ้นแต่วัยเด็กตอนต้นภายในครอบครัวแล้ว และเจริญเติบโตต่อมาเรื่อยจนถึงวัยเด็กตอนปลาย วัยรุ่นจนกระทั่งถึงวัยผู้ใหญ่ อิทธิพลของกลุ่มเพื่อนวัยเดียวกันในแง่ก็คือ ทำให้เด็กพยายามดิ้นรนที่จะเป็นอิสระจากพ่อแม่ เด็กที่เรียกได้ว่าประสบความสำเร็จในการสังคัมร่วมกลุ่มเพื่อนวัยเดียวกัน คือผู้ที่สามารถเป็นอิสระโดยตัวเองได้ในระดับพอดี มิใช่ผู้ที่เป็นอิสระเสียจนกลายเป็นก้าวร้าวหรือติดแน่นและอาลัยความอบอุ่นจากการปกป้องคุ้มครองของพ่อแม่ประดุจ "ลูกแห่ง" จนไม่สามารถเป็นตัวของตัวเองได้เลย ส่วนลักษณะนิสัยก้าวร้าวเกรงก็เกิดขึ้นจากการร่วมกลุ่มเช่นกัน และอาจแสดงออกในรูปต่างๆ นับตั้งแต่การด่าว่าและสาปถสาบาน การปะทะต่อสู้เพื่อคุ้มครองตัวเองหรือคนอื่นก็ตาม การแข่งขันชิงดี การแสวงหาอำนาจและความเป็นผู้นำเหนือคนอื่น เป็นต้น เกี่ยวกับการยอมรับของกลุ่มเพื่อนวัยเดียวกันนี้ การศึกษาส่วนใหญ่พบว่าเด็กที่เพื่อนฝูงยอมรับในตอนแรก มักจะเป็นที่ยอมรับตลอดไป เพียงแต่ว่าบุคลิก ลักษณะที่เกี่ยวข้องกับการเป็นที่ยอมรับจะเปลี่ยนแปลงไปตามวัย เช่นเด็กนักเรียนหญิงชั้นประถมปีที่ 1 นิยมเพื่อนที่มีคุณสมบัติสุภาพเรียบร้อย เงียบๆ เเจ้งๆ และไม่ทะเลาะวิวาทหรือชมเชงรังแก แต่พอถึงประถมปีที่ 5 คุณลักษณะที่ช่วยให้เป็นที่ยอมรับของเพื่อนฝูงกลับกลายเป็นความสวยงาม ความเป็นนักกีฬา ความเป็นมิตร และความมีระเบียบ การศึกษาบางอันได้พบว่าสิ่งที่สัมพันธ์กับการเป็นที่ยอมรับของกลุ่มเพื่อนวัยเดียวกันได้แก่ ความเป็นที่นิยมชมชอบของเพื่อนฝูงความเป็นผู้นำ ความมีอารมณ์ดี รวมทั้งฐานะเศรษฐกิจและสังคม ในด้านความเป็นที่นิยมชมชอบของเพื่อนฝูงนั้น มีความสัมพันธ์กับลักษณะความเป็นชายหรือหญิงด้วยคือเพื่อนฝูงมักนิยมเพื่อนชายมีความสามารถทางกีฬา กล้าหาญเข้าข้าง เป็นผู้นำ และอบอุ่นเป็นมิตร และเพื่อนหญิงที่มีลักษณะสุภาพอ่อนโยนและไม่ก้าวร้าวเกร

เป็นที่ประจักษ์ชัดว่าในวัยเด็กโดยเฉพาะในระยะประถมต้นคือ ระหว่างอายุ 6 - 12 ปี เพื่อนอายุรุ่นราวคราวเดียวกันอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการสังคมของเด็ก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านความต้องการเป็นที่ยอมรับของเพื่อนฝูง

อิทธิพลของเพื่อนในวัยรุ่น

เพื่อนและคนรู้จักมีอิทธิพลอย่างยิ่งโดยเฉพาะในชีวิตวัยรุ่นเพราะในวัยนี้เด็กมีความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะทำตัวให้เพื่อนฝูงยอมรับนับถือ เด็กเมื่อเข้าสู่วัยรุ่นจะมีความเข้าใจดีว่าเพื่อนฝูงมีความรู้สึกต่อตนอย่างไร ถ้าเด็กยังได้รับความนิยมน้อยจากเพื่อนฝูงมากเพียงไรย่อมทำให้เด็กเป็นคนที่มีลักษณะ

เป็นมิตร นำคบ กล้าแสดงออก วางตัวในการสังคมเป็น และมีความเชื่อมั่นในตัวเองมากขึ้นเพียงนั้น และจากลักษณะต่าง ๆ ของบุคลิภาพดังกล่าวนี้ ย่อมจะช่วยให้เด็กเด่นในการสังคมและได้รับการยกย่องนิยมยิ่งขึ้น จากกลุ่มเพื่อน ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตัวเองในแง่ที่ดีด้วยอีกต่อหนึ่ง เด็กวัยรุ่นที่มีการสังคมไม่ดี และไม่เป็นที่ยกย่องของเพื่อนฝูงมักจะสร้างเจตคติต่อตนเองในแง่ไม่ดีขึ้นมา โดยเฉพาะจะมีความรู้สึกแค้นเคืองและบางครั้งหวาดหวั่นใจ เด็กจะพยายามที่จะยอมรับและคล้อยตามความคิดเห็น การกระทำทุกอย่างของเพื่อนผู้เป็นที่รักใคร่และนิยมยกย่องของกลุ่ม ทั้ง ๆ ที่บางครั้งรู้สึกไม่เต็มใจก็ตาม และบางครั้งจะพยายามแสดงตัวโอ้อวดเพื่อให้เพื่อนประทับใจในความโก้หรือความสามารถของตน ทั้งนี้จะเห็นได้ว่าแตกต่างจากเด็กที่เป็นที่ยอมรับของเพื่อนซึ่งมีลักษณะเป็นอิสระ อารมณ์ดีและเป็นตัวเองมากกว่าและตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของความคิดของผู้อื่นน้อยกว่า

คาเมรอน (Cameron. 1938) ได้ศึกษาบุคลิภาพของเด็กวัยรุ่นตอนต้นและได้พบว่าเมื่ออย่างเข้าสู่วัยรุ่นตอนต้นจะมีปัจจัยใหม่ที่มีอิทธิพลต่อปัญหาเกี่ยวกับการเป็นที่ยอมรับของสังคมเกิดขึ้น ปัจจัยที่ว่านี้ดูไม่มีความหมายและความสำคัญเลยในวัยเด็ก แต่เริ่มมีอิทธิพลและบทบาททางด้านการสมาคมของเด็กในวัยรุ่น ปัจจัยเหล่านี้ได้แก่ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของเด็ก ศาสนาที่เด็กนับถือ เชื้อชาติของเด็กและอื่นๆ เด็กที่เคยมีการสังคมดีเป็นที่นิยมรักใคร่ของเพื่อนในวัยเด็กเชื่อว่า จะได้รับการยกย่องยอมรับจากเพื่อนฝูงในวัยรุ่นเช่นเดิมเสมอไปก็หาไม่ ทั้งนี้เพราะสาเหตุที่มีอิทธิพลใหม่ที่กล่าวมาแล้วนี้เอง ตัวอย่างเช่น เด็กวัยรุ่นชายที่ครอบครัวมีฐานะยากจน ในตอนวัยเด็กจะไม่รู้สึกว่าความยากจนเป็นอุปสรรคในการคบเพื่อนเลย เด็กสามารถเล่นกับเพื่อนฝูงและเข้ากันได้เป็นอย่างดี ครั้งเข้าสู่วัยรุ่น เด็กอาจจะเริ่มพบว่า ความจนเป็นอุปสรรคสำคัญแก่การสังคมของตนเพราะทำให้เพื่อนฝูงไม่สนใจ โดยเฉพาะเพศตรงข้าม หรือเด็กวัยรุ่นหญิงที่อยู่ในครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูง ในวัยเด็กจะยังไม่รู้สึกว่าสิ่งนี้มีบทบาทสำคัญในการสังคม แต่พอเติบโตเป็นสาว สิ่งนี้กลับแสดงให้เห็นความสำคัญเพราะจะเป็นเครื่องส่งเสริมการสังคมของเด็กสาวผู้นั้นให้กลายเป็น “ดาวเด่น” ในกลุ่มเพื่อนฝูงขึ้นมาได้โดยที่ก่อนหน้านี้ เด็กผู้นี้ไม่เคยได้รับการยกย่องถึงขั้นนี้เลย ฉะนั้นจึงเห็นได้ชัดว่าการเปลี่ยนแปลงเช่นนี้มีผลต่อการพัฒนาความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับ “ตน” หรือตัวของเด็กวัยรุ่นเองเป็นอย่างยิ่ง การศึกษาในแง่ที่ว่ากลุ่มสังคมระดับต่างกัน มีอิทธิพลและความสัมพันธ์กับการพัฒนา “ตน” ในวัยรุ่นอย่างไรบ้าง มีข้อสรุปดังนี้คือเจตคติหรือท่าทีและความรู้สึกนึกคิดของกลุ่มสังคมที่มีต่อเด็กวัยรุ่นมีอิทธิพลในการทำให้เด็กเปลี่ยนความรู้สึกและท่าทีที่มีต่อตนเองได้ เช่น เด็กวัยรุ่นชายที่อยู่ในกลุ่มสังคมที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสังคมต่ำ จะเกิดความไม่สบายใจอันเนื่องมาจากปมด้อยและความรู้สึกไม่มั่นใจ และอาจจะแสดงออกในรูปของการก้าวร้าวทั้งนี้เพื่อปิดบังซ่อนเร้นความรู้สึกที่แท้จริงไว้ หรือบางคนแสดงออกในรูปของการหลีกหนีสังคมและเก็บตัวตามลำพัง ส่วนเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสังคมค่อนข้างสูงมักแสดงความวิตกกังวลใจ และพยายามบังคับควบคุมตัวเองในการรักษาระดับของตนให้สูงตามมาตรฐานของกลุ่มอย่างเคร่งครัดเพื่อจะได้เป็นที่ยอมรับของสังคม การที่เด็กได้รับการยกย่องและยอมรับนับถือจากกลุ่ม ไม่เพียงแต่จะมีอิทธิพลต่อการสร้างความรู้สึกนึกคิดต่อตนเองเท่านั้น แต่ยังมิทธิพลอย่างยิ่งในด้านการปรุงแต่งพฤติกรรมและลักษณะทางบุคลิภาพในการสังคมอีกด้วย เนื่องจากความปรารถนาที่จะเป็นที่ยอมรับนับถือของเพื่อนฝูงนี้เอง เด็กวัยรุ่นจึงพยายามปรับปรุงความคิดและพฤติกรรมให้สอดคล้องกับมาตรฐานของกลุ่มที่ตนปรารถนาจะร่วมด้วย ดังจะเห็นได้ว่าเด็กบางคนเมื่อเข้าสู่วัยรุ่นเริ่มพิจารณาตนเองและสำนึกว่าความเอาแต่ใจของตัวเอง ความตระหนี่ถี่เหนียวหรือความฉุนเฉียวเจ้าอารมณ์ของตนเป็นอุปสรรคในการคบเพื่อนเพราะทำให้เพื่อนฝูง รังเกียจและหลีกหนี จึงพยายามแก้ไขตัวเอง และพยายามสร้างลักษณะที่ดีที่ทำให้เป็นที่นิยมขึ้นมาแทนที่ เพื่อให้เป็นที่พึงปรารถนาของกลุ่มสังคมของตน

เด็กที่ชอบคบเพื่อน ช่างสังคมและมีความผูกพันกับคนทั่วไป มักจะปรากฏว่าเป็นผู้ที่สามารถปรับตัวได้ดีกว่าเด็กที่วางตัวห่างเหินจากเพื่อน หรือไม่คบใครเลย เด็กที่รู้จักคบค้าสมาคมกับเพื่อน และคนอื่น ๆ และมีลักษณะเป็นมิตรกับผู้คน เมื่อเติบโตขึ้นย่อมจะสามารถสร้างความรู้สึกรักใคร่ที่ดีและพัฒนา “ตน” ให้สมบูรณ์ได้โดยไม่ยากนัก ส่วนเด็กที่หลบหลีกการสังคมกับเพื่อนฝูงหรือพอใจที่จะเกาะเกี่ยวอยู่แต่กับพ่อแม่ พี่น้องและคนในครอบครัว มักจะปรากฏว่า ความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเองจะเป็นไปในแง่ที่ต่ำมากขึ้น เมื่อเวลาค่อยผ่านไป ฉะนั้นจึงเห็นได้ว่าเด็กวัยรุ่นที่สามารถสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมกับเพื่อนฝูงได้ดี จะมีพัฒนาการทางด้านบุคลิกภาพที่ดีตามมาด้วย

สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ

พูลศักดิ์ เจียรนนท์ (2539 : 21 – 23) ได้กล่าวว่า สิ่งแวดล้อมที่เป็นรูปธรรมที่อยู่โดยรอบตัวมนุษย์เป็นสิ่งที่เรียกว่า สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ (Physical Environment)

1. สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ แบ่งเป็น

สิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติโดยที่สิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติเหล่านี้จะเกิดขึ้น ดำรงอยู่หรือสูญสลายไปตามกฎธรรมชาติ เช่น ดิน น้ำ แร่ ป่าไม้ สัตว์ มนุษย์ อากาศ แสงแดด ฯลฯ ซึ่งเป็นสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติทั้งสิ้น สิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น เนื่องจากสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติได้ถูกมนุษย์ดัดแปลงทำให้ธรรมชาติผิดแปลกไป จึงเรียกว่า “สิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น” เช่น เมือง บ้าน ถนน สะพาน โต๊ะ เก้าอี้ เป็นต้น

เนื้อหาสำคัญที่เป็นพื้นฐานครอบคลุมในสิ่งต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1.1 นิเวศวิทยา (Ecology) นิเวศวิทยาเป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิตกับสิ่งมีชีวิตด้วยกัน และศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิตกับสิ่งแวดล้อมที่อยู่โดยรอบประกอบไปด้วยเนื้อหาทั่วๆ ไปดังนี้ คือ พลังงาน และธาตุในระบบนิเวศ เครือข่ายอาหารในแง่ของห่วงโซ่อาหาร (Food Chains) และเส้นใยอาหาร (Food Web) ระดับการถ่ายทอดธาตุและพลังงาน (Tropic Levels) ธาตุที่เป็นองค์ประกอบสำคัญของสิ่งมีชีวิต การหมุนเวียนของธาตุชนิดต่างๆ การปรับเปลี่ยน (Succession) การคงอยู่และการเสื่อมสภาพของระบบนิเวศ หน่วยต่างๆ ในระบบนิเวศ อันได้แก่ สิ่งมีชีวิต (Organism) ประชากร (Population) ชุมชน (Communication) และชีวนิเวศ (Ecosphere) ลักษณะของระบบนิเวศชนิดต่างๆ เช่น ระบบนิเวศของป่าไม้ ทุ่งหญ้า แหล่งน้ำ ฯลฯ และปัจจัยที่กำหนดลักษณะของระบบนิเวศ และผลกระทบของมลพิษ (Pollution) ต่อระบบนิเวศ

1.2 สภาพการณ์ของมนุษย์ (Human Condition) องค์ประกอบของร่างกายมนุษย์ การเพิ่มจำนวนประชากรในปัจจุบันและอนาคต สถิติทางประชากร องค์ประกอบและโครงสร้างประชากร ผลกระทบการเปลี่ยนแปลงประชากรต่อทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม การตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ในอดีตจนปัจจุบัน การวางแผนการใช้ที่ดิน การคมนาคม การใช้เทคโนโลยี และผลกระทบของสภาพสิ่งแวดล้อมต่อสุขภาพอนามัยส่วนบุคคล ชุมชน ตลอดจนวัฒนธรรม ประเพณี ค่านิยมที่มีผลต่อการใช้ทรัพยากร สิ่งแวดล้อม

1.3 ทรัพยากรธรรมชาติ (Natural Resources) และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สถานการณ์เกี่ยวกับการขาดแคลนอาหารของโลก ป่าไม้ ดิน น้ำ อากาศ รวมทั้งองค์ประกอบและผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบของทรัพยากรเหล่านั้น สถานการณ์ ป่าไม้ สัตว์ป่า แร่ธาตุ พลังงานในประเทศ และในโลก และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

1.4 ปัญหาสิ่งแวดล้อม (Environmental Problems) มลพิษสิ่งแวดล้อม เช่น ดิน น้ำ อากาศ เป็นพิษ แหล่งกำเนิดของมลพิษ สารมลพิษชนิดต่างๆ ในอากาศ สารพิษในอาหารที่เกิดขึ้นจากกระบวนการเกษตรกรรม สารพิษจากพลังงานนิวเคลียร์ ขยะและสิ่งปฏิกูล การหมดไปของทรัพยากรธรรมชาติ

2. สิ่งแวดล้อมทางสังคม สิ่งแวดล้อมทางสังคม เช่น จริยธรรม ประเพณี ศาสนา ค่านิยม สิ่งเหล่านี้ นับว่าเป็นส่วนสำคัญที่มีผลต่อการเลือกดำเนินชีวิตของคนในสังคม และการตัดสินใจในปัญหาต่างๆ จึงสรุปได้ว่า ปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวของนักเรียนต่อสภาพการเรียนรู้ ได้แก่ สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ซึ่งนักเรียนแต่ละคนจะเผชิญสภาวะแวดล้อมทางกายภาพที่แตกต่างกัน และมีผลให้นักเรียนแต่ละคนมี พฤติกรรมในการปรับตัวที่แตกต่างกัน ดังนั้นจึงต้องทำการศึกษาค้นคว้า ถึงผลกระทบของสิ่งแวดล้อมที่มีต่อ สภาพการเรียนรู้ในด้านการปรับตัว

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่สนับสนุนตัวแปรที่ศึกษาพบว่า สถานภาพของนักเรียน ด้านต่างๆ มีความสำคัญต่อการปรับตัวดังนี้

สถานภาพ หมายถึง ความเป็นอยู่หรือสิ่งที่ปรากฏของบุคคล (นักเรียน) ในสังคม จรรยา สุภาพ และคนอื่นๆ. (2524:18-19) ได้กล่าวถึงสถานภาพ ดังนี้

สถานภาพ คือ ตำแหน่งที่ได้จากการเป็นสมาชิกของกลุ่ม สถานภาพจะกำหนดว่า บุคคลนั้นจะต้องปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างไร มีหน้าที่รับผิดชอบอย่างไรในสังคม สถานภาพเป็นเรื่องเฉพาะตัว ทำให้บุคคลนั้นแตกต่างจากผู้อื่น เช่น เป็นลูก เป็นพ่อ เป็นแม่ เป็นลูกจ้าง เป็นต้น พิจารณาจากการจัดช่วงชั้น สถานภาพของคนไทย ก็คือ “ตำแหน่ง” หรือ “ระดับ” ของคนไทยตามระบบการแบ่งช่วงชั้นของสังคมไทย ซึ่งมีการแบ่งคนออกเป็น 4 ชั้น คือ ชั้นสูงสุด ชั้นสูง ชั้นกลาง และชั้นต่ำ ทำให้คนในกลุ่มทางสังคมต่างๆ มีสถานภาพต่างกันไป เช่น พระมหากษัตริย์ พระราชินี มกุฎราชกุมาร นายกรัฐมนตรี ปลัดกระทรวง อธิบดี หัวหน้ากอง ข้าราชการ พ่อค้า ประชาชน ครู อาจารย์ พระ เป็นต้น สถานภาพจึงมักเป็นสิ่งที่ติดตัวตั้งแต่แรกเกิดของมนุษย์ ซึ่งจะหาได้ตั้งแต่หน่วยของสังคมระดับเล็กที่สุด คือ ครอบครัว เช่น เป็นลูก เป็นน้อง หรือในครอบครัวจะมีสถานภาพหรือตำแหน่งของบุคคล เช่น พ่อ แม่ ลุง ป้า น้า อา ตา ยาย ปู่ ย่า ลูกหลาน เป็นต้น ในโรงเรียนจะมีตำแหน่งต่างๆ เช่น ครู ผู้อำนวยการ ครูใหญ่ ผู้จัดการ เจ้าของโรงเรียน เสมียน นักการภารโรง คนขับรถ ยาม หรือ คนสวน เป็นต้น ซึ่งเป็นสถานภาพที่บุคคลได้มาในภายหลัง สถานภาพแบ่งออกเป็น 2 ประเภท

1. สถานภาพโดยกำเนิดหรือชาติวุฒิ เป็นสถานภาพที่ได้มาโดย

ก. ธรรมชาติกำหนด เช่น เกิดเป็นหญิง เป็นชาย เด็ก หนุ่ม ชราภาพ ผิวกายสีดำ ผิวกายสีขาว ฯลฯ ซึ่งธรรมชาติสร้างมา หลีกเลียงไม่ได้ต้องเป็นไปตามนั้น เช่น เป็นหญิง อยากรับชาย ก็คงยากที่จะเป็นไปไม่ได้ หรือมีผิวกายดำ ก็ต้องดำตลอดไป

ข. สังคมกำหนด เช่น การเป็นคนชั้นสูง กลาง ต่ำ ขึ้นอยู่กับค่านิยมของสังคมนั้น ๆ

2. สถานภาพที่ได้มาด้วยความสามารถหรือคุณวุฒิ เป็นสถานภาพที่ได้ด้วยความสามารถและสติปัญญาของตนเอง เช่น เป็นนายสิบตรีก็สามารถเป็นนายสิบโท สิบเอกได้ หรือเลื่อนชั้นสูงกว่านั้นได้ หรือเป็นข้าราชการชั้น 1 ก็สามารถเลื่อนเป็นชั้นอื่น ๆ ได้ ถ้ามีความสามารถตามที่กำหนด หรือสอบเลื่อนชั้นได้ หรือมีอาชีพทำมาด้วยการเช่าที่นาคนอื่น ๆ หากมานะขยันขันแข็งก็อาจจะมีโอกาสมีที่นาของตนเองได้ หรือพนักงานขายของหน้าร้านก็ไม่จำเป็นจะต้องเป็นพนักงานขายของตลอดชีวิตหากมีความชำนาญ และรู้จักลูกค้า หรือตลาดพอ ก็อาจจะรับของมาขายเอง เป็นนายของตัวเองก็ได้ เป็นต้น อาชีพที่สุจริตทุกอาชีพจึงเป็นบ่อเกิดของรายได้ หากเราตั้งใจทำด้วยความมานะพยายาม ก็อาจจะประสบผลสำเร็จในชีวิตได้ไม่มากนัก

ในการศึกษาค้นคว้า ได้แบ่งองค์ประกอบของสถานภาพที่เกี่ยวข้องกับการเรียนวิชาชีพ ประเภทอุตสาหกรรม ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ออกเป็น 6 องค์ประกอบ ดังนี้

1. สถานศึกษา หมายถึง สถานที่ให้นักเรียนได้มีโอกาสเรียนรู้อะไรต่าง ๆ อย่างเป็นทางการ และให้นักเรียนมีโอกาสได้สมาคมกับเพื่อนในกลุ่มเดียวกัน ตลอดจนให้นักเรียนมีโอกาสได้รับความรู้และคุณค่าต่าง ๆ ด้วย (สุพัตรา สุภาพ. 2522:91)

บทบาทและหน้าที่ของโรงเรียนมัธยมศึกษา

เปเร็อง กิจรัตน์ (2532:24) ได้กล่าวถึงบทบาทและหน้าที่ของโรงเรียนมัธยมศึกษาว่ามี 5 ประการ ดังนี้

1. หน้าที่ให้การศึกษาทั่วไป เพื่อให้ความรู้พื้นฐานให้เพียงพอเพื่อให้เป็นพลเมืองดีในสังคมประชาธิปไตย
2. หน้าที่ในการให้ความรู้ทางด้านวิชาชีพ พอเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพและช่วยแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้
3. หน้าที่ให้นักเรียน ได้สำรวจความสนใจ และความถนัดของตน
4. หน้าที่ในการแนะแนว เพื่อให้นักเรียนรู้จักตัดสินใจถูกต้องและเหมาะสมในการวางแผนของชีวิตในอนาคต เช่น การศึกษาต่อ การเลือกอาชีพ เป็นต้นหน้าที่ในการให้ความรู้พื้นฐานพอที่จะศึกษาในระดับสูงต่อไป

กรมอาชีวศึกษา. (2529:2) ได้กำหนดหน้าที่ของสถานศึกษาไว้ว่า สถานศึกษามีหน้าที่จัดการศึกษา ฝึกอบรม และส่งเสริมการประกอบอาชีพของประชาชนให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาล และสอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

ไพฑูริย์ สินลารัตน์ (2523:45-46) ได้ศึกษาพบว่า สถานศึกษามีอิทธิพล ทำให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพและค่านิยม ในลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

1. การเข้าเรียนในสถาบันนั้นๆ มีผลต่อชีวิตนักเรียนอย่างมาก
2. การเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพและค่านิยม แตกต่างกันไปตามลักษณะสภาพแวดล้อมของสถาบัน

3. การเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพและค่านิยมขึ้นอยู่กับพื้นเพเดิมของนักเรียนด้วย
4. การเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพและค่านิยมเกิดขึ้นทุกชั้นปีจนจบการศึกษา

เอนกกุล กริแสง (2514:136) ได้ให้ความหมายของบุคลิกภาพไว้ว่า หมายถึงผลรวมทั้งหมดของลักษณะทางร่างกาย พฤติกรรม ตลอดจนความโน้มเอียงต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เป็นผลให้เรารู้ว่าเขาเป็นตัวของเขาหรือแตกต่างจากบุคคลอื่น

ซูซีฟ อ่อนโคสูง (2522:114) ได้สรุปคำจำกัดความของค่านิยมไว้ว่า ค่านิยม คือ ความรู้สึกซึ่งประกอบไปด้วยความชอบ ความพอใจ และความต้องการต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด ถ้าความรู้สึกเหล่านั้นเกิดขึ้นต่อสิ่งใด ก็จะมีค่านิยมในสิ่งนั้น ค่านิยมจึงเป็นสิ่งที่คนสนใจ ประารถนาที่จะได้ ประารถนาที่จะเป็นและค่านิยมยังรวมไปถึงจุดมุ่งหมายและความต้องการในชีวิตอีกด้วย

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าสถานศึกษาสามารถเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพและค่านิยมซึ่งจะมีผลต่อการปรับตัวของนักเรียนได้ สถานศึกษาที่นำมาศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นสถานศึกษาที่เปิดสอนวิชาชีพ ประเภทช่างอุตสาหกรรม ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร 4 แห่ง ได้แก่ วิทยาลัยเทคนิคดอนเมือง วิทยาลัยเทคนิคราชสีห์ธาราม วิทยาลัยเทคนิคมีนบุรี และวิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษกมหานคร

2. สาขาวิชา หมายถึง กลุ่มวิชาช่างที่นักเรียนกำลังศึกษาอยู่ ซึ่งจัดขึ้นตามลักษณะการจัดกลุ่มวิชาของกรมอาชีวศึกษา ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ นักเรียนจะต้องเรียนตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2538 ของกรมอาชีวศึกษา ซึ่งเปิดโอกาสให้นักเรียนเลือกเรียนสาขาวิชาต่างๆ ได้มาก ผลการเรียนรู้จึงมีความสัมพันธ์ต่อการเลือกสาขาวิชาเรียน การเลือกสาขาวิชามีส่วนเกี่ยวข้องถึงการเตรียมตัวเพื่อประกอบอาชีพในอนาคต นักเรียนบางคนอาจไม่ได้สนใจการเลือกฐานวิชามากนัก ซึ่งจะทำให้มีปัญหาการปรับตัวต่อการเรียนในสาขาวิชานั้นๆ ได้ และการเลือกสาขาวิชาจะมีผลต่อเนื่องไปยังชีวิตของนักเรียนในภายหน้า ดังนั้นจึงควรเลือกสาขาวิชาอย่างมีจุดมุ่งหมายโดยทั่วไปนักเรียนจะเลือกสาขาวิชาด้วยเหตุผลต่างๆ กัน ก่อ สวัสดิพานิชย์ (2519:173-174) ได้กล่าวถึงการเลือกสาขาวิชาของนักเรียนไว้ดังนี้

1. การเลือกสาขาวิชาเรียนตามความมุ่งหมาย เมื่อเรียนมาถึงระดับนี้ นักเรียนส่วนใหญ่ คงได้ตั้งความมุ่งหมายของชีวิตไว้แล้ว เวลาเลือกเรียนก็มักเลือกสาขาวิชาที่จะทำให้นับบรรลุถึงความมุ่งหมายที่ตั้งไว้ การเลือกเรียนแบบนี้ นับว่าเป็นการเลือกที่ถูกต้องตามหลักเกณฑ์อย่างดี แต่ความจำเป็นบางอย่างอาจทำให้นักเรียนบางคนเปลี่ยนแปลงสาขาวิชาเรียนได้ ถึงแม้จะเปลี่ยนอย่างไรก็ต้องเลือกวิชาในกลุ่มที่เหมาะสมกับความมุ่งหมายของตนต่อไป บางทีความมุ่งหมายสาขาของนักเรียนอาจเปลี่ยนแปลงไปได้ ถ้าเปลี่ยนความมุ่งหมายก็ควรปรึกษาหารือกับครูเพื่อเลือกสาขาวิชาเรียนให้เหมาะสมกับความมุ่งหมายใหม่ ตามธรรมชาติกลุ่มวิชาที่โรงเรียนจัดให้เรียนมักเป็นประโยชน์ต่อความมุ่งหมายหลายอย่างในเวลาเดียวกัน ถ้าพิจารณาให้รอบคอบก็คงเลือกสาขาวิชาเรียนตามความมุ่งหมายได้สะดวกพอสมควร

2. การเลือกสาขาวิชาเรียนตามความสามารถ บางคนอาจมีความมุ่งหมายอย่างหนึ่ง แต่ขาดความสามารถในทางนั้น เมื่อลองเรียนดูแล้วเห็นว่าจะเรียนต่อไปไม่ได้จึงต้องหันไปเลือกสาขาวิชาที่ตนสามารถจะเรียนได้ดี การเปลี่ยนแปลงเช่นนี้ย่อมทำให้บุคคลนั้นต้องเปลี่ยนความมุ่งหมายตามไปด้วย ถ้าไม่มีข้อขัดข้องประการใดการเลือกสาขาวิชาเรียนตามความสามารถ ก็เป็นวิธีเลือกที่ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ อีกวิธีหนึ่ง นักเรียนบางคนอาจประสบปัญหาเกี่ยวกับผู้ปกครองได้บ้าง เช่น ผู้ปกครองต้องการให้นักเรียนประกอบอาชีพอย่างหนึ่ง ท่านจึงแนะนำและสนับสนุนให้เลือกสาขาวิชาที่เหมาะสมกับการเตรียมตัวเพื่อประกอบอาชีพนั้น ถ้านักเรียนไม่สามารถเรียนได้จริง ๆ ก็ควรปรึกษาหารือกับผู้ปกครองโดยเร็ว บางทีผู้ใหญ่ซึ่งรู้เรื่องดีอาจให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเลือกวิชาเรียนได้ถูกต้องกว่าที่นักเรียนจะเลือกด้วยตนเอง

3. การเลือกสาขาวิชาเรียนตามความสนใจ คนที่สนใจในวิชาหนึ่งมักจะเรียนสาขานั้นได้ดี แต่ข้อนี้ก็ไม่ใช่ความจริงเสมอไป บางคนสนใจในสิ่งที่ตนขาดความสามารถทางร่างกายหรือทางสติปัญญา ถึงแม้จะสนใจอย่างไรก็ไม่สามารถเรียนสาขานั้นได้ ในกรณีเช่นนี้ นักเรียนควรพิจารณาความสนใจของตนให้ดี บางทีอาจเป็นแต่เพียงความเพ้อฝันชั่วครู่ชวยามเท่านั้น ถ้าได้วิเคราะห์ตนเองให้ถูกต้องก็อาจเปลี่ยนความสนใจได้ไม่ยากนัก การเลือกสาขาวิชาตามความสนใจนับว่าเป็นวิธีเลือกที่ถูกต้องอย่างหนึ่ง แต่ก็ควรนำเอาความสามารถและความมุ่งหมายของชีวิตมาเป็นเครื่องพิจารณาประกอบด้วย สำหรับกรณีที่มีความสนใจหลายอย่างในเวลาเดียวกัน ก็ควรเลือกให้ได้ว่าสนใจสาขาวิชาใดมากที่สุด และวิชานั้นมีความสอดคล้องกับความมุ่งหมายของชีวิตหรือไม่ บางทีนักเรียนอาจต้องยึดเอาความมุ่งหมายเป็นหลักแล้วเบนความสนใจของตนไปตามความมุ่งหมายนั้น ในกรณีที่ตัดสินใจไม่ได้ก็ควรปรึกษาหารือกับผู้ปกครองจึงตัดสินใจภายหลัง

4. การเลือกสาขาวิชาเรียนตามความง่ายง่ายของวิชา หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพเปิดโอกาสให้นักเรียนเลือกสาขาวิชาต่างๆ ได้มาก เมื่อเรียนวิชาบังคับครบตามจำนวนหน่วยกิตที่กำหนดไว้แล้ว นักเรียนย่อมมีสิทธิเลือกเรียนวิชาเลือกได้อย่างกว้างขวาง บางคนอาจนึกอยากสบายจึงหันไปเลือกวิชาที่เรียนได้ง่าย โดยไม่ต้องใช้ความพยายามมากนัก เมื่อเลือกวิชาง่ายจะสะสมหน่วยกิตได้ครบตามที่ต้องการ

แล้วก็เรียนสำเร็จเหมือนกับคนอื่น ถ้าทำเช่นนี้จะเป็นผลร้ายต่อการศึกษาต่อหรือการประกอบอาชีพในภายหลัง เพราะการเลือกสาขาวิชาเรียนโดยอาศัยที่ทำเช่นนี้ควรคิดเสียใหม่ นักเรียนที่มีความสามารถในการเรียนจำกัด อาจมีความจำเป็นต้องเลือกสาขาวิชาหลายอย่างที่จะทำให้ตนเรียนได้สำเร็จ ถึงกระนั้นก็ควรพิจารณาถึงความมุ่งหมายว่าเมื่อเรียนสำเร็จตนจะทำอะไรต่อไป ถ้าทราบความมุ่งหมายก็สามารถเลือกสาขาวิชาเรียนได้ง่าย โดยเลือกสาขาวิชาให้เหมาะสมกับความมุ่งหมายไปในตัวด้วย ถ้าได้ปรึกษาหารือกับครูก็จะทำให้นักเรียนประเภทนี้เรียนได้ตามความมุ่งหมายของตนเหมือนกัน

5. การเลือกสาขาวิชาเรียนตามคำแนะนำของครู ครูส่วนใหญ่มักเรียนดีว่าคนไหนมีความสามารถในทางใด คำแนะนำของครูย่อมเป็นประโยชน์อยู่มาก แต่ครูก็ไม่สามารถตั้งความมุ่งหมายให้แก่ นักเรียนได้ ถ้าได้ปรึกษาหารือกันอย่างละเอียดนักเรียนอาจได้ข้อคิดจากครูไปประกอบการพิจารณาให้รอบคอบขึ้น ครูแนะนำย่อมทราบดีว่าโอกาสในอาชีพมีอยู่กี่อย่าง ถ้าเตรียมตัวจะประกอบอาชีพเหล่านั้นควรเรียนสาขาวิชาใดเป็นพื้นฐาน หลักฐานเกี่ยวกับตัวนักเรียนซึ่งโรงเรียนเก็บไว้มากพอที่จะทำให้ครูแนะนำวิเคราะห์นักเรียนแต่ละคนได้แจ่มแจ้งพอสมควร ข้อเสนอแนะของครูแนะนำจึงมีคุณค่าของที่นักเรียนจะนำข้อเสนอแนะนั้นไปพิจารณาให้รอบคอบยิ่งขึ้น

6. การเลือกสาขาวิชาเรียนตามความประสงค์ของบิดามารดา ผู้ปกครองนักเรียนเป็นจำนวนมากย่อมตั้งความมุ่งหมายไว้ว่าจะให้บุตรหลานของตนประกอบอาชีพใดในอนาคต ผู้ปกครองส่วนใหญ่ก็มีข้อมูลเกี่ยวกับฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวอยู่พร้อมแล้ว บางคนจึงกำหนดระยะเวลาหรือระดับการเรียนไว้ให้แก่เด็กด้วย ถ้านักเรียนกับผู้ปกครองได้ปรึกษาหารือกันบ่อยๆ นักเรียนอาจได้รับความคิดเห็นและคำแนะนำจากผู้ปกครองมาล่วงหน้า เด็กเป็นจำนวนมากมักเห็นคล้อยตามกับคำแนะนำของผู้ปกครอง กรณีเช่นนี้หมายความว่านักเรียนมีความมุ่งหมายที่แน่นอนแล้วจึงเลือกสาขาวิชาเรียนได้สะดวกขึ้น ถ้าได้ปรึกษากับครูเพื่อให้ความรอบคอบเพิ่มขึ้นก็จะเป็นการดีปัญหามักเกิดขึ้นในกรณีที่ ผู้ปกครองแนะนำให้ นักเรียนตั้งความมุ่งหมายอันขัดกับความสามารถและความสนใจของเด็ก เรื่องเช่นนี้ถึงแม้จะไม่มีมากนัก ก็เป็นปัญหาซึ่งนักเรียนจะต้องปรึกษากับผู้ปกครองเพื่อหาทางแก้ไข ถ้าเป็นไปได้ก็ควรขอคำแนะนำจากครู บางทีข้อมูลซึ่งครูมีอยู่อาจทำให้ผู้ปกครองได้ทราบความจริงบางประการเกี่ยวกับตัวเด็ก และยอมเปลี่ยนแปลงความคิดของตนได้ ข้อสำคัญก็คือให้หาทางพูดจากันอย่างละเอียดรอบคอบ ไม่ควรทำอะไรให้เป็นที่ยึดใจกันอย่างรุนแรง

7. การเลือกสาขาวิชาเรียนตามเพื่อน นักเรียนจำนวนหนึ่งอาจไม่แน่ใจในความมุ่งหมายของตน เมื่อเห็นเพื่อนเลือกเรียนอย่างหนึ่งก็อาจเลือกตามเขาไป ถ้าการเลือกนั้นเหมาะสมกับความสามารถและความสนใจปัญหาก็จะไม่มีมากนัก แต่การเลือกตามวิธีนี้อาจขัดกับความประสงค์ของผู้ปกครองได้ ทางที่ดีนักเรียนก็ควรปรึกษาหารือกับผู้ปกครองระดับกัน ถ้าผู้ปกครองเห็นด้วยก็จะทำให้นักเรียนตั้งความมุ่งหมายได้แน่นอนขึ้น การเลือกเรียนตามเพื่อนมีข้อบกพร่องอยู่ที่ว่าเพื่อนย่อมเลือกเรียนตามความมุ่งหมายของเขา นักเรียนจะยึดเอาความมุ่งหมายของคนอื่นมาเป็นของตนไม่ได้ ก่อนจะเลือกตามเพื่อนนักเรียนจึงควรศึกษาความมุ่งหมายของตนให้ก่อนแท้แน่นอนเสียก่อน

สำเนา ขจรศิลป์ (2537:34-85) ได้กล่าวถึงปัญหาในการเลือกสาขาวิชาของนักเรียนไว้ดังนี้ การแนะแนวอาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษาในประเทศไทยยังมีน้อยมาก นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายส่วนใหญ่ยังไม่รู้จักตนเองดีพอ ยังไม่มีข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ และตลาดแรงงานที่เพียงพอ จึงทำให้ไม่สามารถเลือกสอบเข้าศึกษาในสาขาวิชาชีพที่เหมาะสมกับความสามารถ ความถนัดของตนเอง เมื่อได้เข้าศึกษาเล่าเรียนไปแล้ว พอว่าตนเองไม่ชอบ หรือไม่มีความถนัดในการศึกษาเล่าเรียน นักศึกษาบางคนอาจมีความ

สามารถในการศึกษาในสาขาวิชานั้น แต่ก็อาจไม่ชอบอาชีพในสาขาวิชานั้น จึงทำให้นักเรียนจากแรงจูงใจในการศึกษาเล่าเรียน ทำให้ผลการเรียนตกต่ำหรือต้องออกจากการศึกษากลางคันได้

สาขาวิชาที่ใช้ศึกษาครั้งนี้เป็นสาขาวิชาชีพ ประเภทช่างอุตสาหกรรม ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ของวิทยาลัยเทคนิค สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร 10 สาขาวิชาได้แก่ สาขาวิชาช่างยนต์ ช่างกลโรงงาน ช่างเชื่อมโลหะ ช่างก่อสร้าง ช่างไฟฟ้ากำลัง ช่างอิเล็กทรอนิกส์ ช่างเคหะภัณฑ์ ช่างเทคนิค สถาปัตยกรรม ช่างเทคนิคแวนตาและเลนส์ และสาขาการพิมพ์

3. สถานภาพผู้ปกครอง หมายถึง สภาพการอยู่ร่วมกันของบิดามารดา

ก้อ สวัสดิพานิชย์ (2519:61) ได้กล่าวถึงอิทธิพลของบ้านหรือครอบครัวไว้ว่า ครอบครัวย่อมมีอิทธิพลเหนือบุคลิกภาพของเด็กเป็นอันมาก การวิจัยของนักจิตวิทยาแสดงว่าครอบครัวซึ่งอยู่กันด้วยความสุข มักทำให้เด็กในครอบครัวนั้น มีบุคลิกภาพดี สำหรับครอบครัวที่แตกแยกกันตามที่เรียกว่าบ้านแตกนั้น มักทำให้นักเรียนมีบุคลิกภาพเสียในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง ผลการวิจัยแสดงว่าบ้านแตก ซึ่งเกิดจากการหย่าร้างหรือการที่บิดาหรือมารดาเสียชีวิต หรือการที่บิดามารดาแยกกันอยู่ ย่อมทำให้เด็กมีปัญหาในการปรับปรุงบุคลิกภาพอย่างมากมาย แต่เด็กจำนวนมากซึ่งเติบโตจากครอบครัวประเภทนี้ก็ดำรงตนในสังคมได้ดี การแตกแยกของครอบครัวอาจทำให้บิดาหรือมารดาที่เป็นฝ่ายเลี้ยงดูเด็กมีความเอาใจใส่ และระมัดระวังในการเลี้ยงดูเด็กมากเป็นพิเศษ บุคลิกภาพของเด็กจึงไม่มีข้อบกพร่องจนเป็นผลเสียหายน บ้านแตกซึ่งมีผลร้ายแรงต่อบุคลิกภาพของเด็กได้แก่บ้านซึ่งมีความขมขื่น หรือมีอุปสรรคในการดำเนินชีวิตซึ่งเป็นผลเกิดจากความแตกแยกภายในบ้าน บ้านแตกประเภทนี้มักจะมีบรรยากาศในทางสังคมที่ไม่ดีจึงมีผลต่อเนื่องในทางไม่ดีไปยังเด็กได้มาก บ้านซึ่งมีผลร้ายแรงต่อการสร้างบุคลิกภาพต่อเด็กอีกประเภทหนึ่ง ได้แก่บ้านซึ่งสมิภรรยาอยู่กันด้วยกันอย่างขาดความสุข ถึงแม้บ้านชนิดนี้จะไม่ใช่บ้านแตกแต่ก็เป็นบ้านซึ่งมีความแตกแยกภายใน การทะเลาะเบาะแว้งของบิดามารดาซึ่งเกิดขึ้นบ่อยๆ มักทำให้เด็กขาดความสุขในบางกรณีบิดาหรือมารดาอาจใช้บุตรเป็นเครื่องมือของตนในการเอาเปรียบฝ่ายตรงกันข้าม บางครั้งก็ขอร้องให้บุตรสนับสนุนตน หรือเล่าความทุกข์ของตนให้บุตรฟังบ่อยๆ ความแตกแยกภายในเช่นนี้มักมีผลร้ายต่อบุคลิกภาพของเด็กเป็นอย่างมาก

สุพัตรา สุภาพ (2522:99) ได้กล่าวถึงหน้าที่ของสถาบันครอบครัวไว้ว่า ครอบครัว เป็นสถาบันที่สำคัญมากต่อระบบการพัฒนาทางร่างกายและจิตใจของเด็กเป็นสถานที่ส่วนใหญ่เลี้ยงดูเด็กให้เป็นคนที่เจริญเติบโตที่สมบูรณ์ ไม่ให้เกิดปัญหาสังคม ถ้าปราศจากครอบครัว การคงอยู่ของมนุษย์อาจจะไม่สมบูรณ์ แต่ไม่ได้หมายความว่า จะทำให้เด็กเจริญเติบโตเสมอไป มีเหมือนกันที่บางครอบครัวไม่ได้ให้การเลี้ยงดู รักใคร่ หรือความสุขแก่เด็กอย่างเพียงพอ เช่น ครอบครัวที่พ่อแม่แตกแยกกัน ครอบครัวที่พ่อแม่ตาย หรือครอบครัวที่พ่อแม่ยากจนมีลูกมากไม่อาจจะเลี้ยงดูให้ดีได้ เป็นต้น ลูกมักจะโน้มเอียงไปในทางที่ประพฤติดีระเบียบของสังคม ซึ่งเป็นปัญหาที่ทุกสังคมประสบ ไม่ว่าจะเป็นสังคมที่พัฒนาแล้ว หรือกำลังพัฒนา หรือด้อยพัฒนาก็ตาม

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษามุ่งเน้นทำการศึกษาสภาพที่เกี่ยวกับภูมิหลังทางบ้านของนักเรียน โดยศึกษาถึงสภาพการอยู่ร่วมกันของบิดามารดา ว่าจะมีผลต่อการปรับตัวด้านระบบการเรียน ด้านครูผู้สอน และด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน หรือไม่เพียงใด

4. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสามารถทางการเรียนที่จัดได้จากคะแนนเฉลี่ยในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2542

ก้อ สวัสดิพานิชย์ (2519:169-173) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่ส่งเสริมให้เรียนได้ดีไว้ว่า การเรียนเป็นงานและเป็นหน้าที่ของนักเรียนทุกคน ถ้านักเรียนต้องการแสดงความสามารถให้ ปรากฏก็ต้องแสดงด้วย

การเรียนรู้ให้ได้ผล การแสดงสมรรถภาพในการเรียนมิได้หมายความว่าต้องเรียนจนสอบได้ที่หนึ่ง สมรรถภาพของคนในกลุ่มเดียวกันย่อมแตกต่างกัน ในกลุ่มนั้นจะต้องมีคนสอบได้ที่หนึ่ง ต้องมีคนสอบได้ที่สุดท้าย และจะมีคนทำคะแนนลดหลั่นกันไปตามลำดับ คนสอบได้ที่สุดท้ายคงมีความสามารถน้อยกว่าคนอื่นในกลุ่มเดียวกันแต่ก็ไม่ได้หมายความว่าเขาเป็นคนไร้ความสามารถ ถึงแม้โรงเรียนจะวัดผลโดยให้คะแนนเรียงตามลำดับก็จริง แต่การวัดผลการเรียนก็วัดเพื่อให้ทราบว่านักเรียนสามารถเรียนได้ตามหลักสูตรหรือไม่ คนสอบได้ที่สุดท้าย ถ้าสามารถเรียนตามหลักสูตรได้ก็หมายความว่าเขามีความสามารถในการเรียนอยู่ โดยเหตุที่เขาไม่ชอบบทหรือบางประการ ผลการเรียนของเขาจึงสู้คนอื่นไม่ได้ ถ้ารู้จักชอบบทหรือของตนเองและพยายามหาทางแก้ไข ผลการเรียนของเขาอาจดีขึ้นอย่างน้อยที่สุดเขาก็จะสอบไล่ได้เหมือนคนอื่น ถ้าต้องการปรับปรุงสมรรถภาพในการเรียน นักเรียนควรได้ทราบถึงองค์ประกอบที่จะทำให้เรียนได้ดี 5 ประการดังต่อไปนี้

1. ความสามารถทางสติปัญญา ผลการเล่าเรียนของนักเรียนย่อมขึ้นอยู่กับสติปัญญาอยู่ไม่น้อย คนมีสติปัญญาสูงย่อมเข้าใจสิ่งต่างๆ ได้รวดเร็ว เขาจึงได้เปรียบคนอื่น ตามปกติคนย่อมมีสติปัญญาแตกต่างกัน และความแตกต่างด้านนี้ย่อมทำให้คนมีความสามารถในการเรียนต่างกัน นักจิตวิทยากล่าวว่า คนเราได้รับความสามารถทางสติปัญญาจากการถ่ายทอดทางกรรมพันธุ์ ในเวลาเดียวกันสิ่งแวดล้อมก็ช่วยส่งเสริมให้คนมีสติปัญญาแตกต่างกันอยู่เป็นอันมากกรรมพันธุ์และสิ่งแวดล้อมจึงมีอิทธิพลต่อสติปัญญาของคนเท่าๆ กัน กรรมพันธุ์เป็นต้นทุนที่บุคคลได้รับจากบรรพบุรุษ สิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งที่คนเฝ้าหาหาเสริมต่อไปภายหลัง เมื่อรู้ตัวว่าตนมีต้นทุนน้อยบางคนก็ใช้สิ่งแวดล้อมส่งเสริมให้เขามีสติปัญญาสูงขึ้นได้เหมือนกัน นักเรียนที่มาจากชนบทมักเสียเปรียบนักเรียนในเมือง เพราะสิ่งแวดล้อมในชนบทมักมีขอบเขตจำกัดมากกว่า เมื่อเข้าไปเรียนในเมืองจึงมักเรียนไม่ได้ดีในตอนต้น ในกรณีเช่นนี้นักเรียนที่มาจากชนบทจึงควรเฝ้าหาความรู้เพิ่มเติมจากสิ่งแวดล้อมใหม่ ถ้าเอาใจใส่จริงๆ ก็มักปรับปรุงสมรรถภาพของตนได้มาก นักเรียนที่มาจากบ้านยากจนมักเสียเปรียบนักเรียนที่มีฐานะดี ถ้านักเรียนประเภทนี้ใช้สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนปรับปรุงการเรียนของตน เขาก็มีหวังปรับปรุงสมรรถภาพในการเรียนได้มากเช่นเดียวกัน

2. ความสนใจและความเอาใจใส่ คนเราจะเรียนได้ดีในเมื่อมีความสนใจต่อการเรียนนักเรียนบางคนอาจมีความสนใจต่อการเรียนน้อยจึงเรียนไม่สนุกและเรียนไม่ได้ดี ในกรณีเช่นนี้นักเรียนจึงควรหันมาสร้างความสนใจต่อการเรียนให้มากเป็นพิเศษ วิธีสร้างความสนใจได้แก่การตั้งใจที่จะเล่าเรียนด้วยความสนุก ถ้าได้วิเคราะห์วิชาที่ตนเรียนให้ดูจะมองเห็นว่าแต่ละวิชามีสิ่งที่น่าสนใจอยู่ไม่น้อย บางหัวข้อในวิชานั้น นักเรียนอาจยังไม่เข้าใจอยู่บ้าง ถ้าทราบดังนั้นก็ควรตั้งความมุ่งหมายไว้ว่าจะเรียนหัวข้อนั้นให้เข้าใจให้ได้ในตอนต้นก็ควรอ่านตำราหรือโน้ตดูก่อนพยายามแยกแยะหัวข้อนั้นออกเป็นส่วนเป็นตอนเพื่อทำให้เกิดความเข้าใจขึ้นต่อมาจึงควรถามครูหรือเพื่อนเพื่อทดสอบตนเอง ถ้ามีความเข้าใจถูกต้องก็ควรหันไปศึกษาหัวข้ออื่นด้วยวิธีเดียวกัน ถ้าเรียนสำเร็จเป็นขั้นตอนดังกล่าวมาแล้ว นักเรียนจะมีความสนใจในวิชานั้นมากขึ้น และจะมีความสนใจต่อการเรียนในส่วนรวมภายหลัง ในตอนต้นคงมีความสนใจแต่เพียงเล็กน้อย เมื่อเรียนได้ผลดีขึ้นความสนใจก็จะเพิ่มขึ้นตามลำดับ นักเรียนบางคนอาจสนใจในเรื่องอื่นมากกว่าการเรียน ในกรณีเช่นนี้นักเรียนก็ควรเบนความสนใจของตนเข้าหาการเรียนให้ได้ วิธีแก้ไขก็ต้องอาศัยการปลูกฝังความสนใจในการเรียนตามที่ได้กล่าวมาแล้วในตอนต้น อีกประการหนึ่งการคบหาสมาคมกับเพื่อนซึ่งสนใจในการเรียนก็จะทำให้เกิดความสนใจได้มาก ถ้าได้ไต่ถามเพื่อดูว่าเขาสนใจในการเรียนเพราะเหตุใด เขาอาจชี้ให้เห็นจุดที่น่าสนใจได้ชัดเจน นักเรียนควรมองจุดนั้นตามเพื่อนดู ไม่ช้าไม่นานนักเรียนจะมองเห็นสิ่งที่สนใจในการเรียนได้มากขึ้น เมื่อมีความสนใจแล้วนักเรียนย่อมมีความเอาใจใส่ต่อการเรียน ความเอาใจใส่หมายถึงการตั้งอกตั้งใจที่จะเรียนให้เกิดความรู้และความเข้าใจ สิ่งนี้นักเรียนควรเอาใจใส่ให้มากคือการตั้งใจฟังเวลาครูอธิบายและตั้งใจอ่านหรือ

ตั้งใจทำแบบฝึกหัด ความตั้งใจย่อมทำให้เกิดสมาธิในการเรียน เมื่อฝึกหัดในตอนต้นทุกคนย่อมมีจิตไว้วอกแวกเป็นธรรมดา วิธีแก้ไขก็ไม่ยาก คือคอยเตือนตัวเองให้เอาใจใส่ต่อสิ่งที่กระทำอยู่ตลอดเวลา เมื่อทราบว่าตนมีจิตโล่งลอยก็ควรดึงเตือนตนเองอยู่บ่อยๆ ไม่นานนักก็จะสามารถเพ่งความสนใจและความตั้งใจมาสู่การทำงานที่กำลังทำอยู่อย่างง่ายดาย

3. ความขยันขันแข็ง คนขยันย่อมได้เปรียบคนเกียจคร้าน ถึงแม้คนเกียจคร้านจะมีความสามารถทางสติปัญญา เขาก็อาจเรียนไม่ได้ดีเท่ากับคนขยัน ตามธรรมดาความขยันในสิ่งใดสิ่งหนึ่งมักเกิดจากความสนใจในสิ่งนั้น เมื่อมีความสนใจแล้วนักเรียนจึงควรบังคับตนเองให้ขยันเรียนมากขึ้น ความขยันมิได้หมายความว่า การตั้งหน้าตั้งตาท่องหนังสือแต่เพียงอย่างเดียว สมองและร่างกายของคนย่อมต้องการพักผ่อนในโอกาสอันเหมาะสม การดูหนังสือดึกเกินไปจะไม่ช่วยให้เรียนได้ดีตามเวลาของการทำงาน ทางที่ดีควรกำหนดเวลาเรียนและเวลาพักผ่อนสลับกันไป เช่น ถ้าทำงานติดต่อกันประมาณหนึ่งชั่วโมงก็ควรพักสักห้าหรือสิบนาที เมื่อร่างกายและมันสมองได้พักผ่อนแล้วจึงกลับไปทำงานต่อ ถ้าทำได้เช่นนี้จิตใจจะตื่นตัวและมีความกระฉับกระเฉงมากขึ้น

4. วิธีเรียนที่ถูกต้อง ถ้าต้องการเรียนให้ได้ผลดี นักเรียนควรศึกษาวิธีเรียนที่ถูกต้องและปฏิบัติตามนั้น หนังสือแนะนำวิธีเรียนมีอยู่หลายเล่ม ถ้านักเรียนไปค้นอ่านดูในห้องสมุดก็จะได้ทราบว่าวิธีเรียนที่ถูกต้องเป็นอย่างไร ถ้านำมาปฏิบัติได้ก็จะช่วยให้ผลการเรียนของนักเรียนดีขึ้น การเรียนให้ได้ผลดีย่อมเกิดจากความตั้งใจและความเอาใจใส่ในการเรียน ไม่ว่าในเวลาฟังคำอธิบาย เวลาอ่านหนังสือ หรือเวลาทำการบ้าน นักเรียนจะต้องทำด้วยความตั้งใจ ถ้ารู้สึกเหนื่อยหรืออ่อนเพลียก็ควรหยุดพักเสียก่อน ถึงแม้จะฝันทำต่อไปจิตใจก็ขาดสมาธิไม่สามารถเรียนให้รู้เรื่องได้ตามความต้องการ การตั้งเป้าหมายในการเรียนให้ชัดเจน ก็จะช่วยให้นักเรียนศึกษาวิชาต่างๆ ได้ดีขึ้นตามธรรมดาคนเราย่อมมีจุดหมายในระยะไกลเช่นต้องการประกอบอาชีพอย่างใดอย่างหนึ่ง ในเวลาเรียนก็อยากเรียนเพื่อให้บรรลุถึงจุดหมายอันนั้น แต่กว่าจะบรรลุถึงจุดหมายได้ก็ต้องเรียนต่อกันเป็นเวลานาน นักเรียนจึงควรตั้งจุดหมายในระยะใกล้ไว้เพื่อให้ตนสามารถเรียนให้บรรลุถึงจุดหมายนั้นได้ในเวลาสั้นๆ จุดหมายในระยะสั้นเช่นนี้เรียกว่าเป้าหมาย ซึ่งนักเรียนอาจตั้งขึ้นในใจเป็นระยะๆ เช่นตั้งเป้าหมายไว้ว่า จะท่องจำคำประพันธ์ตอนหนึ่งให้ได้ในเวลา 7 วัน เมื่อมีเป้าหมายเช่นนี้ก็แบ่งเวลาประมาณวันละครึ่งหรือหนึ่งชั่วโมงเพื่อท่องจำคำประพันธ์นั้น ถ้าทำติดต่อกันถึง 7 วัน จึงประเมินผลดูว่าตนทำสำเร็จตามเป้าหมายได้หรือไม่ เมื่อสำเร็จแล้วก็ตั้งเป้าหมายใหม่ต่อไปเป็นระยะๆ คนที่ทำได้เช่นนี้จะเรียนได้ดีขึ้นอย่างรวดเร็ว การรู้จักแบ่งเวลาสำหรับการเรียนก็จะช่วยให้นักเรียนมีความสามารถมากขึ้น ถ้าต้องการเรียนให้ได้ผลนักเรียนควรแบ่งเวลาในตอนเย็นหรือตอนค่ำทำแบบฝึกหัดและการบ้านประจำวันนั้นให้เสร็จ ถ้ามีเวลาเหลือก็อ่านโน้ตหรืออ่านหนังสือที่ได้เรียนในวันนั้นเป็นการทบทวนเมื่ออ่านแล้วควรตั้งคำถามทดสอบตนเองดู การทบทวนในระยะกระชั้นชิดจะทำให้นักเรียนมีความรู้แม่นยำมากขึ้น ถ้ายิ่งขาดความเข้าใจอยู่ก็จะเข้าใจได้อย่างรวดเร็ว ถ้ามีเวลาว่างในตอนเช้าควรอ่านหนังสือหรือโน้ตตามวิชาที่จะเรียนในวันนั้น เพื่อเป็นการเตรียมตัวสำหรับการเรียนไว้มาก่อนเหมือนกับนักกีฬากระโดดเล่นก่อนเข้าแข่งขันเป็นการเตือนให้ร่างกาย และจิตใจมีความพร้อมที่จะเรียนมากขึ้น ถ้าทำในตอนเช้าไม่ได้ก็ควรใช้เวลาตอนก่อนเข้านอนสำหรับเตรียมตัวเพื่อเรียนในวันต่อไป ถ้าไม่มีเวลาจริงๆ ก็ควรพลิกดูโน้ตหรือหนังสือในเวลาว่างที่โรงเรียน การเตรียมตัวเตรียมใจในลักษณะนี้จะทำให้นักเรียนมีความสนใจในการเรียนมากขึ้น และจะเรียนได้ดีขึ้น

5. กิจนิสัยที่ดี คนเราจะมีสมรรถภาพสูงขึ้นถ้าได้ฝึกหัดให้ตนเองมีนิสัยในการทำงานที่ดี คนที่มีกิจนิสัยดีย่อมมีความสนใจและความเอาใจใส่ต่อการทำงาน ทำอะไรก็ทำจริง ทำให้สำเร็จเป็นขั้นเป็นอัน

ไม่ทำงานจับจด งานที่ทำมักสำเร็จ มีความประณีตเรียบร้อย ผู้มีกิจนิสัยอันดีย่อมมีความรับผิดชอบสูงเป็นที่เชื่อถือได้ นักเรียนทุกคน มักได้รับการอบรม สั่งสอน และผู้ปกครองมาตั้งแต่เล็กจนโตในเรื่องเกี่ยวกับการทำงาน คำสอนและคำเตือนเหล่านั้นมีเป็นจำนวนไม่น้อยที่เกี่ยวข้องกับการปลูกฝังกิจนิสัยอันดี เมื่อมาถึงระยะนี้นักเรียนคงจะได้รับคำสอนและคำเตือนจากผู้ใหญ่มากขึ้นถ้าต้องการสร้างกิจนิสัยที่เป็นประโยชน์แก่ตนก็ควรรับเอาคำสั่งสอนเหล่านั้นมาปฏิบัติ ในขั้นต้นก็คงทำได้ยาก เพราะเป็นการฝืนนิสัยเดิม ถ้าได้หัดบังคับตนเองสักระยะหนึ่งก็จะสามารถสร้างนิสัยอันดีให้แก่ตนได้ การสร้างนิสัยที่ดีคือการฝึนจิตใจและการบังคับตนเองให้ทำสิ่งที่ถูกต้อง ถ้าทำได้สำเร็จในระยะต้นก็ควรทำติดต่อกันเป็นเวลานานๆ สิ่งที่ทำจึงกลายเป็นนิสัยได้ในภายหลัง กิจนิสัยที่ดีย่อมส่งเสริมการเรียนรู้ให้ดีขึ้น นอกจากนั้นนิสัยที่ดีนี้จะเป็นสมบัติติดตัวนักเรียนไปตลอดชีวิต เมื่อไปประกอบอาชีพก็จะส่งเสริมให้นักเรียนมีสมรรถภาพสูง การฝึกฝนตนเองในระยะนี้จึงเป็นประโยชน์แก่นักเรียนอย่างยิ่ง

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นเรื่องที่ได้รับความสนใจอย่างมากในวงการศึกษานักการศึกษาทั้งหลายถือว่าเป็นหน้าที่สำคัญในการค้นคว้าหาความรู้ เพื่อที่จะตอบปัญหาในเรื่องความสำเร็จ และความล้มเหลวในการเรียน พร้อมกับประยุกต์ความรู้ที่ได้ไปใช้ช่วยเหลือและป้องกันปัญหาที่มีผลต่อการเรียนรู้ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงสุด (Caroll , 1971 : 326) โดยเฉพาะในการศึกษาระดับอุดมศึกษา ซึ่งเป็นการผลิตกำลังคนในระดับสูง ดังนั้นการลงทุนในระดับนี้จึงควรให้ได้รับผลคุ้มค่ามากที่สุด แต่ในการที่นักศึกษาจะประสบความสำเร็จในการเรียนหรือไม่ขึ้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายอย่างซึ่งส่งผลให้นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน โดยที่ Klausmeir (1961: 28-29) กล่าวว่า คุณลักษณะของผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในการที่จะอธิบายถึงประสิทธิภาพการเรียนรู้ โดยที่คุณลักษณะของผู้เรียนจะต้องประกอบไปด้วย

1. วุฒิภาวะทางสมอง (Mental Maturity) ที่เกี่ยวข้องกับความสามารถทางสติปัญญา ความสามารถ ด้านความรู้ ความคิด
2. วุฒิภาวะทางกายภาพ (Physical Maturity) ที่เกี่ยวข้องกับความสามารถทางทักษะ รวมทั้ง สุขภาพ
3. คุณลักษณะทางด้านจิตใจ (Affective Characteristic) ที่รวมความสนใจทัศนคติ ค่านิยม และบุคลิกภาพ
4. เพศ
5. อายุ
6. ภูมิหลังทางบ้านและสังคม

บุคคลที่มีระดับสติปัญญาเท่ากันอาจมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน เพราะสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน (Academic Achievement) ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายอย่าง เช่น ธรรมชาติของผู้เรียน สิ่งแวดล้อมทางบ้าน วิธีการสอนของอาจารย์ ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับเพื่อน และอื่นๆ ความสำเร็จที่แตกต่างกันในบุคคลที่มีระดับสติปัญญาใกล้เคียงกัน ส่วนใหญ่เนื่องจากองค์ประกอบที่ไม่ได้เกี่ยวกับสติปัญญา ซึ่งได้แก่กิจกรรม ผู้เรียน และสิ่งแวดล้อม ซึ่งรวมทั้งประสบการณ์ต่างๆ ที่มีผลต่อกระบวนการเรียนรู้ได้ (Havinghurst , 1963) แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพการเรียนการสอนกับสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษา พจนี สะเพียรชัย (2525) ได้กล่าวไว้ว่า คุณภาพของอุปกรณ์การเรียนการสอน คุณภาพของครูผู้สอน คุณภาพของบรรยากาศในการเรียน ฐานะการเงินของผู้เรียนเป็นส่วนหนึ่งในคุณภาพการเรียนการสอน ซึ่งมีผลต่อการเรียนของนักเรียน

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเกี่ยวกับการเรียนทั้งสิ้น ซึ่งในสภาพความเป็นจริงแล้วนักเรียนแต่ละคนจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันด้วยสาเหตุดังที่กล่าวมาแล้ว ดังนั้นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนจะเป็นตัวชี้ถึงสภาพของการปรับตัวด้านระบบการเรียน ด้านครูผู้สอน และด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน ในการศึกษาครั้งนี้

5. ภูมิลำเนา หมายถึง ที่อยู่ที่เป็นหลักแหล่งถาวรของนักเรียน

จรรยา สุภาพและคนอื่นๆ (2524:42) ได้แบ่งโครงสร้างของสังคมไทยออกเป็น เมืองและชนบท โดยได้อธิบายรายละเอียดของแต่ละสังคมไว้ดังนี้

1. เมือง

ในสังคมไทยมีเมืองอยู่หลายแห่ง ส่วนใหญ่เป็นที่ตั้งของศาลากลางจังหวัดนอกจากนั้นก็ยังมีเมืองอันเป็นที่ตั้งของอำเภอบางแห่ง เช่น หาดใหญ่ บ้านโป่ง เป็นต้น อาณาเขตเมืองเหล่านี้มีการปกครองตนเองรูปหนึ่ง เรียกว่า เทศบาล เมืองเหล่านี้รวมกันเรียกว่าสังคมเมืองในบรรดาเมืองต่างๆ เหล่านี้ เมืองที่มีความเป็นสังคมเมืองมากที่สุด คือกรุงเทพมหานคร เพราะเป็นเมืองใหญ่ มีเขตเมืองกว้างขวาง มีความเจริญด้านต่างๆ มาก มีประชากรอาศัยอยู่อย่างหนาแน่น (ตามสถิติของทางราชการ ปี 2522 คนต่อตารางกิโลเมตร) ดังนั้นการบรรยายลักษณะสังคมเมืองของไทยในหนังสือนี้จึงจะยึดกรุงเทพมหานครเป็นหลัก เพื่อให้เห็นลักษณะเด่นของสังคมเมือง

ลักษณะทั่วไปของสังคมเมือง

1. ประชากรและครอบครัว สังคมเมืองมีประชากรอาศัยอยู่กันอย่างหนาแน่นเบียดเสียดเบียดอัดกันมาก แต่ละตารางกิโลเมตรมีคนตั้งบ้านเรือนอยู่เป็นพันคน เฉพาะในกรุงเทพมหานครมีบ้านอยู่ถึง 775,000 หลังเศษ (สถิติปีเดียวกับที่อ้างแล้ว) ครอบครัวของชาวเมืองโดยเฉพาะคนชั้นกลางขึ้นไปมักมีขนาดเล็กคือมีบุตรน้อย แม้พ่อจะเป็นใหญ่ในครัวเรือน แต่ก็มักไม่ใช้อำนาจเด็ดขาดในครอบครัว มีความเป็นประชาธิปไตยค่อนข้างสูง

2. การศึกษา สังคมเมืองโดยทั่วไปมักเป็นศูนย์การศึกษา มีสถานบันการศึกษาระดับต่างๆ ตั้งอยู่เป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะในกรุงเทพมหานครนั้น มีสถานบันการศึกษามากมาย มหาวิทยาลัย ส่วนใหญ่ของประเทศตั้งอยู่ในเมืองนี้ระดับการศึกษาของประชากรชาวเมืองจึงมักสูง เครื่องไม้เครื่องมือหรืออุปกรณ์การเรียนการสอนก็มีจำนวนมาก และมีคุณภาพดี

3. เศรษฐกิจ ชาวเมืองโดยทั่วไปมักมีรายได้รายจ่ายสูง ในเขตเมืองมีอาชีพต่างๆ มาก มีงานให้ประชากรทำพอควร คนที่ไม่เลือกงานจึงมักหางานทำได้ง่าย เพราะเมืองเป็นศูนย์กลางทางการค้า ธุรกิจอุตสาหกรรม การขนส่ง และบริการด้านต่างๆ ของสังคม เช่น ซ่อม สร้างหรือประกอบสิ่งต่างๆ เก็บสินค้า การท่องเที่ยว ฯลฯ

4. การเมืองการปกครอง สังคมเมืองเป็นที่ตั้งของกระทรวง ทบวง กรม หรือสาขา เช่น ศาลากลางจังหวัดของประเทศ เรื่องสำคัญที่เป็นของส่วนรวมทั้งสังคมมักมีการตัดสินใจกันในเมือง นอกจากนั้นรัฐสภา ศาลสูงสุดของประเทศก็ตั้งอยู่ในเมือง สังคมเมืองจึงเป็นศูนย์รวมการเมืองการปกครองของประเทศ เป็นที่อยู่อาศัยของนักการเมืองคนสำคัญระดับต่างๆ และเป็นศูนย์รวมของอำนาจ

5. ศาสนา สังคมเมือง นอกจากจะเป็นศูนย์รวมของกิจการด้านต่างๆ ดังกล่าวแล้ว ยังเป็นศูนย์รวมของศาสนาด้วย ดังจะเห็นว่า วัดวาอารามใหญ่ๆ และพระที่มีสมณศักดิ์สูง มักจะอยู่ในเมือง อย่างไรก็ดี ระดับการเชื่อถือศรัทธาในศาสนาของชาวเมืองมักจะไม่สูงนัก

นอกจากนั้น สังคมเมืองยังมีประชากรหลายชาติหลายภาษาและวัฒนธรรมรวมกันอยู่ มีความเจริญทางด้านวัตถุหลายอย่าง เช่น เครื่องใช้ไม้สอย เครื่องมือประกอบอาชีพ ดึกกรม บ้านเรือน การคมนาคมสื่อสาร เป็นต้น แต่ขณะเดียวกันการเพิ่มของประชากรก็มักสูงด้วย ทั้งนี้เพราะมีผู้อพยพมาจากชนบทเข้ามาอาศัยอยู่มาก การเพิ่มประชากรตามธรรมชาติ (อัตราเกิด) มักต่ำกว่าในเขตชนบทปัญหาสังคมในเขตเมืองก็มีอัตราสูงกว่าในชนบท ซึ่งจะได้กล่าวต่างหากต่อไป

2. ชนบท

สังคมไทยอีกส่วนนอกจากสังคมเมือง คือ สังคมชนบทหรือเขตชนบทเขตนี้ คือ อาณาเขตทั้งหมดนอกเหนือจากเขตเมือง สังคมชนบทไทยมีอาณาเขตกว้างขวางกว่าอาณาเขตของเมืองมาก เป็นที่อยู่อาศัยของประชากร 41 ล้านคน (ในจำนวนทั้งประเทศ 46 ล้านคน) หรือประมาณ 85% เขตชนบทของไทยแบ่งเป็นจังหวัด อำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน

ลักษณะของสังคมในชนบท

1. ประชากรและครอบครัว เนื่องจากสังคมชนบทไทยมีอาณาเขตกว้างใหญ่ ดังนั้น ถึงแม้ว่าจะมีจำนวนประชากรมาก แต่ก็ไม่ได้อาศัยอยู่อย่างแออัดเหมือนเขตเมือง ตามสถิติของทางราชการปี 2522 เขตชนบทมีประชากรประมาณ 77 คนต่อตารางกิโลเมตรเท่านั้น ครอบครัวชาวชนบทมักมีขนาดใหญ่ (ประมาณ 6 คนต่อครอบครัวตามสถิติปี 2522) เพราะต้องการแรงงานมาก และมีความรู้เรื่องการวางแผนครอบครัวไม่มากนัก ชีวิตภายในครอบครัวและระหว่างชาวชนบทมักซื่อสัตย์สุจริตต่อกัน สนับสนุนรักใคร่และช่วยเหลือเกื้อกูลกันในการทำงานและยามทุกข์ร้อน

2. การศึกษา แม้ว่าจะมีโรงเรียนของรัฐอยู่ในชุมชนทั่วไปในสังคมชนบทแต่ชาวชนบทมักมีระดับการศึกษาไม่สูง ยังมีผู้ไม่รู้หนังสือ อ่านไม่ออก เขียนไม่ได้อยู่มาก เพราะโรงเรียนของรัฐในเขตชนบทมักเป็นโรงเรียนชั้นประถม หรืออย่างสูงระดับมัธยมเป็นส่วนใหญ่ ประกอบกับอุปสรรคการเรียนการสอนมีน้อยและคุณภาพไม่สูงเท่าในเมือง จำนวนครูก็ยังมีไม่มาก บางโรงเรียนจึงมีครูไม่ครบชั้นเรียนแต่ทางราชการก็ได้พยายามปรับปรุงส่งเสริมการศึกษาในชนบทเสมอมา แต่เนื่องจากเขตชนบทมีกว้างขวางและจำนวนนักเรียนในเกณฑ์มีมาก รัฐมีงบประมาณจำกัดจึงยังไม่สามารถแก้ปัญหาการศึกษาในชนบทให้ทัดเทียมเท่ากับในเมือง

3. เศรษฐกิจ ลักษณะทางเศรษฐกิจของสังคมชนบทแตกต่างจากสังคมเมือง เพราะสังคมชนบทไทยเป็นสังคมเกษตรกรรม ชาวชนบทส่วนใหญ่มีอาชีพทางการทำไร่ ทำนา การทำนาส่วนใหญ่เป็นการทำเพื่อให้ออกินหรือเหลือกินบ้างเล็กน้อย หลังจากที่มียระบบการชลประทานก้าวหน้าขึ้น เครื่องมือทันสมัยขึ้นประกอบกับมีความรู้เกี่ยวกับการปลูกพืช ทำจัดศัตรูพืช ทำให้รายได้ของชนบทเพิ่มมากขึ้น แต่ก็ยังมีสิ่งที่จะต้องปรับปรุงกันอีกมาก เช่น การตลาด การขนส่ง สินค้า และการธนาคารเพื่อการเกษตร เป็นต้น

4. การเมืองการปกครอง ชาวชนบทไทยมีผู้นำหรือผู้ปกครองระดับต่าง ๆ ตั้งแต่ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ กำนันและผู้ใหญ่บ้าน ในบรรดาผู้นำเหล่านี้ผู้ว่าราชการจังหวัดและนายอำเภอเป็นข้าราชการที่ได้รับการแต่งตั้งไปจากส่วนกลาง (กระทรวงมหาดไทย) ส่วนกำนันและผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้นำระดับท้องถิ่นที่ประชาชน เลือกกันขึ้นมาเป็นหัวหน้า มีหน้าที่ดูแลทุกข์สุขของเกษตรกรในเขตความรับผิดชอบของตน กำนันและผู้ใหญ่บ้านมีบ้านและสำนักงานในท้องถิ่น จึงสามารถอยู่ใกล้ชิดและรู้สภาพทุกข์สุขของราษฎรได้

5. ศาสนา สังคมชนบทเป็นสังคมที่มีความสงบสุขอยู่กับธรรมชาติ ชาวชนบทมักมีความเคร่งครัดต่อระเบียบประเพณี มีระดับความศรัทธาในศาสนาสูง มีวัด โบสถ์ หรือมัสยิด ตั้งอยู่ทั่วไปสำหรับศาสนิกชนได้ประกอบกิจทางศาสนา ชายชาวพุทธในชนบทเมื่ออายุครบ 20 ปี มักถือเป็นประเพณีที่จะต้อง

บวชเรียนเป็นสงฆ์ชั่วคราวหนึ่ง โดยมากอย่างน้อย 1 พรรษา (หรือ 1 ปี) เมื่อลาสิกขาออกมาแล้วจะได้ชื่อว่าเป็นบัณฑิต (เรียกสั้นๆ ว่า ทิด) ชาวชนบทไทยมักถือว่า คนที่บวชเรียนแล้วเท่านั้นจึงจะแต่งงานมีครอบครัวได้ เพราะถือว่าเป็นผู้ใหญ่พอและมีความรู้เพียงพอที่จะเป็นหัวหน้าครอบครัวได้ นอกจากนั้น ลักษณะสังคมชนบทไทยยังมีความล้าหลังมากกว่าสังคมเมืองอีกหลายด้าน เช่น บ้านเรือนที่อยู่อาศัยไม่คงทนถาวร ไม่สะอาดถูกสุขลักษณะ มีโรคภัยชุกชุม การคมนาคมไม่สะดวก มีโจรผู้ร้ายมาก เครื่องมือทำกินไม่ทันสมัย ขาดเงินทุน และต้องผจญกับภัยทางการเมือง เช่น ผู้ก่อการร้าย เป็นต้น แต่ชาวชนบทก็มีธรรมชาติที่สวຍงาม มีอากาศบริสุทธิ์ไว้หายใจ และมีเพื่อนที่สนิทสนมรักใคร่ เห็นอกเห็นใจกัน

เมื่อพิจารณาการปรับตัวโดยถือเอาสถานที่อยู่เป็นเกณฑ์ พบว่ากลุ่มตัวอย่างในกรุงเทพฯ มีการปรับตัวมากกว่ากลุ่มตัวอย่างในต่างจังหวัด

ปราชญ์ลปณ์ กัณหาเนตร. (2515:211) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของพูนพล สุวรรณพัฒน์ (2521:212) ที่ว่าวัยรุ่นในกรุงเทพฯ มีความมั่นคงทางอารมณ์มากกว่าวัยรุ่นในต่างจังหวัด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการเลี้ยงดูของแม่ในกรุงเทพฯ ส่งเสริมในเรื่อง ความเป็นอิสระฝึกให้มีความรับผิดชอบ ซึ่งเป็นบรรยากาศของประชาธิปไตยมากกว่า แม่ในต่างจังหวัด ฟิลัย ฉายากุล. (Chayakul.1970:178) มีผลงานวิจัยหลายผลงานที่ยืนยันว่า บรรยากาศแบบประชาธิปไตยจะช่วยส่งเสริมให้มีการปรับตัวที่ดีมากขึ้น ผลดังกล่าวจึงพอจะยืนยันได้ว่า การป้อนความเชื่อใหม่ๆ เช่น ความเชื่อเรื่องประชาธิปไตยเข้าไปที่ระดับบุคคลนั้นจะมีผลต่อการปรับตัวของเด็กแตกต่างกันด้วย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเชื่อพื้นฐานที่ว่าเด็กในกรุงเทพฯ ได้รับอิทธิพลของความเชื่อเรื่องประชาธิปไตยมากกว่าเด็กในต่างจังหวัด แต่อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยของปราชญ์ลปณ์ พบขัดแย้งกับผลการวิจัยของแมนกัส (Mangus. 1962:406-415) ที่ว่า เด็กชวนาโดยส่วนรวมจะมีการปรับตัวในด้านส่วนตัวและสังคมมากกว่าเด็กในเมือง และขัดแย้งกับผลการวิจัยของเบอร์โดนอลและคนอื่นๆ (Burchinal and others.1962:406-415) ที่ได้ทำการศึกษากับเด็กในเมือง แคมมิลตัน ไอโอวา จำนวน 642 คน เด็กในเมืองมาร์แชลทาวน์ และกับเด็กจากเมืองอื่นๆ อีก 4 เมือง ผลปรากฏว่า เด็กชวนา เด็กชนบทที่ไม่ใช่ชวนา และเด็กที่อยู่ในเมืองมีการปรับตัวไม่แตกต่างกัน แต่อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาเด็กในเมืองแคมมิลตัน ไอโอวา พบแนวโน้มว่าเด็กในเมืองจะมีการปรับตัวในด้านส่วนตัวมากกว่าเด็กในชนบท ส่วนการศึกษาเด็กในเมืองมาร์แชลทาวน์ พบแนวโน้มว่า เด็กในเมืองจะมีการปรับตัวทั้งในด้านส่วนตัวและด้านสังคมมากกว่าเด็กในชนบท และจากการศึกษาจากเมืองอื่น ๆ อีก 4 เมือง พบว่า เด็กชวนาและเด็กชนบทที่ไม่ใช่ชวนาจะมีปมด้อยมากกว่าเด็กในเมือง นอกจากนั้นยังมีผลวิจัยของ เกษมศักดิ์ (Kasamsak. 1970:182) พบว่า เด็กในต่างจังหวัดมีการปรับตัวมากกว่าเด็กในกรุงเทพฯ จากการใช้แบบทดสอบ MMPI การที่ผลงานของเกษมศักดิ์ และของปราชญ์ลปณ์ ขัดแย้งกันนี้อาจเนื่องมาจากเหตุผล 2 ประการคือ ประการแรกอาจเป็นเพราะใช้กลุ่มตัวอย่างและกลุ่มประชากรที่สองเกณฑ์ที่ใช้สำหรับการปรับตัวแตกต่างกัน กล่าวคือเกษมศักดิ์ใช้เกณฑ์ของการปรับตัวในแง่ของจิตแพทย์ใช้แต่ ปราชญ์ลปณ์ ใช้เกณฑ์ของการปรับตัวสำหรับคนธรรมดา จากผลการวิจัยของปราชญ์ลปณ์ พบอีกว่า เมื่อแยกกลุ่มตัวอย่างตามเพศ ไม่พบว่าเพศหญิงมีการปรับตัวมากกว่าเพศชายที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะการปรับตัวนั้นไม่ใช้ลักษณะประจำเพศ แต่ขึ้นอยู่กับลักษณะการอบรมเลี้ยงดูเด็กชายหญิงมากกว่า ปฏิกริยาร่วม (interaction) ระหว่างเพศและสถานที่อยู่มีอิทธิพลร่วมกันต่อการปรับตัวของกลุ่มตัวอย่าง กล่าวคือ กลุ่มนักเรียนหญิงในกรุงเทพฯ มีการปรับตัวมากกว่ากลุ่มนักเรียนหญิง และกลุ่มนักเรียนชายในต่างจังหวัด กลุ่มนักเรียนชายในกรุงเทพฯ มีการปรับตัวมากกว่ากลุ่มนักเรียนหญิงในต่างจังหวัดและกลุ่มนักเรียนชายในต่างจังหวัดมีการปรับตัวมากกว่านักเรียนหญิงในต่างจังหวัด ผลที่พบว่า กลุ่มนักเรียนหญิงในกรุงเทพฯ มีการปรับตัวมากกว่ากลุ่มนักเรียนหญิงและนักเรียนชายในต่างจังหวัดนี้อาจ

เป็นเพราะ พ่อแม่ในกรุงเทพฯ ฝึกให้ลูกหญิงมีความรับผิดชอบ มีอิสระมากกว่าพ่อแม่ในต่างจังหวัด หรืออีกแง่หนึ่งอาจเป็นเพราะพ่อแม่ในกรุงเทพฯ ฝึกให้ลูกหญิงมีความรับผิดชอบ มีอิสระมากกว่าพ่อแม่ในจังหวัด หรืออีกแง่หนึ่งอาจเป็นเพราะพ่อแม่ในกรุงเทพฯ ฝึกให้ลูกหญิงมีการปฏิบัติตามกรอบของสังคมมากกว่า พ่อแม่ในต่างจังหวัดก็เป็นได้ จึงน่าจะศึกษาดูว่าบทบาทของเพศหญิงในกรุงเทพฯ กับในต่างจังหวัด ซึ่งเป็นผลมาจากการอบรมเลี้ยงดูนั้นเป็นอย่างไร แตกต่างกันมากน้อยเพียงใด อย่างไรก็ตาม พิลัย ฉายากุล (Chayakol. 1970:178) พบว่า การเลี้ยงดูของแม่ในกรุงเทพฯ จะตามใจลูกในเรื่องการเลี้ยงดู ให้ความสำคัญ อิสระและฝึกให้มีความรับผิดชอบแต่เข้มงวดในเรื่องการทำโทษเด็กเมื่อไม่เชื่อฟังพ่อแม่ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของพูนพล (Poonpol. 1970:212) ที่ว่า เด็กในกรุงเทพฯ อยู่ในโอวาท มีความเชื่อฟัง ถูกควบคุมน้อยกว่าเด็กในต่างจังหวัด จากการวิจัยของพิลัย และ พูนพล ทำให้ได้ข้อคิดว่า การฝึกอบรมลูกในกรุงเทพฯ มีแนวโน้มที่จะเป็นผลสะท้อนของค่านิยมแบบสังคมสัมฤทธิ์สัมพันธ์อย่างเห็นได้ชัด เช่นในเรื่อง ฝึกให้มีความ อิสระ และให้มี ความสำเร็จ ความสำเร็จ ความสำเร็จ แม้ว่าในกรุงเทพฯ จะพบว่ามีการอบรมให้อยู่ในโอวาทหรือนัยหนึ่งค่านิยม อาวุโส แต่ก็มิ้อตราที่ไม่รุนแรงมากเหมือนในต่างจังหวัด ฉะนั้น การที่พบว่านักเรียนหญิงในกรุงเทพฯ มีการ ปรับตัวมากกว่านักเรียนหญิง และนักเรียนชายในต่างจังหวัด ก็อาจเป็นเพราะเพศหญิงในกรุงเทพฯ มีแนวโน้มที่จะได้รับอิทธิพลของการอบรมเลี้ยงดูแบบสังคมสัมฤทธิ์สัมพันธ์ ซึ่งมีพื้นฐานค่านิยมประชาธิปไตย อยู่มากกว่าเพศหญิงและชายในต่างจังหวัด ส่วนเหตุผลที่พบว่ากลุ่มนักเรียนชายในกรุงเทพฯ มีการปรับตัว มากกว่ากลุ่มนักเรียนหญิงในต่างจังหวัด ได้รับการอบรมแบบใช้อำนาจ หรือตามประเพณีมากกว่า กลุ่มนักเรียนชายในต่างจังหวัดก็เป็นได้ ประกอบกับบทบาทของเพศชายมีโอกาสที่จะก้าวร้าวได้มากกว่า เพศหญิง เพราะสังคมให้การยอมรับการแสดงออกก้าวร้าวของเพศชายมากกว่า ในขณะที่เพศหญิงมีโอกาสที่จะก้าวร้าวได้น้อยมาก เพราะสังคมไม่ยอมรับต่อความก้าวร้าวของเพศหญิง เพศหญิงจึงต้องเก็บกด ความรู้สึกไม่พอใจไว้ และพัฒนาไปเป็นทัศนคติที่มองตนเองในแง่ร้าย ซึ่งเป็นผลเสียต่อการปรับตัวของเด็ก เหล่านั้น

ภูมิลาเนาจึงเป็นองค์ประกอบในการปรับตัวของนักเรียนที่ผู้ศึกษาได้นำมาศึกษาในครั้งนี้ โดยกำหนดเอานักเรียนในกรุงเทพมหานครและนักเรียนต่างจังหวัดเป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้

6. ค่าใช้จ่ายรายเดือน หมายถึง จำนวนเงินที่นักเรียนได้รับเพื่อใช้จ่ายระหว่างเรียนแต่ละเดือน ทั้งนี้ไม่รวมถึงค่าลงทะเบียนวิชาเรียน ซึ่งค่าใช้จ่ายรายเดือนที่นักเรียนได้รับถือเป็นตัวชี้ถึงฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวนักเรียน

นิภา นิธยาน (2530 : 131-132) ได้กล่าวถึงฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวมีผลต่อการปรับตัวของนักเรียนดังนี้

การศึกษาวิจัยได้ชี้ให้เห็นว่าฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวมีผลต่อการปรับตัวของเด็กทั้งทางตรงและทางอ้อม ปรากฏว่าเด็กที่ปรับตัวได้ดีมักมาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสังคมสูง อิทธิพลที่มีต่อการปรับตัวโดยตรงก็คือ วิธีการที่บิดามารดาใช้ในการควบคุมและอบรมเด็ก ซึ่งจะแตกต่างกันไปตามแต่ฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจของครอบครัว ครอบครัวที่ร่ำรวย ครอบครัวที่ยากจน ครอบครัวคนชั้นสูง ชั้นกลาง หรือชั้นต่ำ ย่อมมีวิธีการในการควบคุมและอบรมแตกต่างกันไปซึ่งทำให้เด็กมีบุคลิกภาพแตกต่างกันได้ ส่วนอิทธิพลทางอ้อมหมายถึงการที่เด็กเปรียบเทียบฐานะของตนกับเพื่อนฝูงวัยเดียวกัน นับแต่ลักษณะบ้านช่องและความเป็นอยู่ทุก ๆ ด้าน ทำให้เกิดปมด้อย หรือปมเด่นได้ นอกจากนี้ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมยังเป็นตัวกำหนดลักษณะของเพื่อนบ้าน ชนิดของเพื่อนบ้านที่เด็กจะต้องคบค้าสมาคม

ด้วย อีกทั้งยังกำหนดความรู้สึกนึกคิดและท่าทีของบิดามารดาต่อชีวิตอีกด้วย ดุ่ง่ายๆ เช่น การที่บ้านขอมช่อ ผุพัง โต๊ะเก้าอี้เก่าๆ ขาหัก หลังคารั่ว แต่บิดามารดาไม่สามารถจะหาเงินมาซ่อมแซมได้หรือบางครอบครัว ไม่มีบ้านจะอยู่ ขวัญและจิตใจของทุกคนในครอบครัวย่อมหดหู่และหมดกำลังใจ ความน้อยเนื้อต่ำใจและ หงุดหงิดใจของบิดามารดาจากสาเหตุดังกล่าวย่อมมีผลต่อจิตใจของเด็กอยู่ไม่น้อยเลยโดยเฉพาะเมื่อถึงวัยรุ่น ซึ่งเป็นวัยที่เด็กชอบไฝ่ฝันถึงสิ่งสวยงามและอยากมีหน้ามีตาทัดเทียมเพื่อนฝูงในทุกๆ ด้านอยู่แล้ว เด็กวัยรุ่น ที่บิดามารดาอยากจนมักจะปรากฏว่ามีอาการทางประสาท เจ้าอารมณ์ บางคนเก็บกดความรู้สึก แยกตัวเอง จากสังคม ไม่สนใจในการสังคมและมีความระหมทุกๆ ในปมด้อยของตัวเอง ซึ่งตรงกันข้ามกับครอบครัวที่ ฐานะทางเศรษฐกิจที่ดี ครอบครัวมีหน้ามีตาในสังคม เด็กวัยรุ่นมักแสดงลักษณะของความเป็นอิสระและเป็น ตัวเองมีความมั่นใจในตัวเองและมีความรู้สึกเหนือคนอื่น ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของ กันยา สุวรรณแสง (2533:143) ที่กล่าวว่า เด็กที่มาจากครอบครัวยากจนเชื่อว่าจะปรับตัวไม่ได้ไปเสียทุกคน เด็กบางคนมาจาก ครอบครัวยากจนแต่ปรับตัวได้ดีก็มีถมไป แต่เด็กที่มาจากครอบครัวยากจนเป็นเด็กมีปัญหาไม่น้อย ฉะนั้น นักสังคมวิทยาจึงสรุปว่าความยากจนเป็นสาเหตุประการหนึ่งที่น่าไปสู่การปรับตัวไม่ได้ ความยากจนทำให้มี ความรู้สึกไม่ทันเพื่อน ขาดความเชื่อมั่น โดยทั่วไปเด็กที่มาจากบ้านยากจนย่อมเสียเปรียบในเรื่องสิ่งแวดล้อม เมื่อเด็กจนมีความต้องการจะได้รับการตอบสนองได้ลำบากทำให้เกิดความคับข้องใจ ความคับข้องใจเป็นต้น เหตุสำคัญของความประพฤติไม่ดี

ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า ค่าใช้จ่ายรายเดือนของนักเรียนเป็นองค์ประกอบหนึ่งในการปรับตัว ซึ่งผู้ศึกษาได้กำหนดจำนวนเงินที่เป็นค่าใช้จ่ายรายเดือนโดยการสังเกตและสอบถามจากนักเรียนไว้เป็น 4 ระดับ ตามที่กล่าวไว้ในตัวแปรต้น

จากการศึกษาสถานภาพของนักเรียน ที่มีผลต่อการปรับตัวด้านระบบการเรียน ด้านครูผู้สอน และ ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน ทำให้ผู้ศึกษาค้นคว้ามีความสนใจที่จะศึกษา สถานภาพของนักเรียนที่น่าจะมีผล ต่อการปรับตัวของนักเรียนวิชาชีพ ประเภทช่างอุตสาหกรรม ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเทคนิค สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร อันได้แก่ สถานศึกษา สาขาวิชา ภูมิหลังทางบ้าน ผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน ภูมิสำเนา และค่าใช้จ่ายรายเดือน จะมีผลต่อสภาพการเรียนรู้วิชาชีพหรือไม่อย่างไร ซึ่งจะทำให้ ทราบถึงปัญหาการปรับตัวตลอดจนหาแนวทางในการวางแผนแก้ไขปัญหาดังกล่าวต่อไป

งานวิจัยในประเทศ

วัชร ทรัพย์มี (2530 : 19) ได้ทำการศึกษาผลของการให้การปรึกษาแบบกลุ่มต่อการปรับตัวกับเพื่อนของนักเรียนมัธยมศึกษา มีดังนี้

1. พฤติกรรมการปรับตัวเข้ากับเพื่อนไม่ได้ของนักเรียนมัธยมศึกษาจากผลสำรวจพบว่านักเรียนที่ปรับตัวเข้ากับเพื่อนไม่ได้จำนวนมากสุดคือ ร้อยละ 75 มีพฤติกรรมชอบแสดงเด่น เรียกร้องความสนใจ ประมาณร้อยละ 40 - 50 ของนักเรียนที่ปรับตัวเข้ากับเพื่อนไม่ได้ เป็นคนที่เอาแต่ใจตนเองบางคนแยกตัวจากกลุ่มเพื่อน แกล้งหรือรังเกียจเพื่อน ทะเลาะวิวาทกับเพื่อน ซึมเหม่อลอย ไอ้อวด พุดหยาบ ล้อเลียนเพื่อน เอาเปรียบเพื่อน

2. สาเหตุปรับตัวเข้ากับเพื่อนไม่ได้ของนักเรียน พบว่ามีสาเหตุใหญ่ ๆ ดังนี้ คือ

2.1 ปัญหาเกี่ยวกับสภาพจิตใจโดยมีปมด้อย หรือความไม่สบายใจในเรื่องต่าง ๆ เป็นต้นว่า ครอบครัวแตกแยก เศรษฐกิจไม่ดี ผลการเรียนไม่ดี มีความประเพณีในอดีตที่สังคมไม่ยอมรับ บิดามารดาด้อยการศึกษา รูปร่างหน้าตาไม่ดี

2.2 ปัญหาครอบครัวการอบรมเลี้ยงดู จนเกิดพฤติกรรมที่เป็นหนี้สังคม

2.3 ไม่รู้วิธีที่เหมาะสมในการปรับตัวกับเพื่อน

2.4 มีประสบการณ์ไม่ดีในการสังคมกับเพื่อน เช่น ถูกเพื่อนแกล้ง ถูกเพื่อนทำร้าย เพื่อนแสดงท่าที่รังเกียจ

2.5 เคยถูกประจานจนเพื่อนรังเกียจ

อรพินท์ ชูชมและอัจฉรา สุขารมณ (2532 : 55-56) ได้ศึกษาองค์ประกอบที่สัมพันธ์กับการปรับตัวของนักเรียนวัยรุ่น ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนวัยรุ่นที่ครอบครัวมีฐานะเศรษฐกิจแตกต่างกัน มีความสามารถในการปรับตัวแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยนักเรียนที่ครอบครัวมีฐานะเศรษฐกิจสูงจะมีความสามารถในการปรับตัวดีกว่านักเรียนที่มีฐานะเศรษฐกิจต่ำ นักเรียนวัยรุ่นที่อาศัยอยู่ในครอบครัวที่มีสมาชิกภายในครอบครัวแตกต่างกัน มีความสามารถในการปรับตัวแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 โดยที่นักเรียนวัยรุ่นที่อยู่ร่วมกับบิดามารดา ญาติพี่น้อง มีความสามารถในการปรับตัวดีกว่าวัยรุ่นที่อาศัยอยู่กับบิดามารดาโดยเฉพาะ นอกจากนี้ยังพบว่า ความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับ ตนเองและสภาพแวดล้อมทางบ้าน ต่างมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการปรับตัวของนักเรียนวัยรุ่น

สืบทพงศ์ จินดาพล (2533 : 54) ได้ศึกษาปัญหาด้านการเรียนและการปรับตัวของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา ผลการศึกษาพบว่านิสิตคณะวิทยาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ และคณะศึกษาศาสตร์ มีปัญหาการเรียนไม่แตกต่างกัน

ภุขงค์ เลาสีรวงศ์ (2534 : 125-127) ได้ศึกษาเปรียบเทียบปัญหาในด้านการปรับตัวและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ศึกษาในระบบโรงเรียน ในด้านการปรับตัวนั้นได้ศึกษาสภาพปัญหาในการปรับตัว ด้านการเรียนการสอน เพื่อนและครู กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และ 5 ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาที่เปิดสอนในระบบโรงเรียนเขตการศึกษา 11 เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถาม วัดสภาพปัญหาในด้านการปรับตัวด้านต่าง ๆ และแบบสอบถามวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ พบว่านักเรียนที่ศึกษาในระบบโรงเรียน มีสภาพปัญหาในด้านการปรับตัวโดยรวมทั้งสามด้านไม่แตกต่างกัน นักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 นักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวปานกลางและต่ำ ที่ศึกษาในระบบโรงเรียนพบว่ามีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไม่แตกต่างกัน

ปรารมภ์ นุชถาวร (2533 : 61-64) ได้ศึกษาปัญหาการปรับตัวของนักเรียนต่อสภาพการเรียน อาชีวศึกษา พบว่า

1. ศึกษาระดับปัญหาโดยรวมในด้านการปรับตัวกับครู เพื่อน และระบบการเรียนการสอนอยู่ในระดับกลาง โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ การปรับตัวด้านครู การปรับตัวกับระบบการเรียน การปรับตัวกับเพื่อน และพบว่า การปรับตัวของนักเรียนกับครู ส่วนใหญ่นักเรียนมีปัญหาเกี่ยวกับครูที่ใช้คำหยาบกับนักเรียน รองลงมาคือครูที่ให้การบ้าน แบบฝึกหัดหรือรายงานมากเกินไป และครูที่ชอบใช้อารมณ์กับนักเรียน การปรับตัวของนักเรียนกับเพื่อน ส่วนใหญ่นักเรียนมีปัญหาเกี่ยวกับเพื่อนที่แสดงความเด่นโดยเรียกร้องความสนใจขณะเรียน รองลงมาคือเพื่อนที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าส่วนรวม และเพื่อนที่ชอบเอาเปรียบการปรับตัวของนักเรียนกับเพื่อนส่วนใหญ่นักเรียนมีปัญหาเกี่ยวกับเพื่อนที่แสดงความเด่นโดยเรียกร้องความสนใจขณะเรียน รองลงมาคือเพื่อนที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าส่วนรวมและเพื่อนที่ชอบเอาเปรียบ การปรับตัวของนักเรียนกับระบบการเรียน ส่วนใหญ่นักเรียนมีปัญหาเกี่ยวกับเรื่องระเบียบการแต่งกายของวิทยาลัยเรื่อง กางเกง กระโปรง การเข้าร่วมชมรมหรือกิจกรรม

2. ศึกษาระดับปัญหาในแต่ละองค์ประกอบ พบว่า

2.1 สาขาวิชาช่าง นักเรียนที่เรียนสาขาวิชาช่าง กลุ่มที่ 1 คือ ช่างก่อสร้าง ช่างประกอบผลิตภัณฑ์ ช่างกลโรงงาน ช่างยนต์ และกลุ่มที่ 2 ช่างไฟฟ้ากำลัง และช่างอิเล็กทรอนิกส์ มีปัญหาการปรับตัวในระดับกลาง

2.2 ภูมิสำเนา พบว่า นักเรียนที่มีภูมิสำเนาในต่างจังหวัดและกรุงเทพฯ มีปัญหาการปรับตัวในระดับปานกลาง

2.3 การอยู่อาศัย พบว่านักเรียนที่อยู่กับบิดามารดากับนักเรียนที่ไม่ได้อยู่กับบิดามารดา มีปัญหาการปรับตัวอยู่ในระดับกลาง

2.4 ค่าใช้จ่ายส่วนตัว พบว่านักเรียนที่มีค่าใช้จ่ายส่วนตัวต่อเดือนทุกระดับ มีปัญหาการปรับตัวอยู่ในระดับกลาง

3. การศึกษาความสัมพันธ์ขององค์ประกอบด้านต่าง ๆ พบว่านักเรียนที่มีองค์ประกอบด้านภูมิสำเนา การอยู่อาศัย ค่าใช้จ่ายส่วนตัว มีความสัมพันธ์กับปัญหาการปรับตัวของนักเรียน ยกเว้นสาขาวิชาที่นักเรียนไม่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวของนักเรียน

4. การเปรียบเทียบปัญหาการปรับตัวของนักเรียนในแต่ละองค์ประกอบ พบว่า

4.1 สาขาวิชาช่าง นักเรียนทั้งสองกลุ่ม มีระดับการปรับตัวไม่แตกต่างกัน

4.2 ภูมิสำเนา นักเรียนต่อจังหวัดกับกรุงเทพฯ มีระดับการปรับตัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

4.3 การอยู่อาศัย นักเรียนที่อยู่กับบิดามารดากับนักเรียนที่ไม่ได้อยู่กับบิดามารดา มีระดับการปรับตัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

4.4 ค่าใช้จ่ายส่วนตัว นักเรียนที่มีและได้รับค่าใช้จ่ายส่วนตัวต่อเดือนทุกระดับ มีระดับปัญหาการปรับตัวอย่างมีสถิติ

ราตรี พงษ์สุวรรณ (2540 : 104) ได้ศึกษาปัญหาการปรับตัวด้านการเรียนของนักเรียน นักศึกษา ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยรามคำแหง พบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยรามคำแหง มีปัญหาการปรับตัวด้านการเรียนโดยรวมและรวมด้าน อยู่ในระดับปานกลาง และมีปัญหาการปรับตัวด้านการเรียนโดยรวมด้านจำแนกตามตัวแปร อยู่ในระดับกลาง ส่วนนักศึกษาที่เรียนในคณะต่างกัน มีปัญหาการปรับตัวโดยแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ สำหรับนักศึกษาที่มีภูมิหลังทางการศึกษาแตกต่างกัน มีปัญหาการปรับตัวโดย

รวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนนักศึกษาที่ได้รับค่าใช้จ่ายต่อเดือนแตกต่างกัน มีปัญหาการปรับตัวโดยรวม และด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านส่วนตัวของนักศึกษา ด้านอาจารย์ผู้สอน และด้านสภาพแวดล้อม แตกต่างกันอย่างไม่มีความนัยสำคัญทางสถิติ โดยนักศึกษาที่ได้รับค่าใช้จ่ายระดับต่ำ มีปัญหาการปรับตัวด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนน้อยกว่านักศึกษาที่ได้รับค่าใช้จ่ายระดับสูง ส่วนอื่นๆ แตกต่างกันอย่างไม่มีความนัยสำคัญทางสถิติ สำหรับนักศึกษาที่มีสถานที่พักแตกต่างกัน มีปัญหาการปรับตัวโดยรวมและด้านส่วนตัวนักศึกษา ด้านอาจารย์ผู้สอน ด้านสภาพแวดล้อม แตกต่างกันอย่างไม่มีความนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนในด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักศึกษาที่พักอยู่ในบ้านตนเองมีปัญหาการปรับตัวในด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนน้อยกว่านักศึกษาที่อยู่หอพักส่วนอื่นๆ แตกต่างกันอย่างไม่มีความนัยสำคัญทางสถิติ

ณัฐพล แนวจำปา (2540:63) ได้ศึกษาการปรับตัวของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหิดล พบว่า การปรับตัวของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหิดล สาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ กับสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีการปรับตัวไม่แตกต่างกัน การปรับตัวของนักศึกษาที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ปานกลางและต่ำ มีการปรับตัวแตกต่างกัน โดยนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง จะเป็นกลุ่มที่มีปัญหาการปรับตัว แตกต่างกับนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางและต่ำ

งานวิจัยในต่างประเทศ

สแตรง (ซาตา ปุณศรี. 2533 : 16 ; อ้างอิงมาจาก Strang. 1958 : 14-15) ได้ศึกษาการปรับตัวกับนิสิตกลุ่มที่ปรับตัวเข้ากับสังคมได้ดี และกลุ่มที่ประสบความล้มเหลวในการปรับตัวเข้ากับสังคม กลุ่มละ 26 คน พบว่า ผู้ที่ปรับตัวเข้ากับสังคมได้ดีจะมีอารมณ์ขัน มีความรู้สึกอบอุ่น เข้าใจและเห็นใจผู้อื่น ฉลาด และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักแก้ไขสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดความไม่สบายใจ เป็นคนเปิดเผย ซื่อสัตย์ ระลึกในหน้าที่และความรับผิดชอบ ปรับตัวเหมาะสมกับสิ่งแวดล้อม

คาเพลน (Kaplan. 1959 : 23) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความคับข้องใจและการปรับตัวของนักเรียนชายหญิงในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยแบ่งเป็น นักเรียนชาย 400 คน นักเรียนหญิง 400 คน ผลการศึกษาพบว่าเด็กหญิงได้รับการปกป้องมาก มีอิสระน้อยกว่าเด็กชายต้องทำตามความต้องการของพ่อแม่อย่างใกล้ชิด และนอกจากนี้ยังมีความขัดแย้งอยู่ ภายในใจมาก ขี้อาย จะเก็บกตความวิตกกังวลและความก้าวร้าวไว้ จึงทำให้เกิดความคับข้องใจได้ ส่วนเด็กชายนั้นมีความเป็นอิสระในการที่จะแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ หรือการแสดงออกทางอารมณ์มากกว่า และแสดงความก้าวร้าวออกมาได้มาก ได้รับคำสอน จู้จี้ แนะนำจากผู้ใหญ่น้อยกว่า ดังจะเห็นได้ว่ามีข้อมูลของคนไข้ที่รักษาอยู่ในโรงพยาบาลจิตเวช มีผู้หญิงเข้ารับการรักษามากกว่าผู้ชาย ทั้งนี้เพราะปัญหาต่าง ๆ ของผู้หญิงถูกกดไว้จะเพิ่มความกังวลขึ้น จนแสดงออกมาในด้านปัญหาการปรับตัวไม่ได้

กิลล์ (Gill. 1962 : 144-149) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับการปรับตัวของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา จำนวน 450 คน โดยแยกนักเรียนกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง กับผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่เรียนดีมีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมได้ดีกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ และนักเรียนที่เรียนดีสามารถแก้ปัญหาด้านการปรับตัวได้ดีกว่านักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำ

เพรสท์ลีย์ (กานดา พุฒ และคนอื่นๆ. 2533 : 5 ; อ้างอิงมาจาก Priestley. 1965)

ได้สำรวจสุขภาพจิตและการปรับตัวของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ในประเทศออสเตรเลีย พบว่า นักศึกษาที่แยกตัวเองออกมาจากครอบครัว และมาพักอยู่ในหอพักของมหาวิทยาลัย หรือเช่าบ้านอยู่ในระหว่างที่ศึกษาในมหาวิทยาลัย มักจะประสบปัญหาทางจิต เช่น คิดถึงบ้าน ความเหงา มีความรู้สึกว่าตนเองโดดเดี่ยว และมีปัญหาการปรับตัวกับเพื่อน ๆ ปัญหาที่กล่าวมาบางปัญหาอาจเกิดขึ้นในระยะแรก ๆ ของการออกจากบ้านมาอยู่หอพัก แต่บางปัญหาอาจเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยปัญหาต่าง ๆ มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อผลการศึกษาของนักศึกษา

ลอคลิน (Locklin. 1976 : 149) ได้ศึกษาสภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัย 4 แห่ง โดยศึกษาเกี่ยวกับนโยบาย กฎ ระเบียบ การบริหาร การแบ่งหน้าที่ของหน่วยงานที่ส่งผล กระทบต่อนักศึกษา ผลการศึกษาพบว่า สถาบัน 2 แห่ง ให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการบริหารเต็มที่ ส่วนอีก 2 สถาบัน ให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการบริหารเพียงส่วนน้อย และเมื่อเปรียบเทียบการเข้าร่วมกิจกรรมการบริหารระหว่างสองสถาบัน ปรากฏว่า สถาบันที่นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมการบริหารอย่างเต็มที่จะมีกฎระเบียบ รวมทั้งนโยบายทางด้านสังคม ข้อเสนอแนะของนักศึกษา ได้รับการตอบสนองจากครูอาจารย์เป็นอย่างดีมากกว่า สถาบันที่นักศึกษามีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมทางด้านการบริหารเพียงเล็กน้อย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อศึกษาการปรับตัวของนักเรียนวิชาชีพประเภทช่างอุตสาหกรรม ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเทคนิคสังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับระบบการเรียนรู้ ครูผู้สอน ความสัมพันธ์กับเพื่อน และสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ตลอดจนศึกษาความสัมพันธ์ของสถานภาพของนักเรียน ที่มีผลต่อการปรับตัวของนักเรียนวิชาชีพ ประเภทช่างอุตสาหกรรม โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักเรียนวิชาชีพ ประเภทช่างอุตสาหกรรม ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) วิทยาลัยเทคนิคสังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ชั้นปีที่ 1 ภาคปกติ ปีการศึกษา 2542 ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคเรียนที่ 2 สาขาวิชาช่างยนต์ ช่างกลโรงงาน ช่างเชื่อมโลหะ ช่างก่อสร้าง ช่างอิเล็กทรอนิกส์ ช่างไฟฟ้ากำลัง ช่างเคหภัณฑ์ ช่างเทคนิคสถาปัตยกรรม ช่างเทคนิคแวนตาและเลนส์ และวิชาการพิมพ์ จำนวน 1,200 คน

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประเภทช่างอุตสาหกรรม ชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2542 ของวิทยาลัยเทคนิคสังกัดกรมอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ที่เลือกมาจากประชากร โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 660 คน ซึ่งได้มาจากตารางการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ของ Krejcie และ Morgan ดังแสดงไว้ในตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

สถานศึกษา	วิทยาลัยเทคนิค ดอนเมือง		วิทยาลัยเทคนิค ราชสีหราชราม		วิทยาลัยเทคนิค มีนบุรี		วิทยาลัยเทคนิค กาญจนภิเษก มหานคร		รวม	
สาขาวิชา	ประชากร	กลุ่ม ตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่ม ตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่ม ตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่ม ตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่ม ตัวอย่าง
ช่างยนต์	40	20	80	41	-	-	80	44	200	105
ช่างกลโรงงาน	40	20	40	20	-	-	80	44	160	84
ช่างเชื่อมโลหะ	40	20	40	21	-	-	80	43	160	84
ช่างก่อสร้าง	40	21	80	41	40	28	-	-	1460	90
ช่างไฟฟ้ากำลัง	40	21	40	21	40	29	80	44	200	115
ช่างอิเล็กทรอนิกส์	40	21	40	21	40	28	-	-	120	70
ช่างเทคนิค	40	21	40	21	-	-	-	-	80	42
ช่างเทคนิคสถาปัตย์	40	21	-	-	-	-	-	-	40	21
ช่างเทคนิคแวนตา	40	21	-	-	-	-	-	-	40	21
วิชาการพิมพ์	-	-	-	-	40	28	-	-	40	28
รวม	360	186	360	186	160	113	320	175	1,200	660

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเรื่องการปรับตัวของนักเรียนด้านการเรียนวิชาชีพ ประเภทช่างอุตสาหกรรม ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพวิทยาลัยเทคนิค สังกัดกรมอาชีวศึกษา แบบสอบถามที่สร้างขึ้นแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัว ของผู้ตอบแบบสอบถามได้แก่ สถานศึกษา สาขาวิชา ภูมิหลังทางการเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ภูมิหลังทางบ้าน ค่าใช้จ่ายรายเดือน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการปรับตัวของนักเรียน ได้แก่

1. การปรับตัวเกี่ยวกับระบบการเรียน

1.1 ระเบียบวินัยของวิทยาลัย

1.2 ประกาศและกฎกระทรวงศึกษาธิการ

1.3 เนื้อหาวิชา

1.4 หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พ.ศ. 2538

1.5 กิจกรรม

2. การปรับตัวเกี่ยวกับครูผู้สอน

2.1 การสอน

2.2 การปกครองชั้นเรียน

2.3 ความไว้วางใจ

2.4 การปฏิสัมพันธ์กับครู

3. การปรับตัวเกี่ยวกับความสัมพันธ์กับเพื่อน

3.1 การทำงานกับเพื่อน

3.2 ความสัมพันธ์กับเพื่อนด้านต่าง ๆ

4. การปรับตัวเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ

โดยแบบสอบถามตอนที่ 2 นี้ เป็นเครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) และมีเกณฑ์การให้คะแนนของแบบสอบถามการปรับตัว 4 ด้าน ดังนี้ (Likert, 1967 : Unpaged)

มากที่สุด	ให้	5 คะแนน
มาก	ให้	4 คะแนน
ปานกลาง	ให้	3 คะแนน
น้อย	ให้	2 คะแนน
น้อยที่สุด	ให้	1 คะแนน

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษา เอกสาร ทฤษฎี งานวิจัยเกี่ยวกับการปรับตัว ตลอดจนศึกษารายละเอียดของวิธีการสร้างแบบสอบถาม
2. กำหนดเนื้อหาในการสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมจุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้าแล้วนำมาสร้างเป็นแบบสอบถามฉบับร่าง
3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนอประธาน และกรรมการที่ควบคุมปริญญาโทเพื่อตรวจแก้เนื้อหา โครงสร้างแบบสอบถาม และสำนวนภาษา เพื่อพิจารณาและปรับปรุงแก้ไข ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น
4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้ว ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา ความสมบูรณ์ของเครื่องมือ โดยผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้มีวุฒิทางการศึกษา ไม่ต่ำกว่าปริญญาโท มีประสบการณ์ทางการสอน หรือบริหารในสถานศึกษาไม่ต่ำกว่า 5 ปี และมีความรู้ด้านการวิจัย ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน ประกอบด้วย อาจารย์อนุสรณ์ อรรถศิริ , อาจารย์เจษฎา หิรัญกาญจน์ , อาจารย์วีระ กุหลาบ , อาจารย์เจนวิทย์ ครองตน และอาจารย์อนุชา ประคองวิทยา
5. ทำการปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาช่างยนต์ วิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี จำนวน 30 คน จากนั้นนำผลการทดลองไปหาความเชื่อมั่น โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนแบค ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.883
6. นำแบบสอบถามที่ผ่านการหาค่าความเชื่อมั่นแล้วไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

วิธีการหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยทำการหาคุณภาพของเครื่องมือ โดยวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ ดังนี้

1. การวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก ใช้ t-test โดยเรียงลำดับผู้ได้คะแนนสูงสุดไปหาค่าต่ำสุดแล้วนำเฉพาะคำตอบของคนกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ จำนวนร้อยละ 25 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด มาวิเคราะห์

2. การวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่า โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนแบค

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เสนอต่อกรมอาชีวศึกษา เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากวิทยาลัยเทคนิคสังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ทั้ง 4 แห่ง
2. นำหนังสือของกรมอาชีวศึกษาที่ได้อนุญาตแล้ว ไปขออนุญาตผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคแต่ละแห่ง เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล
3. ขอความร่วมมือจาก อาจารย์ผู้สอน และอาจารย์ที่ปรึกษา ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. แจกแบบสอบถามแก่นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในห้องเรียน โดยผู้วิจัยเป็นผู้แจกพร้อมทั้งได้ชี้แจงวิธีการตอบแบบสอบถามอย่างละเอียด และเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง
5. คัดเลือกแบบสอบถามที่สมบูรณ์ครบถ้วนที่สุด ได้ครบ 660 ฉบับ ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถาม แล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป Statistical Package for the Social Science (SPSS) โดยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปแบบของตาราง
2. ข้อมูลเกี่ยวกับการปรับตัวด้านระบบการเรียน ด้านครูผู้สอน ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน และด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ในการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการกระจายข้อมูล โดยประยุกต์จากพื้นที่ใต้ส่วนโค้งปกติของการแจกแจงปกติ ในรูปตารางประกอบความเรียง ใช้เกณฑ์การประเมินการปรับตัวเป็น 5 ระดับ ดังนี้

$\geq (\bar{X} + 2 \text{ S.D.})$	มีค่ามากกว่า 4.11 หมายถึง มีระดับปัญหาการปรับตัวมากที่สุด
$> (\bar{X} + 1 \text{ S.D.})$ ถึง $< (\bar{X} + 2 \text{ S.D.})$	มีค่าระหว่าง 3.64 – 4.11 หมายถึง มีระดับปัญหาการปรับตัวมาก
$(\bar{X} - 1 \text{ S.D.})$ ถึง $(\bar{X} + 1 \text{ S.D.})$	มีค่าระหว่าง 2.68 – 3.63 หมายถึง มีระดับปัญหาการปรับตัวปานกลาง
$> (\bar{X} - 2 \text{ S.D.})$ ถึง $< (\bar{X} - 1 \text{ S.D.})$	มีค่าระหว่าง 2.20 – 2.67 หมายถึง มีระดับปัญหาการปรับตัวน้อย
$\leq (\bar{X} - 2 \text{ S.D.})$	มีค่าน้อยกว่า 2.20 หมายถึง มีระดับปัญหาการปรับตัวน้อยที่สุด

3. เปรียบเทียบความแตกต่างคะแนนเฉลี่ย ของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ใช้ t-test
4. เปรียบเทียบความแตกต่างคะแนนเฉลี่ย ของกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่ม ใช้ F-test และเมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ใช้วิธีการทดสอบรายคู่ของเซฟเฟ
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
 - 5.1 สถิติหาคุณภาพของเครื่องมือ
 - 5.1.1 หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม
 - 5.1.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ
 - 5.2 สถิติที่ใช้ตรวจคุณภาพเครื่องมือ
 - 5.2.1 ค่าร้อยละ
 - 5.2.2 ค่าเฉลี่ย
 - 5.2.3 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 - 5.2.4 t - test
 - 5.2.5 F - test

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการแปลความหมายของการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ต่าง ๆ ในการแปลความหมายดังนี้

$\bar{x}$	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ย
SD	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
n	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t-distribution
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน F-distribution
SS	แทน	ผลบวกกำลังสองของคะแนน (Sum of Square)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยของผลบวกกำลังสองของคะแนน (Mean Square)
df	แทน	ระดับชั้นของความเป็นอิสระ (degree of freedom)
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของนักเรียน จำแนกตามสถานศึกษา สาขาวิชา สถานภาพผู้ปกครอง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ภูมิสำเนา และค่าใช้จ่ายรายเดือน

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ปัญหาการปรับตัวของนักเรียนต่อสภาพการเรียนรู้วิชาชีพประเภทช่างอุตสาหกรรม ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) วิทยาลัยเทคนิคสังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร รวม 4 ด้าน ได้แก่ ด้านระบบการเรียน ด้านครูผู้สอน ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน และด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบปัญหาการปรับตัวของนักเรียนต่อสภาพการเรียนรู้วิชาชีพ ประเภทช่าง อุตสาหกรรม ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) วิทยาลัยเทคนิคสังกัด กรมอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพ มหานคร รวม 4 ด้าน ได้แก่ ด้านระบบการเรียน ด้านครูผู้สอน ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน และด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ โดยจำแนกตามสถานศึกษา สาขาวิชา สถานภาพผู้ปกครอง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ภูมิสำเนา และค่าใช้จ่ายรายเดือน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของนักเรียน จำแนกตามสถานศึกษา สาขาวิชา สถานภาพผู้ปกครอง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ภูมิสำเนา และค่าใช้จ่ายรายเดือน ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 จำนวน และร้อยละ ของนักเรียน จำแนกตามสถานศึกษา สาขาวิชา สถานภาพผู้ปกครอง
 . ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ภูมิสำเนา และค่าใช้จ่ายรายเดือน

	จำนวน	ร้อยละ
1. สถานศึกษา		
1.1 วิทยาลัยเทคนิคดอนเมือง	186	28.2
1.2 วิทยาลัยเทคนิคราชสีหราชราม	186	28.2
1.3 วิทยาลัยเทคนิคมีนบุรี	113	17.1
1.4 วิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษกมหานคร	175	26.5
รวม	660	100.0
2. สาขาวิชา		
2.1 ช่างยนต์	107	16.2
2.2 ช่างกลโรงงาน	80	12.1
2.3 ช่างเชื่อมโลหะ	85	12.9
2.4 วิชาการพิมพ์	28	4.2
2.5 ช่างก่อสร้าง	91	13.8
2.6 ช่างไฟฟ้ากำลัง	115	17.4
2.7 ช่างอิเล็กทรอนิกส์	70	10.6
2.8 ช่างเคหะภัณฑ์	42	6.4
2.9 ช่างเทคนิคสถาปัตยกรรม	21	3.2
2.10 ช่างเทคนิคแวนตาและเลนส์	21	3.2
รวม	660	100.0
3. สถานภาพผู้ปกครอง		
3.1 สมรส	529	80.2
3.2 หย่าร้าง	131	19.8
รวม	660	100.0
4. ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา		
4.1 ได้คะแนนเฉลี่ยในภาคเรียนที่ 1/2542 ต่ำกว่า 1.00	17	2.6
4.2 ได้คะแนนเฉลี่ยในภาคเรียนที่ 1/2542 ตั้งแต่ 1.01-2.00	203	30.8
4.3 ได้คะแนนเฉลี่ยในภาคเรียนที่ 1/2542 ตั้งแต่ 2.01-3.00	331	50.2
4.4 ได้คะแนนเฉลี่ยในภาคเรียนที่ 1/2542 ตั้งแต่ 3.01-4.00	109	16.4
รวม	660	100.0

ตาราง 2 (ต่อ)

	จำนวน	ร้อยละ
5. ภูมิสำเนา		
5.1 กรุงเทพมหานคร	514	77.9
5.2 ต่างจังหวัด	146	22.1
รวม	660	100.0
6. ค่าใช้จ่ายรายเดือน		
6.1 ต่ำกว่า 1,000 บาท	90	13.6
6.2 ระหว่าง 1,001 – 2,000 บาท	357	54.1
6.3 ระหว่าง 2,001 – 3,000 บาท	144	21.8
6.4 ตั้งแต่ 3,001 บาท ขึ้นไป	69	10.5
รวม	660	100.0

จากตาราง 2 แสดงถึงจำนวน และร้อยละ ของนักเรียนจำแนกตามสถานภาพของกลุ่มตัวอย่างดังนี้

1. สถานศึกษา

จากข้อมูลที่ศึกษา ผู้วิจัยสามารถอธิบายได้ดังต่อไปนี้

นักเรียนส่วนใหญ่ศึกษาอยู่ในวิทยาลัยเทคนิคดอนเมือง และวิทยาลัยเทคนิคราชสีหราชรามเพ่งกัน คิดเป็นร้อยละ 28.2 รองลงมาศึกษาอยู่วิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษกมหานคร คิดเป็นร้อยละ 26.5 และศึกษาอยู่ในวิทยาลัยเทคนิคมีนบุรี น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 17.1

2. สาขาวิชา

นักเรียนส่วนใหญ่ศึกษาอยู่ในสาขาวิชาช่างไฟฟ้ากำลัง คิดเป็นร้อยละ 17.4 รองลงมาคือสาขาช่างยนต์ คิดเป็นร้อยละ 16.2 และสาขาช่างก่อสร้าง คิดเป็นร้อยละ 13.8 ตามลำดับ สำหรับสาขาช่างเทคนิคสถาปัตยกรรม และสาขาวิชาช่างเทคนิคแว่นตาและเลนส์ มีนักเรียนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 3.2 เท่ากัน

3. สถานภาพผู้ปกครอง

ผู้ปกครองของนักเรียนส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 80.2 มีเพียงร้อยละ 19.8 เท่านั้นที่ผู้ปกครองมีสถานภาพหย่าร้าง

4. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

นักเรียนส่วนใหญ่ได้คะแนนเฉลี่ยในภาคเรียนที่ 1/2542 ระหว่าง 2.01-3.00 คิดเป็นร้อยละ 50.2 รองลงมาคือ 1.01-2.00 คิดเป็นร้อยละ 30.8 และ 3.01-4.00 คิดเป็นร้อยละ 16.4 ตามลำดับ มีเพียงร้อยละ 2.6 เท่านั้น ที่ได้คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่า 1.00

5. ภูมิสำเนา

นักเรียนส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานคร คิดเป็นร้อยละ 77.9 และมีร้อยละ 21.1 ที่มีภูมิลำเนาอยู่ต่างจังหวัด

6. ค่าใช้จ่ายรายเดือน

นักเรียนส่วนใหญ่ได้รับค่าใช้จ่ายรายเดือนระหว่าง 1,001 – 2,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 54.1 รองลงมาคือ 2,001 – 3,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 21.8 และ ต่ำกว่า 1,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 13.6 มีเพียงร้อยละ 10.5 เท่านั้นที่ได้รับค่าใช้จ่ายรายเดือน 3,001 บาท ขึ้นไป

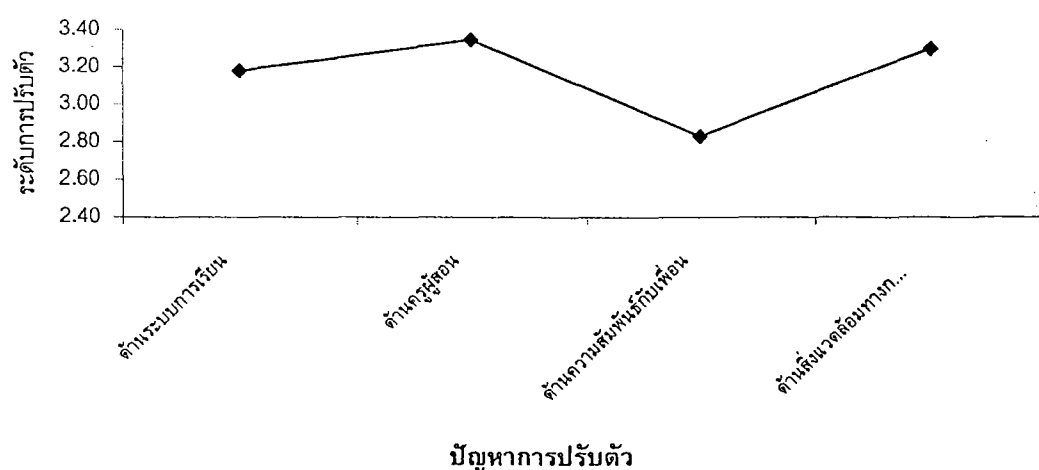
ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ปัญหาการปรับตัวของนักเรียนต่อสภาพการเรียนรู้วิชาชีพ ประเภทช่างอุตสาหกรรม ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) วิทยาลัยเทคนิคสังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร

2.1 ปัญหาการปรับตัวของนักเรียนด้านต่าง ๆ รวม 4 ด้าน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังตาราง 3

ตาราง 3 ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาการปรับตัวของนักเรียนต่อสภาพการเรียนรู้วิชาชีพ ประเภทช่างอุตสาหกรรม ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) วิทยาลัยเทคนิคสังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร รวม 4 ด้าน

ปัญหาการปรับตัวของนักเรียนต่อสภาพการเรียนรู้	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านระบบการเรียน	3.18	0.58	ปานกลาง
2. ด้านครูผู้สอน	3.35	0.61	ปานกลาง
3. ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน	2.83	0.69	ปานกลาง
4. ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ	3.30	0.69	ปานกลาง
รวม	3.16	0.48	ปานกลาง

จากตาราง 3 แสดงว่า นักเรียนมีปัญหาการปรับตัวต่อสภาพการเรียนรู้วิชาชีพ ประเภทช่างอุตสาหกรรม ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) โดยรวมในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.16$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักเรียนมีปัญหาการปรับตัวด้านต่าง ๆ ในระดับปานกลางทั้งสิ้น โดยที่ปัญหาการปรับตัวด้านครูผู้สอนสูงสุด ($\bar{X}=3.35$) รองลงมา คือ ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ($\bar{X}=3.30$) ด้านระบบการเรียน ($\bar{X}=3.18$) และด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน ($\bar{X}=2.83$) ตามลำดับ

แผนภูมิ 1 แสดงปัญหาการปรับตัวและระดับปัญหาการปรับตัวของนักเรียน

2.2 ปัญหาการปรับตัวของนักเรียน ด้านระบบการเรียน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดัง ตาราง 4

ตาราง 4 ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาการปรับตัวของนักเรียน ต่อสภาพการเรียนวิชาชีพ ประเภทช่างอุตสาหกรรม ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) วิทยาลัยเทคนิคสังกัด กรมอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ด้านระบบการเรียน

ปัญหาการปรับตัวของนักเรียนทางด้านการเรียน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. นักเรียนรู้สึก <u>อึดอัด</u> ไม่ชอบระเบียบกระทรวงฯ ว่าด้วยการแต่งกาย	3.88	1.03	มาก
2. นักเรียนรู้สึก <u>อึดอัด</u> ไม่ชอบระเบียบกระทรวงฯ ว่าด้วยความประพฤติ	3.33	1.01	ปานกลาง
3. นักเรียนรู้สึก <u>อึดอัด</u> ไม่ชอบการควบคุมของอาจารย์ปกครองต่อความประพฤติ	3.48	1.06	ปานกลาง
4. นักเรียนรู้สึก <u>อึดอัด</u> ไม่ชอบให้ผู้ปกครองมามอบตัวในวันลงทะเบียน	3.27	1.19	ปานกลาง
5. นักเรียนรู้สึก <u>อึดอัด</u> ไม่ชอบเมื่อกระทำผิดแล้ววิทยาลัยฯ เชิญผู้ปกครองมารับทราบความผิด	3.47	1.13	ปานกลาง
6. นักเรียนรู้สึกวิตกกังวลเกรงว่าจะมีความรู้ทางช่างไม่เพียงพอ	3.62	1.08	ปานกลาง
7. นักเรียนรู้สึกวิตกกังวลว่าผู้ที่มีสิทธิสอบต้องมีเวลาเรียนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ของเวลาเรียนเต็มในแต่ละรายวิชา	3.40	1.08	ปานกลาง
8. นักเรียนรู้สึกไม่พอใจกับสาขาวิชาที่ตนเองเรียนอยู่	1.93	1.18	น้อยที่สุด
9. นักเรียนรู้สึกไม่พอใจกับผลการเรียนของตนเอง	3.08	1.18	ปานกลาง
10. นักเรียนรู้สึกไม่พอใจที่หลักสูตรมุ่งให้นักเรียนมีฝีมือเชิงช่างอุตสาหกรรมสามารถประกอบอาชีพได้	2.27	1.13	น้อย
11. นักเรียนรู้สึก <u>วิตกกังวล</u> ว่าจะพ้นสภาพการเป็นนักเรียนเนื่องจากผลการเรียนเฉลี่ยไม่ถึง 1.00	3.04	1.43	ปานกลาง
12. นักเรียนรู้สึก <u>ไม่พอใจ</u> ที่วิทยาลัยฯ จัดให้มีชั่วโมงกิจกรรมเสริมหลักสูตร 2 คาบต่อสัปดาห์	3.39	1.24	ปานกลาง
รวม	3.18	0.58	ปานกลาง

จากตาราง 4 แสดงว่านักเรียนมีปัญหาการปรับตัวต่อสภาพการเรียนวิชาชีพประเภทช่างอุตสาหกรรม ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ด้านระบบการเรียนในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.18$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่านักเรียนมีปัญหาการปรับตัวในระดับมากเกี่ยวกับระเบียบวินัยของกระทรวงว่าด้วยเรื่องการแต่งกาย ($\bar{X}=3.88$) ปัญหาการปรับตัวในระดับน้อยเกี่ยวกับที่หลักสูตรมุ่งให้นักเรียนมีฝีมือเชิงช่างอุตสาหกรรมสามารถประกอบอาชีพได้ ($\bar{X}=2.27$) และมีปัญหาการปรับตัวในระดับน้อยที่สุดเกี่ยวกับสาขาที่ตนเรียนอยู่ ($\bar{X}=1.93$) ปัญหาการปรับตัวในข้ออื่น ๆ นักเรียนมีปัญหาการปรับตัวในระดับปานกลาง

2.3 ปัญหาการปรับตัวของนักเรียน ด้านครูผู้สอน ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังตาราง 5

ตาราง 5 ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาการปรับตัวของนักเรียนต่อสภาพการ
เรียนวิชาชีพ ประเภทช่างอุตสาหกรรม ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) วิทยาลัยเทคนิคสังกัดกรม
อาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ด้านครูผู้สอน

ปัญหาการปรับตัวของนักเรียนทางด้านครูผู้สอน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1 นักเรียนรู้สึกวิตกกังวลเมื่อต้องพบหรือพูดคุยกับครู	2.67	0.99	น้อย
2 นักเรียนรู้สึกอึดอัดไม่ชอบเมื่อครูให้ไปพูดหน้าชั้นเรียน	3.20	1.00	ปานกลาง
3 นักเรียนรู้สึกอึดอัดไม่ชอบที่ครูเคร่งครัดขณะทำการสอน	3.33	0.97	ปานกลาง
4 นักเรียนรู้สึกไม่พอใจที่ครูไม่สามารถอธิบายเนื้อหาวิชาได้อย่างชัดเจน	3.43	1.03	ปานกลาง
5 นักเรียนรู้สึกไม่พอใจที่ครูไม่สามารถแบ่งเวลาในเนื้อหาวิชาแต่ละเรื่องได้อย่างเหมาะสม	3.25	1.02	ปานกลาง
6 นักเรียนรู้สึกไม่พอใจที่ครูไม่เตรียมการสอน	3.19	1.07	ปานกลาง
7 นักเรียนรู้สึกไม่พอใจที่ครูไม่สนใจปัญหาความเดือดร้อนของนักเรียน	3.60	1.12	ปานกลาง
8 นักเรียนรู้สึกไม่พอใจที่ครูใช้คำหยาบคายกับนักเรียน	3.54	1.21	ปานกลาง
9 นักเรียนรู้สึกไม่พอใจที่ครูใช้อารมณ์กับนักเรียน	4.02	1.08	มาก
10 นักเรียนรู้สึกอึดอัดไม่ชอบที่ครูไม่เปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม	3.22	1.14	ปานกลาง
11 นักเรียนรู้สึกไม่พอใจที่ครูไม่ยุติธรรมแก่นักเรียนทุกคน	3.80	1.10	มาก
12 นักเรียนรู้สึกไม่พอใจที่ไม่สามารถปรึกษาหรือพูดคุยกับครูได้ทุกเรื่อง	3.23	1.05	ปานกลาง
13 นักเรียนรู้สึกไม่พอใจที่ครูไม่ส่งเสริมการจัดกิจกรรมนอกหลักสูตร	3.24	1.15	ปานกลาง
14 นักเรียนรู้สึกอึดอัดไม่ชอบที่ครูไม่เป็นแบบอย่างที่ดี	3.29	1.18	ปานกลาง
รวม	3.35	0.61	ปานกลาง

จากตาราง 5 แสดงว่านักเรียนมีปัญหาการปรับตัวต่อสภาพการเรียนวิชาชีพ ประเภทช่าง
อุตสาหกรรม ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ด้านครูผู้สอนในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.35$) เมื่อพิจารณา
เป็นรายข้อ พบว่านักเรียนมีปัญหาการปรับตัวในระดับมากเกี่ยวกับการใช้อารมณ์ของครูกับนักเรียน
($\bar{X}=4.02$) และการที่ครูไม่ยุติธรรมแก่นักเรียนทุกคน ($\bar{X}=3.80$) และยังพบอีกว่านักเรียนมีปัญหาการปรับตัว
ในระดับน้อยเกี่ยวกับความรู้สึกวิตกกังวลเมื่อต้องพบหรือพูดคุยกับครู ($\bar{X}=2.67$) ส่วนในเรื่องอื่น ๆ นักเรียน
มีปัญหาการปรับตัวในระดับปานกลาง

2.4 ปัญหาการปรับตัวของนักเรียน ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังตาราง 6

ตาราง 6 ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาการปรับตัวของนักเรียนต่อสภาพการเรียนรู้วิชาชีพ ประเภทช่างอุตสาหกรรม ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) วิทยาลัยเทคนิคสังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน

ปัญหาการปรับตัวของนักเรียนทางด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1 นักเรียนรู้สึกอึดอัดที่ต้องเอาใจเพื่อนเสมอ	2.86	1.09	ปานกลาง
2 นักเรียนรู้สึกอึดอัดที่เข้ากับเพื่อนไม่ได้	2.59	1.28	น้อย
3 นักเรียนรู้สึกอึดอัดไม่ชอบทำงานกลุ่มกับเพื่อน	2.24	1.07	น้อย
4 นักเรียนรู้สึกไม่พอใจที่เพื่อนชอบเอาเปรียบ	3.44	1.20	ปานกลาง
5 นักเรียนรู้สึกวิตกกังวลเมื่อมีเรื่องขัดแย้งกับเพื่อน มักไม่สบายใจเป็นเวลานาน	3.11	1.13	ปานกลาง
6 นักเรียนรู้สึกไม่พอใจที่เพื่อนไม่จริงจังต่อกัน	3.53	1.19	ปานกลาง
7 นักเรียนรู้สึกวิตกกังวลที่จะต้องเป็นผู้นำ ถ้าได้รับการยอมรับจากเพื่อน	2.90	1.06	ปานกลาง
8 นักเรียนรู้สึกวิตกกังวลที่จะต้องทำความรู้จักกับเพื่อนใหม่	2.47	1.14	น้อย
9 นักเรียนรู้สึกวิตกกังวลที่ไม่มีเพื่อนสนิทที่จะปรึกษาปัญหาได้	2.78	1.25	ปานกลาง
10 นักเรียนรู้สึกอึดอัดเวลาเข้าสังคมกับเพื่อน	2.45	1.11	น้อย
11 นักเรียนรู้สึกอึดอัดในการหาเรื่องมาสนทนากับเพื่อน	2.34	1.08	น้อย
12 นักเรียนรู้สึกวิตกกังวลไม่เชื่อมั่นในการกระทำสิ่งต่าง ๆ	2.70	1.12	ปานกลาง
13 นักเรียนรู้สึกวิตกกังวลเมื่อเพื่อนชักชวนไปในทางที่ไม่ดี	3.50	1.21	ปานกลาง
รวม	2.83	0.69	ปานกลาง

จากตาราง 6 แสดงว่านักเรียนมีปัญหาการปรับตัวต่อสภาพการเรียนรู้วิชาชีพ ประเภทช่างอุตสาหกรรม ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.83$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่านักเรียนมีปัญหาการปรับตัวในระดับน้อยเกี่ยวกับการทำงานกลุ่มกับเพื่อน ($\bar{X}=2.24$) การหาเรื่องมาสนทนากับเพื่อน ($\bar{X}=2.34$) การเข้าสังคมกับเพื่อน ($\bar{X}=2.45$) การที่จะต้องทำความรู้จักกับเพื่อนใหม่ ($\bar{X}=2.47$) และการเข้ากับเพื่อน ($\bar{X}=2.59$) ส่วนในเรื่องอื่นๆ นักเรียนมีปัญหาการปรับตัวในระดับปานกลาง

2.5 ปัญหาการปรับตัวของนักเรียน ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังตาราง 7

ตาราง 7 ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัญหาการปรับตัวของนักเรียนต่อสภาพการ
เรียนวิชาชีพ ประเภทช่างอุตสาหกรรม ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) วิทยาลัยเทคนิคสังกัดกรม
อาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ

ปัญหาการปรับตัวของนักเรียนทางด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1 นักเรียนรู้สึกไม่พอใจวัสดุฝึก ในด้านความพอเพียงกับจำนวนนักเรียน	3.54	1.17	ปานกลาง
2 นักเรียนรู้สึกไม่พอใจวัสดุฝึก ในด้านความเหมาะสมกับวิชาที่ฝึก	3.34	1.15	ปานกลาง
3 นักเรียนรู้สึกไม่พอใจสภาพโต๊ะเรียน เก้าอี้ และกระดานดำ	3.22	1.11	ปานกลาง
4 นักเรียนรู้สึกไม่พอใจจำนวนเครื่องมือที่ใช้ในการฝึกงาน	3.52	1.10	ปานกลาง
5 นักเรียนรู้สึกไม่พอใจที่ต้องเรียนในภาคที่ตนเองไม่ต้องการ (เช้า-บ่าย)	2.99	1.32	ปานกลาง
6 นักเรียนรู้สึกไม่พอใจเครื่องจักรที่ใช้ฝึกในด้านความพอเพียงกับจำนวนนักเรียน	3.37	1.15	ปานกลาง
7 นักเรียนรู้สึกไม่พอใจในด้านความทันสมัยของเครื่องจักรที่ใช้ฝึก	3.23	1.15	ปานกลาง
8 นักเรียนรู้สึกไม่พอใจในความสะดวกเป็นระเบียบของห้องเรียน	3.11	1.09	ปานกลาง
9 นักเรียนรู้สึกไม่พอใจในความสะดวกเป็นระเบียบของโรงฝึกงาน	3.03	1.11	ปานกลาง
10 นักเรียนรู้สึกไม่พอใจที่ต้องเข้าแถวเคารพธงชาติทุกวัน	3.27	1.29	ปานกลาง
11 นักเรียนรู้สึกไม่พอใจสถานที่อุปกรณ์ในด้านความพอเพียงกับจำนวนนักเรียน	3.23	1.05	ปานกลาง
12 นักเรียนรู้สึกไม่พอใจการบริการของเจ้าหน้าที่ในการลงทะเบียนแต่ละภาคเรียน	3.40	1.10	ปานกลาง
13 นักเรียนรู้สึกไม่พอใจในกรณีที่ห้ามออกนอกวิทยาลัยฯ ในเวลาเรียน	3.59	1.32	ปานกลาง
14 นักเรียนรู้สึกไม่พอใจบริการต่าง ๆ ที่ทางวิทยาลัยฯ จัดให้เช่น ห้องสมุด ห้องน้ำ ห้องส้วม ห้องพยาบาล น้ำดื่ม เป็นต้น	3.38	1.30	ปานกลาง
รวม	3.30	0.69	ปานกลาง

จากตาราง 7 แสดงว่านักเรียนมีปัญหาการปรับตัวต่อสภาพการเรียนวิชาชีพประเภทช่าง
อุตสาหกรรม ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพในระดับปานกลาง
($\bar{X}=3.30$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่านักเรียนมีปัญหาการปรับตัวในระดับปานกลางในทุกข้อ

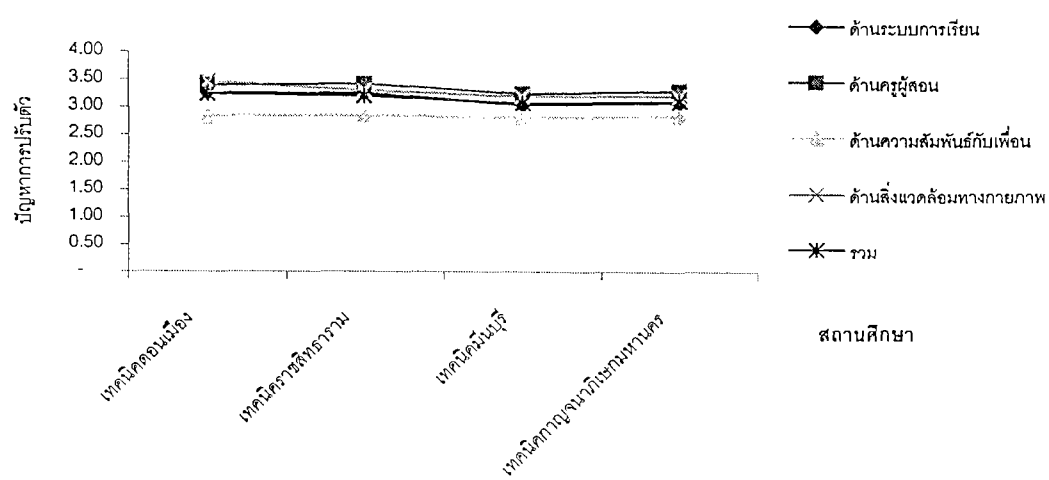
ตอนที่ 3 เปรียบเทียบปัญหาการปรับตัวของนักเรียนต่อสภาพการเรียนรู้วิชาชีพ ประเภทช่างอุตสาหกรรม ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) วิทยาลัยเทคนิคสังกัด กรมอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร

3.1 ปัญหาการปรับตัวของนักเรียนด้านต่าง ๆ รวม 4 ด้าน จำแนกตามสถานศึกษาผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังตาราง 8-12

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคะแนนปัญหาการปรับตัวของนักเรียน โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามสถานศึกษา

สถานศึกษา		ปัญหาการปรับตัวของนักเรียน				รวม
		ด้านระบบ การเรียนรู้	ด้านครู ผู้สอน	ด้านความ สัมพันธ์กับเพื่อน	ด้านสิ่งแวดล้อม ทางกายภาพ	
วิทยาลัยเทคนิค ดอนเมือง	$\bar{X}$	3.26	3.40	2.83	3.46	3.24
	SD	0.59	0.57	0.70	0.75	0.49
วิทยาลัยเทคนิค ราชสีหราชาราม	$\bar{X}$	3.25	3.42	2.84	3.30	3.20
	SD	0.60	0.59	0.75	0.67	0.47
วิทยาลัยเทคนิค มีนบุรี	$\bar{X}$	3.05	3.25	2.81	3.20	3.08
	SD	0.52	0.62	0.59	0.63	0.44
วิทยาลัยเทคนิค กาญจนภิเษกมหานคร	$\bar{X}$	3.09	3.30	2.84	3.20	3.11
	SD	0.57	0.64	0.70	0.66	0.48

จากตาราง 8 แสดงว่า นักเรียนที่เรียนในสถานศึกษาต่างกัน มีปัญหาการปรับตัวต่อสภาพการเรียนรู้วิชาชีพ ประเภทช่างอุตสาหกรรม ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) โดยรวมในระดับปานกลาง โดยที่นักเรียนของวิทยาลัยเทคนิคดอนเมืองมีปัญหาการปรับตัวสูงที่สุด ($\bar{X}=3.24$) รองลงมาคือวิทยาลัยเทคนิคราชสีหราชาราม ($\bar{X}=3.20$) วิทยาลัยเทคนิคกาญจนภิเษกมหานคร ($\bar{X}=3.11$) และวิทยาลัยเทคนิคมีนบุรี ($\bar{X}=3.08$) ตามลำดับ

แผนภูมิ 2 แสดงปัญหาการปรับตัวและระดับปัญหาการปรับตัวของนักเรียน จำแนกตามสถานศึกษา

ตาราง 9 การวิเคราะห์ความแปรปรวนปัญหาการปรับตัวของนักเรียนโดยรวม และรายด้าน จำแนกตามสถานศึกษา

ปัญหาการปรับตัวของนักเรียน	แหล่งความแปรปรวน	Df	SS	MS	F
1. ด้านระบบการเรียน	ระหว่างกลุ่ม	3	5.60	1.868	5.516*
	ภายในกลุ่ม	656	222.112	0.339	
	รวม	659	227.715		
2. ด้านครูผู้สอน	ระหว่างกลุ่ม	3	2.758	0.919	2.463
	ภายในกลุ่ม	656	244.924	0.373	
	รวม	659	247.683		
3. ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน	ระหว่างกลุ่ม	3	0.078	0.026	0.053
	ภายในกลุ่ม	656	322.473	0.492	
	รวม	659	322.552		
4. ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ	ระหว่างกลุ่ม	3	7.525	2.508	5.308*
	ภายในกลุ่ม	656	310.043	0.473	
	รวม	659	317.568		
รวม	ระหว่างกลุ่ม	3	2.617	0.872	3.806*
	ภายในกลุ่ม	656	150.353	0.229	
	รวม	659	152.970		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 9 แสดงว่า นักเรียนที่เรียนในสถานศึกษาต่างกัน มีปัญหาการปรับตัวต่อสภาพการเรียนรู้ วิชาชีพประเภทช่างอุตสาหกรรม ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ในด้านระบบการเรียน ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ และโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนในด้านครูผู้สอน และด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน มีปัญหาการปรับตัวต่อสภาพการเรียนรู้วิชาชีพแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยวิธีเชฟเฟ ผลปรากฏดังแสดงในตาราง 10-12

ตาราง 10 การทดสอบความแตกต่างของปัญหาการปรับตัวของนักเรียนด้านระบบการเรียนรู้เป็นรายคู่
จำแนกตามสถานศึกษา

วิทยาลัยเทคนิค		ดอนเมือง	ราชสีหราชราม	กาญจนภิเษก มหานคร	มีนบุรี
	$\bar{X}$	3.26	3.25	3.09	3.05
ดอนเมือง	3.26	-	0.01	0.17*	0.21*
ราชสีหราชราม	3.25	-	-	0.16*	0.20*
กาญจนภิเษกมหานคร	3.09	-	-	-	0.04
มีนบุรี	3.05	-	-	-	-

จากตาราง 10 แสดงว่า นักเรียนที่เรียนอยู่วิทยาลัยเทคนิคดอนเมืองมีปัญหาการปรับตัวในด้านระบบการเรียนรู้มากกว่านักเรียนที่เรียนอยู่วิทยาลัยเทคนิคมีนบุรี และวิทยาลัยเทคนิคกาญจนภิเษกมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนที่เรียนอยู่วิทยาลัยเทคนิคราชสีหราชรามมีปัญหาการปรับตัวในด้านระบบการเรียนรู้มากกว่านักเรียนที่เรียนอยู่วิทยาลัยเทคนิคมีนบุรี และวิทยาลัยเทคนิคกาญจนภิเษกมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนนักเรียนที่เรียนอยู่ในวิทยาลัยเทคนิคดอนเมืองกับวิทยาลัยเทคนิคราชสีหราชราม วิทยาลัยเทคนิคมีนบุรีกับวิทยาลัยเทคนิคกาญจนภิเษกมหานคร มีปัญหาการปรับตัวด้านระบบการเรียนรู้ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 11 การทดสอบความแตกต่างของปัญหาการปรับตัวของนักเรียนด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพเป็นรายคู่ จำแนกตามสถานศึกษา

วิทยาลัยเทคนิค		ดอนเมือง	ราชสีหราชราม	มีนบุรี	กาญจนภิเษก มหานคร
	$\bar{X}$	3.46	3.30	3.20	3.20
ดอนเมือง	3.46	-	0.16*	0.26*	0.26*
ราชสีหราชราม	3.30	-	-	0.10	0.10
มีนบุรี	3.20	-	-	-	0.00
กาญจนภิเษกมหานคร	3.20	-	-	-	-

จากตาราง 11 แสดงว่า นักเรียนที่เรียนอยู่วิทยาลัยเทคนิคดอนเมืองมีปัญหาการปรับตัวในด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพมากกว่านักเรียนที่เรียนอยู่ วิทยาลัยเทคนิคราชสีหราชราม วิทยาลัยเทคนิคมีนบุรี และวิทยาลัยเทคนิคกาญจนภิเษกมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนนักเรียนที่เรียนอยู่ในวิทยาลัยเทคนิคราชสีหราชรามกับวิทยาลัยเทคนิคมีนบุรีและวิทยาลัยเทคนิคกาญจนภิเษกมหานคร วิทยาลัยเทคนิคมีนบุรีกับวิทยาลัยเทคนิคกาญจนภิเษกมหานครมีปัญหาการปรับตัวด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 12 การทดสอบความแตกต่างของปัญหาการปรับตัวของนักเรียนโดยรวมเป็นรายคู่ จำแนกตามสถานศึกษา

วิทยาลัยเทคนิค		ดอนเมือง	ราชสีหราชราม	กาญจนภิเษก มหานคร	มีนบุรี
	$\bar{X}$	3.24	3.20	3.11	3.08
ดอนเมือง	3.24	-	0.04	0.13*	0.16*
ราชสีหราชราม	3.20	-	-	0.09	0.12*
กาญจนภิเษกมหานคร	3.11	-	-	-	0.03
มีนบุรี	3.08	-	-	-	-

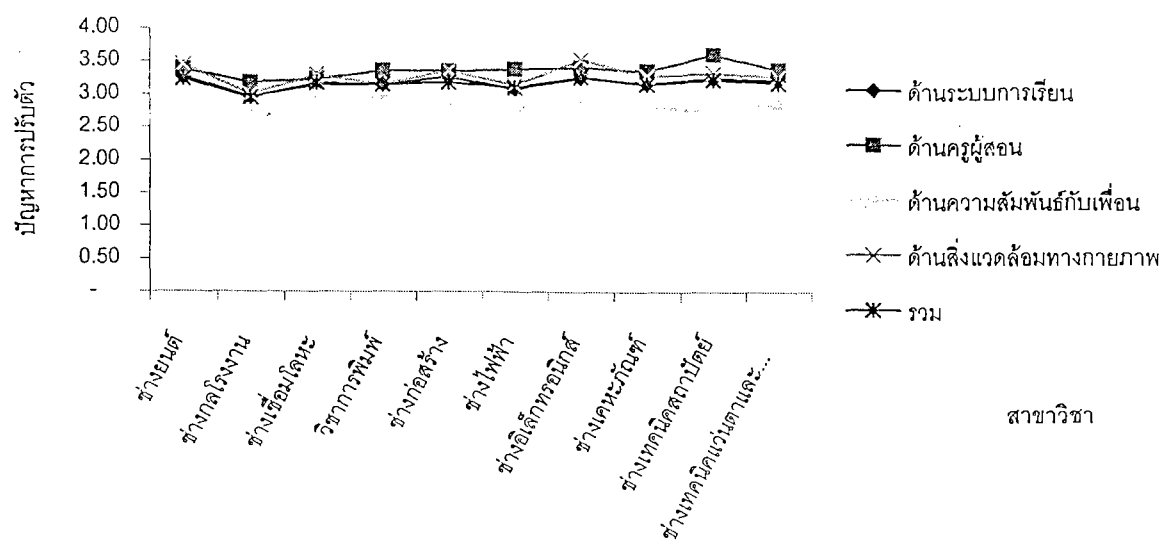
จากตาราง 12 แสดงว่า นักเรียนที่เรียนอยู่วิทยาลัยเทคนิคดอนเมืองมีปัญหาการปรับตัวโดยรวมมากกว่านักเรียนที่เรียนอยู่ในวิทยาลัยเทคนิคมีนบุรี และวิทยาลัยเทคนิคกาญจนภิเษกมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนที่เรียนอยู่วิทยาลัยเทคนิคราชสีหราชรามมีปัญหาการปรับตัวโดยรวมมากกว่านักเรียนที่เรียนอยู่ในวิทยาลัยเทคนิคมีนบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนนักเรียนที่เรียนอยู่ในวิทยาลัยเทคนิคดอนเมืองกับวิทยาลัยเทคนิคราชสีหราชราม วิทยาลัยเทคนิคราชสีหราชรามกับวิทยาลัยกาญจนภิเษก มหานคร และวิทยาลัยเทคนิคมีนบุรีกับวิทยาลัยเทคนิคการุณภิเษกมหานครมีปัญหาการปรับตัวโดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3.2 ปัญหาการปรับตัวของนักเรียนด้านต่าง ๆ รวม 4 ด้าน จำแนกตามสาขาวิชา ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังตาราง 13-17

ตาราง 13 ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคะแนนปัญหาการปรับตัวของนักเรียน โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามสาขาวิชา

สาขาวิชา		ปัญหาการปรับตัวของนักเรียน				รวม
		ด้านระบบ การเรียนรู้	ด้านครู ผู้สอน	ด้านความ สัมพันธ์กับเพื่อน	ด้านสิ่งแวดล้อม ทางกายภาพ	
ช่างยนต์	$\bar{X}$	3.27	3.39	2.83	3.46	3.24
	SD	0.52	0.58	0.60	0.60	0.40
ช่างกลโรงงาน	$\bar{X}$	2.97	3.19	2.70	3.01	2.96
	SD	0.53	0.60	0.71	0.77	0.46
ช่างเชื่อมโลหะ	$\bar{X}$	3.15	3.24	3.02	3.30	3.18
	SD	0.66	0.66	0.79	0.69	0.58
วิชาการพิมพ์	$\bar{X}$	3.15	3.36	2.94	3.15	3.15
	SD	0.50	0.56	0.59	0.44	0.34
ช่างก่อสร้าง	$\bar{X}$	3.27	3.36	2.76	3.37	3.19
	SD	0.49	0.54	0.71	0.65	0.42
ช่างไฟฟ้า	$\bar{X}$	3.10	3.40	2.81	3.16	3.12
	SD	0.64	0.63	0.68	0.74	0.50
ช่างอิเล็กทรอนิกส์	$\bar{X}$	3.27	3.43	2.89	3.55	3.28
	SD	0.57	0.66	0.69	0.69	0.46
ช่างเคหะภัณฑ์	$\bar{X}$	3.18	3.37	2.84	3.29	3.17
	SD	0.59	0.62	0.68	0.64	0.50
ช่างเทคนิคสถาปัตย์	$\bar{X}$	3.26	3.62	2.75	3.34	3.24
	SD	0.58	0.44	0.63	0.61	0.34
ช่างเทคนิคแวนตาและ เลนส์	$\bar{X}$	3.23	3.39	2.87	3.28	3.19
	SD	0.73	0.63	0.85	0.64	0.60

จากตาราง 13 แสดงว่า นักเรียนที่เรียนในสาขาวิชาต่างกัน มีปัญหาการปรับตัวต่อสภาพการเรียนรู้วิชาชีพ ประเภทช่างอุตสาหกรรม ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) โดยรวมในระดับปานกลาง โดยที่นักเรียนที่เรียนในสาขาช่างอิเล็กทรอนิกส์จะมีปัญหาการปรับตัวสูงที่สุด ($\bar{X}=3.28$) และนักเรียนที่เรียนในสาขาช่างกลโรงงานจะมีปัญหาการปรับตัวต่ำที่สุด ($\bar{X}=2.96$)

แผนภูมิ 3 แสดงปัญหาการปรับตัวและระดับปัญหาการปรับตัวของนักเรียน จำแนกตามสาขาวิชา

ตาราง 14 การวิเคราะห์ความแปรปรวนปัญหาการปรับตัวของนักเรียนรายรวม และรายด้าน จำแนกตามสาขาวิชา

ปัญหาการปรับตัวของนักเรียน	แหล่งความแปรปรวน	Df	SS	MS	F
1. ด้านระบบการเรียน	ระหว่างกลุ่ม	9	7.029	0.781	2.300*
	ภายในกลุ่ม	650	220.687	0.340	
	รวม	659	227.715		
2. ด้านครูผู้สอน	ระหว่างกลุ่ม	9	5.665	0.629	1.691
	ภายในกลุ่ม	650	242.018	0.372	
	รวม	659	247.638		
3. ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน	ระหว่างกลุ่ม	9	5.648	0.628	1.287
	ภายในกลุ่ม	650	316.904	0.488	
	รวม	659	322.552		
4. ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ	ระหว่างกลุ่ม	9	17.080	1.898	4.105*
	ภายในกลุ่ม	650	300.489	0.462	
	รวม	659	317.568		
รวม	ระหว่างกลุ่ม	9	5.309	0.590	2.597*
	ภายในกลุ่ม	650	147.661	0.227	
	รวม	659	152.970		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 14 แสดงว่า นักเรียนที่เรียนในสาขาวิชาต่างกัน มีปัญหาการปรับตัวต่อสภาพการเรียนรู้วิชาชีพ ประเภทช่างอุตสาหกรรม ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ในด้านระบบการเรียน ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ และโดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนในด้านครูผู้สอน และด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีเชฟเฟ ผลปรากฏดังแสดงในตาราง 15-17

จากตาราง 15 แสดงว่า นักเรียนที่เรียนอยู่ในสาขาช่างก่อสร้าง ช่างยนต์ และช่างอิเล็กทรอนิกส์ มีปัญหาการปรับตัวด้านระบบการเรียนมากกว่านักเรียนที่เรียนอยู่ในสาขาช่างไฟฟ้า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนที่เรียนอยู่ในสาขาช่างก่อสร้าง ช่างยนต์ ช่างอิเล็กทรอนิกส์ และช่างเทคนิคสถาปัตยกรรม มีปัญหาการปรับตัวด้านระบบการเรียนมากกว่านักเรียนที่เรียนอยู่ในสาขาช่างกลโรงงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 16 การทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยการปรับตัวของนักเรียนด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ จำแนกตามสาขาวิชา

สาขาวิชา	ค่าเฉลี่ย	ช่วงอิเลก ทรอนิกส์	ช่วงยนต์	ช่วงก่อสร้าง	ช่วงเทคนิค สถาปัตยกรรม	ช่วงเชื่อม โลหะ	ช่วงเคหะ ภัณฑ์	ช่วงเทคนิคแวน ดาและเลนส์	ช่วงไฟฟ้า	วิชาการ พิมพ์	ช่วงกลโรงงาน
ช่วงอิเลกทรอนิกส์	3.55	-	0.09	0.18	0.21	0.25*	0.26*	0.27	0.39*	0.40*	0.54*
ช่วงยนต์	3.46	-	-	0.09	0.12	0.16	0.17	0.18	0.30*	0.31*	0.45*
ช่วงก่อสร้าง	3.37	-	-	-	0.03	0.07	0.08	0.09	0.21*	0.22	0.36*
ช่วงเทคนิคสถาปัตยกรรม	3.34	-	-	-	-	0.04	0.05	0.06	0.18	0.19	0.33*
ช่วงเชื่อมโลหะ	3.30	-	-	-	-	-	0.01	0.02	0.14	0.15	0.29*
ช่วงเคหะภัณฑ์	3.29	-	-	-	-	-	-	0.01	0.13	0.14	0.28*
ช่วงเทคนิคแวนดาและเลนส์	3.28	-	-	-	-	-	-	-	0.12	0.13	0.27
ช่วงไฟฟ้า	3.16	-	-	-	-	-	-	-	-	0.01	0.15
วิชาการพิมพ์	3.15	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.14
ช่วงกลโรงงาน	3.01	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 16 แสดงว่า นักเรียนที่เรียนอยู่ในสาขาช่างอิเล็กทรอนิกส์ มีปัญหาการปรับตัวด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ มากกว่านักเรียนที่เรียนอยู่ในสาขาช่างเชื่อมโลหะ ช่างเคหะภัณฑ์ สาขาช่างไฟฟ้า สาขาวิชาการพิมพ์ และสาขาช่างกลโรงงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนที่เรียนอยู่ในสาขาช่างยนต์ มีปัญหาการปรับตัวด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ มากกว่านักเรียนที่เรียนอยู่ในสาขาช่างไฟฟ้า สาขาวิชาการพิมพ์ และ สาขาช่างกลโรงงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนที่เรียนอยู่ในสาขาช่างก่อสร้าง มีปัญหาการปรับตัวด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ มากกว่านักเรียนที่เรียนอยู่ในสาขาช่างไฟฟ้า และสาขาช่างกลโรงงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนที่เรียนอยู่ในสาขาช่างเทคนิคสถาปัตยกรรม ช่างเชื่อมโลหะ และช่างเคหะภัณฑ์ มีปัญหาการปรับตัวด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ มากกว่านักเรียนที่เรียนอยู่ในสาขาช่างกลโรงงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 17 การทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยการปรับตัวของนักเรียนโดยรวม จำแนกตามสาขาวิชา

สาขาวิชา		ช่างอิเล็กทรอนิกส์ ทอรอนิกส์ 3.28	ช่างเทคนิค สถาปัตยกรรม 3.24	ช่างยนต์ 3.24	ช่างก่อสร้าง 3.19	ช่างเทคนิคแวน ตาและเลนส์ 3.19	ช่างเชื่อม โลหะ 3.18	ช่างเคหะ ภัณฑ์ 3.17	วิชาการ พิมพ์ 3.15	ช่างไฟฟ้า 3.12	ช่างกลโรงงาน 2.96
ช่างอิเล็กทรอนิกส์	3.28	-	0.04	0.04	0.09	0.09	0.10	0.11	0.13	0.16*	0.32*
ช่างเทคนิคสถาปัตยกรรม	3.24	-	-	0.00	0.05	0.05	0.06	0.07	0.09	0.12	0.28*
ช่างยนต์	3.24	-	-	-	0.05	0.05	0.06	0.07	0.09	0.12	0.28*
ช่างก่อสร้าง	3.19	-	-	-	-	0.00	0.01	0.02	0.04	0.07	0.23*
ช่างเทคนิคแวนตาและเลนส์	3.19	-	-	-	-	-	0.01	0.02	0.04	0.07	0.23
ช่างเชื่อมโลหะ	3.18	-	-	-	-	-	-	0.01	0.03	0.06	0.22*
ช่างเคหะภัณฑ์	3.17	-	-	-	-	-	-	-	0.02	0.05	0.21*
วิชาการพิมพ์	3.15	-	-	-	-	-	-	-	-	0.03	0.19
ช่างไฟฟ้า	3.12	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.16*
ช่างกลโรงงาน	2.96	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

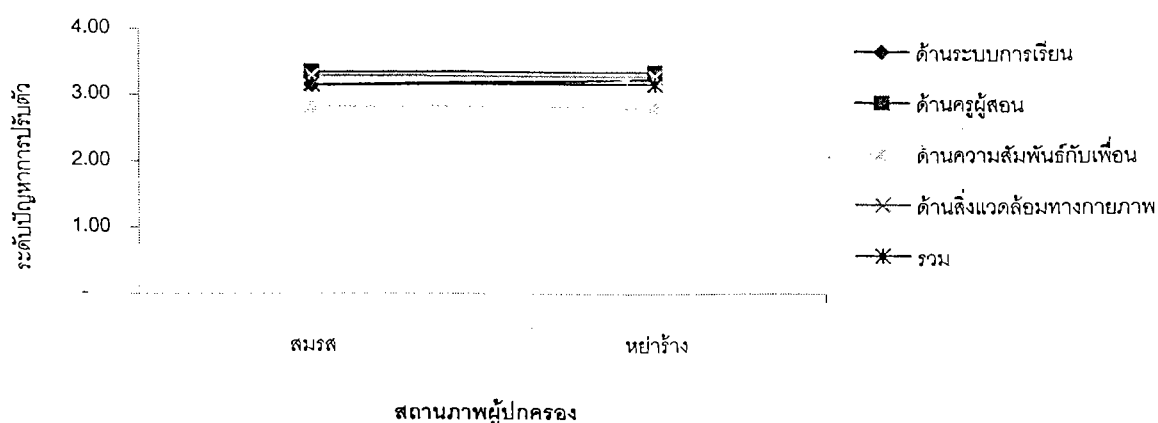
จากตาราง 17 แสดงว่า นักเรียนที่เรียนอยู่ในสาขาช่างอิเล็กทรอนิกส์ มีปัญหาการปรับตัวโดยรวมมากกว่านักเรียนที่เรียนอยู่ในสาขาช่างไฟฟ้า และสาขาช่างกลโรงงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนที่เรียนอยู่ในสาขาช่างเทคนิคสถาปัตยกรรม สาขาช่างยนต์ สาขาช่างก่อสร้าง สาขาช่างเชื่อมโลหะ สาขาช่างเคหะภัณฑ์ และสาขาช่างไฟฟ้า มีปัญหาการปรับตัวโดยรวมมากกว่านักเรียนที่เรียนอยู่ในสาขาช่างกลโรงงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3.3 ปัญหาการปรับตัวของนักเรียนด้านต่าง ๆ รวม 4 ด้าน จำแนกตามสถานภาพผู้ปกครอง
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังตาราง 18

ตาราง 18 เปรียบเทียบปัญหาการปรับตัวของนักเรียนรายรวม และรายด้านจำแนกตามสถานภาพผู้ปกครอง

ปัญหาการปรับตัวของนักเรียน	สถานภาพผู้ปกครอง				t
	สมรส (n=529)		หย่าร้าง (n=131)		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1. ด้านระบบการเรียน	3.16	0.58	3.23	0.60	1.273
2. ด้านครูผู้สอน	3.36	0.61	3.34	0.59	0.375
3. ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน	2.84	0.70	2.79	0.68	0.739
4. ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ	3.30	0.68	3.27	0.74	0.429
รวม	3.17	0.47	3.16	0.49	0.154

จากตาราง 18 แสดงว่า นักเรียนที่มีสถานภาพผู้ปกครองต่างกัน มีปัญหาต่อสภาพการเรียนรู้วิชาชีพ ประเภทช่างอุตสาหกรรม ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) รายด้านและโดยรวมในระดับปานกลาง โดยนักเรียนมีปัญหาการปรับตัวแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

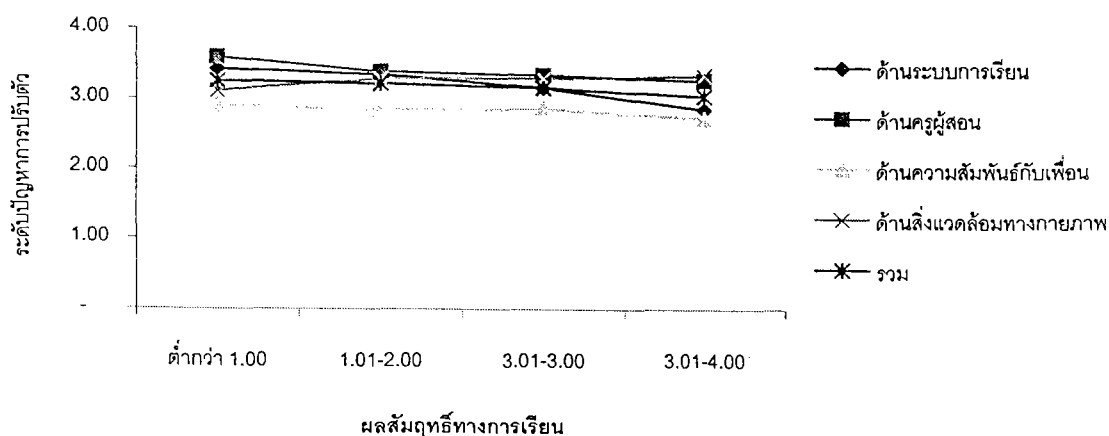
แผนภูมิ 4 แสดงปัญหาการปรับตัวและระดับปัญหาการปรับตัวของนักเรียน จำแนกตามสถานภาพผู้ปกครอง

3.4 ปัญหาการปรับตัวของนักเรียนด้านต่าง ๆ รวม 4 ด้าน จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังตาราง 19-22

ตาราง 19 ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคะแนนปัญหาการปรับตัวของนักเรียน โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

คะแนนเฉลี่ย		ปัญหาการปรับตัวของนักเรียน				รวม
		ด้านระบบ การเรียนรู้	ด้านครู ผู้สอน	ด้านความ สัมพันธ์กับเพื่อน	ด้านสิ่งแวดล้อม ทางกายภาพ	
ต่ำกว่า 1.00	$\bar{X}$	3.42	3.59	2.90	3.11	3.25
	SD	0.46	0.71	0.78	0.55	0.44
1.01 – 2.00	$\bar{X}$	3.35	3.39	2.84	3.29	3.22
	SD	0.55	0.61	0.73	0.67	0.48
2.01 – 3.00	$\bar{X}$	3.16	3.34	2.86	3.29	3.16
	SD	0.57	0.59	0.67	0.71	0.47
3.01 – 4.00	$\bar{X}$	2.86	3.27	2.73	3.34	3.05
	SD	0.56	0.65	0.68	0.67	0.49

จากตาราง 19 แสดงว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีปัญหาการปรับตัวต่อสภาพการเรียนรู้วิชาชีพ ประเภทช่างอุตสาหกรรม ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) โดยรวมในระดับปานกลาง โดยที่นักเรียนที่ได้คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่า 1.00 จะมีปัญหาการปรับตัวสูงที่สุด ($\bar{X}=3.25$) ในขณะที่นักเรียนที่ได้คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.01-4.00 จะมีปัญหาการปรับตัวต่ำที่สุด ($\bar{X}=3.05$)

แผนภูมิ 5 แสดงปัญหาการปรับตัวและระดับปัญหาการปรับตัวของนักเรียน จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ตาราง 20 การวิเคราะห์ความแปรปรวนปัญหาการปรับตัวของนักเรียนโดยรวม และรายด้านจำแนกตาม
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ปัญหาการปรับตัวของ นักเรียน	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
1. ด้านระบบการเรียน	ระหว่างกลุ่ม	3	18.323	6.108	19.135*
	ภายในกลุ่ม	656	209.392	0.319	
	รวม	659	227.715		
2. ด้านครูผู้สอน	ระหว่างกลุ่ม	3	1.970	0.657	1.753
	ภายในกลุ่ม	656	245.713	0.375	
	รวม	659	247.683		
3. ด้านความสัมพันธ์ กับเพื่อน	ระหว่างกลุ่ม	3	1.408	0.469	0.959
	ภายในกลุ่ม	656	321.144	0.490	
	รวม	659	322.552		
4. ด้านสิ่งแวดล้อมทาง กายภาพ	ระหว่างกลุ่ม	3	0.809	0.270	0.559
	ภายในกลุ่ม	656	316.759	0.483	
	รวม	659	317.568		
รวม	ระหว่างกลุ่ม	3	2.135	0.712	3.096*
	ภายในกลุ่ม	656	150.835	0.230	
	รวม	659	152.970		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 20 แสดงว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีปัญหาการปรับตัวต่อสภาพ
การเรียนวิชาชีพ ประเภทช่างอุตสาหกรรม ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ในด้านระบบการเรียน และ
โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านครูผู้สอน, ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน
และด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ นักเรียนมีปัญหาการปรับตัวแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อ
ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยวิธีเชฟเฟ ผลปรากฏดังแสดงในตาราง 21-22

ตาราง 21 การทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยปัญหาการปรับตัวของนักเรียนด้านระบบการเรียนเป็นรายคู่ จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

คะแนนเฉลี่ย	$\bar{X}$	ต่ำกว่า 1.00	1.01 – 2.00	2.01 – 3.00	3.01 – 4.00
		3.42	3.35	3.16	2.86
ต่ำกว่า 1.00	3.42	-	0.07	0.26	0.56*
1.01 – 2.00	3.35	-	-	0.19*	0.49*
2.01 – 3.00	3.16	-	-	-	0.30*
3.01 – 4.00	2.86	-	-	-	-

จากตาราง 21 แสดงว่า นักเรียนที่ได้คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 3.00 ลงมา มีปัญหาการปรับตัวด้านระบบการเรียนมากกว่านักเรียนที่ได้คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.01-4.00 และนักเรียนที่ได้คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.01-2.00 มีปัญหาการปรับตัวด้านระบบการเรียนมากกว่านักเรียนที่ได้คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.01-3.00 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนนักเรียนที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่า 1.00 ระหว่าง 1.01-2.00 และ ระหว่าง 2.01-3.00 มีปัญหาการปรับตัวด้านระบบการเรียนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 22 การทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยปัญหาการปรับตัวของนักเรียนโดยรวมเป็นรายคู่ จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

คะแนนเฉลี่ย	$\bar{X}$	ต่ำกว่า 1.00	1.01 – 2.00	2.01 – 3.00	3.01 – 4.00
		3.25	3.22	3.16	3.05
ต่ำกว่า 1.00	3.25	-	0.03	0.09	0.20*
1.01 – 2.00	3.22	-	-	0.06	0.17*
2.01 – 3.00	3.16	-	-	-	0.11*
3.01 – 4.00	3.05	-	-	-	-

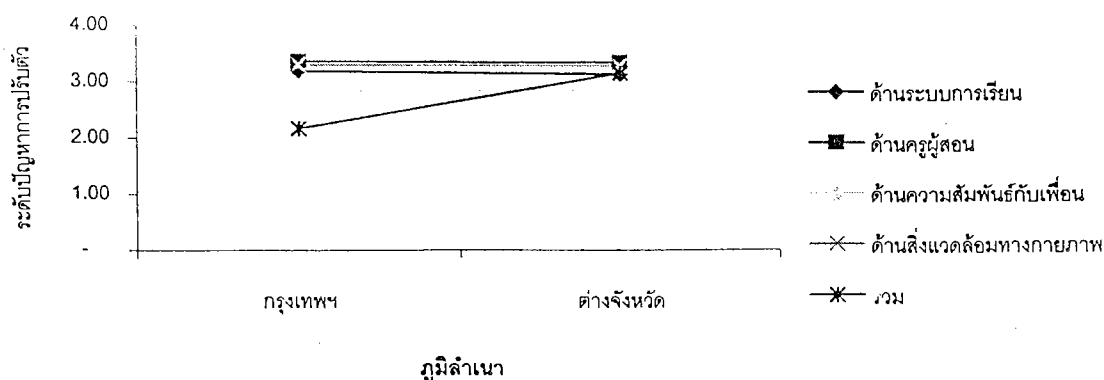
จากตาราง 22 แสดงว่า นักเรียนที่ได้คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 3.00 ลงมา มีปัญหาการปรับตัวโดยรวมมากกว่านักเรียนที่ได้คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.01-4.00 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนนักเรียนที่ได้คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่า 1.00 ระหว่าง 1.01 – 2.00 และ ระหว่าง 2.01 – 3.00 มีปัญหาการปรับตัวโดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3.5 ปัญหาการปรับตัวของนักเรียนด้านต่าง ๆ รวม 4 ด้าน จำแนกตามภูมิสำเนา ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังตาราง 23

ตาราง 23 เปรียบเทียบปัญหาการปรับตัวของนักเรียนโดยรวม และรายด้าน จำแนกตามภูมิสำเนา

ปัญหาการปรับตัวของนักเรียน	ภูมิสำเนา				t
	กรุงเทพฯ (n=514)		ต่างจังหวัด (n=146)		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1. ด้านระบบการเรียน	3.19	0.58	3.13	0.60	1.123
2. ด้านครูผู้สอน	3.36	0.61	3.34	0.61	0.308
3. ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน	2.83	0.70	2.85	0.68	0.293
4. ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ	3.30	0.69	3.28	0.68	0.259
รวม	3.17	0.47	3.15	0.49	0.427

จากตาราง 23 แสดงว่า นักเรียนที่มีภูมิสำเนาต่างกัน มีปัญหาการปรับตัวต่อสภาพการเรียนวิชาชีพ ประเภทช่างอุตสาหกรรม ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) รายด้านและโดยรวมในระดับปานกลาง โดยนักเรียนมีปัญหาการปรับตัวทุกด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

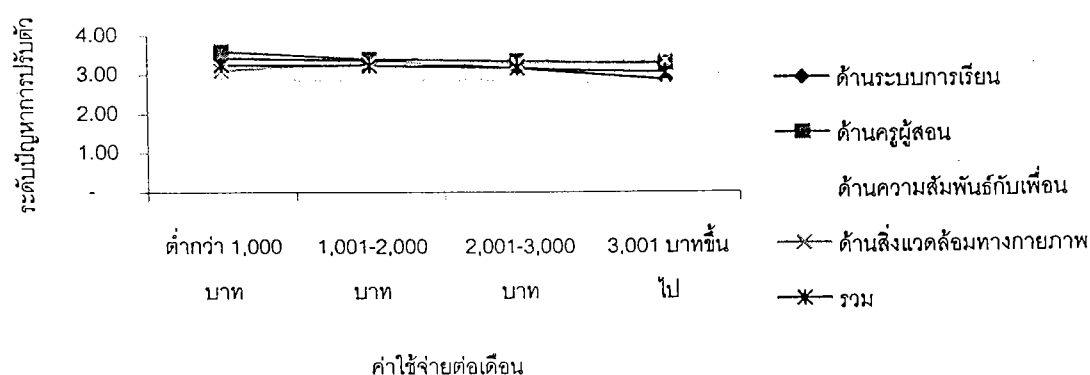
แผนภูมิ 6 แสดงปัญหาการปรับตัวและระดับปัญหาการปรับตัวของนักเรียน จำแนกตามภูมิสำเนา

3.6 ปัญหาการปรับตัวของนักเรียนด้านต่าง ๆ รวม 4 ด้าน จำแนกตามค่าใช้จ่ายรายเดือน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังตาราง 24-26

ตาราง 24 ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคะแนนปัญหาการปรับตัวของนักเรียน โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามค่าใช้จ่ายรายเดือน

ค่าใช้จ่ายรายเดือน		ปัญหาการปรับตัวของนักเรียน				รวม
		ด้านระบบ การเรียน	ด้านครู ผู้สอน	ด้านความ สัมพันธ์กับเพื่อน	ด้านสิ่งแวดล้อม ทางกายภาพ	
ต่ำกว่า 1,000 บาท	$\bar{X}$	3.18	3.38	2.90	3.24	3.17
	SD	0.57	0.59	0.82	0.78	0.54
1,001 – 2,000 บาท	$\bar{X}$	3.16	3.30	2.81	3.27	3.14
	SD	0.57	0.60	0.64	0.67	0.46
2,001 – 3,000 บาท	$\bar{X}$	3.17	3.39	2.85	3.30	3.18
	SD	0.57	0.60	0.75	0.67	0.48
3,001 บาท ขึ้นไป	$\bar{X}$	3.25	3.51	2.87	3.47	3.28
	SD	0.67	0.65	0.67	0.71	0.48

จากตาราง 24 แสดงว่า นักเรียนที่มีค่าใช้จ่ายรายเดือนต่างกัน มีปัญหาการปรับตัวต่อสภาพการเรียนวิชาชีพ ประเภทช่างอุตสาหกรรม ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) โดยรวมในระดับปานกลาง โดยที่นักเรียนที่ได้มีค่าใช้จ่ายรายเดือน 3,001 บาท ขึ้นไป จะมีปัญหาการปรับตัวสูงที่สุด ($\bar{X}=3.28$) ในขณะที่นักเรียนที่มีค่าใช้จ่ายรายเดือน 1,001-2,000 บาท จะมีปัญหาการปรับตัวต่ำที่สุด ($\bar{X}=3.14$)

แผนภูมิ 7 แสดงปัญหาการปรับตัวและระดับปัญหาการปรับตัวของนักเรียน จำแนกตามค่าใช้จ่ายต่อเดือน

ตาราง 25 การวิเคราะห์ความแปรปรวนปัญหาการปรับตัวของนักเรียนโดยรวม และรายด้าน จำแนกตาม
ค่าใช้จ่ายรายเดือน

ปัญหาการปรับตัว ของนักเรียน	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
1. ด้านระบบการเรียน	ระหว่างกลุ่ม	3	0.527	0.176	0.507
	ภายในกลุ่ม	656	227.189	0.346	
	รวม	659	227.715		
2. ด้านครูผู้สอน	ระหว่างกลุ่ม	3	2.965	0.988	2.649*
	ภายในกลุ่ม	656	244.718	0.373	
	รวม	659	247.683		
3. ด้านความสัมพันธ์ กับเพื่อน	ระหว่างกลุ่ม	3	0.765	0.255	0.520
	ภายในกลุ่ม	656	321.787	0.491	
	รวม	659	322.552		
4. ด้านสิ่งแวดล้อมทาง กายภาพ	ระหว่างกลุ่ม	3	2.568	0.856	1.783
	ภายในกลุ่ม	656	315.000	0.480	
	รวม	659	317.568		
รวม	ระหว่างกลุ่ม	3	1.212	0.404	1.747
	ภายในกลุ่ม	656	151.758	0.231	
	รวม	659	152.970		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 25 แสดงว่า นักเรียนที่มีค่าใช้จ่ายรายเดือนต่างกัน มีปัญหาการปรับตัวต่อสภาพ
การเรียนวิชาชีพ ประเภทช่างอุตสาหกรรม ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ในด้านครูผู้สอน แตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านอื่นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อทดสอบความแตกต่าง
เป็นรายคู่ โดยวิธีเชฟเฟ ผลปรากฏดังแสดงในตาราง 26

ตาราง 26 การทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยปัญหาการปรับตัวของนักเรียน ด้านครูผู้สอนเป็นรายคู่
จำแนกตามค่าใช้จ่ายรายเดือน

ค่าใช้จ่ายรายเดือน		3,001 บาท ขึ้นไป	2,001 – 3,000 บาท	ต่ำกว่า 1,000 บาท	1,001 – 2,000 บาท
	$\bar{X}$	3.51	3.39	3.38	3.30
3,001 บาท ขึ้นไป	3.51	-	0.11	0.13	0.20*
2,001 – 3,000 บาท	3.39	-	-	0.01	0.09
ต่ำกว่า 1,000 บาท	3.38	-	-	-	0.07
1,001 – 2,000 บาท	3.30	-	-	-	-

จากตาราง 26 แสดงว่า นักเรียนที่มีค่าใช้จ่ายรายเดือน 3,001 บาท ขึ้นไป มีปัญหาการปรับตัว
ด้านครูผู้สอน มากกว่านักเรียนที่มีค่าใช้จ่ายรายเดือนระหว่าง 1,001-2,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
ที่ระดับ .05 นอกนั้นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาปัญหาการปรับตัวของนักเรียนต่อสภาพการเรียนรู้วิชาชีพ ประเภทช่างอุตสาหกรรม ระดับประกาศนียบัตร (ปวช.) ด้านระบบการเรียนรู้ ด้านครูผู้สอน ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน และด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ
2. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการปรับตัวของนักเรียนวิชาชีพ ประเภทช่างอุตสาหกรรม จำแนกตามสถานศึกษา สาขาวิชา สถานภาพผู้ปกครอง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ภูมิสำเนา และค่าใช้จ่ายรายเดือน

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร
ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนวิชาชีพประเภทช่างอุตสาหกรรม ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) วิทยาลัยเทคนิคสังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร 4 แห่ง ได้แก่ วิทยาลัยเทคนิคดอนเมือง วิทยาลัยเทคนิคราชสีห์ธาราม วิทยาลัยเทคนิคมีนบุรี และวิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษกมหานคร ชั้นปีที่ 1 ภาคปกติ ปีการศึกษา 2542 ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคเรียนที่ 2 จำนวน 1,200 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนวิชาชีพประเภทช่างอุตสาหกรรม ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ชั้นปีที่ 1 ของวิทยาลัยเทคนิคสังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2542 ที่สุ่มมาจากประชากร จำนวน 660 คน
3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการปรับตัวของนักเรียนต่อสภาพการเรียนรู้วิชาชีพประเภทช่างอุตสาหกรรม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้
ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของนักเรียน
ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการปรับตัวของนักเรียน 4 ด้าน คือ ด้านระบบการเรียนรู้ ด้านครูผู้สอน ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน และด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ซึ่งลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
ผู้วิจัยเป็นผู้แจกและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อขออนุญาตต่อกรมอาชีวศึกษา และขอความร่วมมือให้นักเรียนตอบแบบสอบถามไปยังผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคสังกัดกรมอาชีวศึกษาที่เปิดสอนวิชาชีพประเภทช่างอุตสาหกรรม ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ

(ปวช.) ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยแจกแบบสอบถามจำนวน 660 ฉบับ ได้รับกลับคืนมาด้วยความสมบูรณ์ สามารถนำมาวิเคราะห์ได้ทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถาม

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

5.1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับปัญหาการปรับตัวของนักเรียน โดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบสอบถามเป็นรายข้อ รายด้าน และโดยรวม

5.2 เปรียบเทียบความแตกต่างของระดับปัญหาการปรับตัวของนักเรียนด้านต่าง ๆ ด้วยการวิเคราะห์ค่าสถิติโดยการทดสอบค่าที (t-test) กับข้อมูลที่เกี่ยวข้อง สถานภาพผู้ปกครอง ภูมิสำเนา และวิเคราะห์ค่าสถิติโดยการทดสอบค่าเอฟ (F-test) กับข้อมูลที่เกี่ยวข้อง สถานศึกษา สาขาวิชา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และค่าใช้จ่ายรายเดือน ในกรณีเมื่อพบว่าผลการทดสอบ ข้อมูลสถานภาพของนักเรียนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติได้ทำการทดสอบความแตกต่างของคะแนนระหว่างกลุ่มเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีของเชฟเฟ (Sheffe)

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ปรากฏผลดังนี้

1.1 สถานศึกษา นักเรียนส่วนใหญ่กำลังศึกษาอยู่ในวิทยาลัยเทคนิคดอนเมือง และวิทยาลัยเทคนิคราชสีหราชราม รongลงมา คือ วิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษกมหานคร ส่วนวิทยาลัยเทคนิคมีนบุรีมีนักเรียนศึกษาอยู่เป็นส่วนน้อย

1.2 สาขาวิชา นักเรียนส่วนใหญ่กำลังศึกษาอยู่ในสาขาวิชาช่างไฟฟ้ากำลังมากที่สุด รองลงมา คือ สาขาวิชาช่างยนต์ สาขาวิชาช่างก่อสร้าง สาขาวิชาช่างเชื่อมโลหะ สาขาวิชาช่างกลโรงงาน สาขาวิชาช่างอิเล็กทรอนิกส์ สาขาวิชาช่างเคหะภัณฑ์ สาขาวิชากราฟิก ส่วนสาขาวิชาช่างเทคนิคสถาปัตยกรรม และสาขาวิชาช่างเทคนิคแวนตาและเลนส์ มีจำนวนนักเรียนศึกษาอยู่เป็นส่วนน้อย

1.3 สถานภาพผู้ปกครอง นักเรียนส่วนใหญ่มีสถานภาพผู้ปกครองสมรส ส่วนนักเรียนที่มีสถานภาพผู้ปกครองหย่าร้างมีเป็นส่วนน้อย

1.4 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นักเรียนส่วนใหญ่มีคะแนนเฉลี่ยในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2542 ระหว่าง 2.01 – 3.00 รองลงมา คือ ระหว่าง 1.01 – 2.00 และระหว่าง 2.01 – 4.00 ส่วนนักเรียนที่ได้คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่า 1.00 มีเป็นส่วนน้อย

1.5 ภูมิสำเนา นักเรียนส่วนใหญ่มีภูมิสำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานคร ส่วนนักเรียนที่มีภูมิสำเนาอยู่ในต่างจังหวัดมีเป็นส่วนน้อย

1.6 ค่าใช้จ่ายรายเดือน นักเรียนส่วนใหญ่เป็นนักเรียนที่มีค่าใช้จ่ายรายเดือนระหว่าง 1,001 – 2,000 บาท รองลงมา คือ ระหว่าง 2,001 – 3,000 บาท และต่ำกว่า 1,000 บาท ส่วนนักเรียนที่มี ค่าใช้จ่ายรายเดือน ตั้งแต่ 3,001 บาทขึ้นไปมีเป็นส่วนน้อย

2. เมื่อวิเคราะห์ปัญหาการปรับตัวของนักเรียนวิชาชีพ ประเภทช่างอุตสาหกรรม ผลปรากฏว่า ปัญหาการปรับตัวของนักเรียนทั้ง 4 ด้าน และโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งมีปัญหาการปรับตัวของนักเรียนด้านครูผู้สอนมากที่สุด รองลงมา คือ ปัญหาการปรับตัวด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ และด้านระบบ

การเรียน ส่วนปัญหาการปรับตัวด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนมีเป็นส่วนน้อย และเมื่อวิเคราะห์ปัญหา การปรับตัวของนักเรียนทั้ง 4 ด้าน เป็นรายชื่อ ผลปรากฏว่า

2.1 ข้อที่นักเรียนมีปัญหาการปรับตัวด้านระบบการเรียนมากที่สุด คือ นักเรียนรู้สึกอึดอัด ไม่ชอบกฎระเบียบกระทรวงฯ ว่าด้วยการแต่งกาย และข้อที่นักเรียนปรับตัวน้อยที่สุด คือ นักเรียนรู้สึก ไม่พอใจ กับสาขาวิชาที่ตนเองเรียนอยู่

2.2 ข้อที่นักเรียนมีปัญหาการปรับตัวด้านครูผู้สอนมากที่สุด คือ นักเรียนรู้สึกไม่พอใจที่ครูใช้อารมณ์กับนักเรียน และข้อที่นักเรียนมีปัญหาการปรับตัวน้อยที่สุด คือ นักเรียนรู้สึกวิตกกังวลเมื่อต้องพูดคุยกับครู

2.3 ข้อที่นักเรียนมีปัญหาการปรับตัวด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนมากที่สุด คือ นักเรียนรู้สึก ไม่พอใจที่เพื่อนไม่จริงใจต่อกัน และข้อที่นักเรียนมีปัญหาการปรับตัวน้อยที่สุด คือ นักเรียนรู้สึกอึดอัดไม่ชอบการทำงานกลุ่มกับเพื่อน

2.4 ข้อที่นักเรียนมีปัญหาการปรับตัวด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพมากที่สุดก็คือ นักเรียน รู้สึกไม่พอใจในกรณีที่ไม่ให้ออกนอกวิทยาลัยฯ ในเวลาเรียน และข้อที่นักเรียนมีปัญหาการปรับตัวน้อยที่สุด คือ นักเรียนรู้สึกไม่พอใจที่ต้องเรียนในภาคที่ตนเองไม่ต้องการ (เข้า - ปาย)

3. ผลการเปรียบเทียบการปรับตัวของนักเรียนของสถานศึกษา 4 แห่ง พบว่า

3.1 ปัญหาการปรับตัวของนักเรียนที่เรียนอยู่ในสถานศึกษาทุกแห่งอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัญหาการปรับตัวของนักเรียนรายด้าน และโดยรวมของแต่ละสถานศึกษา ผลปรากฏว่า นักเรียนของวิทยาลัยเทคนิคดอนเมืองมีปัญหาการปรับตัวสูงที่สุด รองลงมาคือ วิทยาลัยเทคนิคราชสีหราชารามและวิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษกมหานคร ส่วนวิทยาลัยเทคนิคมีนบุรี นักเรียนมีปัญหาการปรับตัวต่ำสุด โดยมีปัญหาการปรับตัวด้านระบบการเรียน ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ และโดยรวมแตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนปัญหาการปรับตัวด้านครูผู้สอนและด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน แตกแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อได้เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของปัญหาการปรับตัวของนักเรียนในแต่ละสถานศึกษา พบว่า

3.1.1 นักเรียนที่เรียนอยู่ในวิทยาลัยเทคนิคดอนเมือง มีปัญหาการปรับตัวด้านระบบการเรียนและโดยรวมมากกว่านักเรียนที่เรียนอยู่ในวิทยาลัยเทคนิคมีนบุรี และวิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษกมหานคร และมีปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพมากกว่านักเรียนที่เรียนอยู่ในวิทยาลัยเทคนิคราชสีหราชาราม วิทยาลัยเทคนิคมีนบุรี และวิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษกมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3.1.2 นักเรียนที่เรียนอยู่ในวิทยาลัยเทคนิคราชสีหราชารามมีปัญหาการปรับตัวด้านระบบการเรียนมากกว่านักเรียนที่เรียนอยู่ในวิทยาลัยเทคนิคมีนบุรี และวิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษกมหานคร และมีปัญหาการปรับตัวโดยรวมมากกว่านักเรียนที่เรียนอยู่ในวิทยาลัยเทคนิคมีนบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3.2 ปัญหาการปรับตัวของนักเรียนทุกสาขาวิชา มีปัญหายุ่งในระดับปานกลาง โดยมีนักเรียนสาขาวิชาช่างอิเล็กทรอนิกส์มีปัญหาการปรับตัวสูงที่สุด และนักเรียนสาขาวิชาช่างกลโรงงานมีปัญหาการปรับตัวต่ำที่สุด เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของปัญหาการปรับตัวด้านระบบการเรียน ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ และโดยรวมของนักเรียนแต่ละสาขาวิชาแตกต่างกันดังนี้

3.2.1 ด้านระบบการเรียน นักเรียนสาขาวิชา ช่างก่อสร้าง ช่างอิเล็กทรอนิกส์ มีปัญหาการปรับตัวมากกว่านักเรียนสาขาวิชา ช่างไฟฟ้ากำลัง ช่างกลโรงงาน นักเรียนสาขาวิชา ช่างเทคนิคสถา

ปัตย์ ช่างเชื่อมโลหะ มีปัญหาการปรับตัวมากกว่านักเรียนสาขาวิชาช่างกลโรงงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนสาขาวิชาอื่น ๆ มีปัญหาการปรับตัวแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3.2.2 ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ นักเรียนในสาขาวิชาช่างอิเล็กทรอนิกส์ มีปัญหาการปรับตัวมากกว่านักเรียนสาขาวิชา ช่างเชื่อมโลหะ ช่างเคหะภัณฑ์ วิชาการพิมพ์ ช่างกลโรงงาน นักเรียนสาขาวิชาช่างยนต์มีปัญหาการปรับตัวมากกว่านักเรียนสาขาวิชา ช่างไฟฟ้ากำลัง วิชาการพิมพ์ ช่างกลโรงงาน นักเรียนสาขาวิชาช่างก่อสร้าง มีปัญหาการปรับตัวมากกว่านักเรียนสาขาวิชา ไฟฟ้ากำลัง ช่างกลโรงงาน และนักเรียนสาขาวิชา ช่างเทคนิคสถาปัตย์ ช่างเชื่อมโลหะ และช่างเคหะภัณฑ์ มีปัญหาการปรับตัวมากกว่านักเรียนสาขาวิชาช่างกลโรงงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนสาขาวิชาอื่น ๆ นักเรียนมีปัญหาการปรับตัวแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3.2.3 เมื่อศึกษาโดยรวมพบว่า นักเรียนสาขาวิชาช่างอิเล็กทรอนิกส์ มีปัญหาการปรับตัวมากกว่านักเรียนสาขาวิชา ช่างไฟฟ้ากำลัง ช่างกลโรงงาน และนักเรียนสาขาวิชา ช่างเทคนิคสถาปัตย์ ช่างยนต์ ช่างก่อสร้าง ช่างเชื่อมโลหะ ช่างเคหะภัณฑ์ ช่างไฟฟ้ากำลัง นักเรียนมีปัญหาการปรับตัวมากกว่านักเรียนสาขาวิชาช่างกลโรงงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนสาขาวิชาอื่น ๆ นักเรียนมีปัญหาการปรับตัวแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3.3 ปัญหาการปรับตัวของนักเรียนที่มีสถานภาพผู้ปกครองสมรสและหย่าร้าง มีปัญหาการปรับตัวรายด้านและโดยรวมในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายด้านและโดยรวม ปรากฏผลแตกต่างดังนี้ นักเรียนที่มีสถานภาพผู้ปกครองสมรส มีปัญหาการปรับตัวด้านครูผู้สอนสูงที่สุด และนักเรียนที่มีสถานภาพผู้ปกครองหย่าร้าง มีปัญหาการปรับตัวด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนต่ำที่สุด นักเรียนที่มีสถานภาพผู้ปกครองสมรสมีปัญหาการปรับตัวด้านครูผู้สอน ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ และโดยรวม มากกว่านักเรียนที่มีสถานภาพผู้ปกครองหย่าร้าง นักเรียนที่มีสถานภาพผู้ปกครองหย่าร้าง มีปัญหาการปรับตัวด้านระบบการเรียน มากกว่านักเรียนที่มีสถานภาพผู้ปกครองสมรสอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3.4 ปัญหาการปรับตัวของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายด้านและโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปรากฏผลแตกต่างกันคือ โดยนักเรียนที่ได้คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่า 1.00 มีปัญหาการปรับตัวสูงที่สุด และนักเรียนที่ได้คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.01 – 4.00 มีปัญหาการปรับตัวต่ำที่สุด เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่าง พบว่า นักเรียนที่ได้คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 3.00 ลงมา มีปัญหาการปรับตัวด้านระบบการเรียนมากกว่านักเรียนที่ได้คะแนนระหว่าง 3.01 – 4.00 และนักเรียนที่ได้คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.01 – 2.00 มีปัญหาการปรับตัวด้านระบบการเรียนมากกว่านักเรียนที่ได้คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.01 – 3.00 อย่างมีนัยสำคัญ ส่วนนักเรียนที่ได้คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่า 1.00 ระหว่าง 1.01 – 2.00 และระหว่าง 2.01 – 3.00 มีปัญหาการปรับตัวด้านระบบการเรียนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3.5 ปัญหาการปรับตัวของนักเรียนที่มีภูมิลำเนากรุงเทพฯ และต่างจังหวัด การปรับตัวรายด้านและโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยปรากฏผลดังนี้ นักเรียนที่มีภูมิลำเนาในกรุงเทพฯ มีปัญหาการปรับตัวด้านครูผู้สอนสูงที่สุด และมีปัญหาการปรับตัวด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนต่ำที่สุด นักเรียนที่มีภูมิลำเนาในกรุงเทพฯ มีปัญหาการปรับตัวด้านระบบการเรียน ด้านครูผู้สอน ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ และโดยรวมมากกว่านักเรียนที่มีภูมิลำเนาต่างจังหวัด และนักเรียนที่มีภูมิลำเนาต่างจังหวัดมีปัญหาการปรับตัวด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนมากกว่านักเรียนที่มีภูมิลำเนาในกรุงเทพฯ อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3.6 ปัญหาการปรับตัวของนักเรียนที่มีค่าใช้จ่ายรายเดือนแตกต่างกันอยู่ในระดับปานกลาง โดยนักเรียนที่มีค่าใช้จ่ายรายเดือน 3,001 บาทขึ้นไป มีปัญหาการปรับตัวสูงสุด และนักเรียนที่มีค่าใช้จ่ายรายเดือนระหว่าง 1,001 – 2,000 บาท มีปัญหาการปรับตัวต่ำที่สุด เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของปัญหาการปรับตัวของนักเรียนทั้งรายด้าน และโดยรวม แตกต่างกันคือ นักเรียนที่มีค่าใช้จ่ายรายเดือน 3,001 บาทขึ้นไป มีปัญหาการปรับตัวด้านครูผู้สอนมากกว่านักเรียนที่มีค่าใช้จ่ายรายเดือนระหว่าง 1,001 – 2,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

การอภิปรายผล

จากผลการศึกษาการปรับตัวของนักเรียนต่อสภาพการเรียนรู้วิชาชีพ ประเภทช่างอุตสาหกรรม ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ(ปวช.) วิทยาลัยเทคนิคสังกัดกรมอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร มีประเด็นที่น่าสนใจ และนำมาอภิปรายดังนี้

1. ผลการวิจัย พบว่าการปรับตัวของนักเรียนด้านระบบการเรียน ด้านครูผู้สอน ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน และด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ และโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งผลที่ปรากฏออกมาในลักษณะนี้อาจเป็นเพราะว่านักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ชั้นปีที่ 1 เมื่อได้เริ่มเข้าเรียนในภาคเรียนแรก นักเรียนจะต้องร่วมกิจกรรมเข้าค่ายและปฐมนิเทศนักเรียนใหม่ เพื่อเป็นการสร้างความคุ้นเคยระหว่างนักเรียนกับสถานศึกษา ครูอาจารย์ เพื่อนใหม่ และเพื่อให้ความรู้แก่นักเรียนเกี่ยวกับการจัดระบบการเรียนการสอน กฎระเบียบที่ต้องปฏิบัติระหว่างเรียน แนะนำหน่วยงานที่ให้บริการด้านต่าง ๆ เช่น ด้านวิชาการ อาคารสถานที่ และวิธีการเรียน เป็นต้น มีกิจกรรมไหว้ครู พิธีรับขวัญน้องใหม่ ซึ่งกิจกรรมทั้งหลายเหล่านี้ จะทำให้นักเรียนลดความวิตกกังวล ความขัดแย้งในอารมณ์ จิตใจ ความรู้สึกอึดอัดและไม่สบายใจลงได้ระดับหนึ่ง ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ สุพล บุญทรง (2523 : 139) ที่กล่าวถึง วิธีที่จะทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกอบอุ่นใจ เป็นกันเองกับเพื่อนและครู เปิดโอกาสให้นักเรียนทำความคุ้นเคยกับสถานที่ ระเบียบข้อบังคับ ครู และเพื่อนใหม่ ภายในสัปดาห์แรกครูที่ปรึกษาควรจะทำการปฐมนิเทศ โดยแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มย่อย เปิดโอกาสให้นักเรียนเลือกเข้ากลุ่มโดยสมัครใจ และพานักเรียนแต่ละกลุ่มไปรู้จักกับโรงเรียนให้ทั่ว ทั้งชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจถึงกฎข้อบังคับของโรงเรียนด้วย เพื่อจะได้ไม่กระทำความผิดในโอกาสต่อไป การแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มย่อยเช่นนี้ จะทำให้นักเรียนมีเพื่อนคุ้นเคยกันเร็ว ทำให้ครูมองเห็นทางแก้ไขหรือช่วยเหลือให้นักเรียนให้ปรับตัวได้สะดวกยิ่งขึ้น

2. เมื่อศึกษาปัญหาการปรับตัวแต่ละด้าน โดยจำแนกเป็นรายข้อ พบว่านักเรียนมีปัญหาการปรับตัว ดังนี้

2.1 ด้านระบบการเรียน ข้อที่นักเรียนมีปัญหามากที่สุดในเรื่องของระเบียบการแต่งกาย เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของอาคม จันทสุนทร (2519 : 41) ที่ได้ศึกษาไว้ว่า โดยทั่วไปจะเห็นว่านักเรียนประมาณ 1 ใน 4 แต่งกายผิดระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน โดยมีแนวโน้มที่จะ แต่งกายให้สวยงามและแปลกหรือผิดไปจากระเบียบที่วางไว้ นักเรียนชายมักจะมีปัญหามากกว่านักเรียนหญิง เว้นแต่การใช้เครื่องประดับ เช่น สร้อย แหวน นักเรียนหญิงจะทำมากกว่า

2.2 ด้านครูผู้สอน ข้อที่นักเรียนมีปัญหามากที่สุดในเรื่องที่ครูใช้อารมณ์กับนักเรียน ซึ่งอาจเป็นสภาพปัญหาที่สถานศึกษามีความบกพร่อง ดังที่ประสาร ทิพย์ธารา (2521 : 91) ได้กล่าวว่า การดุตำปราคาแรงๆ เพราะนักเรียนทำเลขไม่ได้ แทนที่จะช่วยให้นักเรียนที่ดีขึ้น กลับเป็นการทำร้ายจิตใจอย่าง

รุนแรง อาจเป็นเหตุให้นักเรียนความทุกข์หนักยิ่งขึ้น หรืออาจเป็นการทำให้เด็กเรียนทำการต่อต้าน หรือกลายเป็นนักเรียนเกรงใจไปเลยก็ได้

2.3 ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน พบว่าข้อที่นักเรียนมีปัญหามากที่สุด เรื่องเพื่อนไม่จริงใจต่อกัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของวัชร ทรัพย์มี (2530 : 19) ได้ทำการศึกษาพฤติกรรม การปรับตัวกับเพื่อนไม่ได้ มีเพื่อนจำนวนมากที่ชอบแสดงความเด่น ไม่จริงใจ เรียกร้องความสนใจ และ การที่นักเรียนมีความรู้สึกไม่สบายใจเป็นเวลานาน เมื่อมีเรื่องขัดแย้งกับเพื่อนจะทำให้เกิดความเครียด เกิดปัญหาการปรับตัว อาจส่งผลกระทบต่อไปถึงการเรียน และมีปัญหาสุขภาพจิตได้ที่สุด

2.4 ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ข้อที่นักเรียนมีปัญหามากที่สุด คือ การห้ามออกนอกวิทยาลัยในเวลาเรียน ซึ่งการห้ามนี้เป็นระเบียบข้อบังคับของสภาพศึกษาที่นักเรียนจะต้องปฏิบัติโดยเคร่งครัด เพื่อป้องกันการหนีเรียนไปมั่วสุมในทางไม่ดี แต่นักเรียนวัยรุ่นทั่วไปมักจะมีลักษณะชอบความอิสระ รักความยุติธรรม ชอบต่อต้านคำสั่งและกฎเกณฑ์ การละเมิดกฎเกณฑ์เล็กๆ น้อยๆ และละเมิดเป็นบางครั้ง เป็นสิ่งที่วัยรุ่นปฏิบัติอย่างกว้างขวาง แต่การละเมิดดังกล่าว สถานศึกษาจะไม่เห็นด้วย มีการว่ากล่าวตักเตือน และลงโทษเพื่อแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ซึ่งการลงโทษจะทำให้เด็กเรียนรู้สึกน้อยเนื้อต่ำใจ เกิดเป็นความเครียดวิตกกังวลในใจกลายเป็นปัญหาการปรับตัวขึ้นได้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ราชรี พงษ์สุวรรณ (2540 : 105) ได้ศึกษาปัญหาการปรับตัวของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง พบว่าวัยรุ่นมักมีลักษณะต่อต้านคำสั่งและกฎเกณฑ์ และมีความไม่เมื่อยใจที่เอาชนะสถานการณ์ต่างๆ ให้ได้

3. จากผลการเปรียบเทียบปัญหาการปรับตัวของนักเรียนต่อสภาพการเรียนวิชาชีพ ประเภทช่างอุตสาหกรรม ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) วิทยาลัยเทคนิคสังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามสถานศึกษา สาขาวิชา สถานภาพ ผู้ปกครอง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ภูมิสำเนา และค่าใช้จ่ายรายเดือน ดังนี้

3.1 สถานศึกษา นักเรียนที่เรียนอยู่ในสถานศึกษา 4 แห่ง มีปัญหาการปรับตัวต่อสภาพการเรียนวิชาชีพ ประเภทช่างอุตสาหกรรม โดยรวมในระดับปานกลาง โดยที่นักเรียนของวิทยาลัยเทคนิคดอนเมืองมีปัญหาการปรับตัวสูงที่สุด รองลงมา คือ วิทยาลัยเทคนิคราชสีหราชาราม วิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษกมหานคร และวิทยาลัยเทคนิคมีนบุรี ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของปัญหาการปรับตัวของนักเรียนใน แต่ละสถานศึกษา พบว่า

3.1.1 นักเรียนที่เรียนอยู่ในวิทยาลัยเทคนิคดอนเมือง มีปัญหาการปรับตัวด้านระบบการเรียน และโดยรวมมากกว่านักเรียนที่เรียนอยู่ในวิทยาลัยเทคนิคมีนบุรี วิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษกมหานคร และมีปัญหาการปรับตัวด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพมากกว่านักเรียนที่เรียนอยู่ในวิทยาลัยเทคนิคราชสีหราชาราม วิทยาลัยเทคนิคมีนบุรี วิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษกมหานคร นักเรียนที่เรียนอยู่ในวิทยาลัยเทคนิคราชสีหราชาราม มีปัญหาการปรับตัวด้านระบบการเรียนมากกว่านักเรียนที่เรียนอยู่ในวิทยาลัยเทคนิคมีนบุรีและวิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษกมหานคร และมีปัญหาการปรับตัวโดยรวมมากกว่านักเรียนที่เรียนอยู่ในวิทยาลัยเทคนิคมีนบุรี อาจมีสาเหตุจากที่ตั้งของวิทยาลัยเทคนิคดอนเมืองและวิทยาลัยเทคนิคราชสีหราชาราม อยู่ใกล้ความเจริญของตัวเมืองซึ่งแวดล้อมไปด้วยสิ่งยังยู่ที่ทำให้เด็กเรียนเกรง หนีเรียน เช่น แหล่งบันเทิงเรีงรมย์ แหล่งอบายมุขในรูปต่าง ๆ เป็นต้น จึงทำให้นักเรียนบางส่วนหลงระเรีง และมั่วสุมอยู่ตามแหล่งดังกล่าว เกิดความเบื่อหน่ายไม่สนใจที่จะเรียนและมีปัญหาในการปรับตัวขึ้นได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสุพล บุญทรง (2523 : 172) ที่กล่าวถึงความห่างไกลของบ้านกับโรงเรียนไว้ว่า ในกรุงเทพฯ และตามหัวเมืองใหญ่ ๆ บ้านและโรงเรียนมักจะอยู่ห่างไกลกัน นักเรียนต้องเสียเวลาในการไปกลับนานมาก

ยังเป็นเมืองที่มีการจราจรติดขัด นักเรียนยิ่งเสียเวลาในการเดินทางมากขึ้น และถ้าเส้นทางนั้นต้องผ่านสถานเริงรมย์ โอกาสที่นักเรียนจะใช้เวลาเผลอเผลอก็ยังมีมาก และอันตรายที่เกิดจากการเผลอเผลอก็มีมากตามไปด้วย นอกจากนั้นวิทยาลัยเทคนิคดอนเมืองและวิทยาลัยเทคนิคราชสีห์ธารามมีจำนวนนักเรียนมาก ทำให้ครูดูแลการเรียน ระเบียบวินัย และการบริการต่าง ๆ ได้ไม่พร้อมและทั่วถึง ประกอบกับงบประมาณที่ได้รับมีจำกัด จึงทำให้ไม่สามารถจัดหาอุปกรณ์การเรียนการสอนได้อย่างครบถ้วนเพียงพอ อาจเป็นสาเหตุให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่ายท้อแท้ไม่อยากเรียน ทำให้เกิดปัญหาการปรับตัวได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สุพล บุญทรง (2523 : 172) ที่กล่าวอีกว่า โรงเรียนอาจเป็นสถานที่ที่ทำให้นักเรียนมีปัญหาการปรับตัวได้ คือ การมีจำนวนนักเรียนมากเกินไป ครูไม่สามารถดูแลได้ทั่วถึง ทำให้นักเรียนมีเวลาว่างมาก อาจเกิดความเบื่อหน่ายต่อการเรียนและหาทางเกรไต่่าง

3.2 สาขาวิชา นักเรียนแต่ละสาขาวิชามีปัญหาการปรับตัวรายด้านแตกต่างกันดังนี้

3.2.1 นักเรียนที่เรียนในสาขาวิชาช่างก่อสร้าง มีปัญหาการปรับตัวด้านระบบ

การเรียน ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ มากกว่านักเรียนที่เรียนอยู่ในสาขาวิชาช่างไฟฟ้ากำลัง ช่างกลโรงงาน และมีปัญหาการปรับตัวโดยรวมมากกว่านักเรียนที่เรียนอยู่ในสาขาวิชาช่างกลโรงงาน อาจเป็นเพราะลักษณะของเนื้อหาวิชาของช่างก่อสร้างเน้นหนักทักษะที่ต้องใช้แรงงานมาก การฝึกปฏิบัติงานส่วนใหญ่เป็นการฝึกในสนามกลางแดดกลางแจ้ง ขณะใช้เครื่องมือเครื่องจักรจะสกปรกเต็มไปด้วยฝุ่นละอองและมีเสียงดังมาก สภาพโรงฝึกงานร้อนอบอ้าว การบริการน้ำดื่มในโรงฝึกงานไม่เพียงพอ วัสดุฝึกเป็นชิ้นใหญ่และหนัก ต้องปีนป่ายเสียงอันตรายสูง มักแก่งแย่งเครื่องจักรเครื่องมือในการทำงาน นอกจากนี้นักเรียนสาขาวิชาช่างก่อสร้างบางส่วนมีพื้นฐานการเรียนต่ำ และไม่สนใจเรียนอีกด้วย ซึ่งตรงข้ามกับลักษณะการฝึกงานของสาขาวิชาช่างไฟฟ้ากำลัง และสาขาวิชาช่างกลโรงงาน ที่มีลักษณะการฝึกปฏิบัติงานจะฝึกงานอยู่ภายในโรงงาน มีพื้นที่และอุปกรณ์การฝึกเพียงพอ ใช้แรงงานและเสียงอันตรายน้อยกว่า ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของดิเรก สุวรรณฤทธิ์ (2535 : 126) ที่พบว่าสาเหตุสำคัญที่ทำให้นักเรียนสาขาวิชาช่างก่อสร้างของวิทยาลัยเทคนิคเพชรบูรณ์ออกกลางคัน มาจากองค์ประกอบคือ มีวัสดุฝึก เครื่องมือและอุปกรณ์ในการฝึกงานไม่เพียงพอและล้าสมัย ไม่อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ดี ต้องใช้แรงงานและตรากตรำมาก ขาดที่ปรึกษาด้านการเรียน เรียนไม่เข้าใจ อุปกรณ์ก็หาและสนามก็หาไม่เพียงพอ การปกครองของวิทยาลัยเข้มงวดมากเกินไป

3.2.2 นักเรียนที่เรียนในสาขาวิชาช่างยนต์ มีปัญหาการปรับตัวด้านระบบการเรียน

ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ มากกว่านักเรียนที่เรียนอยู่ในสาขาวิชาช่างไฟฟ้ากำลัง ช่างกลโรงงาน วิชาการพิมพ์ และมีปัญหาการปรับตัวโดยรวมมากกว่านักเรียนที่เรียนอยู่ในสาขาวิชาช่างกลโรงงาน ซึ่งอาจมีสาเหตุมาจากนักเรียนที่เรียนในสาขาวิชาช่างยนต์นั้น มีปัจจัยในการเลือกสาขาวิชาโดยอาศัยการรู้จักคุ้นเคยสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับเครื่องยนต์ รถยนต์ รถจักรยานยนต์ และคุ้นเคยกับบุคคลที่อยู่ในวงการช่างยนต์มาก่อนเป็นแรงจูงใจช่วยในการตัดสินใจ โดยเฉพาะนักเรียนชายมักชอบเกี่ยวกับเครื่องยนต์กลไก มากกว่าอาศัยความสามารถ ความสนใจ และความถนัดของตนเองเป็นพื้นฐานในการตัดสินใจ สอดคล้องกับการวิจัยของโอเดล อุซเซล (จิราวัลย์ มนต์กันภัย, 2523 : 42 – 43 ; อ้างอิงมาจาก Odell Uzzell, 1961 : 666 – 669) พบว่า ปัจจัยที่นักเรียนช่วยในการตัดสินใจเลือกสาขาวิชาเรียน คือ ความคุ้นเคยกับบุคคลที่อยู่ในวงการนั้นมาก่อน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของสตรอง (Strong, 1954 : 216 – 228) พบว่า เพศชายจะชอบเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเครื่องยนต์กลไก ดังนั้นเมื่อไม่ได้ตัดสินใจเลือกเรียนสาขาวิชาช่างยนต์โดยอาศัยความสามารถ ความถนัดและความสนใจ จึงทำให้การเรียนไม่ประสบผลสำเร็จตามความคาดหวังไว้ บางคนเกิดความเบื่อหน่ายไม่อยากเรียนต่อไปอีก ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ ดิเรก สุวรรณฤทธิ์ (2535 : 126) พบว่า นักเรียนสาขา

วิชาช่างยนต์ของวิทยาลัยเทคนิคเพชรบูรณ์ที่มีปัญหาการปรับตัวต้องออกกลางคัน มีสาเหตุสำคัญคือ การปกครองของวิทยาลัยเข้มงวดเกินไป ผลของการเรียนไม่เป็นที่พอใจ ขาดที่ปรึกษาด้านการเรียน เป็นสาขาวิชาที่ต้องใช้ความคิดมาก ใช้แรงงานมาก ต้องทำงานในที่ไม่สะอาด วัสดุฝึก เครื่องมือและอุปกรณ์ การฝึกงานไม่เพียงพอ

3.2.3 นักเรียนที่เรียนอยู่ในสาขาวิชาช่างอิเล็กทรอนิกส์ มีปัญหาการปรับตัวด้านระบบการเรียนและโดยรวม มากกว่านักเรียนสาขาวิชาช่างไฟฟ้าและช่างกลโรงงาน และมีปัญหาการปรับตัวด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ มากกว่านักเรียนสาขาวิชาช่างเชื่อมโลหะ ช่างเคหะภัณฑ์ วิชาการพิมพ์ และช่างกลโรงงาน ทั้งนี้เนื่องจากเนื้อหาวิชาเรียนในสาขาวิชาช่างอิเล็กทรอนิกส์มีลักษณะเป็นนามธรรม สลับซับซ้อนเข้าใจยาก ต้องอาศัยการคำนวณและใช้จินตนาการหรือการสร้างมโนภาพมากกว่าการเรียนในสาขาวิชาช่างอื่น ๆ ซึ่งมีเนื้อหาวิชาที่มีลักษณะเป็นรูปธรรม สามารถมองเห็นและสัมผัสได้ไม่สลับซับซ้อนมากนัก นักเรียนสามารถเข้าใจได้ง่ายกว่า ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของดิเรก สุวรรณฤทธิ์ (2535 : 127) พบว่า นักเรียนสาขาวิชาอิเล็กทรอนิกส์ของวิทยาลัยเทคนิคเพชรบูรณ์ มีปัญหาในการเรียนเกี่ยวกับเรียนไม่เข้าใจ ใช้ความคิดมาก เรียนยาก ขาดที่ปรึกษาทางด้านการเรียน เครื่องมือและอุปกรณ์ในการฝึกปฏิบัติงานไม่เพียงพอ ล้าสมัย มีสภาพใช้งานไม่ได้ดี

3.2.4 นักเรียนที่เรียนอยู่ในสาขาวิชาเทคนิคสถาปัตย์ มีปัญหาการปรับตัวด้านระบบการเรียน ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ และโดยรวม มากกว่านักเรียนสาขาวิชาช่างกลโรงงาน อาจมีสาเหตุมาจากมีนักเรียนบางส่วนจำเป็นต้องเข้ามาเรียนในสาขาวิชาช่างเทคนิคสถาปัตย์โดยไม่สมัครใจ เนื่องจากในการสอบคัดเลือกนักเรียนเข้าเรียนในแต่ละปีการศึกษาจะพบว่า มีจำนวนนักเรียนที่เลือกเรียนสาขาวิชาช่างเทคนิคสถาปัตย์น้อย บางปีมีจำนวนน้อยกว่าจำนวนที่ประกาศรับสมัคร ซึ่งในขณะเดียวกันสาขาวิชาบางสาขามีจำนวนนักเรียนเลือกเข้าเรียนเกินกว่าความต้องการจำนวนมาก ด้วยเหตุผลทางด้านงบประมาณและไม่ให้เกิดความสูญเปล่าทางการศึกษา สถานศึกษาจึงได้จัดให้นักเรียนที่เกินจากความต้องการในสาขาวิชาอื่น ๆ เข้ามาเรียนในสาขาวิชาช่างเทคนิคสถาปัตย์ที่ยังมีจำนวนไม่เพียงพอ จึงทำให้นักเรียนสาขาวิชาช่างสถาปัตย์บางส่วนมีปัญหาในการปรับตัว ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสำเนาวิ ขจรศิลป์ (2537 : 34- 85) ได้กล่าวถึงปัญหาการเลือกสาขาวิชาของนักเรียนไว้ดังนี้ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายส่วนใหญ่ยังไม่รู้จักตนเองดีพอ ยังไม่มีข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ และตลาดแรงงานที่เพียงพอ จึงทำให้ไม่สามารถเลือกเข้าศึกษาในสาขาวิชาชีพที่เหมาะสมกับความสามารถ ความถนัดของตนเอง เมื่อได้เข้าเรียนไปแล้วพบว่าตนเองไม่ชอบหรือไม่มีความถนัด จึงทำให้ขาดแรงจูงใจในการศึกษาเล่าเรียน ทำให้ผลการเรียนตกต่ำมีปัญหาการปรับตัวได้

3.2.5 นักเรียนที่เรียนอยู่ในสาขาวิชาช่างเชื่อมโลหะ มีปัญหาการปรับตัวด้านระบบการเรียน ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ และโดยรวม มากกว่านักเรียนสาขาวิชาช่างกลโรงงาน อาจเป็นเพราะว่า ต้องจำใจเรียนในสาขาวิชาที่ไม่ได้เลือกเข้าเรียน เนื่องจากมาจากการเรียนต่ำ หรือไม่สามารถสอบแข่งขันเข้าเรียนในสาขาวิชาอื่นได้ จึงถูกสถานศึกษาจัดให้เข้าเรียนในสาขาวิชาช่างเชื่อมโลหะที่ยังมีนักเรียนสอบเข้ามาได้ไม่ครบจำนวนที่ต้องการ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของดิเรก สุวรรณฤทธิ์ (2535 : 131) พบว่าในแต่ละปีจะมีนักเรียนสนใจ และต้องการเข้าเรียนในสาขาวิชาช่างเชื่อมโลหะจำนวนน้อยมาก แต่ที่ต้องเข้าเรียนเพราะไม่สามารถสอบเข้าเรียนสาขาวิชาที่ต้องการได้ หรือด้วยเหตุผลอื่น ๆ นักเรียนส่วนหนึ่งจึงต้องฝืนใจเรียน ผลที่ตามมาคือ เมื่อเรียนไปได้ระยะหนึ่ง อาจเรียนไม่ทันเพื่อน ขาดความตั้งใจ และสร้างปัญหาให้กับผู้สอนและมีปัญหาการปรับตัวขึ้นได้

3.2.6 นักเรียนที่เรียนอยู่ในสาขาวิชาช่างเคหะภัณฑ์ มีปัญหาการปรับตัวด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ และโดยรวม มากกว่านักเรียนสาขาวิชาช่างกลโรงงาน อาจเป็นเพราะลักษณะของเนื้อหาวิชาเช่นกัน กล่าวคือ ลักษณะของเนื้อหาวิชาช่างเคหะภัณฑ์คล้ายกับเนื้อหาวิชาช่างก่อสร้าง ซึ่งสาขาวิชาช่างก่อสร้างเนื้อหาวิชาจะเน้นหนักไปในการก่อสร้างอาคารที่เป็นทั้งอาคารไม้และอาคารคอนกรีต แต่เนื้อหาวิชาช่างเคหะภัณฑ์จะมุ่งเน้นในการจัดทำเครื่องเรือนและอุปกรณ์ประกอบภายในบ้าน การตกแต่งภายในบ้านที่เป็นทั้งงานไม้และงานปูน การใช้เครื่องจักรเครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการฝึกปฏิบัติงานสามารถใช้ร่วมกันกับสาขาวิชาช่างก่อสร้างได้อย่างดี ดังนั้นจะเห็นว่าปัญหาการปรับตัวด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพของสาขาวิชาช่างเคหะภัณฑ์เหมือนกับสาขาวิชาช่างก่อสร้างจึงคล้ายคลึงกัน คือ ต้องฝึกงานด้วยความเหนื่อยยาก ใช้แรงงานมาก ต้องฝึกงานในสถานที่ที่มีเสียงดังจากเครื่องจักรและฝุ่นละออง ต้องเรียนภายในโรงงานมีเสียงรบกวนมาก ขาดสมาธิในการเรียนและเกิดความเครียด ท้อถอย เบื่อหน่ายการเรียน

ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของดิเรก สุวรรณฤทธิ์ (2535 : 132) พบว่า สาเหตุที่นักเรียนสาขาวิชาช่างเคหะภัณฑ์ออกกลางคัน เนื่องจากนักเรียนช่างเคหะภัณฑ์ที่เข้าเรียนในชั้น ปวช.1 ต้องผ่านการเรียนวิชางานไม้ฝีมือ 1 และ 2 ซึ่งนักเรียนต้องใช้พลังงาน ความอดทน และความรอบคอบในการทำงานมาก อาจทำให้นักเรียนท้อถอย และเบื่อหน่ายการเรียน

3.2.7 นักเรียนที่เรียนสาขาวิชาช่างไฟฟ้ากำลัง มีปัญหาการปรับตัวโดยรวม มากกว่านักเรียนสาขาวิชาช่างกลโรงงาน อาจเป็นเพราะว่าการเรียนในสาขาวิชาช่างไฟฟ้ากำลังนั้น ต้องใช้ความคิดมากเนื่องจากไฟฟ้าเป็นสิ่งที่เป็นามธรรม ไม่สามารถมองเห็นและสัมผัสได้ จำเป็นต้องอาศัยการคำนวณและจินตนาการ ทำให้การเรียนเข้าใจได้ยาก มีความเสี่ยงภัยสูง จำนวนนักเรียนในสาขาวิชานี้มีจำนวนมาก จึงทำให้อุปสรรคการเรียนการสอนไม่พอเพียงและชำรุดทรุดโทรม ขาดงบประมาณซ่อมแซม ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของดิเรก สุวรรณฤทธิ์ (2535 : 132) พบว่า สาเหตุที่ทำให้นักเรียนช่างไฟฟ้ากำลังมีปัญหาการปรับตัวเนื่องจากต้องทำงานในลักษณะที่เสี่ยงภัย เช่น กลัวการทำงานของเครื่องจักร กลัวความเหนื่อยยาก กลัวความสูง และกลัวอันตรายจากไฟฟ้า เป็นต้น จึงทำให้เกิดความวิตกกังวล ไม่อยากเรียนขึ้นได้

3.3 สถานภาพผู้ปกครอง มีปัญหาการปรับตัวในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและความแตกต่างของปัญหาการปรับตัวรายด้านและโดยรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ อาจเป็นเพราะการอบรมเลี้ยงดู ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า เด็กจะเจริญเติบโตสามารถปรับตัวได้ดีย่อมเกิดจากการอบรมเลี้ยงดูอย่างถูกต้องและเหมาะสม ดังนั้นผู้ที่มิบทบาทสำคัญที่จะทำให้เด็กมีปัญหาการปรับตัวมากนักน้อยเพียงใดคือ “ผู้อบรมเลี้ยงดู” ซึ่งอาจจะเป็พ่อ แม่ ผู้ปกครอง ถ้าบุคคลดังกล่าวแม้จะมีสถานภาพสมรสหรือหย่าร้างก็ตาม หากเป็นผู้ที่มีสุขภาพจิตดีพอที่พร้อมจะถ่ายทอดความรัก ความอบอุ่น ความเอาใจใส่ดูแลเกื้อหนุน ความอ่อนโยน ความมีเหตุผล ตลอดจนเป็นแบบฉบับอันดีงามที่สอดคล้องกับค่านิยมของสังคมให้แก่ลูกหรือเด็กในความปกครองได้แล้ว ย่อมจะทำให้เด็กนั้นมีปัญหาในการปรับตัวน้อยกว่าเด็กที่ผู้ปกครองไม่เอาใจใส่ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของก่อ สวัสดิ์พาณิชย์ (2519 : 61) ได้กล่าวถึงอิทธิพลของบ้านหรือครอบครัวไว้ว่า ครอบครัวมีอิทธิพลเหนือบุคลิกภาพของเด็กเป็นอันมาก ครอบครัวที่อยู่กันด้วยความสุข มักทำให้เด็กในครอบครัวนั้นมีบุคลิกภาพดี แม้บิดามารดาต้องหย่าร้างหรือฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดเสียชีวิต ถ้าบิดาหรือมารดาที่เป็นฝ่ายเลี้ยงดูเด็ก มีความเอาใจใส่และระมัดระวังในการเลี้ยงดูเด็กมากเป็นพิเศษ บุคลิกภาพของเด็กจะไม่มีข้อบกพร่องจนเป็นผลเสียหาย

3.4 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นักเรียนมีปัญหาการปรับตัวรายด้านและโดยรวมในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยระดับต่าง ๆ พบว่า นักเรียนที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่า 3.00 ลงมา มีปัญหาการปรับตัวด้านระบบการเรียน มากกว่านักเรียนที่ได้คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.01 – 4.00 และนักเรียนที่ได้คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.01 – 2.00 มีปัญหาการปรับตัวด้านระบบการเรียนมากกว่านักเรียนที่ได้คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.01 – 3.00 อาจเป็นเพราะนักเรียนดังกล่าวเป็นนักเรียนที่เพิ่งเข้ามาเรียนในระบบวิชาชีพ ซึ่งเป็นการเรียนที่แตกต่างจากการเรียนระดับมัธยมศึกษาที่เน้นวิชาสามัญ จึงมีความรู้สึกตื่นเต้น กระตือรือร้น มีความตั้งใจที่จะเรียน โดยเฉพาะนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำจะยังมีความวิตกกังวลมากกว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง เนื่องจากเกรงว่าตนจะเรียนไม่เข้าใจ เรียนไม่ทันเพื่อน และเกรงว่าตนเองจะต่ำต้อย ล้าหลังเพื่อนที่มาจากโรงเรียนอื่น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาค้นคว้าของณัฐพล แนวจำปา (2540 : 64) พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่แตกต่างกันนี้ เป็นผลของการเรียนครั้งแรก ซึ่งแสดงให้เห็นว่า นักเรียนบางคนยังเตรียมตัวและวางแผนการเรียนไม่ดีพอ เนื่องจากในช่วงแรกของการเรียน นักเรียนต้องปรับตัวในหลายด้านพร้อม ๆ กัน

3.5 ภูมิสำเนา นักเรียนมีปัญหาการปรับตัวในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและความแตกต่างของปัญหาการปรับตัวรายด้านและโดยรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ อาจเป็นเพราะว่า สถานที่ตั้งของวิทยาลัยเทคนิค สังกัดกรมอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครทั้ง 4 แห่ง ตั้งอยู่บริเวณชานเมืองของกรุงเทพมหานคร นักเรียนจากกรุงเทพมหานครที่มาเรียนจะเป็นนักเรียนที่อาศัยบริเวณชุมชนรอบสถานศึกษา ซึ่งมีสภาพความเป็นอยู่ของชุมชนคล้ายกับความเป็นอยู่ของชุมชนในต่างจังหวัด ดังนั้น แม้จะเป็นนักเรียนที่มีภูมิสำเนาในเขตกรุงเทพมหานคร หรือนักเรียนที่มาจากต่างจังหวัด ความรู้สึกต่าง ๆ ที่มีต่อระบบการเรียน ครูผู้สอน เพื่อน และสิ่งแวดล้อมทางกายภาพจึงแตกต่างกันน้อยมาก ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของพวงสร้อย วรกุล (2522 : 80) ที่ศึกษาเปรียบเทียบสภาพปัญหาการปรับตัวกับครู เพื่อน และบรรยากาศด้านการเรียนการสอนระหว่างนักเรียนในกรุงเทพมหานคร และนักเรียนในจังหวัดสงขลา พบว่าโดยส่วนรวมแล้วมีสภาพปัญหาในการปรับตัวแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3.6 ค่าใช้จ่ายรายเดือน นักเรียนมีปัญหาการปรับตัวอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและความแตกต่างของปัญหาการปรับตัวรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือ นักเรียนที่มีค่าใช้จ่ายรายเดือนตั้งแต่ 3,001 บาทขึ้นไป มีปัญหาการปรับตัวด้านครูผู้สอนมากกว่านักเรียนที่มีค่าใช้จ่ายรายเดือนระหว่าง 1,001 – 2,000 บาท แสดงว่า ผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจสูงมีปัญหาการปรับตัวด้านครูผู้สอนมากกว่าผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำกว่า ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่านักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูง มีปัญหาการปรับตัว เพราะมีเงินใช้ฟุ่มเฟือย มักไม่สนใจในการเรียนเพื่อเตรียมตัวประกอบอาชีพ ทำให้ถูกเพ่งเล็งว่ากล่าวตักเตือนจากครูเสมอ ๆ จึงทำให้มีปัญหาการปรับตัวกับครูผู้สอนดังกล่าว สอดคล้องกับการวิจัยของปรามรภ์ นุชถาวร (2533 : 60) พบว่า นักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูง มีปัญหาการปรับตัวกับครูมากกว่านักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำกว่า ซึ่งแตกต่างจากการศึกษาของพวงสร้อย วรกุล (2522 : 71) พบว่า นักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำมีปัญหาการปรับตัวกับครูมากกว่านักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูง แต่จากแนวคิดของสุพล บุญทรง (2523 : 172) กล่าวว่า เด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูงกับเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ ก็อาจมีปัญหาได้เช่นเดียวกัน ในขณะที่เด็กวัยรุ่นที่มาจากครอบครัวที่ยากจนและถูกเลี้ยงดูอย่างทอดทิ้งจะมีปมด้อยและมีปัญหา ส่วนเด็กที่มาจากครอบครัวที่มั่งมีก็มีปัญหาเช่นเดียวกัน แต่เด็กประเภทหลังนี้มีปัญหาเพราะมีเงินใช้ฟุ่มเฟือย ไม่สนใจการเรียน

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาค้นคว้าพบว่า นักเรียนมีปัญหการปรับตัวต่อสภาพการเรียนวิชาชีพ ด้านระบบการเรียน ด้านครูผู้สอน ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ และโดยรวมในระดับปานกลาง ผู้วิจัยขอเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขเพื่อลดปัญหาการปรับตัวของนักเรียนให้น้อยลง ดังต่อไปนี้

1. ปัญหาการปรับตัวด้านระบบการเรียน

1.1 สถานศึกษาควรกำหนดกฎระเบียบข้อบังคับที่จะนำไปใช้กับนักเรียนให้เหมาะสมกับวัยของนักเรียนและคำนึงในสังคม สามารถยืดหยุ่นได้ตามกาลเทศะ ไม่หุ้มนิยามเกินไป เพราะจะก่อให้เกิดความรำคาญแก่นักเรียน หรือต้องไม่เข้มงวดเกินไปจนไม่สามารถปฏิบัติตามได้ และควรเป็นกฎระเบียบที่ให้นักเรียนมีวินัยในตนเอง ไม่ใช่การข่มขู่ให้เกิดความหวาดกลัว จนนักเรียนมีพฤติกรรมก้าวร้าวขัดขืนหรือกลัวจนลนลาน เช่น ระเบียบเกี่ยวกับการไว้ทรงผม ควรยอมให้นักเรียนไว้ผมยาวได้บ้าง แต่ต้องดูแล้วเป็นระเบียบเรียบร้อย เป็นต้น

1.2 สถานศึกษาควรจัดการเรียนสอนให้ยืดหยุ่นได้ตามความต้องการของนักเรียน โดยยึดหลักสูตรเป็นแนวทางในการสอน เช่น การสอนในสาขาวิชาช่างยนต์ นักเรียนมักสนใจเรื่องรถจักรยานยนต์ ครูควรเน้นการสอนในเรื่องดังกล่าว เป็นต้น นอกจากนี้สถานศึกษาควรจัดให้มีกลุ่มหรือชมรมการเรียนในเรื่องที่นักเรียนสนใจหรือมีปัญหาเพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาการเรียนช้า ไม่เข้าใจ และส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้กว้างขวางยิ่งขึ้น

2. ปัญหาการปรับตัวด้านครูผู้สอน

2.1 สถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูมีสุขภาพจิตดี ไม่เกิดความเครียดทางอารมณ์ เพราะครูที่มีสุขภาพจิตไม่ดีมีส่วนทำให้นักเรียนมีปัญหาในการปรับตัวได้ ดังนั้นสถานศึกษาจึงต้องลดปัจจัยที่ทำให้ครูเกิดความเครียด เช่น ลดชั่วโมงสอนของครูไม่ให้มากเกินไป ลดงานในหน้าที่อื่นที่รบกวนการสอนของครู จัดอุปกรณ์การเรียนการสอนและสถานที่ให้ครูอย่างเพียงพอ ตลอดจนจัดสวัสดิการและบริการให้แก่ครูตามความเหมาะสม เป็นต้น

2.2 ครู ควรจัดบรรยากาศการเรียนการสอนแบบประชาธิปไตย โดยยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งจะทำให้การเรียนของนักเรียนเป็นไปอย่างได้ผล ทำให้นักเรียนเรียนได้อย่างมีความสุขและพอใจ ทำให้นักเรียนอยากเรียนรู้ เช่น มีการตั้งรางวัลเพื่อให้นักเรียนแข่งขันกันทางการเรียน เป็นต้น

3. ปัญหาการปรับตัวด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน

3.1 ครู ควรส่งเสริมให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมร่วมกัน และส่งเสริมให้นักเรียนได้แสดงความสามารถของแต่ละคนให้มากที่สุด เพื่อเป็นการลดความขัดแย้งระหว่างเพื่อนนักเรียน เกิดความรักสามัคคี เข้ากับเพื่อนได้ดีไม่ถูกเพื่อนรังเกียจ และช่วยให้นักเรียนเรียนดี และมีการปรับตัวได้ดีด้วย กิจกรรมที่ครูควรจัดได้แก่ กิจกรรมการเข้ากลุ่ม การเล่นเกมต่าง ๆ การแสดงความคิดเห็น เป็นต้น

3.2 ครู ควรจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมระหว่างเนื้อหาวิชากับเวลา เพราะถ้าอย่างใดอย่างหนึ่งมากเกินไป นักเรียนรับไม่ไหวจะทำให้เกิดความเครียดและเบื่อหน่ายการเรียน และถ้าน้อยเกินไป จะทำให้นักเรียนมีเวลาว่างมาก อาจชักชวนกันไปในทางไม่ดี ทำให้มีปัญหาในการปรับตัวได้

4. ปัญหาการปรับตัวด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ

4.1 ผู้บริหารควรจัดอัตราส่วนระหว่างครูกับนักเรียนให้เหมาะสม โดยจัดให้ครู 1 คนรับผิดชอบนักเรียนไม่เกิน 35 คนในวิชาทฤษฎี ส่วนวิชาปฏิบัติควรน้อยกว่าครึ่งหนึ่ง เพื่อให้ครูสามารถ

ควบคุมดูแลนักเรียนได้อย่างทั่วถึงไม่ปล่อยให้เด็กนักเรียนมีเวลาว่างมากแล้วหาทางพยายามออกนอกวิทยาลัย และเพื่อเป็นการชักจูงให้นักเรียนไม่ออกนอกวิทยาลัย ผู้บริหารควรจัดกิจกรรมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้และผ่อนคลายความตึงเครียด เช่น กิจกรรมนันทนาการ กีฬา ดนตรี เป็นต้น นอกจากนี้ผู้บริหารสถานศึกษา ควรจัดสวัสดิการต่าง ๆ ให้นักเรียนได้รับความสะดวกสบายเป็นที่พอใจ เช่น หอพัก หอประชุมที่สะอาด ถูกสุขลักษณะ และเหมาะสมกับจำนวนนักเรียน โรงอาหารที่สะอาด กว้างขวาง โอ่งน้ำ ปรากฏจากสิ่งปฏิบัตินี้ทั้งปวง เป็นต้น

4.2 ผู้บริหารควรจัดอุปกรณ์การเรียนการสอนและสถานที่ให้เพียงพอ โดยเน้นการจัดหาวัสดุฝึกงานทางวิชาการมากกว่างานด้านอื่น ๆ เช่น สื่อการสอน วัสดุฝึก และเครื่องมือเครื่องจักร เป็นต้น ซึ่งจะ ทำให้นักเรียนเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่มีเวลาว่างออกไปมั่วสุมตามสถานเริงรมย์ต่าง ๆ ที่จะทำให้เกิด เป็นปัญหาการปรับตัวขึ้นได้

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

จากผลและประสบการณ์ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้พบประเด็นที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้าปัญหาการปรับตัวของนักเรียน คือ ควรมีการศึกษาค้นคว้าวิจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวของนักเรียน วิชาชีพ ประเภทช่างอุตสาหกรรมด้านอื่น ๆ ให้ครอบคลุมปัญหาการปรับตัวของนักเรียนให้มากที่สุด เท่าที่จะทำได้ เพื่อที่จะได้หาทางแก้ไขปัญหานั้นต่อไป

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. (2524). *สุขภาพจิตในโรงเรียน*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กรมอาชีวศึกษา. (2529). *การบริหารสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ : กรมฯ.
- . (2540) *สถิติการออกกลางคันของนักเรียนช่วงอุตสาหกรรม ปีการศึกษา 2539-2540*. กรุงเทพฯ : กองแผนงาน กรมฯ.
- . (2538). *หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พุทธศักราช 2538*. กรุงเทพฯ : กรมฯ.
- กานดา พุ่ม และคนอื่นๆ. (2523) *การสำรวจสุขภาพจิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม*. รายงานการวิจัย นครปฐม : ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. ถ่ายเอกสาร.
- ก่อ สวัสดิพานิชย์. (2518). *ปัญหาสังคม*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- กัญญา สุวรรณแสง. (2533). *การพัฒนาบุคลิกภาพและการปรับตัว*. กรุงเทพฯ : รวมสาส์น.
- กิตติมา ปรีดีดิลก. (2539) *การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กุลธิดา พานิชกุล. (2536). *ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการ การสนับสนุนทางสังคมกับการปรับตัวของผู้ป่วยโรคกล้ามเนื้อหัวใจตาย*. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (จิตวิทยาคลินิก). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- "คอนเสิร์ตเลือดเดือด อาชีวนับพันดีและหน้าห้างอิมพีเรียล", (21 มิถุนายน 2542). มติชน. หน้า 1.
- จรรยา สุภาพและคนอื่นๆ. (2529). *สังคมศึกษา*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- จิราวัลย์ มนต์กันภัย. (2523). *เหตุผลในการศึกษาต่อของนักเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ชูชีพ อ่อนโคกสูง. (2522). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ดิเรก สุวรรณฤทธิ์. (2535). *การออกกลางคันของนักเรียนอาชีวศึกษา วิทยาลัยเทคนิคเพชรบูรณ์*. วิทยานิพนธ์ ค.อ.ม. (เครื่องกล) กรุงเทพฯ : สถานเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. ถ่ายเอกสาร.
- เดือน สุภาพ. (2508). *การศึกษาเด็กวัยรุ่นที่มีปัญหา 5 คน*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ทวีป ศิริรัมย์และสมทรัพย์ สุขอนันต์. (2523). *รายงานการวิจัยการปรับตัวของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม*. นครปฐม : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร นครปฐม. ถ่ายเอกสาร.
- ณัฐพล แนวจำปา. (2540). *การปรับตัวของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหิดล*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นิภา นิธยาน. (2530). *การปรับตัวและบุคลิกภาพ : จิตวิทยาเพื่อการศึกษาและชีวิต*. กรุงเทพฯ : สารศึกษาการพิมพ์.

- นวลละอ อสุภาผล. (2529). *ทฤษฎีบุคลิกภาพ*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. .
- บังอร ชูพงศ์. (2523). *การศึกษาสภาพปัญหาที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียนอาชีวศึกษาใน กรุงเทพมหานคร*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2538). *วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สุวิริยาสาสน.
- ประสาร ทิพย์ธารา. (2521). *พัฒนาการและการปรับตัวของวัยรุ่น*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แพร่พิทยา.
- ปราชญ์ฉบับ กัณเฑธร. (2515). *ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล ความเกรงใจ และการปรับตัว*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ปราณี รามสูตร. (2528). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เจริญกิจ.
- ปรารมภ์ นุชถาวร. (2533). *การปรับตัวของนักเรียนต่อสภาพการเรียนอาชีวศึกษา*. วิทยานิพนธ์ สส.ม. (สังคมสงเคราะห์ศาสตร์) กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- เป็รื่อง กิจรัตน์. (2530). *หลักสูตรอุตสาหกรรมศึกษาและการจัดการมัธยมศึกษา*. กรุงเทพฯ : ควอลิฟวินท์.
- ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. (2530). *สุขภาพจิตเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์บัณฑิตการพิมพ์.
- พจน์ สะเพียรชัย. (2525). *การอภิปรายเรื่องปัญหาคัดเลือกเข้าเรียนวิทยาลัย*. วารสารการศึกษาแห่งชาติ.
- พงษ์สุดา รัตนมาตมงคล. (2533). *ทัศนคติของบิดาต่อบทบาทการเป็นบิดาและความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพด้านการปรับตัวของวัยรุ่น*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ) กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พันทิพา อุทัยสุข. (2532). *ระบบการเรียนการสอน เอกสารประกอบการสอน*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สาสน์มวลชน.
- พวงสร้อย วรกุล. (2522). *การศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกลักษณะของเด็กนักเรียนในตัวเมืองและต่างจังหวัด*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พูลผล วรรณพัฒน์. (2521). *การศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกลักษณะของเด็กนักเรียนในตัวเมืองและต่างจังหวัด*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ไพฑูรย์ สินลารัตน์. (2533). *หลักและวิธีการสอนระดับอุดมศึกษา*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ภุชงค์ เลหะศิริวงศ์. (2534). *การเปรียบเทียบสภาพปัญหาในด้านการปรับตัวและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นที่ศึกษาในระบบโรงเรียนและกึ่งระบบโรงเรียนเขตการศึกษา 11*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (2537). *คู่มือเตรียมสอบสาขาอุตสาหกรรมศึกษา*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย.
- ยรรยง ผิวนอน. (2525). *ผลของการให้คำปรึกษาแบบไม่นำทางที่มีต่อการปรับตัวกับเพื่อนของนิสิตชั้นปีที่ 1*. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาแนะแนว). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- โยธิน คันสนยุทธและสุภาพรรณ โคตรจรัส. (2533). จิตวิทยา. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยาคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ราตรี ธรรมนิยม. (ม.ป.ป). จิตวิทยาพัฒนาการฉบับสมบูรณ์. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.
- ราตรี พงษ์สุวรรณ. (2540). การศึกษาปัญหาการปรับตัวด้านการเรียนของนักศึกษา ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาแนะแนว). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทร วิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. (2524). หลักการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ทวีกิจการพิมพ์.
- วัชร ทรัพย์มี. (2530 , มิถุนายน – กรกฎาคม). ผลการให้การปรึกษาแบบกลุ่มต่อการปรับตัวกับเพื่อนของ นักเรียนมัธยมศึกษา. วารสารแนะแนว.
- วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. (2527). รายงานการวิจัยเรื่อง นิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา. ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วารินทร์ สายโอบเอื้อ. (2529). จิตวิทยาการศึกษา. ภาควิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศุภลักษณ์ จารุรัตน์จำมาร. (2534). การปรับตัวและสุขภาพจิต : จิตวิทยาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สงัด อุทยานันท์. (2532). เทคนิคการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มิตรสยาม.
- สิริวรรณ สารนาถ. (2521). จิตวิทยาวัยรุ่นและการศึกษา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- แสงเดือน ทวีสิน. (2539). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เอ็กสเพรสมีเดีย.
- สุชา จันทน์เอม. (2528). จิตวิทยาวัยรุ่น. กรุงเทพฯ : อักษรบัณฑิต.
- สุพิตร สุปาพ. (2522). สังคมวิทยา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- สุวรรค์ จันทน์เอม. (2529). จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อักษรบัณฑิต.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). การสำรวจสภาพการออกกลางคันของนักเรียน ปี การศึกษา 2541 . กรุงเทพฯ : กองแผนงานสำนักงานกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สุพล บุญทรง. (2523). จิตวิทยาพัฒนาการ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- สำเนาวิ ขจรศิลป์. (2537). มิติใหม่ของกิจการนักศึกษา 1 พื้นฐาน และบริการนักศึกษา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, .
- อรพินท์ ชูชม. (2532). องค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กับการปรับตัวของนักเรียนวัยรุ่น. รายงานการวิจัย ฉบับที่ 48 กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, .
- เอนกกุล กริแสง. (2539). จิตวิทยาการศึกษา. พิษณุโลก : โรงพิมพ์ตระกูลไทย.
- อัจฉรา สุขารมณ. (2532 , เมษายน). ครรลองแห่งสุขภาพจิตเด็ก. วารสารจิตวิทยาคลินิก.
- อำพา สุขกมล. (2526 , ธันวาคม). ปัญหาบางประการของการศึกษาในหมวดแกนวิชาสามัญและหมวด วิชา สัมพันธ์ ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.1). รายงานการวิจัย ฉบับที่ 1. กรุงเทพฯ : กรมอาชีวศึกษา. ถ่ายเอกสาร.
- อำไพ อินฟ้าแสง. (2524). จิตวิทยาวัยรุ่น. กรุงเทพฯ : ภาควิชาแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Adler, A. (1942). *Practices and Theory of Individual Psychology*. New York : Harcourt Bruce, 1942.

- Andrew, H.A. and Roy S.C. (1991). *The Roy's Adaptation Model*. California : Aplenton & Lange.
- Best John w. (1977). *Research in Education*. New Jevsey : Prentice – Hall.,Inc.
- Burchinal. L.G., and others,. (1962). "Adjustment Characteristics of Rural and Urban Children, *Society and Self*, The Free Press, New York.
- Carroll, John B. (1963, May). "A Model of School Learning," Teacher College Record. Vol. 64. No. 8.
- Chayalul, Pili, (1970). "Child Rearing Practices of Middle Coass Fanilies in Bangkok-Thonburi, Thailand," *Thesis Abstract* : 1964-1970, Kurusapha.
- Doll, Ronald C. (1974). *Curriculum Improvement : Decision Making and Process*. 3rd . ed. ; Boston: Alkyn & Bacon.
- Felker, K.R.Grow. (1973). *An Experience for College Freshmen*. Personal and Guidance urnal.
- Gerlach, Ely. Bernon S. and Donald P. (1971). *Teaching and Media : A Dystematic Approach*. Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice-Hall .
- Gill, L.J. (1962). *Some Non-intellectual Correlates of Academic Achiecvement among Maxican Secondary School Student*. Jurnal of Educational Psychology.
- Glasser, Robert. Ed. (1962). *Teaching Machine and Programmed Learning*, 1. Pittsburgh : University of Pittsburgh Press.
- Gottlieb, D. and Reeve, J., (1963). *Adolescent Behavior in Urban Areas*, Colier Macmillan Limited, London.
- Karl C.Carrison. (1965). *Phychology of Adolescence*. New York : Prentice – Hall. Inc. England Clibs.
- Kaplan, Louis. (1959). *Mental Health and Human Relations in Education*. New York : Harper and Brothers Publishers.
- Kemp, Jerrold D. (1971). *Instructional Design : A Plan for Unit and Course Development*. Belmont, Califirnia : Fearon/Lear Siegler.
- Klausmeir, Herbert J. and Richard E Ripple. (1971). *Learning and Human Abilities : Educational Psychology*. 3rd . ed. ; New York : Harper & Row.
- Landis, P.H., (1955 , May). "The Families that Produce Adjusted Adolescents," *Clearing House*, XXIX.
- Likert, Abraham H. (1677). *Motivation and Personality*. New York : Mcgraw-Hill Inc.
- Locklin, Ralph Howard. (1976). *Institutional Tension : A Multiple Case Study of Four Compusses*.
- Peck, R.F., (1958). "Family patterns corrslated with adolescent personality," *J.abnorm. Soc. Psychol.*, LVII.
- Roger, Dorothy. (1962). *The Psychology of Adoescence*. New York : Applenton - Century - Crofts.
- Strang, But M. (1958). *Group Work in Education*. New York : Commonwealth Fund.
- Strong , E.K. (1954). *Vocational Interests of Men and Women*. California : Standford University Press.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

คำอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

1. ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามรายข้อ

ลำดับข้อ	ค่าอำนาจจำแนก	ลำดับข้อ	ค่าอำนาจจำแนก
	t		t
ด้านระบบการเรียน		ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน	
1.	2.483	1.	2.905
2.	2.631	2.	3.618
3.	4.750	3.	3.111
4.	4.219	4.	4.899
5.	2.858	5.	3.382
6.	2.155	6.	7.385
7.	2.864	7.	3.790
8.	2.682	8.	5.692
9.	2.564	9.	1.804
10.	2.686	10.	2.714
11.	2.275	11.	5.288
12.	3.911	12.	5.288
		13.	2.872
ด้านครูผู้สอน		ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ	
1.	2.184	1.	8.805
2.	3.039	2.	8.304
3.	2.975	3.	3.387
4.	3.961	4.	7.110
5.	3.048	5.	5.262
6.	5.296	6.	4.724
7.	1.784	7.	3.981
8.	7.685	8.	3.838
9.	2.593	9.	2.081
10.	4.290	10.	2.502
11.	3.086	11.	3.842
12.	4.932	12.	2.032
13.	3.751	13.	8.695
14.	5.428	14.	8.116

ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.8833

นัยสำคัญที่ .05

ภาคผนวก ข

**หนังสือขอความอนุเคราะห์ตรวจสอบ
และหนังสือขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม**

ที่ ทม 1007/๒ ๔๕

107

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๙ มกราคม 2543

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคดอนเมือง

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นายนิเทศก์ เจริญพันธุ์ นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกอุตสาหกรรมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง "ศึกษาการปรับตัวของนักเรียนต่อสภาพการเรียนรู้วิชาชีพประเภทช่างอุตสาหกรรมระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) วิทยาลัยเทคนิค สังกัดกรมอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร" โดยมี ดร.ไพรัช วงศ์ยุทธไกร และ รองศาสตราจารย์ชูชีพ อ่อนโคกสูง เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในครั้งนี้ บัณฑิตวิทยาลัย ขอเรียนเชิญ อาจารย์เจนวิทย์ ครองตน และ อาจารย์อนุชา ประคองวิทยา เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือการวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้ เชี่ยวชาญให้ นายนิเทศก์ เจริญพันธุ์ ซึ่งเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบ พระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร.258-4119, 664-100 ต่อ 5644, 5646

โทรสาร. 258-4119

ที่ ทม 1007/๒๔๖

108

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๔๐ มกราคม 2543

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน อธิการบดีสถาบันราชภัฏพระนคร

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นายนิเทศก์ เจริญพันธุ์ ณิสรระดับปริญญาโท วิชาเอกอุตสาหกรรมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "ศึกษาการปรับตัวของนักเรียนต่อสภาพการเรียนรู้วิชาชีพประเภทช่างอุตสาหกรรมระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) วิทยาลัยเทคนิค สังกัดกรมอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร" โดยมี ดร.ไพรัช วงศ์ยุทธไกร และ รองศาสตราจารย์ชูชีพ อ่อนโกลสูง เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำวิทยานิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย ขอเรียนเชิญ อาจารย์เจษฎา หิรัญกาญจน์ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือการวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้ เชี่ยวชาญให้ นายนิเทศก์ เจริญพันธุ์ ซึ่งเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบ พระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ศาสตราจารย์ ดร. เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 258-4119, 664-100 ต่อ 5644, 5646

โทรสาร. 258-4119

ที่ ทม 1007/ 0560

109

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๘ กุมภาพันธ์ 2543

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน อธิการบดี สถาบันราชภัฏพระนคร

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นายนิเทศก์ เจริญพันธุ์ นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกอุตสาหกรรมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง "ศึกษาการปรับตัวของนักเรียนต่อสภาพการเรียนรู้วิชาชีพประเภทช่างอุตสาหกรรมระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) วิทยาลัยเทคนิค สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร" โดยมี ดร.ไพรัช วงศ์ยุทธไกร และ รองศาสตราจารย์ชูชีพ อ่อนโคกสูง เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ อาจารย์วีระ กุหลาบ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถามศึกษาการปรับตัวของนักเรียนต่อสภาพการเรียนรู้วิชาชีพประเภทช่างอุตสาหกรรมระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) วิทยาลัยเทคนิค สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นายนิเทศก์ เจริญพันธุ์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และ ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิสาลาภรณ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 258-4119, 664-1000 ต่อ 5644, 5646

โทรสาร. 258-4119

บันทึกข้อความ

110

ส่วนราชการ.....บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โทร. 5644, 5646
ที่..... ทม 1007/0561วันที่..... ๘ กุมภาพันธ์ 2543
เรื่อง..... ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ.....

เรียน คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

เนื่องด้วย นายนิเทศก์ เจริญพันธุ์ นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกอุตสาหกรรมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "ศึกษาการปรับตัวของนักเรียนต่อสภาพการเรียนรู้วิชาชีพประเภทช่างอุตสาหกรรมระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) วิทยาลัยเทคนิค สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร" โดยมี ดร.ไพรัช วงศ์ยุทธไกร และ รองศาสตราจารย์ฐิพ อ่อนโคกสูง เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำวิทยานิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ อาจารย์อนุสรณ์ อรรถศิริ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถามการศึกษาการปรับตัวของนักเรียนต่อสภาพการเรียนรู้วิชาชีพประเภทช่างอุตสาหกรรมระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) วิทยาลัยเทคนิค สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นายนิเทศก์ เจริญพันธุ์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

(ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ที่ ทม 1007/0660

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

17 กุมภาพันธ์ 2543

เรื่อง ขอความร่วมมือเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคทุมธานี

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นายนิเทศก์ เจริญพันธุ์ นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกอุตสาหกรรมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "ศึกษาการปรับตัวของนักเรียนต่อสภาพการเรียนรู้วิชาชีพ ประเภทช่างอุตสาหกรรม ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) วิทยาลัยเทคนิค สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร" โดยมี ดร.ไพรัช วงศ์ยุทธไกร และ รองศาสตราจารย์ชูชีพ อ่อนโคกสูง เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำวิทยานิพนธ์ ในการนี้จึงมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อพัฒนาเครื่องมือการวิจัย โดยขออนุญาตให้นักเรียน สาขาวิชาช่างยนต์ระดับ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ชั้นปีที่ 1 จำนวน 30 คน เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามการศึกษาการปรับตัวของนักเรียนต่อสภาพการเรียนรู้วิชาชีพ ประเภทช่างอุตสาหกรรม ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ในระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ 2543

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน ได้โปรดพิจารณาให้ นายนิเทศก์ เจริญพันธุ์ ได้เก็บข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 258-4119, 664-1000 ต่อ 5644, 5646

โทรสาร. 258-4119

ที่ ทม 1012/ ๐๔๐๗

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๔๔ กุมภาพันธ์ 2543

เรื่อง ขอความร่วมมือเพื่อการวิจัย
เรียน อธิบดีกรมอาชีวศึกษา
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นายนิเทศก์ เจริญทัศน์ฑูรณิ นิติระดับปริญญาโท วิชาเอกอุตสาหกรรมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “ศึกษาการปรับตัวของนักเรียนต่อสภาพการเรียนรู้วิชาชีพประเภทช่างอุตสาหกรรมระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) วิทยาลัยเทคนิค สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร” โดยมี ดร.ไพรัช วงศ์ยุทธไกร และ รองศาสตราจารย์ฐิพ อ่อนโคกสูง เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขออนุญาตให้นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ชั้นปีที่ 1 ในวิทยาลัยเทคนิคดอนเมือง จำนวน 186 คน วิทยาลัยเทคนิคมีนบุรี จำนวน 113 คน วิทยาลัยเทคนิคราชสีหราชาราม จำนวน 186 คน และ วิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษกมหานคร จำนวน 175 คน รวมจำนวน 660 คน ในสังกัดกรมอาชีวศึกษา ตอบแบบสอบถามศึกษาการปรับตัวของนักเรียนต่อสภาพการเรียนรู้วิชาชีพประเภทช่างอุตสาหกรรมระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) วิทยาลัยเทคนิค สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ในระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ 2543

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน ได้โปรดพิจารณาให้ นายนิเทศก์ เจริญทัศน์ฑูรณิ ได้เก็บข้อมูลในการทำปริญญานิพนธ์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ปฏิบัติราชการแทนอธิการบดี

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 258-4119, 664-1000 ต่อ 5644, 5664 โทรสาร. 258-4119

๒3 มีนาคม 2543

เรื่อง ขอความร่วมมือเพื่อการวิจัย

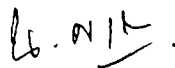
เรียน อธิการบดีมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

อ้างถึง หนังสือมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ ทม 1012/0707 ลงวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2542

ตามหนังสือที่อ้างถึง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสงค์ขออนุญาตให้นายนิเทศก์ เจริญพันธุ์ เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยเรื่อง “ศึกษาการปรับตัวของนักเรียนต่อสภาพการเรียนวิชาชีพประเภทช่างอุตสาหกรรมระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) วิทยาลัยเทคนิคสังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร “ ความละเอียดแจ้งแล้วนั้น

ในการนี้ กรมอาชีวศึกษาพิจารณาอนุญาตให้นายนิเทศก์ เจริญพันธุ์ เก็บข้อมูลจากสถานศึกษาเพื่อประกอบการทำวิจัยเรื่องดังกล่าวได้ จึงขอให้แจ้งนักศึกษาทราบ และส่งผลการวิจัยให้กรมอาชีวศึกษาทราบด้วย จักขอบคุณมาก

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวนันนิตย์ ศาสตราหา)

ศึกษานิเทศก์ 8 รักษาการในตำแหน่ง

หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์

กองวิทยาลัยเทคนิค

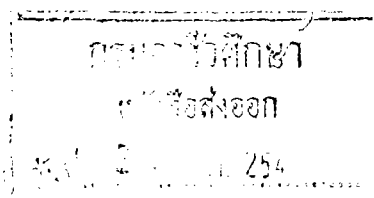
โทร. 2822551-2 ต่อ 1511

โทรสาร 2829354

ปฏิบัติราชการแทน อธิบดีกรมอาชีวศึกษา

4/2
อธิบดี
พิมพ์
0002
แทน

๗๕๐๖
๗/๒
๗๕๐๖๓

๗๕๐๖๓
๗๕๐๖๓

ที่ ศธ 0907/16/41

กองวิทยาลัยเทคนิค กรมอาชีวศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ กทม. 10300

24 มีนาคม 2543

เรื่อง ขอความร่วมมือเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิค คอนเมือง

- สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. สำเนาบันทึกข้อความ ลงวันที่ 17 มีนาคม 2543
2. แบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ

ด้วยนายนิเทศ์ เจริญกัณฐุรณ ข้าราชการครูวิทยาลัยเทคนิคคอนเมือง ซึ่งเป็นนิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกอุตสาหกรรมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กำลังดำเนินการทำวิจัย เรื่อง “ศึกษาการปรับตัวของนักเรียนต่อสภาพการเรียนรู้วิชาชีพประเภทช่างอุตสาหกรรมระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) วิทยาลัยเทคนิค สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร” จากนักเรียนระดับ ปวช. 1 ในสถานศึกษาแห่งนี้

ในการนี้ กรมอาชีวศึกษาพิจารณาอนุญาตให้ นายนิเทศ์ เจริญกัณฐุรณ เก็บข้อมูลได้ ดังสำเนาบันทึกข้อความที่แนบมาพร้อมนี้ หากดำเนินการเสร็จแล้ว กรุณาคืนผู้วิจัยด้วย จักขอบคุณมาก

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และให้ความร่วมมือการเก็บข้อมูลในครั้งนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายวิชัย สงวนพงศ์)

นักวิชาการศึกษา ส.ว. รักษาการแทน
ผู้อำนวยการกองวิทยาลัยเทคนิค

ฝ่ายพัฒนาการศึกษา

โทร. 2822551-2 ต่อ 1511

โทรสาร 2829354

ที่ ศบ 0907/1541

กยววิทยาลัยเทคนิค กรมอาชีวศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ กทม. 10300

24 มีนาคม 2543

เรื่อง ขอความร่วมมือเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคราชสีห์ธาราม

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. สำเนานันทิกข้อความ ลงวันที่ 17 มีนาคม 2543
2. แบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ

ด้วยนายนิเทศก์ เจริญกัณฐุรณ ข้าราชการครูวิทยาลัยเทคนิคคอนเมือง ซึ่งเป็นนิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกอุตสาหกรรมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กำลังดำเนินการทำวิจัย เรื่อง “ศึกษาการปรับตัวของนักเรียนต่อสภาพการเรียนรู้วิชาชีพประเภทช่างอุตสาหกรรมระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) วิทยาลัยเทคนิค สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร “ จากนักเรียนระดับ ปวช. 1 ในสถานศึกษาแห่งนี้

ในการนี้ กรมอาชีวศึกษาพิจารณาอนุญาตให้ นายนิเทศก์ เจริญกัณฐุรณ เก็บข้อมูลได้ ดังสำเนานันทิกข้อความที่แนบมาพร้อมนี้ หากดำเนินการเสร็จแล้ว กรุณาคืนผู้วิจัยด้วย จักขอบคุณมาก

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และให้ความร่วมมือการเก็บข้อมูลในครั้งนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายวิชัย สวงพวงค์)

นักวิชาการศึกษา ร.ว รักษาการแทน
ผู้อำนวยการกองวิทยาลัยเทคนิค

ฝ่ายพัฒนาการศึกษา

โทร. 2822551-2 ต่อ 1511

โทรสาร 2829354

ที่ ศธ 0907/1541

กองวิทยาลัยเทคนิค กรมอาชีวศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ กทม. 10300

24 มีนาคม 2543

เรื่อง ขอความร่วมมือเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคมีนบุรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. สำเนาบันทีกข้อความ ลงวันที่ 17 มีนาคม 2543
2. แบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ

ด้วยนายนิเทศก์ เจริญกัญฑ์ ข้าราชการครูวิทยาลัยเทคนิคดอนเมือง ซึ่งเป็นนิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกอุตสาหกรรมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กำลังดำเนินการทำวิจัย เรื่อง “ศึกษาการปรับตัวของนักเรียนต่อสภาพการเรียนวิชาชีพประเภทช่างอุตสาหกรรมระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) วิทยาลัยเทคนิค สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร “ จากนักเรียนระดับ ปวช. 1 ในสถานศึกษาแห่งนี้

ในการนี้ กรมอาชีวศึกษาพิจารณาอนุญาตให้ นายนิเทศก์ เจริญกัญฑ์ เก็บข้อมูลได้ ดังสำเนาบันทีกข้อความที่แนบมาพร้อมนี้ หากดำเนินการเสร็จแล้ว กรุณาคืนผู้วิจัยด้วย จักขอบคุณมาก

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และให้ความร่วมมือการเก็บข้อมูลในครั้งนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายวิชัย สงวนพงศ์)

นักวิชาการศึกษา ร.ว รักษาการแทน
ผู้อำนวยการกองวิทยาลัยเทคนิค

ฝ่ายพัฒนาการศึกษา

โทร. 2822551-2 ต่อ 1511

โทรสาร 2829354

ที่ ศธ 0907/16/41

กองวิทยาลัยเทคนิค กรมอาชีวศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ กทม. 10300

24 มีนาคม 2543

เรื่อง ขอความร่วมมือเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิค กาญจนบุรีเขตมณฑล

- สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. สำเนาบันทึกข้อความ ลงวันที่ 17 มีนาคม 2543
2. แบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ

ด้วยนายนิเทศก์ เจริญกัญชรัตน์ ข้าราชการครูวิทยาลัยเทคนิคดอนเมือง ซึ่งเป็นนิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกอุตสาหกรรมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กำลังดำเนินการทำวิจัย เรื่อง “ศึกษาการปรับตัวของนักเรียนต่อสภาพการเรียนรู้วิชาชีพประเภทช่างอุตสาหกรรมระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) วิทยาลัยเทคนิค สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร” จากนักเรียนระดับ ปวช. 1 ในสถานศึกษาแห่งนี้

ในการนี้ กรมอาชีวศึกษาพิจารณาอนุญาตให้ นายนิเทศก์ เจริญกัญชรัตน์ เก็บข้อมูลได้ ดังสำเนาบันทึกข้อความที่แนบมาพร้อมนี้ หากดำเนินการเสร็จแล้ว กรุณาคืนผู้วิจัยด้วย จักขอบคุณมาก

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และให้ความร่วมมือการเก็บข้อมูลในครั้งนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายวิชัย สวงพวง)

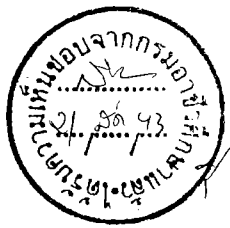
นักวิชาการศึกษา ส.ว. รักษาการแทน
ผู้อำนวยการกองวิทยาลัยเทคนิค

ฝ่ายพัฒนาการศึกษา

โทร. 2822551-2 ต่อ 1511

โทรสาร 2829354

ภาคผนวก ค
แบบสอบเพื่อการศึกษาวิจัย

แบบสอบถามเรื่อง ศึกษาการปรับตัวของนักเรียนต่อสภาพการเรียนวิชาชีพ
ประเภทช่างอุตสาหกรรม ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)
วิทยาลัยเทคนิคสังกัดกรมอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง แบบสอบถามชุดนี้มี 2 ตอน ก่อนตอบแบบสอบถามโปรดอ่านคำชี้แจงในแต่ละตอน
ไว้ตรงกับความเป็นจริงสำหรับนักเรียนมากที่สุด คำตอบของนักเรียนจะไม่ก่อให้เกิด
ความเสียหายใดๆ แก่นักเรียนทั้งสิ้น หากแต่นำไปใช้เพื่อช่วยเหลือให้นักเรียนปรับ
ตัวได้ดียิ่งขึ้น

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพของนักเรียน

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง () และเติมข้อความในช่องว่างให้ครบถ้วน

1. สถานศึกษา

- () วิทยาลัยเทคนิคคอนเมือง
- () วิทยาลัยเทคนิคราชภัฏราชนครินทร์
- () วิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี
- () วิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษกกรุงเทพมหานคร

2. สาขาวิชา

() ช่างยนต์	() ช่างไฟฟ้ากำลัง
() ช่างกลโรงงาน	() ช่างอิเล็กทรอนิกส์
() ช่างเชื่อมโลหะ	() ช่างเคหะภัณฑ์
() วิชาการพิมพ์	() ช่างเทคนิคสถาปัตย์
() ช่างก่อสร้าง	() ช่างเทคนิคแวนตาและเลนส์

3. สถานภาพผู้ปกครอง

- () สมรส
- () หย่าร้าง

4. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

- () ได้คะแนนเฉลี่ยสะสมในภาคเรียนที่ 1/2542 ต่ำกว่า 1.00
- () ได้คะแนนเฉลี่ยสะสมในภาคเรียนที่ 1/2542 ตั้งแต่ 1.01 – 2.00
- () ได้คะแนนเฉลี่ยสะสมในภาคเรียนที่ 1/2542 ตั้งแต่ 2.01 – 3.00
- () ได้คะแนนเฉลี่ยสะสมในภาคเรียนที่ 1/2542 ตั้งแต่ 3.01 – 4.00

5. ภูมิถิ่น

- () กรุงเทพมหานคร
() ต่างจังหวัด

6. ค่าใช้จ่ายรายเดือน

- () ต่ำกว่า 1,000 บาท
() ตั้งแต่ 1,000 – 2,000 บาท
() ตั้งแต่ 2,001 – 3,000 บาท
() ตั้งแต่ 3,001 ขึ้นไป

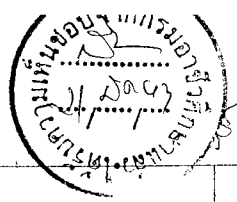
ตอนที่ 2 การปรับตัวของนักเรียนต่อสภาพการเรียนรู้วิชาชีพ ประเภทช่างอุตสาหกรรม
ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) วิทยาลัยเทคนิคสังกัดกรมอาชีวศึกษา
ในเขตกรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง ให้นักเรียนพิจารณาข้อความที่แสดงถึงสภาพการณ์ ที่ต้องปรับตัวว่าในสภาพการณ์นั้นๆ
นักเรียนต้องปรับตัวมากน้อยเพียงใด แล้วเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริง
มากที่สุด ดังตัวอย่าง

ข้อที่	สภาพการณ์ที่ต้องปรับตัว	ระดับปัญหาการปรับตัว				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
0	กฎระเบียบข้อบังคับของวิทยาลัย	✓				

จากตัวอย่างแสดงว่านักเรียนต้องปรับตัวมากที่สุดต่อกฎระเบียบข้อบังคับของวิทยาลัยฯ
ขอให้นักเรียนตอบแบบสอบถามต่อไปนี้ทุกข้อ

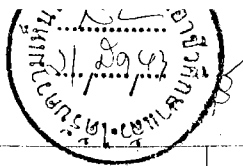
ข้อที่	สภาพการณ์ที่ต้องปรับตัว	ระดับปัญหาการปรับตัว				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
1.	ด้านระบบการเรียนรู้ นักเรียนรู้สึกอัดอัดไม่ชอบระเบียบ กระทรวงฯว่าด้วยการแต่งกาย.....					
2.	นักเรียนรู้สึกอัดอัดไม่ชอบระเบียบ กระทรวงฯ ว่าด้วยความประพฤติ.....					

ข้อที่	สภาพการณ์ที่ต้องปรับตัว	ระดับปัญหาการปรับตัว				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
3.	นักเรียนรู้สึก <u>อึดอัด</u> ไม่ชอบการควบคุมของอาจารย์ปกครองต่อความประพฤติ					
4.	นักเรียนรู้สึก <u>อึดอัด</u> ไม่ชอบให้ผู้ปกครองมามอบตัวในวันลงทะเบียน.....					
5.	นักเรียนรู้สึก <u>อึดอัด</u> ไม่ชอบเมื่อกระทำความผิดแล้ววิทยาลัฯ เชิญผู้ปกครองมารับทราบความผิด					
6.	นักเรียนรู้สึก <u>วิตกกังวล</u> เกรงว่าจะมีความรู้ทางช่างไม่เพียงพอ					
7.	นักเรียนรู้สึก <u>วิตกกังวล</u> ว่าผู้ที่จะมีสิทธิสอบเลื่อนมีเวลาเรียนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ของเวลาเรียนเต็มในแต่ละรายวิชา					
8.	นักเรียนรู้สึก <u>ไม่พอใจ</u> กับสาขาวิชาที่ตนเองเรียนอยู่					
9.	นักเรียนรู้สึก <u>ไม่พอใจ</u> กับผลการเรียนของตนเอง					
10.	นักเรียนรู้สึก <u>ไม่พอใจ</u> ที่หลักสูตรมุ่งให้นักเรียนมีฝีมือเชิงช่างอุตสาหกรรมสามารถประกอบอาชีพได้					
11.	นักเรียนรู้สึก <u>วิตกกังวล</u> ว่าจะพ้นสภาพการเป็นนักเรียนเนื่องจากผลการเรียนเฉลี่ยไม่ถึง 1.00					
12.	นักเรียนรู้สึก <u>ไม่พอใจ</u> ที่วิทยาลัฯ จัดให้มีชั่วโมงกิจกรรมเสริมหลักสูตร 2 คาบต่อสัปดาห์					
1.	ด้านครูผู้สอน นักเรียนรู้สึก <u>วิตกกังวล</u> เมื่อต้องพบหรือพูดคุยกับครู.....					

ข้อที่	สภาพการณ์ที่ต้องปรับตัว	ระดับปัญหาการปรับตัว				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
2.	นักเรียนรู้สึก <u>อึดอัด</u> ไม่ชอบเมื่อครูไม่ให้พูดหน้าชั้นเรียน					
3.	นักเรียนรู้สึก <u>อึดอัด</u> ไม่ชอบที่ครูเคร่งครัดขณะทำการสอน					
4.	นักเรียนรู้สึก <u>ไม่พอใจ</u> ที่ครูไม่สามารถอธิบายเนื้อหาวิชาได้อย่างชัดเจน					
5.	นักเรียนรู้สึก <u>ไม่พอใจ</u> ที่ครูไม่สามารถแบ่งเวลาในเนื้อหาวิชาแต่ละเรื่องได้อย่างเหมาะสม					
6.	นักเรียนรู้สึก <u>ไม่พอใจ</u> ที่ครูไม่เตรียมการสอน					
7.	นักเรียนรู้สึก <u>ไม่พอใจ</u> ที่ครูไม่สนใจปัญหาความเดือดร้อนของนักเรียน					
8.	นักเรียนรู้สึก <u>ไม่พอใจ</u> ที่ครูใช้คำขยาบคายกับนักเรียน					
9.	นักเรียนรู้สึก <u>ไม่พอใจ</u> ที่ครูใช้อารมณ์กับนักเรียน					
10.	นักเรียนรู้สึก <u>อึดอัด</u> ไม่ชอบที่ครูไม่เปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม					
11.	นักเรียนรู้สึก <u>ไม่พอใจ</u> ที่ครูไม่ใส่ใจความยุติธรรมแก่นักเรียนทุกคน					
12.	นักเรียนรู้สึก <u>ไม่พอใจ</u> ที่ไม่สามารถปรึกษาหรือพูดคุยกับครูได้ทุกเรื่อง					
13.	นักเรียนรู้สึก <u>ไม่พอใจ</u> ที่ครูไม่ส่งเสริมการจัดกิจกรรมนอกหลักสูตร					
14.	นักเรียนรู้สึก <u>อึดอัด</u> ไม่ชอบที่ครูไม่เป็นแบบอย่างที่ดี					

ข้อที่	สภาพการณ์ที่ต้องปรับตัว	ระดับปัญหาการปรับตัว				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1.	ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน นักเรียนรู้สึกอึดอัดที่ต้องเอาใจเพื่อนเสมอ ..					
2.	นักเรียนรู้สึกอึดอัดที่เข้ากับเพื่อนไม่ได้.....					
3.	นักเรียนรู้สึกอึดอัดไม่ชอบทำงานกลุ่มกับเพื่อน					
4.	นักเรียนรู้สึกไม่พอใจที่เพื่อนชอบเอาเปรียบ					
5.	นักเรียนรู้สึกวิตกกังวลเมื่อมีเรื่องขัดแย้งกับเพื่อนมักไม่สบายใจเป็นเวลานาน					
6.	นักเรียนรู้สึกไม่พอใจที่เพื่อนไม่จริงใจต่อกัน					
7.	นักเรียนรู้สึกวิตกกังวลที่จะต้องเป็นผู้นำ ถ้าได้รับการยอมรับจากเพื่อน					
8.	นักเรียนรู้สึกวิตกกังวลที่จะต้องทำความรู้จักกับเพื่อนใหม่.....					
9.	นักเรียนรู้สึกวิตกกังวลที่ไม่มีเพื่อนสนิทที่จะปรึกษาปัญหาได้.....					
10.	นักเรียนรู้สึกอึดอัดเวลาเข้าสังคมกับเพื่อน..					
11.	นักเรียนรู้สึกอึดอัดในการหาเรื่องมาสนทนากับเพื่อน					
12.	นักเรียนรู้สึกวิตกกังวลไม่เชื่อมั่นในการกระทำสิ่งต่างๆ					
13.	นักเรียนรู้สึกอึดอัดเมื่อเพื่อนชักชวนไปในทางไม่ดี					
1.	ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ นักเรียนรู้สึกไม่พอใจวัสดุฝึก ในด้านความพอเพียงกับจำนวนนักเรียน					
2.	นักเรียนรู้สึกไม่พอใจวัสดุฝึก ในด้านความเหมาะสมกับวิชาที่ฝึก.....					

ข้อที่	สภาพการณ์ที่ต้องปรับตัว	ระดับปัญหาการปรับตัว				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
3.	นักเรียนรู้สึกไม่พอใจสภาพโต๊ะเรียน เก้าอี้ และกระดานดำ					
4.	นักเรียนรู้สึกไม่พอใจจำนวนเครื่องมือที่ใช้ฝึกงาน					
5.	นักเรียนรู้สึกไม่พอใจที่ต้องเรียนในภาคที่ตนเองไม่ต้องการ (เช้า – บ่าย)					
6.	นักเรียนรู้สึกไม่พอใจเครื่องจักรที่ใช้ฝึกในด้านความพอเพียงกับจำนวนนักเรียน					
7.	นักเรียนรู้สึกไม่พอใจในด้านความทันสมัยของเครื่องจักรที่ใช้ฝึก.....					
8.	นักเรียนรู้สึกไม่พอใจความสะดวกเป็นระเบียบเรียบร้อยของห้องเรียน.....					
9.	นักเรียนรู้สึกไม่พอใจความสะดวกเป็นระเบียบเรียบร้อยของโรงฝึกงาน.....					
10.	นักเรียนรู้สึกไม่พอใจที่ต้องเข้าแถวเคารพธงชาติทุกวัน					
11.	นักเรียนรู้สึกไม่พอใจสัดส่วนอุปกรณ์ในด้านความพอเพียงกับจำนวนนักเรียน					
12.	นักเรียนรู้สึกไม่พอใจการบริการของเจ้าหน้าที่ในการลงทะเบียนแต่ละภาคเรียน.....					
13.	นักเรียนรู้สึกไม่พอใจในกรณีที่ห้ามออกนอกวิทยาลัยฯ ในเวลาเรียน.....					
14.	นักเรียนรู้สึกไม่พอใจบริการต่างๆ ที่ทางวิทยาลัยฯ จัดให้ เช่น ห้องสมุด ห้องน้ำ ห้องส้วม ห้องพยาบาล น้ำดื่ม เป็นต้น					

ภาคผนวก ง

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถาม

1. อาจารย์อนุสรณ์ อรรถศิริ	คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
กรุงเทพฯ
2. อาจารย์เจษฎา หิรัญกาญจน์	ภาควิชาจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์
สถาบันราชภัฏพระนคร
กรุงเทพฯ
3. อาจารย์วีระ กุหลาบ	คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม
สถาบันราชภัฏพระนคร
กรุงเทพฯ
4. อาจารย์เจนวิทย์ ครองตน	ผู้ช่วยผู้อำนวยการ
วิทยาลัยเทคนิคดอนเมือง
กรุงเทพฯ
5. อาจารย์อนุชา ประคองวิทยา	หัวหน้างานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี
วิทยาลัยเทคนิคดอนเมือง
กรุงเทพฯ

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	นายนิเทศก์ เจริญพันธุ์
วัน เดือน ปีเกิด	31 พฤษภาคม 2490
สถานที่เกิด	อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	210/3 ซอยแจ้งวัฒนะ 6 ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงตลาดบางเขน เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร 10210
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	อาจารย์ 2 ระดับ 7
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	วิทยาลัยเทคนิคดอนเมือง กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2508	มัธยมศึกษาตอนต้น (ม.6) จากโรงเรียนสหกิจพิทยา จังหวัดนครสวรรค์
พ.ศ. 2511	ประโยคอาชีวศึกษาชั้นสูง (ช่างยนต์) จากโรงเรียนการช่างนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์
พ.ศ. 2515	ปม. วส. (ช่างยนต์) จากวิทยาลัยครูอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2526	ค.บ. (บริหารโรงเรียน) จากวิทยาลัยครูจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี
พ.ศ. 2543	กศ. ม. (อุตสาหกรรมศึกษา) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพมหานคร